

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στέφανος Παναγιωτόπουλος
Χρήστος Φραδέλλος
Δημήτριος Χοϊλούς

Θρησκευτικά

ΘΕΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ

Α΄ Λυκείου

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Α΄ Λυκείου

ΘΕΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής/τρια / Αξιολογητής/τρια

Ευάγγελος Πέπες

Εν ενεργεία μέλος Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού Πανεπιστημίου

Αξιολογητής/τρια

Παναγιώτης Ασημακόπουλος

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Αξιολογητής/τρια

Αναστάσιος Ζαμπελάκης

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Σαράντης Τούλης

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Ειρήνη Σταυριανού

Πτυχιούχος Τεχνολογίας Γραφιστικών Τεχνών

**Υπεύθυνος/η του μαθήματος/
γνωστικού αντικείμενου στο πλαίσιο
της Πράξης**

Ειρήνη Παπαδάκη, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ, μέλος της Επιστημονικής
Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στέφανος Παναγιωτόπουλος
Χρήστος Φραδέλλος
Δημήτριος Χοϊλούς

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Α΄ Λυκείου

ΘΕΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Δημήτριος Μόσχος, Καθηγητής Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας ΕΚΠΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Στέφανος Παναγιωτόπουλος, Θεολόγος (ΜΔΕ Θεολογίας), δ/ντής Δημόσιου Σχολείου
Χρήστος Φραδέλλος, Θεολόγος (ΜΔΕ Θεολογίας), εκπ/κός σε Πειραματικό Σχολείο
Δημήτριος Χοϊλούς, Θεολόγος (Δρ Θεολογίας), δ/ντής Δημόσιου Σχολείου

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Τριανταφυλλιά Βάσσου

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΘΕΜΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Βάσω Γώγου

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Δρ Σοφία Γελαδάκη, Φιλολόγος

Δρ Γεώργιος Μπίκος, Φιλολόγος

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΔΟΚΙΜΙΩΝ

Γεώργιος Μπίκος

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Νικόλαος Ασπρούλης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Στέφανος Παναγιωτόπουλος

Χρήστος Φραδέλλος

Δημήτριος Χοϊλούς

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Περικλής Στίνης, επιστήμων πληροφορικής

Ιωάννης Κολλητήρης, επιστήμων πληροφορικής-Winux

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Δρ Γεώργιος Δ. Μπίκος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ταυτότητα βιβλίου	5
-------------------	---

ΘΕΟΣ

1. Ο Θεός αποκαλύπτεται μέσα στην ιστορία	
α. Η αποκάλυψη του Θεού	8
β. Η αποκάλυψη του Θεού και η σημασία της	10
2. Η σχέση με τον Τριαδικό Θεό	
α. Η σχέση Θεού και δημιουργημάτων	13
β. Η σχέση Θεού και ανθρώπου ως πρότυπο	16
3. Επικοινωνώντας με τον Θεό	
α. Η ανάγκη της προσευχής	19
β. Η πορεία προς τον Θεό μέσα από τον πλησίον και τη σχέση με την κτίση	22
4. Η δικαιοσύνη του Θεού	
α. "Θεία δίκη"	25
β. Αδικία και Εκκλησία	30

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΠΤΩΣΗ

5. Ο Θεός ως δημιουργός του κόσμου και του ανθρώπου	
α. Ο κόσμος δημιουργείται από το μηδέν	33
β. Πίστη και επιστήμη	36
6. Η κατ' εικόνα Θεού δημιουργία του ανθρώπου και η προοπτική της ομοίωσης	
α. Άνθρωπος, ο προικισμένος να ζει προσωπικά	42
β. Όλοι ίσοι, αλλά όχι ίδιοι	45
7. Άνδρας και γυναίκα: Μοναδικοί και ισότιμοι	
α. Η δημιουργία των φύλων	49
β. Άνδρας και γυναίκα: διαφορετικοί αλλά ίσοι	52
8. Η ελευθερία του ανθρώπου	
α. Ελευθερία και πτώση	55
β. Η τελειότητα της ελευθερίας	59
9. Ο ρόλος του ανθρώπου για το μέλλον της κτίσης	62

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

10. Προφήτες: Το όραμα και ο αγώνας για έναν καλύτερο κόσμο	
α. Γνωριμία με τους Προφήτες	67
β. Προφήτες και κοινωνικό κακό	70
11. Άγιοι: Άνθρωποι κάθε εποχής	
α. Η εποχή των Αγίων	73
β. Η Παναγία, πρόσωπο πρότυπο	77

12. Μνήμη αγίων: Οι άγιοι ως πρότυπα της ζωής των χριστιανών	
α. Οι άγιοι στη ζωή μας	81
β. Οι άγιοι ως άνθρωποι της οικουμένης	84
13. Οι νεομάρτυρες της Εκκλησίας	
α. Το μαρτύριο των αγίων	88
β. Νεομάρτυρες και Γενοκτονίες	92

ΕΝΑΝΘΡΩΠΙΣΗ - ΧΡΙΣΤΟΣ

14. Από τις προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης στο πρόσωπο του Χριστού	
α. Μεσσίας και Χριστός	94
β. Αποκαθιστώντας τη σχέση μου με τον Θεό	98
15. Ο Χριστός ανάμεσα στους ανθρώπους	
α. Χριστού γέννα	100
β. Ο ερχομός που είχε ανάγκη ο κόσμος μας	104
16. Χριστός: Αληθινός Θεός και αληθινός άνθρωπος	
α. Ποιος είναι ο Ιησούς Χριστός	108
β. Η σημασία της ενανθρώπισης	111
17. “Τίνα με λέγουσι οι άνθρωποι είναι;”	
α. Ό,τι δεν ελέγχω, το αμφισβητώ	114
β. Ο Χριστός σήμερα	118
18. Ο Χριστός διδάσκει και θεραπεύει	
α. Παραμυθία και όχι παραμύθια	122
β. Το θαύμα ως αναγέννηση	126
19. Από τον πύργο της Βαβέλ στην κοινωνία της εν Χριστώ αγάπης	
α. Ο πύργος της Βαβέλ	130
β. Η αγάπη στις σχέσεις τότε και σήμερα	134
20. Η σταυρική θυσία του Χριστού	
α. Η σταύρωση του Θεανθρώπου	138
β. Το μήνυμα της θυσίας του Χριστού σήμερα	141
21. Ανάσταση: Η ζωή νικά τον θάνατο	
α. Η Ανάσταση του Θεανθρώπου	145
β. Η σημασία της Ανάστασης για τον σημερινό άνθρωπο	149
22. Ο Χριστός στην τέχνη	152
23. Το ελπιδοφόρο μήνυμα της ενανθρώπισης του Χριστού	
α. Θεμελιώδη ερωτήματα και Χριστιανισμός	156
β. Η στάση του Χριστού απέναντι στην πολιτική ηγεσία	160
Γλωσσάρι	164
Βιβλιογραφία (ενδεικτική)	166

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Κάθε σχολικό βιβλίο λειτουργεί ως ένας «ενδιάμεσος» στη σχέση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή/-τριας. Άρα, πρέπει να «μιλά», ταυτόχρονα, «στη γλώσσα» και των δύο αυτών πόλων της επικοινωνίας που αναπτύσσεται στο πεδίο της σχολικής τάξης. Έτσι, επιχειρήσαμε να δημιουργήσουμε ένα εκπαιδευτικό εγχειρίδιο που να ενισχύει τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης που πραγματοποιείται μέσα στην τάξη, αλλά και να διευκολύνει και να καθοδηγεί την ατομική μελέτη κάθε μαθητή/-τριας, η οποία γίνεται στον προσωπικό του/της χώρο και χρόνο. Αλλά θελήσαμε να δώσουμε χαρακτηριστικά που προάγουν και «υποστηρίζουν» τη μάθηση μέσα στη σχολική αίθουσα, ακριβώς επειδή γνωρίζουμε ότι τα παιδιά και οι έφηβοι δεν αφιερώνουν επαρκή χρόνο στη μελέτη των σχολικών μαθημάτων που δεν εξετάζονται πανελλαδικά. Οπότε, το εγχειρίδιο αυτό είναι ένα βιβλίο διαδικασίας και όχι ένα βιβλίο που διαβάζεται όπως τα άλλα. Μέσω στοχευμένων δραστηριοτήτων διαφοροποιημένης διδασκαλίας, επιχειρείται η άμεση εμπλοκή όλων των μαθητών/-τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, η μελέτη κειμένων, εναλλάσσεται με το εκπαιδευτικό δράμα, τη διδασκαλία μέσω της τέχνης και τα ψηφιακά εργαλεία που προσφέρονται μέσω κώδικα QR.

Ειδικότερα, οι διδακτικές ενότητες που βασίζονται στη βιωματική μέθοδο και προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια: από το προσωπικό βίωμα των μαθητών (**1ο στάδιο - βιώνοντας**) και τη νοηματοδότηση των θρησκευτικών εννοιών (**2ο στάδιο - νοηματοδοτώντας**), οδηγούμαστε στη θεολογική ανάλυση μέσω της ορθόδοξης εμπειρίας, βιβλικής, πατερικής και σύγχρονης (**3ο στάδιο - αναλύοντας**), ώστε η κάθε ενότητα να ολοκληρώνεται με δραστηριότητες που επιχειρούν να εμπνεύσουν τους/τις μαθητές/-τριες να εισαχθούν στη διαδικασία της εφαρμογής όσων έμαθαν και επεξεργάστηκαν στις σελίδες της (**4ο στάδιο - εφαρμόζοντας**).

1ο στάδιο: βιώνοντας

2ο στάδιο: νοηματοδοτώντας

3ο στάδιο: αναλύοντας

4ο στάδιο: εφαρμόζοντας

Οι δραστηριότητες (ατομικές, ανά θρανίο ή ομαδικές) αναπτύσσονται στην ολομέλεια, συνοδευόμενες πάντα από μεταγνώστικες ερωτήσεις (ποια διαδικασία ακολουθήσατε, τι σας δυσκόλεψε κ.λπ.).

Στις σελίδες αυτού του βιβλίου φιλοξενούνται πολλές και ποικίλες δραστηριότητες που συνοδεύονται από σαφείς οδηγίες για την πραγματοποίησή τους. Δίνονται όμως και εναλλακτικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τον/την εκπαιδευτικό να επιλέξει εκείνη που ταιριάζει περισσότερο στις ανάγκες και τις δυνατότητες της τάξης του/της.

Επιπλέον, όπου κρίθηκε αναγκαίο δόθηκαν πρόσθετες οδηγίες και ιδέες για περαιτέρω διερεύνηση και προβληματισμό. Είναι σκόπιμο, όμως, κάθε διδάσκων/-ουσα να εξηγήσει-παρουσιάσει τον τρόπο εφαρμογής κάποιων διδακτικών τεχνικών που πιθανόν δεν είναι γνωστές στους/στις μαθητές/-τριες (όπως, π.χ., η «καρέκλα των αποκαλύψεων»), βασιζόμενος/-η στον Οδηγό Εκπαιδευτικού που έχει ετοιμάσει το ΙΕΠ.

Αγαπητοί μαθητές/ Αγαπητές μαθήτριες

Οι καιροί αλλάζουν. Αυτό, όμως, που δεν αλλάζει αλλά παραμένει πάντα επιτακτικό, είναι η βαθειά ανάγκη του ανθρώπου να δώσει ένα νόημα στη ζωή του. Έτσι, η διδασκαλία των θρησκευτικών, μέσα από βιβλία όπως αυτό, προσφέρει στοιχεία μέσω των οποίων μπορεί καθένας και καθεμιά σας να βρει κάτι ουσιώδες για τη ζωή του/της. Αρκεί να έχεις ανοιχτή αντίληψη, θετική διάθεση και να είσαι έτοιμος/-η να αφομοιώσεις τα διαχρονικά μηνύματα του Λόγου του Χριστού.

Οι συγγραφείς

1

Ο Θεός αποκαλύπτεται μέσα στην ιστορία

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **εντοπίσουμε** στις σχετικές βιβλικές διηγήσεις τους τρόπους με τους οποίους αποκαλύπτεται ο Θεός μέσα στην Ιστορία (1η Διδακτική Ενότητα - στο εξής «ΔΕ»)
- **δώσουμε** παραδείγματα μέσα από τα οποία φαίνεται η σημασία της αποκάλυψης του Θεού για τον άνθρωπο και τον κόσμο (2η ΔΕ)

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η αποκάλυψη του Θεού

Στην ιστορία των θρησκειών, ο Θεός παραμένει εκτός κόσμου και παρεμβαίνει στην ανθρώπινη ιστορία, απαιτώντας υποταγή και ανταλλάγματα από τους ανθρώπους. Στην Εκκλησία, χρησιμοποιούμε τον όρο «αποκάλυψη» για να δείξουμε τον τρόπο με τον οποίο ο Θεός κάνει φανερή την παρουσία και το θέλημά Του. Αυτή, όμως, είναι μόνο η μισή διαδρομή για τη συνάντηση με τον άνθρωπο. Η άλλη μισή είναι η ανταπόκριση του ανθρώπου σε αυτήν την αποκάλυψη του Θεού.

A. Αποκάλυψη και Ανακάλυψη

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Έντεχνος Συλλογισμός - Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ας παρατηρήσουμε τη διπλανή εικόνα και ας απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι **βλέπουμε**;
2. Τι **νομίζουμε** γι' αυτά που βλέπουμε;
3. Τι **αναρωτιόμαστε**;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια είναι η διαφορά μεταξύ της **ανακάλυψης** και της **αποκάλυψης**;

Β. Ο Θεός αποκαλύπτεται

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Έντεχνος Συλλογισμός - “Τι σε κάνει να το λες αυτό;”

Θεοφάνης ο Κρης, Μεταμόρφωση του Σωτήρος Χριστού, Ι.Μ. Σταυρονικήτα, 1546 μ.Χ.

Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα και ας **απαντήσουμε** στις ερωτήσεις:

1. Τι συμβαίνει στην εικόνα που βλέπουμε;
2. Τι μας κάνει να το λέμε αυτό;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο Θεός αποκαλύπτεται και δεν ανακαλύπτεται;

Γ. Ο τρόπος της αποκάλυψης του Θεού

Δραστηριότητα ανά θρανίο:
Σύγκριση κειμένων

Ας συγκρίνουμε τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα από το QR διαπιστώνοντας τον τρόπο με τον οποίο αποκαλύπτεται ο Θεός στον κόσμο.

Α. «Κάποτε, οδηγώντας τα πρόβατα πέρα από την έρημο, (ο Μωυσής) έφτασε στο βουνό του Θεού, το Χωρήβ. Τότε του φανερώθηκε ο άγγελος του Κυρίου μέσα σε πύρινη φλόγα που έβγαινε από μια βάτο. Ενώ η βάτος είχε πάρει φωτιά κι ήταν μέσα στις φλόγες, δεν καιγόταν να γίνει στάχτη. Όταν ο Κύριος είδε ότι ο Μωυσής πλησίαζε για να παρατηρήσει, του φώναξε μέσα από τη βάτο: «Μωυσή, Μωυσή». Αυτός απάντησε: “Ορίστε”. “Μην πλησιάζεις εδώ”, είπε ο Κύριος. “Βγάλε τα σανδάλια

Επιπλέον κείμενα:

σου από τα πόδια σου, γιατί ο τόπος όπου στέκεσαι είναι τόπος άγιος. Εγώ είμαι ο Θεός των προγόνων σου, ο Θεός του Αβραάμ, ο Θεός του Ισαάκ και ο Θεός του Ιακώβ». Είδα τη δυστυχία του λαού μου στην Αίγυπτο και τώρα σε στέλνω στον Φαραώ, να βγάλεις τον λαό μου, τους Ισραηλίτες, από την Αίγυπτο”. Ο Μωυσής είπε στον Θεό: “Ποιος είμαι εγώ, για να πάω στον Φαραώ και να βγάλω τους Ισραηλίτες από την Αίγυπτο;”. “Εγώ θα είμαι μαζί σου”, του απάντησε ο Θεός. Αλλά ο Μωυσής είπε

πάλι: “Καλά, εγώ θα πάω στους Ισραηλίτες και θα τους πω ο Θεός των προγόνων σας με έστειλε σ’ εσάς”». Αυτοί, όμως, θα με ρωτήσουν “ποιο είναι το όνομά του;”. Τι θα τους πω; Τότε ο Θεός απάντησε στον Μωυσή: “Εγώ είμαι εκείνος που είμαι («Εγώ είμι ό Ων»»). Έτσι θα μιλήσεις στους Ισραηλίτες: Εκείνος που είναι μ’ έστειλε σ’ εσάς”». (Εξ. 3:1-14)

Β. «Τότε ο Κύριος είπε στον Ηλία: “Βγες έξω και στάσου στο βουνό ενώπιόν μου” –εκείνη τη στιγμή θα διάβαινε ο Κύριος. Μεγάλος άνεμος και δυνατός

έσχιζε τα βουνά και σύντριβε τους βράχους στο πέρασμά του, αλλά ο Κύριος δεν ήταν σ’ εκείνον τον άνεμο. Μετά τον άνεμο έγινε σεισμός, αλλά ούτε στον σεισμό ήταν ο Κύριος. Μετά τον σεισμό ήρθε φωτιά, αλλά ούτε στη φωτιά ήταν ο Κύριος. Και μετά τη φωτιά ακούστηκε ένας ήχος από ελαφρό αεράκι. Εκεί ήταν ο Κύριος. Μόλις το άκουσε ο Ηλίας, σκέπασε το πρόσωπό του με το μανδύα του και βγήκε και στάθηκε στην είσοδο της σπηλιάς. Τότε άκουσε μια φωνή να του λέει: “Τι ζητάς εδώ πέρα, Ηλία;”» (Βασ. Γ, 19: 12-19)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί ο Θεός αποκαλύπτεται με διαφορετικούς τρόπους;

Δ. Η αποκάλυψη του Θεού στη ζωή μας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Λέξεις, σκέψεις στη σειρά
Ας διατυπώσουμε σε ένα χαρτί σκέψεις μας για την αποκάλυψη του Θεού στον κόσμο. Τα χαρτιά στερεώνονται με μανταλάκια σε ένα κορδόνι/σχοινί που έχει κρεμαστεί στην τάξη. Ας τα διαβάσουμε όλα και ας τα συζητήσουμε.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πόσο σημαντική για τη ζωή μας είναι η αποκάλυψη του Θεού;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ο τρόπος εμφάνισης του Θεού στον κόσμο ονομάζεται:

α. Ανακάλυψη β. Αποκάλυψη γ. Φανέρωση

2. Ο Θεός αποκαλύπτεται και δεν....

α. Εμφανίζεται β. Παρουσιάζεται γ. Ανακαλύπτεται

3. Ο Θεός αποκαλύφθηκε στον προφήτη Ηλία ως:

α. Ισχυρός άνεμος β. Σεισμός γ. Λεπτή αύρα ανέμου

4. Ποιο γεγονός θεωρείται κεντρικό ως φανέρωση της θεϊκής φύσης του Χριστού στους μαθητές Του;

α. η Μεταμόρφωση β. η Σταύρωση γ. τα θαύματά Του.

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η αποκάλυψη του Θεού και η σημασία της

Ο Θεός ως πρόσωπο έρχεται σε επαφή με τον άνθρωπο μέσα από την αποκάλυψή Του στον κόσμο. Αυτή η αποκάλυψη βοηθά τον άνθρωπο να δημιουργήσει μια οργανική σχέση με τον δημιουργό του. Η Εκκλησία πάντα αναζητά τη σημασία αυτής της αποκάλυψης για τον άνθρωπο στον κόσμο.

Α. Οι αποκάλυψεις στη ζωή μας

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Καρέκλα αφήγησης

1. Ας **δημιουργήσουμε** ανά θρανίο μια σύντομη ιστορία μέσα από την οποία αποκαλύπτεται σε κάποιον/ -α μια σημαντική πληροφορία, μια αλήθεια.
2. Ένας/Μία από εμάς ας **καθίσει** σε μια καρέκλα στο κέντρο της τάξης και ας **αφηγηθεί** τα βιώματα και τα συναισθήματα του προσώπου που πληροφορήθηκε αυτή τη μεγάλη αλήθεια.
3. Στη συνέχεια, ας **γυρίσει** από την άλλη μεριά και ας **αφηγηθεί** τα βιώματα και τα συναισθήματα του προσώπου που αποκάλυψε την αλήθεια στο πρώτο πρόσωπο.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί είναι σημαντικές οι αποκαλύψεις στη ζωή μας;

Β. Αποκάλυψη και κόσμος

Η ενανθρώπιση του Χριστού αποτελεί το κεντρικό σημείο της αποκάλυψης του Θεού στον κόσμο, καθώς μέσα από αυτήν ο άπειρος (που δεν έχει τέλος) Θεός γίνεται προσιτός και ορατός. Ο Χριστός, ως Θεός και άνθρωπος, γεφυρώνει την απόσταση μεταξύ Θεού και ανθρώπου, προσφέροντας τη δυνατότητα μιας ζωντανής σχέσης μαζί Του. Με τη γέννηση, τη διδασκαλία, τη θυσία και την Ανάσταση του Χριστού αποκαλύπτεται η άπειρη αγάπη του Θεού και σχέδιό Του. Η ενανθρώπιση του Χριστού φανερώνει τη θεϊκή ταπείνωση και την πρόσκληση του Θεού για ένωση με τον άνθρωπο με σκοπό σωτηρία όλης της ανθρωπότητας.

Δραστηριότητα ολομέλειας: Σχετικά με αυτό θα είχα να πω

Επιπλέον κείμενα:

Ας διαβάσουμε την παρακάτω φράση ή ας διαβάσουμε το κείμενο στο QR και ας τοποθετηθούμε ανάλογα.

“Αποκαλύφθηκες στον κόσμο, εσύ ο οποίος δημιούργησες τον κόσμο, για να φωτίσεις εκείνους που κάδονται στο σκοτάδι. Φιλάνθρωπε, δόξα σε σένα.”
(*Εσπερινός Θεοφανείων*)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί η Εκκλησία υμνεί τόσο πολύ την αποκάλυψη του Θεού;

Γ. Αποκάλυψη - άνθρωπος - κόσμος

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Καρέκλα των αποκάλυψεων

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο και ας επιλέξουμε έναν/μία μαθητή/-τρια για να υποδυθεί τον Μέγα Αντώνιο.

2. Οι υπόλοιποι/ες ας τον/τη **ρωτήσουμε** σχετικά με τα γεγονότα, τα κίνητρα, τις αντιλήψεις, τα συναισθήματα, τις προσδοκίες, τις αξίες, τα σχέδια κ.ά. Οι ερωτήσεις μπορεί να αναφέρονται και σε γεγονότα που δεν υπάρχουν στο κείμενο.

«Μετά τους πειρασμούς, ο Άγιος προσεύχεται με πολλή πίστη [...] Για ν' ανεβάσει, λοιπόν, ακόμη πιο ψηλά τον αγώνα και την άδληση του τη χριστιανική, καταφεύγει σ' ένα παλαιό τάφο και απομονώνεται. Εκεί του φέρνει λίγη τροφή, από καιρού εις καιρόν, κάποιος ευσεβής χριστιανός. Ο τάφος αυτός είναι ευρύχωρος σαν δωμάτιο. Ο Σατανάς

επιτίθεται και πάλι γεμάτος οργή και μίσος για την αποτυχία του και ξανακτυπάει τον Άγιο, για να τον κάνει να γυρίσει πίσω στον κόσμο και να τον ρίξει στην αμαρτία. Πηγαίνει την νύχτα και κάνει χαλασμό. Του παρουσιάζεται με μορφή φιδιών, σκορπιών, λύκων ή τίγρεων που τον δαγκώνουν και του σκίζουν τις σάρκες.

Ο Μέγας Αντώνιος λέει με γενναιότητα:

-Δεν θα με νικήσετε! Ο αριθμός σας και ο δόρυ-
βός σας δείχνουν την αδυναμία σας.

Οι δαίμονες τον κτυπούν τότε μανιασμένα και τον αφήνουν εκεί με πληγές, αναισθητο και μισο-
πεθαμένο. [...] Συνέρχεται, όμως, ο Άγιος την νύχτα και γυρίζει πάλι στον τάφο του μαρτυρίου του.

-Εδώ είμαι, φωνάζει ο Άγιος. Δεν με φοβίζου-
ντα ψεύτικα μαστίγια σας. Κανένα μαρτύριο δεν θα
με απομακρύνει από τον Δεσπότη μου Χριστό.

Αγριεύουν οι δαίμονες στη συνέχεια της μάχης
που δίνουν. Παρουσιάζονται με χίλιες δυο μορφές
ερπετών και θηρίων [...] Οι δαίμονες ακούγοντας τα
λόγια αυτά του οσίου, τρίζουν τα δόντια τους, ενώ
μια ακτίνα με θεϊκό φως κατεβαίνει από τη στέγη
του τάφου.

Γαλήνη και ησυχία απλώνεται παντού. Το κορμί
του Αγίου δεν πονάει πλέον και δεν υπάρχουν πλη-

γές στο σώμα του, επειδή θεραπεύτηκαν από τον
Κύριο. Ο μεγάλος ασκητής, καταλαβαίνει την δεία
επίσκεψη και ρωτάει:

-Πού ήσουν, Θεέ μου, και δεν φανερωνόσου-
να από την αρχή, να σταματήσεις τους πόνους του
κορμιού μου; Δεκαέξι χρόνια με έψησε ο σατανάς.

Ακούστηκε τότε μια φωνή που έλεγε:

-Αντώνιε, εδώ ήμουνα και σε παρακολουδούσα
αοράτως (χωρίς να με βλέπεις). Αλλά πρόσμενα να
δώ τον αγώνα σου. Αφού, λοιπόν, δεν νικήθηκες
αλλά υπέφερες με πίστη, θα είμαι πάντοτε κοντά
σου και θα κάνω το όνομά σου ξακουστό σ' όλον
τον κόσμο.

Σηκώθηκε τότε ο Άγιος και προσευχήθηκε δερ-
μά». (Αθανάσιος Αλεξανδρείας, *Βίος και πολιτεία
του οσίου πατρός ήμων Αντωνίου Έλληνας Πατέρες
της Εκκλησίας: Μ. Αθανασίου έργα*, τ. II. έκδ. Πα-
τερικά Εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς», Θεσσα-
λονίκη 1976, σ. 14-169) (διασκευή)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί η αποκάλυψη του Θεού στον κόσμο είναι σημαντική για τους πιστούς;

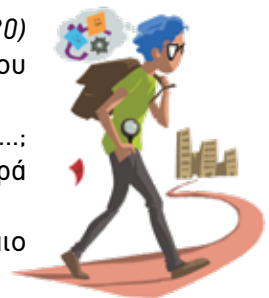

Δ. Η σημασία της αποκάλυψης του Θεού σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Δημιουργικές ερωτήσεις

1. Ας **διαβάσουμε** τη γνωστή φράση “Αμήν, ναι έρχου, Κύριε Ιησού” (Αποκ. 22: 20) με την οποία κλείνει το τελευταίο βιβλίο της Καινής Διαθήκης, η Αποκάλυψη του Ιωάννου, και ας **εμπνευστούμε** από αυτή.
2. Ας **δημιουργήσουμε** πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες ερωτήσεις όπως: Γιατί...; Για ποιους λόγους...; Τι θα γινόταν αν...; Για ποιον σκοπό...; Ποια θα ήταν η διαφορά εάν...; Αν υποθέσουμε ότι... Τι θα συνέβαινε αν γνωρίζαμε ότι...; Τι θα άλλαζε αν...;
3. Ας **ανακοινώσουμε** τις ερωτήσεις στην ολομέλεια και ας **ψηφίσουμε** την πιο πρωτότυπη και ενδιαφέρουσα.
4. Ας **συζητήσουμε** λίγα λεπτά σχετικά με αυτήν την ερώτηση.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ο Θεός δεν εμφανίστηκε γρήγορα στον Μ. Αντώνιο γιατί:

α. Δεν αγαπούσε τον Μ. Αντώνιο β. Γιατί ήθελε να ελέγξει την πίστη του γ. Περίμενε την άσκησή του

2. Το βιβλίο της “Αποκάλυψης” είναι το:

α. Τελευταίο βιβλίο της Καινής Διαθήκης β. Πρώτο βιβλίο της Καινής Διαθήκης
γ. Σημαντικότερο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης

3. Η αποκάλυψη του Θεού:

α. Φωτίζει τον κόσμο β. Γίνεται την ημέρα των Θεοφανείων γ. Βοηθά στη θέωση

4. Την ημέρα των Θεοφανείων ο κόσμος:

α. Φωτίστηκε β. Αγιάστηκε γ. Σώθηκε

2 Η σχέση με τον Τριαδικό Θεό

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **παρουσιάσουμε** τη διδασκαλία της Εκκλησίας για τη σχέση του Τριαδικού Θεού με τα δημιουργήματά Του, τον άνθρωπο και την κτίση (1η ΔΕ)
- **αναδείξουμε** τη σχέση Θεού – ανθρώπου ως αφετηρία των διαπροσωπικών σχέσεων, και ως πρότυπο για την οικοδόμηση της κοινωνικής συνοχής στον σύγχρονο κόσμο (2η ΔΕ)

Οι χριστιανοί πιστεύουν σε έναν Θεό, όπως ομολογούν στο Σύμβολο της Πίστεως, το γνωστό "Πιστεύω". Ποιος είναι όμως αυτός ο Θεός και τι χαρακτηριστικά έχει; Τι σημαίνει ότι ο Θεός αυτός είναι Τριαδικός κι όχι μια ατομική μονάδα; Ποια είναι η σχέση αυτού του Θεού με τον κόσμο και τον άνθρωπο και πώς το πλέγμα σχέσεων που δηλώνει η τριαδικότητα, επηρεάζει τις διαπροσωπικές μας σχέσεις και τις κοινωνίες μας;

φιλία

πρόσωπο

ανθρώπινες
σχέσεις

κοινωνική συνοχή

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η σχέση Θεού και δημιουργημάτων

A. Μονάδα ή ομάδα;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **αποτυπώσουμε** στον πίνακα τα περιγράμματα ενός μοναχικού ανθρώπου και ενός κοινωνικού ανθρώπου.
2. Μέσα στα δύο περιγράμματα, ας **γράψουμε** λέξεις, σκέψεις, συναισθήματα που πιστεύουμε ότι κυριαρχούν στη ζωή τους.
3. Έξω από τα περιγράμματα, ας **σημειώσουμε** λέξεις, σκέψεις και συναισθήματα άλλων ανθρώπων προς αυτούς.
4. Στο τέλος, ας **συζητήσουμε** στην ολομέλεια αν θα προτιμούσαμε την ατομικότητα ή την κοινωνικότητα; Ας αιτιολογήσουμε την προτίμησή μας.

i

Η ορθόδοξη Εκκλησία προτιμά να ονομάζει άτομο όποιον δεν αναπτύσσει σχέσεις με τους συνανθρώπους του, αλλά μένει κλεισμένος στο «άτομό» του. Αυτόν που ενδιαφέρεται «ατομικιστικά» για τον εαυτό του και όχι για το κοινωνικό σύνολο. Αυτόν που ακόμα και όταν αναγκαστεί να αναπτύξει σχέσεις με άλλους, το κάνει τυπικά και υποχρεωτικά, χωρίς πραγματικό ενδιαφέρον, κοιτώντας περισσότερο το «ατομικό» του συμφέρον. Αντίθετα, ο άνθρωπος που ανοίγεται στους συνανθρώπους του

περιγράφεται ως πρόσωπο, που θέλει να εμπιστευτεί τους άλλους, παρόλο που είναι διαφορετικοί από αυτόν. «Πρόσωπο» για την Εκκλησία είναι όποιος δίνει σημασία και νόημα στις «διαπροσωπικές» σχέσεις και δεν κοιτάει μόνο τον εαυτό του. Δεν είναι τυχαίο που ακόμα και στη Γραμματική, το πρόσωπο μάς φανερώνει αυτόν που «ενεργεί». Και βέβαια, όσο καλύτερα σχετίζεται με άλλους, τόσο περισσότερο γνωρίζει και τον ίδιο του τον εαυτό, που, όχι τυχαία, ονομάζεται «προσωπικότητα»!

Β. Ο Χριστιανικός Θεός

Δραστηριότητα στην ολομέλεια
Έντεχνος συλλογισμός: Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω βιβλικά αποσπάσματα:

Α. «Μετά είπε ο Θεός: Ας φτιάξουμε τον άνθρωπο σύμφωνα με την εικόνα τη δική μας και την ομοίωση...».
(Γεν. 1: 26)

Β. «Κατέθηκε, λοιπόν, ο Κύριος να δει την πόλη και τον πύργο (της Βαβέλ), που έχτιζαν οι άνθρωποι. Και είπε ο Κύριος: [...] Εμπρός, ας κατεβούμε κι ας δημιουργήσουμε σύγχυση στη γλώσσα τους, ώστε να μην καταλαβαίνει ο ένας τη γλώσσα του άλλου». (Γεν. 11: 5-7) (διασκευή)

Γ. «Ο Κύριος παρουσιάστηκε στον Αβραάμ, κοντά στη Δρυ Μαμβρή, ενώ αυτός καθόταν στο άνοιγμα της σκηνής του κατά το μεσημέρι. Σήκωσε τα μάτια του και είδε τρεις άντρες να στέκονται απέναντί του. Αμέσως έτρεξε να τους προϋπαντήσει και τους προσκύνησε ως τη γη. Κύριέ μου, είπε, αν έχω την εύνοιά σου, μην προσπεράσεις τον δούλο σου. Ας φέρουν λίγο νερό να πλύνετε τα πόδια σας, και μετά μπορείτε ν' αναπαυθείτε κάτω από το δέντρο... Εκείνοι απάντησαν: Κάνε όπως είπες». (Γεν. 18: 1-5)

Η φιλοξενία του Αβραάμ, 15ος αι., Αθήνα, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

2. Τι λεπτομέρειες **παρατηρούμε** στην εικόνα;
3. Τι **σκεφτόμαστε** για αυτές τις λεπτομέρειες;
4. Τι επιπλέον **απορίες** μάς δημιουργούνται,;

Ο Θεός σύμφωνα με την ορθόδοξη Εκκλησία, είναι Ένας, αλλά Τριαδικός (Πατέρας, Υιός και Άγιο Πνεύμα). Ο Πατέρας, ως μοναδική πηγή των άλλων δύο, **γεννάει*** **προαιώνια*** τον Υιό και **εκπορεύει*** προαιώνια το Άγιο Πνεύμα. Γι' αυτό και ο Θεός παραμένει ένας, επειδή έχει μία «πηγή», τον Πατέρα, αλλά και επειδή και τα τρία πρόσωπα έχουν την ίδια ουσία.

Αυτά τα τρία θεία πρόσωπα είναι ισότιμα και έχουν τέλειες σχέσεις μεταξύ τους. Κάθε ένα πρόσωπο αγαπά τα άλλα με τέλειο τρόπο και σέβεται απόλυτα την ελευθερία τους! Καθένας δεν είναι ανώτερος ή κατώτερος από τον άλλον... Μια τέλεια κοινωνία! Το αξιοσημείωτο είναι ότι έτσι συμπεριφέρεται ο Θεός και στις σχέσεις Του με ό,τι έχει δημιουργήσει: τον **κόσμο*** και τον **άνθρωπο!**

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...
Ας **δούμε** την οπτική αναπαράσταση στο διπλανό QR και ας **σχολιάσουμε** όσα βλέπουμε.

Οπτική αναπαράσταση τριαδικών σχέσεων:

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ο Θεός μοιάζει περισσότερο με ένα άτομο* ή με μία κοινωνία προσώπων*;

Γ. Θεός, κόσμος, άνθρωπος

Δραστηριότητα σε ομάδες – εννοιολογικός χάρτης:

Προσομοίωση Συνόδου - Οι Πατέρες της Εκκλησίας συζητούν για τη σχέση του Θεού με τη δημιουργία (κτίση)

1. Ας **σχηματίσουμε** ομάδα δύο θρανίων.
2. Ας **διαβάσουμε** προσεκτικά τα παρακάτω κείμενα ή/και το κείμενο του QR που ακολουθεί.
3. Σε ένα πρόχειρο χαρτί, ας **οργανώσουμε** καλύτερα τις πληροφορίες μας για τη σχέση του Θεού με τον κόσμο και τον άνθρωπο. Καταγράφουμε τις μεταξύ τους σχέσεις με κατάλληλα ρήματα!
4. Ας **συζητήσουμε** στην ολομέλεια όσα καταγράψαμε και ας προσπαθήσουμε να φτάσουμε σε **ομοφωνία**.
5. (Προαιρετικά) Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να **καταγράψει** τις ανακοινώσεις και τις διορθώσεις στον πίνακα χωρίς να τις σχολιάζει.

A. «Το κίνητρο του Θεού για δημιουργία είναι η αγάπη Του. [...] Δεν θα 'πρεπε να σκεφτόμαστε τον Θεό ως Κατασκευαστή ή τον Θεό ως Τεχνίτη, αλλά τον Θεό ως Εραστή. Το να αγαπάς σημαίνει να μοιράζεσαι, όπως τόσο καθαρά μάς έχει δείξει το τριαδικό δόγμα*: ο Θεός δεν είναι μόνο ένας, αλλά ένας μέσα σε τρεις, επειδή είναι μια κοινωνία προσώπων που μετέχουν* με αγάπη το ένα στο άλλο. Από εκούσια εκλογή ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο, με “εκστατική” αγάπη, έτσι ώστε να υφίστανται εκτός από τον ίδιο άλλες υπάρξεις για να μετέχουν στη ζωή και την αγάπη που είναι δικά του. Ως καρπός της ελεύθερης θέλησης και της ελεύθερης αγάπης του Θεού, ο κόσμος δεν είναι αναγκαίος, δεν είναι αντάρκης, αλλά σχετικός και εξαρτημένος. Όλα τα δημιουργήματα πηγάζουν από τον Θεό, έχουν τις ρίζες τους στον Θεό και βρίσκουν την προέλευση τους και την πλήρωσή [ολοκλήρωσή] τους σε αυτόν». (Κάλλιστος Γουέαρ, Ο Ορθόδοξος Δρόμος, Επτάλοφος, Αθήνα 1982, σ. 51-53).

B. «Εμείς υποστηρίζουμε ότι γνωρίζουμε τον Θεό από τις ενέργειές Του, την ουσία Του, όμως, δεν μπορούμε να την προσεγγίσουμε». (Μέγας Βασίλειος, *Επιστολή 234: 1*, PG 32,869AB)

Γ. «Όσα λέμε για τον Θεό, δεν δηλώνουν την ουσία του. Είτε αγαδό, είτε δίκαιο, είτε σοφό, είτε ό,τι άλλο πεις για αυτόν, δεν λες για τη φύση Του, αλλά για τις ενέργειές Του». (Ιωάννης Δαμασκηνός, *Έκδοσις ακριβής 1, 4*)

Δ. «Όπως οι τυφλοί δεν έχουν καμία αντίληψη του φωτός, πολύ περισσότερο δεν υπάρχει κάτι από που να μπορεί να γνωρίζει την ουσία του Δημιουργού». (Γρηγόριος Παλαμάς, *Ομιλία ΑΓ'*, PG 151, 413B)

Επιπλέον κείμενα - Θεός και κτίση

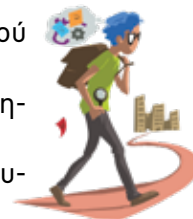

Δ. Θεός και κτίση σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Παγωμένη εικόνα

1. Ας **σκεφτούμε** όσα μάθαμε σε αυτή την ενότητα.
2. Ας **παρουσιάσουμε** με παντομίμα την προσωπική γνώμη μας για τη σχέση του Θεού με τον κόσμο και τους ανθρώπους σήμερα, χρησιμοποιώντας το ακίνητο σώμα μας!
3. Μπορούν και άλλοι/-ες συμμαθητές/-τριες να **πάρουν θέση** δίπλα μας σταδιακά, σχηματίζοντας μια μεγάλη παγωμένη εικόνα με διαφορετικές ή και αντίθετες ιδέες.
4. Όταν τελειώσει το στήσιμο της εικόνας, οι υπόλοιποι/-ες ας **σχολιάσουμε** τι βλέπουμε και γιατί το υποστηρίζουμε αυτό.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Η ορθόδοξη Εκκλησία προτιμά να ονομάζει “πρόσωπο” όποιον:

α. Ενδιαφέρεται για τους άλλους β. Αγαπά μόνο τον εαυτό του γ. Βαπτίστηκε χριστιανός.

2. Ο Αβραάμ φιλοξένησε στη σκηνή του:

α. Τον Ιησού Χριστό β. Την αγία Τριάδα γ. Τον εχθρό του

3. Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο για να:

α. Λατρεύει και να δοξάζει τον Θεό β. Μπορούν και άλλες υπάρξεις να ζήσουν και να αγαπήσουν
γ. Γνωρίσει την ουσία του Θεού

4. Όσα γνωρίζουμε για τον Θεό περιγράφουν:

α. Την άκτιστη ουσία Του β. Τις άκτιστες ενέργειές Του γ. Τα τρία θεία πρόσωπα

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η σχέση Θεού και ανθρώπου ως πρότυπο

Όλοι έχουμε ανάγκη από φίλους στις εύκολες και δύσκολες στιγμές. Αλλά όταν δεν ανταποκρίνονται, αισθανόμαστε μεγάλη απογοήτευση. Μπορεί αυτό το κενό να το καλύψει ο Θεός; Πώς μπορεί να υπάρξει φιλία Θεού και ανθρώπου;

A. Τι είναι φιλία;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σχοινί μπουγάδας - παραγγελιών

1. Ας **γράψουμε** ανώνυμα σε ένα πρόχειρο χαρτί ποια είναι τα «υλικά» για την αληθινή φιλία και ας το **κρεμάσουμε** στο σχοινί με τις «παραγγελίες» που έχουμε τοποθετήσει τεντωμένο στην τάξη.
2. Ο/Η εκπαιδευτικός ας **διαβάσει** τα χαρτιά.

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο: έντεχνος συλλογισμός

1. Από τις εικόνες στο διπλανό QR ας **επιλέξουμε** ένα πρόσωπο (ή πράγμα σαν να είχε αισθήσεις) και ας προσπαθήσουμε να **μπούμε** στη θέση του.
2. Τι μπορεί να “σκέφτεται” ή να “νιώθει” από τη δική του πλευρά;
3. Τι θα μπορούσε ίσως να “γνωρίζει”;
4. Για τι “νοιάζεται” και για τι “φροντίζει”;
5. Ας **ανακοινώσουμε** στους/στις υπόλοιπους/-ες τις απαντήσεις μας, πληροφορώντας τους για αυτό που επιλέξαμε ή αφήνοντάς τους να το μαντέψουν!

Εικόνες για τη φιλία

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια είναι τα συστατικά της αληθινής φιλίας;

B. Θεός και άνθρωπος

Δραστηριότητα ανά ομάδες: Σιωπηρό ερέθισμα

«Ο καθένας, όμως, ας προσέχει πώς χτίζει. Γιατί κανένας δεν μπορεί να βάλει άλλο θεμέλιο εκτός από αυτό που υπάρχει και που είναι ο Ιησούς Χριστός». (Α Κορ. 3: 10-11)

Πώς αντιδρούμε, διαβάζοντας την παραπάνω φράση; Τι περνά από το μυαλό μας;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ο Θεός μοιάζει με φίλο; Ας αιτιολογήσουμε την απάντησή μας

Γ. Η σχέση Θεού και ανθρώπου

Δραστηριότητα ανά ομάδες / στην ολομέλεια: Ενοιολογικός χάρτης - Ο φίλος του Θεού

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθεί και ας **γράψουμε** στον πίνακα τη φράση "ο φίλος του Θεού".
2. Ας **σημειώσουμε** γύρω της τα βασικά χαρακτηριστικά του φίλου του Θεού με βάση όσα διαβάσαμε.
3. Ας **ενώσουμε** τα χαρακτηριστικά με συνδυετικές λέξεις, χρησιμοποιώντας βέλη, γραμμές και σχήματα.

A. «Να αγαπάτε ο ένας τον άλλο, όπως εγώ σας αγάπησα. Κανείς δεν έχει μεγαλύτερη αγάπη από κείνον που θυσιάζει τη ζωή του για χάρη των φίλων του». (Ιω.15: 12-13)

B. «Όπως μιλάμε στις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων για υγιείς και νοσηρές (αρρωστημένες) σχέσεις, έτσι ακριβώς μπορούμε να μιλήσουμε στη σχέση μας με τον Θεό για υγιείς και νοσηρές σχέσεις. Αν, παραδείγματος χάρι, έχω μια κτητική σχέση (όταν θεωρώ ότι μου "ανήκει" ο άλλος) με κάποιον άνθρωπο, μια φιλία με κτητικότητα, αν έχω κτητική σχέση μέσα στον γάμο, αν, δηλαδή, με χαρακτηρίζουν εγωκεντρικές σχέσεις, ανώριμες και νοσηρές, το ίδιο πράγμα μπορεί να ισχύσει στη σχέση μου με τον Θεό. Να αισθάνεται κάποιος ότι έχει μια τόσο κτητική σχέση με τον Θεό, ώστε να νομίζει ότι αυτός κατέχει πλήρως την αλήθεια (τον Θεό, δηλαδή) και κανείς άλλος δεν την κατέχει όπως αυτός. Ή ότι αυτός απολαμβάνει μια ειδική εύνοια (ιδιαίτερη προστασία) του Θεού που οφείλεται στην αρετή του.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η σχέση εξάρτησης με τον Θεό. Στα ζευγάρια μπορεί να αναπτυχθεί μια σχέση τέτοιας εξάρτησης που η σχέση να μην είναι

ισότιμη, να μην προάγει την αγάπη, να μην προάγει την ελευθερία, αυτά τα στοιχεία του κατ' εικόνα*. Ο άνθρωπος σε αυτήν την περίπτωση αχρηστεύεται, όταν κάνει σχέση εξάρτησης με τον Θεό. Αχρηστεύεται όπως εκείνη η κοπέλα που θα κάνει σχέση εξάρτησης με τον αγαπημένο της. Αχρηστεύει την προσωπικότητά της και τα περιμένει όλα από εκείνον. Δεν είναι αυτής της λογικής ο Θεός. Δεν θέλει να αχρηστεύουμε την προσωπικότητά μας. Έτσι, η σχέση με τον Θεό είναι υγιής, όταν δεν αχρηστεύει τον άνθρωπο αλλά ούτε τον Θεό.

Γιατί υπάρχουν σχέσεις ανθρώπων με τον Θεό, οι οποίες, ενώ αυτοί όλο μιλούν για τον Θεό, στην πράξη Τον αχρηστεύουν, δηλαδή Του λένε "κάνε πέρα γιατί εγώ ξέρω καλύτερα". Το δύσκολο είναι να υπάρχει η θεανθρώπινη συνεργασία. Πάντα τα άκρα είναι πιο εύκολα και γι' αυτό είχαμε τόσες πολλές αιρέσεις στην πορεία της Εκκλησίας». (Βασίλειος Θερμός, Άνθρωπος μόνος και μπερδεμένος ψάχνει. Αρμός, Αθήνα 2009, σ. 188-192) (διασκευή).

Επιπλέον κείμενα -
Θεός και άνθρωπος

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά ομάδες / στην ολομέλεια:

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο ανά ομάδες και ας **διαλέξουμε** έναν από τους ρόλους που αναδύονται.
2. Ας **καταγράψουμε** ερωτήσεις σχετικά με τις πράξεις, τα κίνητρα, τις αντιλήψεις και τις αξίες του ρόλου που επιλέξαμε.
3. Ένας/Μία ας **υποδυθεί** τον ρόλο και οι υπόλοιποι/-ες ας του/της **υποβάλλουμε** τις ερωτήσεις.

«Οι Πατέρες της Εκκλησίας επισημαίνουν ότι τρία κίνητρα ωθούν τους ανθρώπους στη σχέση τους με τον Θεό, ο φόβος, ο μισθός και η αγάπη, που αντιστοιχούν σε τρεις ανθρώπινους τύπους, στον δούλο, τον μισθωτό και τον ελεύθερο ή υιό. Ο “δούλος” προσπαθεί να τηρεί τις εντολές του Θεού, για να αποφύγει την τιμωρία που πιστεύει πως επισύρει η παράβασή τους [...] Στην επόμενη βαθμίδα ο άνθρωπος ενεργεί, επειδή προσβλέπει στην ανταπόδοση, στο “μισθό” που θα λάβει από το Θεό [...] Ο “δούλος” έχει μπροστά στα μάτια του έναν Θεό δικαστή και εκδικητικό και ο “μισθωτός” έναν Θεό ταμία. Η κατεξοχήν βαθμίδα ωριμότητας είναι αυτή που κίνητρο έχει την αγάπη. Ο άνθρωπος εδώ ενεργεί ως ελεύθερος και όχι ως δούλος, ως γιος και όχι ως υπάλληλος. Ανοίγεται στον απέναντι (είτε αυτός είναι ο Θεός είτε ο συνάνθρωπος), επειδή βρίσκει νόημα σ’ αυτό το άνοιγμα και το θέλει ελεύθερα και συνειδητά. Κι ο Θεός, επί τέλους, βιώνεται ως φίλος κι ως πατέρας».

Μ. Μπέγζος - Α. Παπαθανασίου, Θέματα χριστιανικής ηθικής, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2006, σ. 38. (διασκευή).

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τελικά ποια είναι η σχέση Θεού και ανθρώπου;

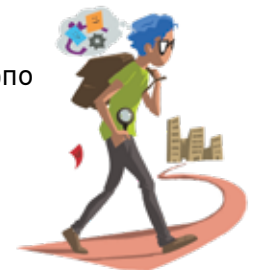

Δ. Διαπροσωπικές σχέσεις και κοινωνική συνοχή

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Θα σου πω μια ιστορία: Ο Θεός δίπλα στον άνθρωπο

Ας **δημιουργήσουμε** προφορικά μια σύντομη ιστορία με θέμα:
«Ο Θεός δίπλα στον άνθρωπο».

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς βοηθάει η σχέση με τον Θεό τις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους και την ενότητα της κοινωνίας;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ποιο από τα παρακάτω είναι χαρακτηριστικό της αληθινής φιλίας;

α. Σέβομαι την ελευθερία του άλλου β. Δεν περιμένω αντάλλαγμα γ. Όλα τα παραπάνω.

2. Ο Χριστός προτιμά να ονομάζει τους ανθρώπους:

α. Δούλους β. Πιστούς γ. Φίλους

3. Στη σχέση Θεού και ανθρώπου:

α. Ο Θεός προστατεύει με ιδιαίτερο τρόπο τους ενάρετους ανθρώπους

β. Ορισμένοι άνθρωποι γνωρίζουν πλήρως την αλήθεια για τον Θεό γ. Κανένα από τα παραπάνω

4. Στη σχέση Θεού και ανθρώπου:

α. Ο άνθρωπος πρέπει να είναι ελεύθερος β. Ο Θεός πρέπει να είναι ελεύθερος γ. Όλα τα παραπάνω

3 Επικοινωνώντας με τον Θεό

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **αναγνωρίσουμε** την προσευχή ως τρόπο επικοινωνίας του ανθρώπου με τον Θεό μέσα από παραδείγματα προφητών και αγίων (1η ΔΕ)
- **αιτιολογήσουμε** το γεγονός ότι η προσωπική σχέση με τον Θεό έχει άμεσο αντίκτυπο στη σχέση που διαμορφώνει ο άνθρωπος με τον συνάνθρωπό του και την κτίση (2η ΔΕ)

Ο άνθρωπος αναζητά πάντα αφορμές επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους. Η ουσιαστική και ελεύθερη επικοινωνία αποτελεί τον τρόπο με τον οποίο δίνουμε νόημα στη ζωή μας. Η έλλειψη της επικοινωνίας οδηγεί στην αποξένωση, δηλαδή σε μια ξένη προς τη φύση μας κατάσταση και, τελικά, στον απανθρωπισμό μας. Η προσευχή δεν είναι μια υποχρέωση, ούτε μια «ιερή γλώσσα» με την οποία προσεγγίζουμε τον Θεό, αλλά ένας τρόπος συνάντησης και επικοινωνίας με τον Θεό, τον εαυτό μας, τον συνάνθρωπο και την κτίση.

αιτήματα

δοξολογία

παράκληση

διαπροσωπικές
σχέσεις

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η ανάγκη της προσευχής

A. Επικοινωνώ άρα υπάρχω

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Στο σκονί της μπουγάδας

1. Ας **σημειώσουμε** σε χαρτάκια ποια θέματα θα μπορούσαμε να συζητήσουμε με κάποιον/-α φίλο/-η και ποια ανάγκη καλύπτει αυτή η επικοινωνία.
2. Ας **τοποθετήσουμε** τα χαρτάκια στον πίνακα ή ας τα κρεμάσουμε στο σκονί της μπουγάδας που έχει τοποθετηθεί προηγουμένως στην αίθουσα.
3. Ας **διαβάσουμε** όσα γράψαμε στα χαρτάκια στην ολομέλεια.
4. Τέλος, ας **συζητήσουμε** για τη σημασία της επικοινωνίας στη φιλία.

B. Η προσευχή ως επικοινωνία

Δραστηριότητα διαλόγου: Λέξεις, σκέψεις στη σειρά

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω κείμενα.
2. Ας **συμπληρώσουμε**, με τη βοήθεια των λέξεων της προηγούμενης δραστηριότητας και των κειμένων που ακολουθούν, σε ένα χαρτάκι την έκφραση "Προσευχή είναι...".
3. Σε συνεργασία με τον/τη διπλανό/-η μας, ας **συγκρίνουμε** την απάντησή μας με τη δική του/της.
4. Ας **γράψουμε** τρεις προτάσεις που να εξηγούν τι είναι η προσευχή.
5. Ας **μοιραστούμε** τα κείμενά μας με μια άλλη δυάδα.
6. Τέλος, ας **δημιουργήσουμε** στην ολομέλεια ένα κοινό κείμενο για το τι είναι η προσευχή.

A. «Ο Κύριος μιλούσε με τον Μωυσή πρόσωπο με πρόσωπο, όπως συζητάει κανείς με τον φίλο του...» (Εξ. 33: 11)

B. «Η προσευχή είναι συνομιλία με τον Θεό. Μακαρίζω καμιά φορά εκείνους που έζησαν στην εποχή του Χριστού, γιατί έβλεπαν και άκουγαν τον ίδιο τον Χριστό και μπορούσαν να Του μιλήσουν. Αλλά σκέφτομαι ότι εμείς είμαστε σε καλύτερη θέση, γιατί εκείνοι δεν μπορούσαν να απασχολήσουν πολύ τον Χριστό, ενώ εμείς μπορούμε με την προσευχή μας να μιλάμε συνέχεια μαζί Του...» (Άγιος Παΐσιος Αγιορείτης, *Λόγοι περί Προσευχής*, εκδ. Ιερών Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος, Σουρωτή 2012, σ. 125)

Γ. «...Ήταν ένας γεράκος που συνήδιζε να περνά κάθε μέρα πολλή ώρα μέσα στην εκκλησία. Οι φίλοι του τον ρώτησαν. “Μα τι κάνεις;”. “Προσεύχομαι”, έλεγε εκείνος. “Θα πρέπει να έχεις πολλά να ζητήσεις απ’ τον Θεό”. “Δεν ζητώ τίποτε από τον Θεό”. “Και τι κάνεις τόσες ώρες στην εκκλησία;”. “Κι ο γέροντας απάντησε: “Απλώς κάθομαι και Τον κοιτάζω. Κι ο Θεός κοιτάζει εμένα”. Στα δώδεκα χρόνια μου, μου φάνηκε μάλλον καλός αυτός ο ορισμός της προσευχής. Απλώς κάθομαι και κοιτάζω τον Θεό

και με κοιτάζει κι Αυτός. Προσευχή δεν σημαίνει κατ’ ανάγκη ότι ζητώ πράγματα, παρόλο που μπορεί να είναι κι αυτό. Ούτε σημαίνει ότι χρησιμοποιώ οπωσδήποτε λέξεις. Βασικά, προσευχή σημαίνει “επίγνωση του Θεού...”» Kallistos T. Ware (επίσκοπος Διοκλείας), *Επίγνωση Θεού -Η προσευχή και το νόημα της ησυχίας*, Αθήνα 2021, Εν Πλω, σ. 213-214.

Δ. «Να προσεύχεσαι σημαίνει να στέκεσαι μπροστά στον Θεό, είναι να έρχεσαι σε άμεση και προσωπική σχέση με Αυτόν, είναι να γνωρίζεις σε κάθε επίπεδο της ύπαρξής σου, από το ενστικτώδες μέχρι το διανοητικό και από το υπό μέχρι το υπερ-συνειδητό, ότι υπάρχουν μέσα στον Θεό και Αυτός είναι εντός σου...»

(Kallistos Ware, *Η δύναμη του ονόματος, Η προσευχή του Ιησού στην ορθόδοξη πνευματικότητα*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα, 1989)

Ε. «... η προσευχή δεν είναι τίποτε άλλο παρά διάλογος με τον Θεό και συνομιλία με τον Κύριο των όλων. Ποιός θα μπορούσε να υπάρξει πιο ευτυχισμένος από εκείνον που αξιώνεται να συνομιλεί συνεχώς με τον Θεό;» (Ιωάννης Χρυσόστομος, *Κατήχησις Ζ΄*, 25 ΕΠΕ 30, 491)

Γ. Ο τρόπος της προσευχής

Δραστηριότητα άμεσης διδασκαλίας: Σύγκριση κειμένων

Επιπλέον κείμενα για την προσευχή

1. Ας **διαβάσουμε** τα κείμενα ή/και τα κείμενα, του διπλανού QR.
2. Ας **συγκρίνουμε** όσα παραθέτουν για την προσευχή.
3. Ας **γράψουμε** ένα πρωτότυπο κείμενο στο οποίο να φαίνεται ποια χαρακτηριστικά έχει η προσευχή και με ποιον τρόπο γίνεται.

A. «Κι όταν προσεύχεσαι, να μην είσαι σαν τους υποκριτές, που τους αρέσει να στέκονται και να προσεύχονται στις συναγωγές και στα σταυροδρόμια, για να κάνουν καλή εντύπωση στους ανθρώπους· σας βεβαιώνω πως αυτή είναι όλη κι όλη η ανταμοιβή τους. Εσύ, αντίθετα, όταν προσεύχεσαι, πήγαινε στο πιο απόμερο δωμάτιο του σπιτιού σου, κλείσε την πόρτα σου και προσευχήσου εκεί κρυφά στον Πατέρα σου· κι ο Πατέρας σου, που βλέπει τις κρυφές πράξεις, θα σε ανταμείψει φανερά. Όταν προσεύχεστε, μη φλυαρείτε όπως οι ειδωλολάτρες, που νομίζουν ότι με την πολυλογία τους θα εισακουστούν. Μη γίνετε όμοιοι μ’ αυτούς· γιατί ο Πατέρας

σας ξέρει από τι έχετε ανάγκη, προτού ακόμα του το ζητήσετε». (Μτ. 6:5-8)

B. «Ζητάτε και θα σας δοθεί, ψάχνετε και θα βρείτε, χτυπάτε την πόρτα και θα σας ανοιχτεί. Γιατί όποιος ζητάει, λαβαίνει και, όποιος ψάχνει, βρίσκει και όποιος χτυπά, του ανοίγεται. Μα και ποιος από σας, αν του ζητήσει το παιδί του ψωμί, θα του δώσει λιθάρι; Ή, αν του ζητήσει ψάρι, θα του δώσει φίδι; Αφού, λοιπόν, εσείς, παρ’ όλο που είστε αμαρτωλοί, ξέρετε να δίνετε στα παιδιά σας καλά πράγματα, πολύ περισσότερο ο ουράνιος Πατέρας σας θα δώσει αγαθά σ’ όσους του τα ζητούν». (Μτ. 7: 7-11)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Κατά τη γνώμη σας, η προσευχή χρειάζεται μόνο για να ζητήσουμε κάτι από τον Θεό ή καλύπτει κι άλλες ανάγκες του ανθρώπου;

Δ. Επικοινωνώ με τον Θεό μέσω της προσευχής

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Μετασχηματισμός κειμένου

1. Σε συνεργασία με τον/τη διπλανό/-ή μας, ας **σημειώσουμε** τα αιτήματα που συναντάμε μέσα στην Κυριακή Προσευχή.
2. Ας **γράψουμε**, με τη βοήθεια του/της διπλανού/-ής μας, μια αυτοσχέδια προσευχή, σύμφωνα με όσα μάθαμε στο σημερινό μάθημα, ώστε να χρησιμοποιηθεί στη πρωινή σύναξη του σχολείου.

Κυριακή Προσευχή

«Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ἀμήν.»
(Μτ. 6: 9-13)

«Πατέρα μας, που βρίσκεσαι στους ουρανούς, κάνε να σε δοξάσουν ὅλοι ως Θεό, να έρξει η βασιλεία σου· να γίνει το θέλημά σου και από τους ανθρώπους, όπως γίνεται από τις ουράνιες δυνάμεις. Δώσε μας σήμερα τον απαραίτητο για τη ζωή μας ἄρτο. Και χάρισέ μας τα χρέη των αμαρτιών μας, όπως κι εμεῖς τα χαρίζουμε στους δικούς μας οφειλέτες. Και μη μας αφήσεις να πέσουμε σε πειρασμό, αλλά γλίτωσέ μας από τον πονηρό.»

Εναλλακτική Δραστηριότητα ανά θρανίο: Βάζοντας τίτλους.

Ας **δούμε** τις παρακάτω φωτογραφίες ανθρώπων που προσεύχονται και ας βάλουμε με τη βοήθεια του/της διπλανού/-ής μας **τίτλο** σε κάθε μια απο αυτές.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Πώς ορίζετε την προσευχή;

α. Ως ένα απλό ρητό αίτημα β. Ως μια διαλογική επικοινωνία με τον Θεό γ. Ως προστασία από το κακό

2. Η προσευχή είναι σημαντική για το χριστιανό γιατί με αυτή:

α. Εκτελεί τυπικά τα θρησκευτικά του καθήκοντα β. Μπορεί και εξομολογείται τις αμαρτίες του
γ. Αναπτύσσει πραγματική σχέση με τον Θεό.

3. Ποια από τις παρακάτω λέξεις περιγράφει καλύτερα την προσευχή ως μέσο επικοινωνίας:

α. Συναλλαγή β. Συνομιλία γ. Καθήκον

4. Ποιος είναι ο σωστός τρόπος προσευχής;

α. Η τυπική εκφώνηση προσευχών β. Η συμμετοχή του νου και της καρδιάς στην προσευχή
γ. Η προσευχή που γίνεται για να σε δουν άλλοι

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Η πορεία προς τον Θεό μέσα από τον πλησίον και τη σχέση με την κτίση

Η σχέση μας με τον Θεό δεν είναι ανεξάρτητη από τον τρόπο που σχετιζόμαστε με τον συνάνθρωπο και την κτίση. Όταν ο άνθρωπος αγαπά και σέβεται τον Δημιουργό του, αυτό αντανακλάται στη συμπεριφορά του απέναντι στους άλλους και τη φύση. Η αληθινή κοινωνία με τον Θεό εμπνέει δικαιοσύνη, φροντίδα και αρμονία στις σχέσεις μας. Πώς μπορεί, λοιπόν, η προσωπική μας πίστη να ενισχύσει τη συλλογική ζωή και να διαμορφώσει έναν καλύτερο κόσμο;

A. Οι σχέσεις σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ιδεοθύελλα

1. Ας **καταγράψουμε** στον πίνακα λέξεις που χαρακτηρίζουν τη σημερινή σχέση των ανθρώπων μεταξύ τους και με την κτίση.
2. Με αφορμή τα όσα καταγράψαμε στον πίνακα, ας **κάνουμε** μια συζήτηση στην ολομέλεια.

B. Χριστιανισμός και κόσμος

Δραστηριότητα έντεχνου συλλογισμού: Βλέπω - Ισχυρίζομαι - Αναρωτιέμαι

Ας **δούμε** τη διπλανή εικόνα και ας **απαντήσουμε** στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι είναι αυτό που βλέπουμε στην εικόνα;
2. Τι μας κάνει να σκεφτόμαστε η εικόνα;
3. Γιατί το λέμε αυτό;

Τα Ειρηνικά της
Θείας Λειτουργίας

Εναλλακτική δραστηριότητα έντεχνου συλλογισμού:
Διαβάζω, κατανοώ, συμπεραίνω

1. Ας **διαβάσουμε** τα Ειρηνικά της Θείας Λειτουργίας από το διπλανό QR.
2. Ας **εντοπίσουμε** ποιες κατηγορίες αιτημάτων υπάρχουν μέσα στα Ειρηνικά.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια τι διαπιστώνουμε.

Γ. “Υπέρ του σύμπαντος κόσμου” φράση που ακούγεται στη Θεία Λειτουργία

Δραστηριότητα **ανά θρανίο**: Σκέψου - Συζήτησε - Μοιράσου

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω κείμενα (εναλλακτικά μπορούμε να διαλέξουμε και ένα κείμενο από το QR).
2. Ας **σκεφτούμε**, αρχικά ατομικά, πώς η σχέση με τον Θεό περνά μέσα από τη σχέση μας με τον συνάνθρωπο και την κτίση.
3. Ας **συζητήσουμε** τις σκέψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας.
4. Ας **ετοιμάσουμε** ένα κοινό κείμενο με τον/τη διπλανό/-ή μας σε δέκα σειρές που να περιγράφει αυτές τις σχέσεις.
5. Ας **παρουσιάσουμε** τα κείμενά μας στην ολομέλεια της τάξης.

«Ρωτήθηκε ο αββάς* Ισαάκ: “Τι είναι ελεήμων καρδιά;”

Και απάντησε:

– Είναι καύσης της καρδιάς για ολόκληρη την κτίση, για τους ανθρώπους και τα όρνεα, για τα ζώα και τους δαίμονες, για κάθε κτίσμα γενικά, ώστε από τη μνήμη τους και τη θεία τους να χύνουν τα μάτια του άνδρωπου δάκρυα• από την πολλή και δυνατή ελεημοσύνη συνέχεται η καρδιά, και από την πολλή καρτερία μικραίνει η καρδιά του, και έτσι δεν μπορεί να βαστάξει ή να ακούσει ή να δει

κάποια βλάβη ή μικρή λύπη που γίνεται στην κτίση. Γι’ αυτό κάθε ώρα προσφέρει ευχές υπέρ των αλόγων και υπέρ των εχθρών της αληθείας και υπέρ των βλαπτόντων αυτόν σε κάθε ευκαιρία, ώστε να φυλαχτούν και ελεηθούν ομοίως και υπέρ της φύσεως των ερπετών λόγω της πολλής του ελεημοσύνης που κινείται μέσα στην καρδιά του αμέτρως κατά το παράδειγμα του Θεού.» (Φιλοκαλία των νηπτικών και ασκητικών, Ισαάκ του Σύρου Λόγοι ασκητικοί -ΕΒ-ΠΣΤ- Πατερικές Εκδόσεις Γρηγόριος ο Παλαμάς, Θεσσαλονίκη 1991)

Επιπλέον Κείμενα

Ο Κινέζικος μύθος

Εναλλακτική δραστηριότητα: Επίλυση προβλήματος

1. Ας **διαβάσουμε** τον παρακάτω κινέζικο μύθο και ας **βρούμε** λύση στο πρόβλημα. Στο τέλος, ας **συγκρίνουμε** τη λύση που δώσαμε εμείς με αυτή του QR. Ποιά από τις λύσεις **προτιμούμε** και γιατί.

Ένας αρχαίος μύθος λέει ότι κάποιος μαθητής ρώτησε τον δάσκαλό του, «ποια η διαφορά ανάμεσα στον Παράδεισο και στην Κόλαση;» Ο δάσκαλος του απάντησε: “Πολύ μικρή, αλλά με μεγάλες συνέπειες. Έλα, να σου δείξω την Κόλαση”. Μπήκαν σε ένα δωμάτιο όπου μια ομάδα ανθρώπων καθόταν γύρω από μία μεγάλη χύτρα με ρύζι. Όλοι ήταν πεινασμένοι και απελπισμένοι. Ο καθένας είχε από ένα κουτάλι που το κρατούσε από την άκρη με προσοχή και έφτανε ως τη χύτρα. Κάθε κουτάλι, όμως, είχε τόσο μακρύ χερούλι, που δεν μπορούσαν να το φέρουν στο στόμα. Η απελπισία τους ήταν φοβερή...” (Irvin D. Yalom, *Η μάνα και το νόημα της ζωής*, μτφρ. Ευαγγελία Ανδριτσάνου-Γιαννης Ζέρβας, Αθήνα: ΑΓΡΑ, 2007, σ. 48)

Ο μύθος με τα μακριά κουτάλια

Δ. Ζω σε αρμονία με τον διπλανό μου και την κτίση

Ο άνθρωπος, από την πρώτη στιγμή της παρουσίας του στον κόσμο, αλληλεπιδρά με το περιβάλλον. Γι' αυτό και είναι υποχρέωση και καθήκον του ανθρώπου να ενδιαφέρεται για το περιβάλλον και να διατηρεί αρμονική σχέση με αυτό. Με την έξοδο του ανθρώπου από τον παράδεισο, διαταράχθηκε η σχέση ανθρώπου και κτίσης.

Οι χριστιανοί, ως κατεξοχήν κοινωνικοί άνθρωποι, καλούνται να αναπτύξουν ανιδιοτελή σχέση με τον συνάνθρωπο μακριά από τον εγωισμό και την ιδιοτέλεια. Η προτροπή του Ευαγγελίου είναι να αγαπήσουμε τον πλησίον μας με τον ίδιο τρόπο που αγαπάμε τον εαυτό μας. Η αγάπη προς τον Θεό προϋποθέτει την αγάπη προς τον πλησίον που είναι η εικόνα του Θεού μέσα στον κόσμο.

Δραστηριότητα Έντεχνος Συλλογισμός:
Αρχή, μέση, τέλος

Ας υποθέσουμε ότι:

είτε οι διπλανές εικόνες είτε μια εικόνα από το QR είναι η μέση μιας ιστορίας. Στη συνέχεια, ας επιχειρήσουμε να **φανταστούμε** τι έχει προηγηθεί από αυτή την εικόνα και τι θα ακολουθήσει μετά από αυτήν. Τέλος, ας **προσθέσουμε** τίτλο στην εικόνα και ας **παρουσιάσουμε** τον τρόπο με τον οποίο συνδέεται η ολοκληρωμένη ιστορία που συνθέσαμε με τα όσα μάθαμε μέχρι τώρα για τη σχέση του ανθρώπου με την κτίση.

Επιπλέον εικόνες

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ο άνθρωπος μπορεί να σωθεί:

- α. Μόνο με τις καλές του πράξεις β. Μέσα από τη σχέση του με τον "άλλον"
- γ. Χωρίς τη βοήθεια του Θεού

2. Για τη θεολογία της Εκκλησίας κόλαση είναι:

- α. Η παρουσία των άλλων β. Τόπος μαρτυρίου γ. Η απουσία των άλλων από τη ζωή μου

3. Ο άνθρωπος σύμφωνα με την Εκκλησία καλείται να:

- α. Να εκμεταλλευτεί την κτίση αποκλειστικά για προσωπικό όφελος β. Να χρησιμοποιήσει τους φυσικούς πόρους, αδιαφορώντας για το μέλλον γ. Να διαχειριστεί με σοφία την κτίση

4. Ποια λέξη από τις ακόλουθες χαρακτηρίζει, κατά τη γνώμη σας, με επάρκεια την υγιή σχέση Θεού-ανθρώπου-κτίσης;

- α. Υποταγή β. Αρμονία γ. Φόβος

4

Η δικαιοσύνη του Θεού

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **προσδιορίσουμε** το περιεχόμενο της έννοιας «δικαιοσύνη» και της έννοιας «αδικία» σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας (1η ΔΕ)
- **αξιολογήσουμε** τη θέση της Εκκλησίας σχετικά με το πρόβλημα της αδικίας στον σύγχρονο κόσμο και τον αγώνα της για τη μεταμόρφωσή του (2η ΔΕ)

Τι όμορφο πράγμα που είναι η δικαιοσύνη! Η έννοια του δικαίου χαρακτηρίζει τις κοινωνίες μας και μας διαφοροποιεί σε μεγάλο βαθμό από την υπόλοιπη δημιουργία. Όλοι/-ες χαιρόμαστε όταν μας συμπεριφέρονται με δίκαιο τρόπο, ενώ όταν δεν συμβαίνει αυτό, βιώνουμε τις σχέσεις μας με τρόπο οδυνηρό. Αρκετοί ισχυρίζονται ότι στη σημερινή εποχή η αδικία βασιλεύει. Κι όμως, μια πιο προσεκτική ματιά θα μας φανέρωνε ότι η ανθρώπινη ιστορία είναι γεμάτη από περιόδους και περιστατικά αδικίας. Τι κάνει ο Θεός για όλα αυτά; Πώς βιώνει η Εκκλησία την απουσία δικαίου και ποια η έννοια της δικαιοσύνης στην ορθόδοξη θεολογία;

δίκιο

άδικο

ισότητα

ανταπόδοση

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: “Θεία δίκη”

A. Ανθρώπινη δικαιοσύνη

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Έντεχνος συλλογισμός - Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Άγαλμα της Δικαιοσύνης, Βέρνη, Ελβετία.

Ας **παρατηρήσουμε** τη διπλανή εικόνα και ας **απαντήσουμε** στις ερωτήσεις:

1. Ποιες λεπτομέρειες **παρατηρούμε**;
2. Ποιο **νόημα** νομίζουμε ότι έχουν αυτές οι λεπτομέρειες;
3. Ποιες **απορίες** συνεχίζουμε να έχουμε για το θέμα της εικόνας;
4. Τι συμβολίζουν τα αντικείμενα που κρατά το άγαλμα στα χέρια του;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Η απόδοση της δικαιοσύνης επηρεάζεται από το είδος και τη βαρύτητα μιας πράξης;

Εναλλακτική δραστηριότητα:
Παιχνίδι ρόλων - Η θανατική ποινή

“Κάποιος εγκληματίας που καταδικάστηκε σε δημόσια εκτέλεση, βρίσκεται λίγο πριν το τέλος. Κόσμος έχει μαζευτεί γύρω του...”

1. Ας **χωριστούμε** σε ομάδες και κάθε ομάδα ας **επιλέξει** έναν από τους παρακάτω ρόλους: εκπρόσωπος βασιλιά, φρουρός, εγκληματίας, συγγενείς θύματος, συγγενείς εγκληματία, θεατές κ.ά.
2. Αρχικά, ας **σκεφτούμε** πώς θα αντιδράσουμε και μετά, ας **δραματοποιήσουμε** τη σκηνή.
3. Την τελευταία στιγμή ο αγγελιοφόρος του βασιλιά (εκπαιδευτικός) **καταφθάνει** ιδρωμένος, φέρνοντας την απονομή χάριτος!

4. Ας συζητήσουμε για τα συναισθήματά μας· αν μισήσαμε τον μελλοθάνατο, αν η απονομή χάριτος ήταν δίκαιη ή άδικη, τι θα νιώθαμε αν είχε καταδικαστεί άδικα, αν νιώθουμε ότι οι ποινές πρέπει να είναι ανάλογες των πράξεων, κ.λπ.

Εναλλακτική δραστηριότητα:

Παιχνίδι ρόλων [ρόλος στον τοίχο] - Η πληρωμή

1. Ας **χωριστούμε** σε ομάδες και ας επιλέξουμε έναν από τους παρακάτω ρόλους: γαιοκτήμονας, εργάτες 1ης ώρας, εργάτες 3ης ώρας, εργάτες 6ης ώρας, εργάτες 9ης ώρας, εργάτες 11ης ώρας.
2. Ας **διαβάσουμε** το εξής περιστατικό: Ένας γαιοκτήμονας συμφωνεί με τους πρώτους εργάτες να δουλέψουν στο αμπέλι του για 50 ευρώ την ημέρα. Οι εργάτες ξεκινούν τη δουλειά από την 1η ώρα της ημέρας. Την 3η ώρα της ημέρας ο γαιοκτήμονας βρίσκει στην αγορά εργάτες και τους λέει «πηγαίετε και εσείς στο αμπέλι και θα σας δώσω ό,τι είναι δίκαιο». Την 6η, 9η και 11η ώρα της ημέρας βρίσκει και άλλους εργάτες και τους καλεί με τα ίδια λόγια.
3. Ας **δραματοποιήσουμε** την παρακάτω σκηνή: Την 12η ώρα της ημέρας ο γαιοκτήμονας βάζει στη σειρά τους εργάτες για πληρωμή. Δίνει 50 ευρώ σε κάθε εργάτη και **περιμένει αντιδράσεις**.
4. Χωρίς ο/η εκπαιδευτικός να σχολιάζει, ας **συζητήσουμε** για το πώς νιώσαμε, τι θεωρούμε δίκαιο και άδικο, με ποιο κριτήριο πρέπει να αμείβονται όλοι, κ.λπ. (Εμπνευσμένο από Μτ. 20, 1-16)

B. Ανθρώπινες αδικίες (:)

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σιωπηρό ερέθισμα

Ο/Η εκπαιδευτικός **γράφει** σιωπηλά στον πίνακα τη φράση:
“ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος”.

1. Ας **σκεφτούμε** τι περνά από το μυαλό μας, διαβάζοντας την παραπάνω φράση.
2. Ας **εκφράσουμε** στην ολομέλεια τις σκέψεις μας, χωρίς να σχολιάζονται οι τοποθετήσεις μας.
3. Ας **συζητήσουμε** τι μας θυμίζει η ανάλογη ανταπόδοση των πράξεων.

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

έντεχνος συλλογισμός

Συνδέοντας, επεκτείνοντας, προκαλώντας

Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο και ας **παρατηρήσουμε** την παρακάτω εικόνα.

1. Με ποιον τρόπο αυτά που βλέπουμε **συνδέονται** με όσα συζητούσαμε προηγουμένως;
2. Βλέπουμε εδώ κάτι νέο που **επεκτείνει τη σκέψη** μας σε νέες κατευθύνσεις;
3. Ποιες **ερωτήσεις**, αναζητήσεις ή απορίες έχουμε αυτή τη στιγμή;

«Όταν έφτασαν στο μέρος που ονομαζόταν “Κρανίο”, σταύρωσαν εκεί τον Ιησού και τους κακούργους, τον έναν στα δεξιά Του και τον άλλον στα αριστερά. Ο Ιησούς έλεγε: “Πατέρα, συγχώρεσέ τους, δεν ξέρουν τι κάνουν”. Ο λαός στεκόταν και έβλεπε. Μαζί μ’ αυτούς κι οι άρχοντες κοροΐδευαν και έλεγαν: “Τους άλλους τους έσωσε, ας σώσει τώρα και τον εαυτό του, αν αυτός είναι ο Μεσσίας*, ο εκλεκτός του Θεού”. Ένας από τους κακούργους που ήταν κρεμασμένος στο σταυρό τον βλασφημούσε, ενώ ο άλλος έλεγε: “Εμείς καταδικαστήκαμε δίκαια, γιατί τιμωρούμαστε γι’ αυτά που κάναμε· αυτός όμως δεν έκανε κανένα κακό”. Και στον Ιησού έλεγε: “Θυμήσου με, Κύριε, όταν έρθεις στη βασιλεία Σου”. Ο Ιησούς του απάντησε: “Σε βεβαιώνω πως σήμερα κιόλας θα είσαι μαζί μου στον παράδεισο”».

(Λκ. 23, 33-43).

Ιωάννης Μόσκος, Μνήσθητί μου Κύριε εν τη Βασιλεία σου, 1711

Γ. Η δικαιοσύνη του Θεού

Δραστηριότητα ανά ομάδες: Σύνταξη θέσεων

1. Ας **χωριστούμε** σε ομάδες και ας **φανταστούμε** ότι είμαστε ένας/μία κρυφός/-ή μαθητής/-τρια του Χριστού που ήταν μάρτυρες της Σταύρωσης.
2. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθεί και ας **εξηγήσουμε** σε έναν κατηχούμενο* (καθηγητής/-τρια), γιατί ο Χριστός κατά τη Σταύρωση αντιμετώπισε έτσι τους σταυρωτές του και τον ληστή ή τον μέθυσο μοναχό από το QR.

«Υπάρχει τεράστια διαφορά ανάμεσα στην ανθρώπινη και θεία δικαιοσύνη. Ο Αββάς* Ισαάκ ο Σύρος αναφέρει: “μην πεις τον Θεό δίκαιο”, διότι, κατά την ανθρώπινη δικαιοσύνη, ο Θεός είναι άδικος, με την έννοια ότι οι άνθρωποι θεωρούν πως ένας κακός άνθρωπος θα πρέπει να τιμωρηθεί ανάλογα με την παρανομία που έκανε. Τα μέτρα, όμως, της δικαιοσύνης του Θεού είναι άλλα, μπορεί ένας άνθρωπος να πει απλώς ένα συγγνώμη και ο Θεός να τον συγχωρέσει. Η θεία δικαιοσύνη είναι η αγάπη του Θεού. Κατ’ ακρίβεια, δικαιοσύνη είναι να κατοικήσει ο Χριστός μέσα στον άνθρωπο και πραγματική αδικία είναι, όταν οι πράξεις μας και οι ενέργειές μας απομακρύνουν τον Χριστό, τη θεία χάρη από την ψυχή μας. Ο Χριστός είναι η δικαιοσύνη μας, κατά τον Απόστολο Παύλο. Εξάλλου, το Ευαγγέλιο αναφέρει ότι ο Θεός βρέχει επί δικαίους και αδίκους και ανατέλλει τον ήλιο επί πονηρούς και αγαθούς. Ο Θεός αγαπά όλον τον κόσμο εξίσου, δεν έχει καμία προσωποληψία [δεν παίρνει το μέρος κάποιου]. Ο ίδιος μάς υπέδειξε πώς να αντιμετωπίσουμε την αδικία, λέγοντάς μας πως, όταν έρθει κάποιος και σου πάρει τα πράγματά σου μην του πεις τίποτα, αν σ’ αγγαρεύσει να

πας ένα μίλι, να πας δύο, και αν σου δώσει ένα ράπισμα (σφαλιάρα) από τη μια πλευρά, τότε να γυρίσεις και την άλλη. Αυτό δεν είναι δικαιοσύνη, θα πει κάποιος. Δικαιοσύνη κατά τα ανθρώπινα μέτρα είναι αυτό που έλεγε ο Μωσαϊκός νόμος, οδόντα αντί οδόντος*. Ο Θεός, όμως, δεν κρίνει με αυτά τα μέτρα. Ο Απόστολος Παύλος λέει ότι η αγάπη του Χριστού φαίνεται στο γεγονός ότι, ενώ εμείς είμαστε [αμετανόητα] αμαρτωλοί και αρνητές του, παρά ταύτα, ο “Χριστός υπέρ ήμῶν ἀπέθανεν”. Η δικαιοσύνη του Χριστού, λοιπόν, ποια είναι; Να πεθάνει εκείνος που κάποιος δεν τον ήθελεν. Γι’ αυτό, όταν βλέπουμε στον κόσμο πολλές αδικίες, ας μην αναρωτιόμαστε πού είναι η δικαιοσύνη του Θεού, διότι ο Θεός λειτουργεί με άλλο τρόπο, με άλλα μέτρα. Δικαιοσύνη είναι να μας δώσει ο Θεός αυτό το οποίο στερηθήκαμε, που δεν είναι άλλο από τη χάρη Του, τη δυνατότητα της δέωσής μας, γιατί ο Θεός μάς έπλασε κατ’ εικόνα Του, είμαστε φτιαγμένοι να γίνουμε θεοί κατά χάρη, να ομοιωθούμε με τον Θεό και να κατοικήσει ο Θεός μέσα μας». (Αθανάσιος, μητροπολίτης Λεμεσού, «Καθ’ Οδόν». Περιοδική Νεανική Έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού, τεύχος 53, σ. 41-42).

Επιπλέον κείμενο - Ο μέθυσο μοναχός

Δ. Δικαιοσύνη και αδικία σήμερα

Δραστηριότητα ανά ομάδες:

Αντιγνωμίες - Το συμβούλιο των καθηγητών/-τριών

1. Ας **φανταστούμε** ότι είμαστε καθηγητές/-τριες σε ένα σχολείο και ας συζητήσουμε πώς θα αντιμετωπίσουμε έναν παραβατικό μαθητή ή μία παραβατική μαθήτριά.
2. Αφού χωριστούμε σε ομάδες ανάλογα με το πόσα άτομα είμαστε στην τάξη, οι μισές ομάδες ας **καταγράψουμε επιχειρήματα** με βάση την ανθρώπινη δικαιοσύνη και οι άλλες μισές με βάση τη δικαιοσύνη της Εκκλησίας.
3. Ας **συμμετάσχουμε** σε αντιγνωμίες (debate) ανάμεσα σε εκπροσώπους των δύο αντιλήψεων.
4. Οι θεατές, ας **ακούσουμε** προσεκτικά και, στο τέλος, ας **ψηφίσουμε** τα πιο πειστικά επιχειρήματα.
5. Ας **συζητήσουμε**, αν τελικά η δικαιοσύνη της Εκκλησίας μπορεί να γίνει πράξη στον κόσμο και πώς:

Εναλλακτικά: Ας παρακολουθήσουμε στο διπλανό QR τη μαθητική ταινία "Ένα ποτήρι νερό" και ας **κρίνουμε** το τέλος της ιστορίας.

Μαθητική ταινία - Ένα ποτήρι νερό

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο: Πάρε θέση

1. Ο δεξιός τοίχος **ορίζεται** ως το θετικό και ο αριστερός ως το αρνητικό.

2. Οι μαθητές/-τριες **στέκονται όρθιοι** στη μέση της αίθουσας.

3. Ο/η εκπαιδευτικός **διαβάζει** φωναχτά μία φράση και οι μαθητές/-τριες **μετακινούνται** προς τον θετικό ή αρνητικό τοίχο, λίγο, πολύ, ή καθόλου, ανάλογα με το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν.

4. Μετά από κάθε τοποθέτηση, οι μαθητές/-τριες **αιτιολογούν** τη θέση που πήραν.

Φράσεις:

- Η καλοσύνη γεννά πάντα καλοσύνη.
- Μία σου και μία μου.
- Αν κάποιος απλώσει το χέρι του πάνω σου, βεβαιώσου ότι δεν θα απλώσει το χέρι του σε κανέναν άλλον ξανά.
- Όταν παίρνεις εκδίκηση, γίνεσαι ίσος με τον εχθρό σου. Όταν την ξεπερνάς, γίνεσαι δίκαιος.
- Λοιπόν, δοκίμασα και την εκδίκηση. Πάλι εγώ ήμουν ο χαμένος.
- Δικαιοσύνη υπάρχει μόνο στη φαντασία.
- Οι δικηγόροι είναι τόσο ακριβοί που είναι φθηνότερο να προσλάβεις έναν δικαστή.
- Το μόνο αποτέλεσμα που θα έχει το «οφθαλμόν αντί οφθαλμού» είναι ότι θα καταλήξει να κάνει όλον τον κόσμο τυφλό.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ποια από τις παρακάτω φράσεις εκφράζει ορθόδοξη χριστιανική δικαιοσύνη;

α. Θα τιμωρηθείς ανάλογα με τις πράξεις σου β. Από τον Θεό να το βρεις για αυτό που μου 'κανες γ. Καμία από αυτές.

2. Σύμφωνα με την ορθόδοξη Εκκλησία, δικαιοσύνη είναι να:

α. Τιμωρήσεις τον παραβάτη του θεϊκού νόμου β. Συγχωρέσεις τον εχθρό σου γ. Τιμωρήσεις τον εαυτό σου.

3. Σύμφωνα με την ορθόδοξη Εκκλησία, ο Θεός παίρνει το μέρος:

α. Του δίκαιου β. Του άδικου γ. Κανενός - αντιμετωπίζει τους πάντες με τον ίδιο τρόπο.

4. Σύμφωνα με την ορθόδοξη Εκκλησία, αδικία είναι όταν:

α. Συγχωρείς τον άλλο β. Κατοικήσει μέσα σου ο Χριστός γ. Κάτι μας απομακρύνει από τον Θεό.

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αδικία και Εκκλησία

A. “Με πνίγει το δίκιο μου”

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Δημιουργικές ερωτήσεις

1. Ας **διαμορφώσουμε** ενδιαφέρουσες ερωτήσεις γύρω από το θέμα των παρακάτω εικόνων, όπως: Γιατί...; Για ποιους λόγους...; Τι θα γινόταν αν...; Για ποιον σκοπό...; Ποια θα ήταν η διαφορά εάν...; Αν υποθέσουμε ότι... Τι θα συνέβαινε αν γνωρίζαμε ότι...; Τι θα άλλαζε αν...; κ.λπ.
2. Ας **επιλέξουμε** την πιο ενδιαφέρουσα από τις ακόλουθες φωτογραφίες και ας συζητήσουμε λίγο γι' αυτή.

B. Το πρόβλημα της αδικίας στην πρώτη χριστιανική κοινότητα των Ιεροσολύμων

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο.
2. Ας **σκεφτούμε** σιωπηλά πώς αντιμετώπισαν την αδικία οι πρώτοι χριστιανοί των Ιεροσολύμων.
3. Στη συνέχεια, ας το **συζητήσουμε** ανά θρανίο και ας **καταλήξουμε** σε κοινή θέση.
4. Τέλος, ας **ανακοινώσουμε** τις αποφάσεις μας στην ολομέλεια.

«Όλοι αυτοί ήταν αφοσιωμένοι στη διδασκαλία των αποστόλων και στη μεταξύ τους κοινωνία, στην τέλεση της θείας Ευχαριστίας και στις προσευχές. Όλοι οι πιστοί ζούσαν σε έναν τόπο και είχαν τα πάντα κοινά· πουλούσαν ακόμα και τα κτήματα και τα υπάρχοντά τους και μοίραζαν τα χρήματα σε όλους,

ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός. Κάθε μέρα συγκεντρώνονταν με ομοθυμία στο ναό, τελούσαν τη θεία Ευχαριστία σε σπίτια, τρώγοντας την τροφή τους γεμάτοι χαρά και με απλότητα στην καρδιά». (Πρ. 2, 42-46)

Γ. Η θέση της Εκκλησίας για την αδικία

Δραστηριότητα ανά ομάδες: κύκλος της συνείδησης

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθεί.
2. Με βάση το κείμενο, ανά θρανίο, ας **γράψουμε** μία σύντομη φράση (έως 5 λέξεις) που θα φωνάζαμε σε κάποιον/-α που αδικεί τους συνανθρώπους του/της.
3. Ας **χωριστούμε** σε δύο ομάδες. Η ομάδα Α θα **υποδυθεί** αυτόν/-ήν που αδικεί τους άλλους και η ομάδα Β θα είναι η συνείδησή του/της που τον/την ελέγχει.
4. Η ομάδα Α **κάθεται** στο κέντρο της τάξης και η ομάδα Β **περιφέρεται** γύρω της φωνάζοντας χαμηλόφωνα τις φράσεις που έγραψε κάθε θρανίο, σε ρόλο συνείδησης που μας ελέγχει.
5. (Αν υπάρχει χρόνος οι ομάδες **αλλάζουν ρόλο** και η διαδικασία **επαναλαμβάνεται**).
6. Τέλος, ας **συζητήσουμε** πώς νιώσαμε, τι σκέψεις πέρασαν από το μυαλό μας, ποια φράση μάς άγγιξε περισσότερο.

«Ποιον αδικώ», λέει [ο πλούσιος], «προστατεύοντας αυτά που μου ανήκουν;» Πες μου, λοιπόν, τι σου ανήκει; Από πού τα πήρες και τα έφερες στη ζωή σου; Όπως αυτός που βρίσκει δέση στο θέατρο και εμποδίζει αυτούς που μπαίνουν ύστερα, θεωρώντας δικό του αυτό που είναι για κοινή χρήση όλων, τέτοιοι είναι οι πλούσιοι. Αφού απόκτησαν πρώτοι τα κοινά αγαθά, τα θεωρούν δικά τους για την προτεραιότητα. Αν έπαιρνε καθένας ό,τι του χρειαζόταν για την ικανοποίηση της ανάγκης του και άφηνε σ' όποιον είχε ανάγκη ό,τι ήταν γι' αυτόν περιττό, κανένας δεν θα ήταν πλούσιος, κανένας δεν θα ήταν φτωχός. Γυμνός δεν ήρθε στον κόσμο; Γυμνός δεν θα επιστρέφεις στη γη; Πού τα βρήκες αυτά που έχεις τώρα; Αν πιστεύεις ότι σου τα χάρισε η τύχη, είσαι άθεος, δεν αναγνωρίζεις τον Δημιουργό, δεν νιώθεις ευγνωμοσύνη γι' Αυτόν που σ' τα έδωσε; Αν όμως, παραδέχεσαι ότι προέρχονται απ' τον Θεό, πες μου για ποιο λόγο σου τα έδωσε; Μήπως είναι άδικος ο Θεός και μοιράζει άνισα τα απαραίτητα για τη ζωή; Γιατί εσύ είσαι πλούσιος και ο άλλος φτωχός; Για κανένα άλλον λόγο παρά για να αντα-

μειφθείς εσύ για την καλοσύνη και τη σωστή διαχείριση της περιουσίας, και εκείνος για να κερδίσει τα μεγάλα έπαθλα της υπομονής. Όμως, εσύ τα έκρυψες όλα στους αχόρταγους κόλπους* της πλεονεξίας: νομίζεις, λοιπόν, ότι κανένα δεν αδικείς, όταν τόσους στερείς από τα αγαθά αυτά; Ποιος είναι πλεονέκτης; Όποιος δεν περιορίζεται στα απαραίτητα. Ποιος άρπαγας; Εκείνος που αφαιρεί την περιουσία των άλλων. Εσύ, δεν είσαι πλεονέκτης; Δεν είσαι άρπαγας; Δεν κρατάς για τον εαυτό σου όσα σου δόθηκαν για να τα διαχειριστείς προς όφελος όλων; Αυτός που γδύνει τον ντυμένο θα ονομαστεί λωποδύτης, αλλά μήπως και αυτός που δεν ντύνει τον γυμνό, ενώ μπορεί, δεν αξίζει αυτή την ονομασία; Το ψωμί που αποθηκεύεις είναι του πεινασμένου, τα ρούχα που φυλάς στις αποθήκες σου είναι του γυμνού, τα παπούτσια που τα 'χεις και σαπίζουν είναι του ξυπόλυτου, τα λεφτά που δάβεις για να μη σ' τα κλέψουν είναι του φτωχού. Είναι τόσο αυτοί που αδικείς όσοι αυτοί που θα μπορούσες να βοηθήσεις». (Μέγας Βασίλειος, «Καθελώ μου τας αποθήκας...», PG 31, 285B - 277A)

Επιπλέον κείμενα
για την αδικία

Δ. Ο αγώνας της Εκκλησίας για τη μεταμόρφωση του άδικου κόσμου

Δραστηριότητα ανά ομάδες: σύνταξη κειμένου

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο.
2. Ας **φανταστούμε** ότι γράφουμε μία επιστολή που θα στέλναμε στον μητροπολίτη της περιοχής μας για την πολύπλευρη δικαιοσύνη (κοινωνική, οικολογική κ.λπ.) στον τόπο μας. Τι θα περιλάμβανε; Για ποιους τομείς θα τον επικροτούσαμε; Σε ποιους τομείς θα προτείναμε επιπλέον ιδέες; Ποιοι θα μπορούσαν να συμμετέχουν σε αυτές τις προτάσεις - δράσεις;
3. Ας **ανακοινώσουμε** τις προτάσεις μας στην ολομέλεια.

«Η Εκκλησία, ενώ δεν προέρχεται από τον κόσμο, εργάζεται στον κόσμο. Ως πνευματική έδρα στην ιστορία· νοηματοδοτεί την ζωή των ανθρώπων και αντιμετωπίζει τα βιολογικά προβλήματά τους, αφού ο άνθρωπος είναι ψυχοσωματικό ον. Αυτήν την περίοδο πρέπει να αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό η φιλαλληλία, η φιλανθρωπία, η αλληλεγγύη, η προσφορά στους αδελφούς μας που έχουν ανάγκη. Κανείς δεν μπορεί να προφασισθεί ότι δεν τους γνωρίζει. Είναι δίπλα μας και τους συναντούμε καθημερινά. Όσοι έχουν επάρκεια υλικών αγαθών, πρέπει να προσφέρουν αυτοπροαίρετα [με τη θέλησή τους] ό,τι μπορούν περισσότερο στους αδελφούς τους εν Χριστώ που υποφέρουν. Πώς μπορεί κανείς να αισθάνεται τον Θεό ως Πατέρα, όταν δεν αισθάνεται τον πλησίον του ως αδελφό; Η ευμάρεια (καλοπέραση), η ευδαιμονία, η υπερκατανάλωση, είναι τα γενεσιουργά [αυτά που δημιουργούν] αίτια των οικονομικών κρίσεων. Βεβαίως, είναι σημαντικό να ζει κανείς “αξιοπρεπώς”, από πλευράς υλικών αγαθών, αλλά όλα έχουν και τα όριά τους. Η εκκλησιαστική ζωή συνδέεται στενά με την ασκητικότητα

και την ολιγάρκεια. Και οι χριστιανοί πρέπει να ζουν με λιτότητα. Δυστυχώς, όμως, σε υπερκαταναλωτικές κοινωνίες δεν βιώνεται η άσκηση, που είναι η βάση της χριστιανικής ζωής. Λέγοντας δε άσκηση, εννοούμε την καλή χρήση των υλικών αγαθών που είναι αναγκαία για την ζωή και όχι την συσσώρευση και την υπερκατανάλωση αυτών. Η ευθύνη της οικονομικής κρίσεως ανήκει και σε όσους κατά καιρούς διαχειρίζονται τα κοινά πράγματα, όταν δεν δίνουν σωστές κατευθύνσεις στον λαό αλλά τον προκαλούν ακόμη περισσότερο. όταν δεν διαχειρίζονται καλά τους εισπραττόμενους φόρους, οι οποίοι πρέπει να είναι ανταποδοτικοί· όταν δεν εκφράζουν την αλήθεια, δεν σέβονται τους ανθρώπους που τους εμπιστεύθηκαν και δεν λαμβάνουν μέτρα με υψηλό αίσθημα δικαιοσύνης. Η ευθύνη τους είναι μεγάλη, διότι, κατά τον Μέγα Βασίλειο, “τα των αρχόντων κακά, συμφορά τοις αρχομένοις γίνονται”». (Ι. Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Εγκύκλιος υπ. αριθμ. 2894: «Θεολογική θεώρηση της οικονομικής κρίσεως» 15/3/2010). (διασκευή).

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά ομάδες: Επίλυση προβλήματος

1. Ας **διαβάσουμε** τη φράση:

“Η φτώχεια υπάρχει όχι επειδή δεν μπορούμε να ταΐσουμε τους φτωχούς, αλλά επειδή δεν μπορούμε να χορτάσουμε τους πλούσιους”.

2. Ας **συζητήσουμε** συγκεκριμένους τρόπους που θα μπορούσαμε να επιλύσουμε το πρόβλημα με τρόπο χριστιανικό.

3. Ας **ανακοινώσουμε** τις προτάσεις μας στην ολομέλεια.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Για ποιο χαρακτηριστικό είναι περισσότερο γνωστοί οι πρώτοι χριστιανοί των Ιεροσολύμων;

α. Είχαν τα πάντα κοινά β. Συγχωρούνταν μεταξύ τους γ. Έκριναν με δικαιοσύνη τους άδικους

2. Ποιο από τα παρακάτω θεωρείται αδικία που πρέπει να αντιμετωπίσει η Ορθόδοξη Εκκλησία;

α. Σεισμός β. Φτώχεια γ. Γηρατειά

3. Σύμφωνα με την ορθόδοξη Εκκλησία, τα πάντα ανήκουν:

α. Σε όλους β. Στους δίκαιους γ. Στους πιστούς

4. Η Ορθόδοξη Εκκλησία ενδιαφέρεται για την άλλη ζωή και όχι για τις αδικίες σε αυτή τη ζωή.

α. Σωστό β. Λάθος

5

Ο Θεός ως δημιουργός του κόσμου και του ανθρώπου

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **αναδειξουμε** τη σημασία της «εκ του μη όντος» δημιουργίας του κόσμου και του ανθρώπου, έπειτα από την επεξεργασία σχετικών κειμένων της πατερικής παράδοσης (1η ΔΕ)

- **διακρίνουμε** τον συμβολικό χαρακτήρα και τις ανθρωπομορφικές εκφράσεις της θρησκευτικής γλώσσας των βιβλικών διηγήσεων αναφορικά με τη δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου (1η ΔΕ)

- Αναγνωρίσουμε ότι δεν υπάρχει θέμα σύγκρουσης επιστήμης και Αγίας Γραφής στο θέμα της δημιουργίας κόσμου - ανθρώπου, και οι δύο απαντούν σε διαφορετικά ερωτήματα (2η ΔΕ)

Γένεση

μηδέν

πίστη

επιστήμη

Ο άνθρωπος αναρωτιέται και προσπαθεί να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα που τον απασχολούν. Το ποιες είναι οι απαρχές της ζωής είναι από τα πρωταρχικά ερωτήματα που θέτει η ανθρωπότητα. Τις απαντήσεις σε αυτά τα ζητήματα, παραδοσιακά, τις έδιναν οι θρησκείες. Σήμερα η επιστήμη έχει να πει πράγματα που συγκλονίζουν και εντυπωσιάζουν. Ωστόσο, η ορθόδοξη θεολογία δεν ήταν ούτε παραμένει θεατής στην όλη αναζήτηση. Με γλώσσα συμβολική, περιγράφει τη δημιουργία του κόσμου όχι ως σύνολο φυσικών φαινομένων, αλλά ως προϊόν σχέσης με τον δημιουργό Θεό. Μια πρόταση, που όσο κι αν μοιάζει με μύθο, εντούτοις, απαντώντας σε ερωτήματα υπαρξιακά, δίνει νόημα στη ζωή.

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο κόσμος δημιουργείται από το μηδέν

A. Πώς ξεκίνησαν όλα

Δραστηριότητα ομαδοσυνεργασίας: Ιδεοθύελλα

1. Ας **σημειώσουμε** στον πίνακα λέξεις που μας έρχονται στο μυαλό, ακούγοντας τη φράση “αγαπημένες κατασκευές”.
2. Ας **κατατάξουμε** τις λέξεις σε ομάδες ή κατηγορίες, (π.χ. χρόνος, μέσα - εργαλεία, τόποι, αίτια, δημιουργός κ.λπ).
3. Ας **παρατηρήσουμε** αν υπάρχουν ομοιότητες με τη δημιουργία του κόσμου-σύμπαντος;

B. Σχέση Θεού-κόσμου

Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι σκοπός του συγγραφέα του βιβλίου της Γένεσης*, δεν είναι να παραδώσει στις επόμενες γενιές τού μέχρι τότε νομαδικού* του λαού ένα επιστημονικό έργο, αλλά ένα κείμενο που θα δείχνει ότι ο κόσμος και ο άνθρωπος δημιουργήθηκαν από τον Θεό και βρίσκονται υπό τη διαρκή φροντίδα και μέριμνά Του. Εκείνον (άνθρωπο ή λαό) που κινδυνεύει με αφανισμό, ένα μόνο πράγμα τον ενδιαφέρει: να γνωρίζει ότι κάποιος τον σκέφτεται και τον νοιάζεται και ότι, τελικά, θα τον βοηθήσει! Όλη η Παλαιά Διαθήκη αυτό δείχνει: ο Θεός που δημιούργησε τα πάντα από την ανυπαρξία (μη ον) και τα φροντίζει όλα, θα φροντίσει και για εμάς που είμαστε δημιουργήματά Του. Δηλαδή, με μια φράση: εμπιστοσύνη στην αγάπη και τη φροντίδα του Θεού.

Δραστηριότητα ανά θρανίο:
Έντεχνος συλλογισμός

Διαβάζω, κατανοώ, συμπεραίνω

1. Ας διαβάσουμε ένα από τα ακόλουθα αποσπάσματα.
2. Ας περιγράψουμε πώς κατανοούμε μέσα από τα κείμενα τη σχέση Θεού και κόσμου.
3. Τι συμπεραίνουμε από τη σχέση αυτή, τόσο από τη μεριά του Θεού όσο και από τη μεριά της κτίσης;

Η δημιουργία του κόσμου (ψηφιδωτό).

Πηγή: www.pemptousia.gr/2021/05/i-archi-tis-dimourgias/

A. «Στην αρχή [...] ήταν σκοτάδι πάνω από την άβυσσο και πάνω στα νερά έπνεε Πνεύμα Θεού. Τότε είπε ο Θεός: “Να γίνει φως...”» (Γεν. 1: 1-3)

B. «...κοίταξε τον ουρανό και τη γη και δες τι υπάρχει σ’ αυτά, για να καταλάβεις ότι ο Θεός τα δημιούργησε όλα αυτά από το μηδέν. Με τον ίδιο τρόπο δημιουργήθηκε και το ανθρώπινο γένος» (Β΄ Μακ. 7: 28)

Γ. «...Όλα, όμως, τα ρύθμισες εσύ με μέτρο στην ορισμένη τους ποσότητα και στις σωστές τους αναλογίες. Εσύ αγαπάς όλα τα δημιουργήματά σου και κανένα απ’ αυτά δεν το αποστρέφεται· δεν θα δημιουργούσες τίποτε, αν το μισούσες. Πώς, λοιπόν, θα ζούσε κάτι, αν εσύ δεν το ήθελες ή και πώς θα διετηρείτο στην ύπαρξη, αν εσύ δεν το καλούσες σ’ αυτή; Όλα είναι δικά σου και γι’ αυτό τα φροντίζεις, Κύριε, εσύ που αγαπάς τη ζωή» (Σοφ. Σολ. 11: 20-26)

Δ. «Τα κτίσματα [άνθρωποι, ζώα, φυτά] δεν υπάρχουν από μόνα τους, ούτε δημιουργήθηκαν χωρίς πρόνοια, ούτε έγιναν από προϋπάρχουσα ύλη, επειδή τάχα ο Θεός δεν είναι ικανός να κάνει κάτι τέτοιο. Γνωρίζουμε καλά ότι όλα δημιουργήθηκαν από το μηδέν· τα έφερε ο Θεός από την ανυπαρξία στην ύπαρξη». (Μ. Αθανάσιος, *Περί της Ενανθρωπήσεως του Λόγου*, PG 25, 98B)

Ε. «Επειδή, λοιπόν, ο αγαθός και υπεράγαθος Θεός δεν επαναπαύθηκε στη θεωρία του εαυτού του, αλλά από υπερβολική αγαδότητα δέλησε να δημιουργηθούν ορισμένα δημιουργήματα που θα ευεργετηθούν και θα μετάσχουν στην αγαδότητά του, γι’ αυτό παράγει και δημιουργεί εκ μη ον τα σύμπαντα, ορατά και αόρατα. Δημιουργεί, επίσης, και τον άνθρωπο που αποτελείται και από ορατή και από αόρατη φύση». (Αγ. Ιωάννης Δαμασκηνός, *Έκδοσις άκριβης τής όρθοδόξου πίστεως*, PG 94, 864C)

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Διατύπωση ερωτήσεων

Αν τα παραπάνω κείμενα ήταν απαντήσεις σε ερωτήσεις, ας διατυπώσουμε τις ερωτήσεις στις οποίες θα απαντούσαν. Κάθε ομάδα ας αναλάβει τη διατύπωση στο δικό της κείμενο. Τα ερωτήματα πρέπει να είναι σύντομα και σαφή.

Γ. Η συμβολική γλώσσα της Βίβλου

Ο συγγραφέας του βιβλίου της Γένεσης χρησιμοποιεί σύμβολα* και εικόνες για να εκφράσει με τον καλύτερο τρόπο αλήθειες γύρω από τη δημιουργία του κόσμου και τη λειτουργία της ζωής. Με αυτά τα σύμβολα και τις ανθρωπομορφικές εκφράσεις* δηλώνονται βαθιές θεολογικές αλήθειες.

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Έντεχνος συλλογισμός - Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω αποσπάσματα σχετικά με τη δημιουργία του κόσμου από το βιβλίο της Γένεσης. 2. Ας **εντοπίσουμε** μέσα στο κείμενο λέξεις ή φράσεις που αποτελούν συμβολισμούς ή ανθρωπομορφικές εκφράσεις. 3. Ας **αναρωτηθούμε**, γιατί οι συγγραφείς επιλέγουν να εκφραστούν με αυτόν τον τρόπο.

Οι έξι ημέρες της δημιουργίας (Hildegard von Bingen, 1152)

A. «Στην αρχή ο Θεός δημιούργησε τον ουρανό και τη γη [...] Τότε είπε ο Θεός: “Να γίνει φως” [...] Μετά είπε ο Θεός: “Στερέωμα να γίνει στα νερά ανάμεσα, για να χωρίζει νερά από νερά”. Στη συνέχεια, είπε ο Θεός: “Να συναχθούν σε έναν τόπο τα νερά που είναι κάτω από τον ουρανό, και να φανεί η στεριά”. Δημιούργησε ο Θεός τα δύο μεγάλα φωτεινά σώματα –το μεγαλύτερο για να κυριαρχεί την ημέρα, και το μικρότερο για να κυριαρχεί τη νύχτα· δημιούργησε και τ’ αστέρια. Και τα έβαλε όλα στο στερέωμα του ουρανού για να φωτίζουν τη γη. Επίσης, δημιούργησε όλα τα είδη των πτηνών. Και είδε ο Θεός ότι αυτό ήταν καλό. Τα ευλόγησε, λοιπόν, όλα και τους είπε: “Να πολλαπλασιάξετε και να γεμί-

σετε τα νερά των θαλασσών· και τα πτηνά ας πληθύνουν πάνω στη γη”. Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· πέμπτη ημέρα. Μετά είπε ο Θεός: “Ας φτιάξουμε τον άνθρωπο σύμφωνα με την εικόνα τη δική μας και την ομοίωση.” Δημιούργησε άντρα και γυναίκα. Τους ευλόγησε και τους είπε: “Να κάνετε πολλά παιδιά, ώστε να πολλαπλασιαστείτε, να γεμίσετε τη γη”». (Γεν 1: 1-28)

B. «Τότε ο Κύριος ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από το χώμα της γης και φύσηξε μέσα στα ρουθούνια του πνοή ζωής. Έτσι έγινε ο άνθρωπος ζωντανό ον». (Γεν 2: 7)

Δ. Βάζει ο Θεός το χέρι του;

Δραστηριότητα σε ομάδες: Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου

Μέσα στην όλη πολυπλοκότητα της δημιουργίας, το κείμενο της Γένεσης βλέπει παντού “το χέρι του Θεού”.

1. Ας **σκεφτούμε** αν μέσα στο κείμενο της Γένεσης διαπιστώνεται η δράση του Θεού στη δημιουργία του κόσμου. - 2. Ας **καταγράψουμε** τις σκέψεις μας. - 3. Ας **συζητήσουμε** τις σκέψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας, καταλήγοντας σε κοινή άποψη. - 4. Ας **μοιραστούμε** στην ολομέλεια την κοινή μας άποψη.

Δραστηριότητα αξιολόγησης: Στο πλαίσιο που ακολουθεί, ας γράψουμε, ανά θρανίο, εκφράσεις της καθημερινότητας που υπονοούν το “χέρι του Θεού”. Π.χ.:

- Πώς πήγατε στις εξετάσεις;
- Με τη βοήθεια του Θεού, πολύ καλά. Σας ευχαριστώ.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Από όσα διαβάσατε ποιο είναι το βασικό κίνητρο του συγγραφέα του βιβλίου της Γένεσης:

- α. Η ανάδειξη του Θεού ως κυρίαρχου β. Ο αποκλεισμός της ύπαρξης άλλων θεών
- γ. Η αγάπη προς τη δημιουργία

2. Σύμφωνα με την ορθόδοξη θεολογία, ο κόσμος δημιουργήθηκε:

- α. Τυχαία β. Από μια συμπαντική αναγκαιότητα γ. Από την ελεύθερη βούληση του Θεού

3. Όταν λέμε ότι η Αγία Γραφή χρησιμοποιεί συμβολική γλώσσα εννοούμε ότι:

- α. Εκφράζεται με γλώσσα επιστημονική β. Αποτυπώνει τα γεγονότα όπως ακριβώς έγιναν γ. Εκφράζει τα νοήματά της μέσω απλών εικόνων για να αποδώσει εκείνα που δυσκολεύεται η γλώσσα να πει

4. Η χρήση ανθρωπομορφικών εκφράσεων στη Βίβλο βοηθούν τους συγγραφείς να:

- α. Εκφράσουν θεολογικές αλήθειες β. Κάνουν το κείμενο ελκυστικό και ποιητικό
- γ. Δείξουν ότι ο Θεός έχει κοινά στοιχεία με τον άνθρωπο

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Πίστη και επιστήμη

A. Είναι η επιστήμη υπό διωγμόν από την πίστη στον Θεό;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ιδεοθύελλα

Ας σημειώσουμε στον πίνακα λέξεις που απαντούν στο ερώτημα:

«Τι μπορεί να σταθεί εμπόδιο στην πρόοδο και στην ανάπτυξη της επιστήμης;»

Συζήτηση στην ολομέλεια

Θέλουν κάποιοι να φιμώσουν την επιστήμη; Γιατί;

Προαιρετική εργασία στο σπίτι: Υπήρξαν, κατά τη γνώμη σας, επιστημονικές ανακαλύψεις που αντιμετωπίστηκαν αρνητικά από άτομα ή ομάδες ανθρώπων; Ποιες είναι και γιατί πιστεύετε ότι συνέβη αυτό;

Β. Πίστη-επιστήμη: μια σχέση δυναμική

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Έντεχνος συλλογισμός - Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ας δούμε το εικαστικό έργο του Joseph-Nicolas Robert-Fleury και ας απαντήσουμε στα ερωτήματα:
- Τι **βλέπουμε**; - Τι **νομίζουμε** ότι συμβαίνει; - Τι μας κάνει να **αναρωτιόμαστε**;

Ας καταγράψουμε στον πίνακα τα ερωτήματα που θα τεθούν και ας επιχειρήσει να απαντήσει σε αυτά η ολομέλεια.

Ο Γαλιλαίος μπροστά στην Ιερά Εξέταση, Joseph-Nicolas Robert-Fleury, 1847

Εναλλακτική δραστηριότητα σε ομάδες:

Δημιουργία κειμένου με αφορμή μια συνέντευξη

Ας **δούμε** το βίντεο με τίτλο "Επιστήμη και Ορθοδοξία" του Μητροπολίτη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικολάου, (φυσικού, αστροφυσικού, δρ. βιοϊατρικής και βιοηθικής) και ας **γράψουμε** ένα σύντομο κείμενο για τη σχέση Ορθόδοξης πίστης και επιστήμης.

Βίντεο
"Επιστήμη και
Ορθοδοξία"

Γ. Συνύπαρξη και όχι σύγκρουση

Είναι, άραγε, απειλή για τη θρησκευτική πίστη η όποια επιστημονική ανακάλυψη; Είναι η πίστη ένα περιττό βάρος για έναν άνθρωπο της γνώσης και της επιστήμης; Κάθε αύξηση της ανθρώπινης γνώσης για τον κόσμο είναι εφόδιο ή εμπόδιο για τον θρησκευόμενο άνθρωπο; Για την ορθόδοξη χριστιανική αντίληψη αυτό αποτελεί ξεκάθαρα ένα ψευτοδίλημμα. Πίστη και επιστήμη απαντούν σε διαφορετικά ερωτήματα. Από τη μία, η επιστήμη ποτέ δεν απέδειξε κάτι που να ακυρώνει την πίστη και, από την άλλη, αν η πίστη απαιτεί ή προϋποθέτει την άγνοια, το σκοτάδι και τη σιωπή μας για να υπάρξει, τότε είναι μια πίστη επικίνδυνη, άρα περιττή. Είναι μια πίστη εντελώς ασύμβατη με την ανθρώπινη φύση, καθώς ο άνθρωπος από τη φύση του είναι ένα «ζώο που ρωτάει»* .

«Σήκω απάνω, δεν είσαι πρόβατο, είσαι άνθρωπος, ρώτα! Αυτό θα πει άνθρωπος, ένα πράμα ζωντανό, που σηκώνεται και ρωτάει!» Νίκος Καζαντζάκης, Ο Χριστός ξανασταυρώνεται», εκδόσεις Καζαντζάκης, σελ 174.

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Θετικό - αρνητικό

1. Ο/Η εκπαιδευτικός γράφει στον πίνακα το ερώτημα: «Πιστεύετε ότι μπορούν να συνυπάρξουν στο ίδιο πρόσωπο **πίστη στον Θεό** και αποδοχή της **επιστήμης**;»
2. Οι μαθητές/-τριες **παίρνουν θέση** σε μια νοητή γραμμή αναλόγως το τι πιστεύουν: ΝΑΙ (στη μια μεριά), ΟΧΙ (στην άλλη), ΔΕΝ ΞΕΡΩ (στο κέντρο).
3. Από κάθε θέση θα επιλεγεί ένα παιδί που θα δικαιολογήσει την απάντησή του. Δεν γίνεται διάλογος.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια από τα παρακάτω ερωτήματα μπορούν να απαντηθούν μέσω της επιστήμης και ποια μέσω της θεολογίας;

1. Πώς λειτουργεί αυτό το μηχανήμα;
2. Υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο;
3. Ποιο είναι το νόημα της ζωής;
4. Τι είναι το DNA;
5. Γιατί υπάρχει δυστυχία στον κόσμο;
6. Πώς θεραπεύεται η αρρώστια αυτή;
7. Πώς σχηματίστηκε ο κόσμος;
8. Ποιος δημιούργησε τον κόσμο;
9. Πότε δημιουργήθηκε ο κόσμος;
10. Γιατί δημιουργήθηκε ο κόσμος;

Χριστός γεωμέτρης. (εικονογραφημένο χειρόγραφο του 13ου αι.)

Υλικό για περαιτέρω προβληματισμό και διερεύνηση:

Ας διαβάσουμε τα κείμενα στο διπλανό QR για περαιτέρω προβληματισμό και διερεύνηση.

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Αντιστοιχίση

Ας **αντιστοιχίσουμε** τα στοιχεία της στήλης 1 (απόσπασμα από το βιβλίο της Γένεσης) με εκείνα της στήλης 2 (αστρονομικές, γεωλογικές, βιολογικές και ανθρωπολογικές θεωρίες) με τον τρόπο που εμείς θεωρούμε ότι ταιριάζουν. Τι **παρατηρούμε**:

Η πρώτη ημέρα της δημιουργίας
(Το Χρονικό της Νυρεμβέργης, 1493)

Οι ιστορίες του βιβλίου της Γένεσης της Παλαιάς Διαθήκης χρονολογούνται από τον 16ο αι. π.Χ.

1η στήλη (κείμενο της Γένεσης)

1η ΗΜΕΡΑ

Τότε είπε ο Θεός: «Να γίνει **φως**»· κι έγινε φως. [...] Ήρθε το βράδυ, ήρθε το πρωί· πρώτη ημέρα.

2η ΗΜΕΡΑ

Μετά είπε ο Θεός: «**Στερέωμα** να γίνει στα νερά ανάμεσα, για να χωρίζει νερά από νερά».

3η ΗΜΕΡΑ

Τότε είπε ο Θεός: «Να συναχθούν σε έναν τόπο τα νερά που είναι κάτω από τον ουρανό, και να φανεί η **στεριά**». Μετά είπε ο Θεός: «Να **πρασι-νίσαι** η γη: Να βλαστήσουν πάνω σ' αυτήν χορτάρια που να βγάζουν σπόρους, και καρποφόρα δέντρα που ανάλογα με το είδος τους να κάνουν καρπούς, οι οποίοι να περιέχουν τους σπόρους τους».

4η ΗΜΕΡΑ

Τότε είπε ο Θεός: «Να γίνουν **φωτεινά σώματα** στο στερέωμα του ουρανού, για να χωρίζουν την ημέρα από τη νύχτα, για να είναι σημάδια για τις εποχές, τις ημέρες και τα έτη, ώστε από το στερέωμα του ουρανού να φωτίζουν τη γη».

5η ΗΜΕΡΑ

Τότε είπε ο Θεός: «Να γεμίσουν **τα νερά με ζω-ντανές υπάρξεις** και να πετάνε **πτηνά** πάνω από τη γη προς το στερέωμα του ουρανού». Έτσι δημιούργησε ο Θεός τα μεγάλα κήτη και όλα τα είδη των ζωντανών οργανισμών, που κολυμπούν και γεμίζουν τα νερά. Επίσης, δημιούργησε όλα τα είδη των πτηνών.

6η ΗΜΕΡΑ

Τότε είπε ο Θεός: «Να βγάλει η γη κάθε είδος ζωντανού οργανισμού: Όλα τα είδη των **ζώων**, των **ερπετών** και των θηρίων». Έτσι κι έγινε. Δημιούργησε ο Θεός όλα τα είδη των αγρίων ζώων, των ήμερων ζώων και των ερπετών της γης. Και είδε ο Θεός ότι ήταν καλό. Μετά είπε ο Θεός: «Ας φτιάξουμε τον **άνθρωπο** σύμφωνα με την εικόνα τη δική μας και το ομοίωμά μας».

2η στήλη (επιστημονικές θεωρίες)

- Ανθρωπίδες - Homo sapiens
- Γη καλυμμένη με νερό - υδρόβια ζωή, ψάρια
- Γαλαξίες - ηλιακά συστήματα - πλανήτες
- Πτηνά - ερπετά - ζώα
- Μεγάλη έκρηξη - Big Bang
- Βλάστηση - φυτά

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ: Ας **αναζητήσουμε** πληροφορίες για τους γεωλογικούς αιώνες και ας τους αντιστοιχήσουμε με τις μέρες της Δημιουργίας του κόσμου και του ανθρώπου όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο της Γένεσης της Παλαιάς Διαθήκης. Διακρίνουμε κάποια αντιστοιχία μεταξύ των ημερών Δημιουργίας του κόσμου (Γένεση) και γεωλογικών περιόδων (Γεωλογία);

Τα πορίσματα της έρευνάς σας μπορείτε να τα **συζητήσετε** και με τους/τις καθηγητές/-τριες των φυσικών επιστημών.

Εναλλακτική βιωματική δραστηριότητα:

Καρέκλα των αποκαλύψεων

Ο καθολικός ιερέας Ζωρζ Ανρί Ζοζέφ Εντουάρ Λεμαίτρ (Georges Henri Joseph Édouard Lemaître, 1894-1966) ήταν μαθηματικός, αστρονόμος, φυσικός και κοσμολόγος, καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Λευεν του Βελγίου και ο πρώτος που εισηγήθηκε αυτό που στη συνέχεια ονομάστηκε η θεωρία της Μεγάλης Έκρηξης (Big Bang). Είναι ένας από τους κορυφαίους σύγχρονους εκπροσώπους της διαλεκτικής σχέσης (συζήτησης) μεταξύ πίστης και επιστήμης.

Πιστεύετε ότι υπήρξε εσωτερική σύγκρουση ανάμεσα στην πίστη του στον Θεό και στην επιστημονική του έρευνα; Ένας/Μία μαθητής/-τρια, σε ρόλο Ζωρζ Λεμαίτρ, "ανακρίνεται" από την ολομέλεια με βάση το παραπάνω ερώτημα.

Ο π. Ζωρζ Λεμαίτρ μαζί με τους νομπελίστες φυσικούς, Ρόμπερτ Μίλλικαν (αριστερά) και Άλμπερτ Άινστάιν (δεξιά).

Δ. Ας πάρουμε θέση

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Αντιγνώμεις

Θα συμφωνούσατε στο ενδεχόμενο το Πανεπιστήμιο στο οποίο θα σπουδάσετε να τοποθετήσει σε περίοπτη θέση την ακόλουθη φράση του Ιησού: «Γνώσεσθε την αλήθεια και η αλήθεια ελευθερώσει υμάς» (Ιω. 8, 32); Θα τη θεωρούσατε ασύμβατη με τον επιστημονικό χώρο του Πανεπιστημίου; Ένας ή μία να συμφωνήσει με την επιλογή του Πανεπιστημίου και ο/η άλλος/-η να διαφωνήσει, αιτιολογώντας και τις δύο απόψεις.

Εναλλακτική ατομική δραστηριότητα:

Ας καταγράψουμε τους πιθανούς -κατά τη γνώμη μας- λόγους για τους οποίους τα παγκοσμίου φήμης εκπαιδευτικά ιδρύματα που αναφέρονται στο QR επέλεξαν τη φράση του Χριστού για να κοσμήι τους χώρους τους.

“Γνώσσεσθε την αλήθεια και η αλήθεια ελευθερώσει υμάς”

Εναλλακτική δραστηριότητα: Παρατηρώ, επεξεργάζομαι, ερμηνεύω

1. Ας **παρατηρήσουμε** τα λογότυπα σε μερικά από τα καλύτερα Πανεπιστήμια του κόσμου.
2. Ας **επεξεργαστούμε** τι λένε, τι δείχνουν κ.λπ.
3. Ας **επιχειρήσουμε** να ερμηνεύσουμε τους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκαν.

Λογότυπα πανεπιστημίων

Δραστηριότητα Σύνοψης

1. Ο Φυσικός που εισηγήθηκε την θεωρία της Μεγάλης Έκρηξης ήταν ο:

α. Άλμπερτ Αϊνστάιν β. Στίβεν Χόκινγκ γ. π. Ζωρζ Λεμαίτρ

2. Ο Θεός, σύμφωνα με την Αγ. Γραφή, δημιούργησε τον κόσμο από:

α. Το μηδέν β. Προϋπάρχουσα ύλη γ. Θεϊκή ουσία

3. Σύμφωνα με την ορθόδοξη θεολογία οι πιστοί:

α. Δεν είναι ανάγκη να αποκτούν πολλές γνώσεις β. Μπορούν να ερευνούν ανεμπόδιστα τα πάντα

γ. Διαβάζοντας την Αγ. Γραφή αποκτούν όσες γνώσεις έχουν πραγματικά ανάγκη χωρίς να χρειάζονται άλλες

4. Οι έξι ημέρες της δημιουργίας του κόσμου αντιστοιχούν:

α. Σε έξι εικοσιτετράωρα β. Σε έξι μεγάλα χρονικά διαστήματα γ. Σε συμβολικές ενέργειες του Θεού

Υλικό για περαιτέρω διερεύνηση και διαθεματική προσέγγιση:

Ας δούμε το βίντεο από το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών σε μία διάλεξη του Δρ. Εμμανουήλ Σαριδάκη σχετικά με τη Μεγάλη Έκρηξη με τίτλο: “Από τη Μεγάλη Έκρηξη στην εποχή της Σκοτεινής Ενέργειας” και ας συζητήσουμε με τον/την καθηγητή/-τρια Φυσικής του σχολείου μας για την περίπτωση του π. George Lemaître.

Διάλεξη σχετική με τη Μεγάλη Έκρηξη

6

Η κατ' εικόνα Θεού δημιουργία του ανθρώπου και η προοπτική της ομοίωσης

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **αναγνωρίσουμε** τα ιδιαίτερα χαρίσματα της ανθρώπινης φύσης, με τα οποία ο Θεός προίκισε κάθε άνθρωπο κατά τη δημιουργία (1η ΔΕ)
- **ανακαλύψουμε** νέες προοπτικές στον προσωπικό και συλλογικό βίο, οι οποίες προκύπτουν από τη διδασκαλία της κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση Θεού δημιουργίας του ανθρώπου (1η ΔΕ)
- **εντοπίσουμε** τη θεολογική αφετηρία της ισοτιμίας όλων των ανθρώπων καθώς και τη σημασία της στον σύγχρονο κόσμο (2η ΔΕ)

Το θαύμα της ζωής είναι πολύπλευρο και πολυδιάστατο. Ο άνθρωπος, ως κορωνίδα της όλης εξελικτικής πορείας της δημιουργίας, αποτελεί μέρος αλλά και παρατηρητή και στοχαστή της πορείας αυτής. Μελετώντας τον άνθρωπο διαπιστώνουμε ότι είναι το «ζώο» εκείνο που δεν μοιάζει με τα άλλα. Ο δημιουργός Θεός μάς προίκισε με δικά του χαρακτηριστικά, μοναδικά και ανεπανάληπτα. Είμαστε τα πλάσματα που αποτελούν εικόνα του ζωντανού Θεού αλλά έχουμε τη δυνατότητα να του μοιάσουμε, να ζήσουμε δηλαδή με τον τρόπο του Θεού. Με άλλα λόγια, άνθρωπος είναι ένα ζώο θεούμενο. Καμία διάκριση μεταξύ των ανθρώπων δεν μπορεί να γίνει δεκτή στη ζωή της Εκκλησίας. Σε έναν κόσμο ισχύος και κυριαρχίας, η Εκκλησία κομίζει μια αντίληψη ισοτιμίας, η οποία δεν μπορεί παρά να έχει ως αφετηρία της τις απαρχές της δημιουργίας του ανθρώπου από τον Θεό.

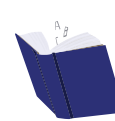

εικόνα

ομοίωση

ισοτιμία

θέωση

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Άνθρωπος, ο προικισμένος να ζει προσωπικά

A. Όλοι ξεχωριστοί

Δραστηριότητα διαλόγου: Ρόλος στον τοίχο:

1. Ας **σχεδιάσουμε** σ' ένα μεγάλο χαρτί ή στον πίνακα το περίγραμμα ενός ανθρώπου.
2. Ας **καταγράψουμε**, εκτός του περιγράμματος, ποικίλα εξωτερικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων (π.χ ύψος). Στο εσωτερικό του περιγράμματος, ας καταγράψουμε χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ανθρώπων.
3. Ας **συζητήσουμε** τι μας κάνει εντύπωση.

Εναλλακτική δραστηριότητα: Ιδεοθύελλα

Ας επιλέξουμε ένα πρόσωπο που θεωρούμε ήρωα ή άγιο της Εκκλησίας και ας καταγράψουμε στον πίνακα λέξεις που αποτυπώνουν τα χαρακτηριστικά που τον κάνουν τόσο ξεχωριστό.

Β. Ο πρώτος άνθρωπος

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Έντεχνος Συλλογισμός - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι

1. Τι **βλέπουμε**;
2. Τι **σκεφτόμαστε** γι' αυτό που βλέπουμε;
3. Τι είναι αυτό που μας κάνει να **αναρωτιόμαστε**;

Μπορούμε να αναγνωρίσουμε την ιδιαίτερη σχέση του Θεού με τον άνθρωπο στο παρακάτω χωρίο από το βιβλίο της Γένεσης;

«... Μετά είπε ο Θεός: «Ας φτιάξουμε τον άνθρωπο σύμφωνα με την εικόνα τη δική μας και την ομοίωση [...]»

Εναλλακτικά μπορείτε να επεξεργαστείτε κάποια ή κάποιες από τις εικόνες για τη δημιουργία του ανθρώπου που θα βρείτε στο διπλανό QR.

Πίνακες και εικόνες σχετικές με τη Δημιουργία του ανθρώπου

Δημιούργησε ο Θεός τον άνθρωπο σύμφωνα με τη δική του την εικόνα Ψηφιδωτό 1140-1170, Παρεκκλήσιο Παλατίνα, Παλέρμο, Σικελία, Ιταλία.

Γ. Η κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν δημιουργία του ανθρώπου και η σημασία της

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Έντεχνος συλλογισμός - Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου

Κάθε θρανίο ας διαλέξει ένα από τα παρακάτω κείμενα.

1. Ας **σκεφτούμε** αρχικά ατομικά ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που έλαβε ο άνθρωπος από τον Θεό κατά τη δημιουργία του.
2. Ας τα **συζητήσουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας **καταγράψουμε** σε σύντομο κείμενο τα συμπεράσματά μας.

Α. «Μερικές φορές οι Έλληνες Πατέρες [...] άλλοτε συνδυάζουν την εικόνα του πιο ειδικά με την υψηλότερη πλευρά του ανθρώπου, με το πνεύμα του ή την πνευματική νόηση, με την οποία αποκτά γνώση του Θεού και ενώνεται μαζί του. Βασικά, η εικόνα του Θεού στον άνθρωπο υποδηλώνει το κάθε τι που ξεχωρίζει τον άνθρωπο από τα ζώα, που τον κάνει, με την πλήρη και αληθινή έννοια, ένα πρόσωπο – έναν ηθικό παράγοντα ικανό για το σωστό και για το λάθος, ένα πνευματικό ον προικισμένο με εσωτερική ελευθερία».

Β. «Η άποψη της ελεύθερης εκλογής είναι ιδιαίτερα σημαντική για να κατανοήσουμε τον άνθρωπο που είναι φτιαγμένος κατ'εικόνα Θεού. Αφού ο Θεός είναι ελεύθερος και ο άνθρωπος επίσης είναι ελεύ-

θερος, [...] το να πιστεύουμε ότι ο άνθρωπος έχει φτιαχτεί κατ' εικόνα Θεού είναι το να πιστεύουμε ότι ο άνθρωπος έχει δημιουργηθεί για επικοινωνία και ένωση με τον Θεό (ΣτΣ: και με τους άλλους ανθρώπους) και ότι, αν αποθήσει αυτή την επικοινωνία παύει να είναι σωστός άνθρωπος».

Γ. «[...] Ο άνθρωπος δεν είναι μόνο ένα λογικό και ευχαριστιακό ζώο, είναι επίσης και δημιουργικό ζώο: το γεγονός ότι ο άνθρωπος είναι κατ' εικόνα Θεού σημαίνει ότι ο άνθρωπος είναι ένας δημιουργός κατά την εικόνα του Θεού Δημιουργού». (Κάλλιστος Γουέαρ, *Ο Ορθόδοξος δρόμος*, εκδ. Επτάλοφος, Αθήνα 1984, σελ. 59-63)

Ερμηνεία του κατ'εικόνα και καθ'ομοίωσιν

Ας δούμε τις εικόνες στο διπλανό QR και, στη συνέχεια, ας τις αντιστοιχίσουμε με τα βιβλικά κείμενα που παρατίθενται. Εικόνες και κείμενα αντιστοιχούν σε στοιχεία της κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του Θεού δημιουργίας του ανθρώπου.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιο από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ανθρώπου είναι, κατά τη γνώμη σας, σημαντικότερο και γιατί;

Δ. Το κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν ως προσωπική και συλλογική προοπτική

Δραστηριότητα ομαδοσυνεργασίας: Επίλυση προβλήματος

Ας επιλέξουμε ένα από τα δύο ακόλουθα προβλήματα και ας απαντήσουμε στα ερευνητικά ερωτήματα που τα συνοδεύουν.

1ο πρόβλημα:

«Αν ο Θεός μάς αγαπά, γιατί επιτρέπει να υπάρχει το κακό στον κόσμο;»

Ερευνητικά ερωτήματα:

- α) Με βάση τα όσα αναλύσαμε στο προηγούμενο βήμα, ας απαντήσουμε στο παραπάνω ερώτημα που τίθεται συχνά από πολλούς ανθρώπους.
- β) Αν ο Θεός δεν επέτρεπε το κακό στον κόσμο, ποιο χαρακτηριστικό του κατ' εικόνα θα καταπατούσε;
- γ) Πώς θα ήταν η ζωή μας χωρίς αυτό το χαρακτηριστικό;

2ο πρόβλημα:

«Γνώρισα κάποτε ένα μικρό παιδί που έκλαιγε, γιατί είχε πεθάνει ο μικρός γιός του θυρωρού της πολυκατοικίας τους. Οι γονείς του παιδιού στο τέλος τού έκαναν παρατήρηση: “Σταμάτα πια να κλαις”, του είπαν. “Στο κάτω κάτω δεν ήταν αδελφός σου το παιδάκι που πέθανε!” Κι ο μικρός τους απάντησε με παράπονο: “Το παιδάκι δεν ήταν αδελφός μου. Αν όμως τον κλάψω, δεν θα είναι ποτέ πια ξένος!”» (Σιμόν ντε Μποβουάρ).

Ερευνητικά ερωτήματα:

- α) Ποιο ή ποια προβλήματα διαπιστώνετε στην παραπάνω ιστορία;
- β) Ποια χαρακτηριστικά του κατ' εικόνα σχετίζονται με αυτά τα προβλήματα;
- γ) Πώς θα ήταν ο κόσμος μας με τα μάτια αυτού του παιδιού; Δραστηριότητα σύνοψης

Ο Θεός δημιουργεί τον άνθρωπο ως (εικόνα / ομοίωμά) του, πράγμα που σημαίνει ότι ο άνθρωπος(συγγενεύει / γίνεται ίδιος) με τον Θεό. Αυτό θα γίνει μέσα από τη(ν) (ενεργοποίηση / μίμηση) των χαρισμάτων με τα οποία μας (προσκάλεσε / υποχρέωσε) να ζούμε. Αυτά τα χαρίσματα είναι: α) Κοινωνικότητα β) Δημιουργικότητα γ) Λογικό δ) Αγάπη ε) Ελευθερία
Η..... (υποχρεωτική / ελεύθερη) καλλιέργεια αυτών των χαρισμάτων μάς οδηγεί σε ένωση με τον Θεό, που στη θεολογική γλώσσα ονομάζεται “ομοίωση” δηλαδή στη “ ”. (θέωση / θέαση).

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Όλοι ίσοι, αλλά όχι ίδιοι

A. Όλοι ξεχωριστοί

Δραστηριότητα διαλόγου στην ολομέλεια: Ιδεοθύελλα

Ας καταγράψουμε στον πίνακα μορφές κοινωνικής ανισότητας.
Ας ψηφίσουμε ποια από αυτές θεωρούμε πιο προβληματική.

Εναλλακτική βιωματική δραστηριότητα: “Ασήκωτες αποσκευές”

1. Ας γράψουμε ανώνυμα σε ένα χαρτάκι μια περίπτωση διάκρισης (κοινωνική ή άλλη) που μας έφερε σε δύσκολη θέση.
2. Στη συνέχεια, τσαλακώνουμε το χαρτί και το “πετάμε” σε μια σακούλα ή σε ένα κουτί που περιφέρει ο/η εκπαιδευτικός στην τάξη.
3. Τα χαρτάκια ξεδιπλώνονται και διαβάζονται στην ολομέλεια από τον/την εκπαιδευτικό.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια είναι η αιτία των ανισοτήτων;

B. Ισότητα ή ισοτιμία των ανθρώπων στην Εκκλησία;

Δραστηριότητα ολομέλειας:

Έντεχνος συλλογισμός - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι

Ας παρατηρήσουμε τη διπλανή εικόνα.

1. Ποιες λεπτομέρειες βλέπεις;
2. Τι σημαίνουν αυτές οι λεπτομέρειες;
3. Τι απορίες έχεις;
4. Ποιά από τις εικόνες προτιμούμε και γιατί;

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω βιβλικά κείμενα.
2. Σύμφωνα με αυτά τα κείμενα, η Εκκλησία διδάσκει την ισότητα ή την ισοτιμία;

A. «Είστε, λοιπόν, όλοι παιδιά του Θεού, αφού πιστεύετε στον Ιησού Χριστό. Κι αυτό, γιατί όσοι βαφτιστήκατε στο όνομα του Χριστού, έχετε ντυθεί τον Χριστό. Δεν υπάρχει πια Ιουδαίος και ειδωλολάτρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα· όλοι σας είστε ένας, χάρη στον Ιησού Χριστό. Κι αφού ανήκετε στον Χριστό, είστε απόγονοι του Αβραάμ και κληρονόμοι της ζωής, όπως την υποσχέθηκε ο Θεός». (Γαλ. 3: 26-29)

B. «Όλοι όσοι πίστεψαν είχαν μία καρδιά και μία ψυχή. Κανείς δεν θεωρούσε ότι κάτι από τα υπάρχοντά του ήταν δικό του, αλλά όλα τα είχαν κοινά [...] Δεν υπήρχε κανείς ανάμεσά τους που να στερείται τα απαραίτητα. [...] δινόταν στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του....» (Πρ. 4: 32-37).

Γ. Η Ισοτιμία ως δώρο Θεού

Δραστηριότητα ανά θρανίο/ομάδες: Σύνταξη θέσεων

1. Ας **διαβάσουμε** ανά θρανίο δύο από τα παρακάτω κείμενα.
2. Ας **συντάξουμε** επιχειρήματα για την ισοτιμία των ανθρώπων.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια τα επιχειρήματά μας και ας **ψηφίσουμε** το πειστικότερο.

A. «[Ο Θεός] δημιούργησε από έναν άνθρωπο όλα τα έθνη των ανθρώπων και τους εγκατέστησε πάνω σ' όλη τη γη [...]» (Πρ. 17: 21)

B. «Ν' αγαπάτε τους εχθρούς σας [...] Έτσι θα γίνετε παιδιά του ουράνιου Πατέρα σας, γιατί αυτός ανατέλλει τον ήλιο του για κακούς και καλούς και στέλνει τη βροχή σε δικαίους και αδίκους...» (Μτ. 5: 44-45)

Γ. «Είστε, λοιπόν, όλοι παιδιά του Θεού, αφού πιστεύετε στον Ιησού Χριστό. Δεν υπάρχει πια Ιουδαίος και ειδωλολάτρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα· όλοι σας είστε ένας, χάρη στον Ιησού Χριστό». (Γαλ 3: 26-28)

Δ. «Έτσι συμπεριφερόμενος ο γνωστικός προς το σώμα και την ψυχή, και προς τους πλησίον, ακόμη κι αν είναι δούλοι ή εχθροί, τους θεωρεί ίσους και όμοιους με αυτόν. Διότι δεν βλέπει υπεροπτικά τον αδελφό, ο οποίος κατά τον νόμο του Θεού είναι ίσος με αυτόν ως ομοπάτριος και ομομήτριος [...]». (Κλήμης Αλεξανδρεύς, Στρωματείς, PG 9, 512 A).

Ε. «Αν δεν υπήρχε ανάμεσά σας μεγάλη διαφορά, δεν θα αποτελούσατε σώμα. Αν δεν απαρτίζατε σώμα, δεν θα συνιστούσατε σύνολο, αν δεν ήσασταν σύνολο, δεν θα ήσασταν ισότιμοι [...]. Έτσι αυτή η διαφορά είναι που δημιουργεί την ισοτιμία. Τώρα

υπάρχουν πολλά μέλη, όμως ένα σώμα». (Ιωάννης Χρυσόστομος. Ομιλία 30 εις την Α' προς Κορινθίους, PG 61,251).

ΣΤ. «Η Ορθόδοξη Εκκλησία ομολογεί ότι κάθε άνθρωπος ανεξάρτητα από το χρώμα, τη θρησκεία, τη φυλή, το φύλο, την εθνικότητα, τη γλώσσα του, έχει δημιουργηθεί κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού και απολαμβάνει ίσα δικαιώματα μέσα στην κοινωνία. Εφαρμόζοντας αυτή την πίστη, η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν δέχεται τις διακρίσεις για κάθε έναν από τους προαναφερόμενους λόγους, εφόσον αυτές προϋποθέτουν διαφορά αξίας μεταξύ των ανθρώπων...».

(Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθόδοξου Εκκλησίας (2016): Ε. Έκκλησία Έναντι τών διακρίσεων) [Μεταγραφή στα νέα Ελληνικά από τους συγγραφείς]

Z. «Σε τι πρέπει να στραφούμε και να γίνουμε όπως τα νήπια; [Μτ. 18, 3] Αυτή η περικοπή του Ευαγγελίου μάς διδάσκει, δηλώνοντας τον σκοπό, για τον οποίο έχει λεχθεί αυτό· ώστε να μην επιζητούμε να υπερέχουμε, αλλά αναγνωρίζοντας την ισοτιμία της φύσεως, να αγαπάμε την ισοτιμία και μ' αυτούς που φαίνονται ότι υστερούν σε κάτι. Διότι έτσι είναι και τα παιδιά μεταξύ τους, τα οποία δεν συνήθισαν ακόμη στην κακία των ανθρώπων που συναναστρέφονται». (Μέγας Βασίλειος, Όροι κατ' επιτομήν, 216).

Δ. Η ιστορία ως διαχρονικό αίτημα του ανθρώπου

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Επικαιροποίηση κειμένου

1. Ας **διαβάσουμε** την παραβολή του καλού Σαμαρείτη.
2. Ας **εμπνευστούμε** από αυτήν και ας δημιουργήσουμε ένα δικό μας κείμενο, βάζοντας σημερινούς χαρακτήρες ως πρωταγωνιστές.
3. Ας **αιτιολογήσουμε** τις επιλογές μας.

Ο καλός Σαμαρείτης

«Κάποιος άνθρωπος, κατεβαίνοντας από τα Ιεροσόλυμα για την Ιεριχώ, έπεσε πάνω σε ληστές. Αυτοί τον ξεγύμνωσαν, τον τραυμάτισαν και έφυγαν, παρατώντας τον μισοπεθαμένο. Από εκείνον τον δρόμο έτυχε να κατεβαίνει και κάποιος ιερέας, ο οποίος τον είδε, αλλά τον προσπέρασε χωρίς να του δώσει σημασία. Το ίδιο και κάποιος λευίτης, που περνούσε από εκείνο το μέρος· παρ' όλο που τον είδε κι αυτός, τον προσπέρασε χωρίς να του δώσει σημασία. Κάποιος, όμως, Σαμαρείτης που ταξίδευε, ήρθε προς το μέρος του, τον είδε και τον σπλαχνίστηκε. Πήγε κοντά του, άλειψε τις πληγές του με λάδι και κρασί και τις έδεσε καλά. Μάλιστα, τον ανέβασε στο δικό του το ζώο, τον οδήγησε στο πανδοχείο και φρόντισε γι' αυτόν. Την άλλη μέρα φεύγοντας έβγαλε και έδωσε στον πανδοχέα δύο δηνάρια και του είπε: “φρόντισέ τον, κι ό,τι παραπάνω ξοδέψεις, εγώ όταν ξαναπεράσω θα σε πληρώσω...” ». (Λκ. 10: 25-37)

Ο καλός Σαμαρείτης
(Vincent Van Gogh, 1890)

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά ομάδες: Ομαδικό γλυπτό

1. Ας χωριστούμε σε ομάδες.
2. Κάθε ομάδα ας **σχηματίσουμε** με τα σώματά μας ένα «γλυπτό», εμπνευσμένοι/ες από τη ζωή μιας ορθόδοξης ενορίας.
3. Κάθε ομάδα ας παρουσιάσει το γλυπτό της και οι υπόλοιποι/ες ας μαντέψουμε τι ακριβώς βλέπουμε.

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Διαβάζοντας 5X2

1. Ας **διαβάσουμε** το ποίημα του Τάσου Λειβαδίτη “Την πόρτα ανοίγω το βράδυ” από το διπλανό QR.
2. Ας **καταγράψουμε** 5 λέξεις που μας έκαναν εντύπωση.
3. Ας **ξαναδιαβάσουμε** το ποίημα και ας καταγράψουμε 5 σχετικά συναισθήματα.
4. Ποιοι θα μπορούσαν να είναι σήμερα οι πρωταγωνιστές του ποιήματος;

Την πόρτα ανοίγω
το βράδυ

Εργασία στο σπίτι: Βίντεο για έμπνευση

1. Ας **παρακολουθήσουμε** το διπλανό βίντεο με τη ζωή της Αγίας Μαρίας Σκομπτσόβα και ας συζητήσουμε πώς εφάρμοσε την ισοτιμία στη ζωή της.
2. Πώς μπορεί το παράδειγμα της να γίνει πράξη από εμάς σήμερα;

Η Αγία Μαρία των Παρισίων (Σκομπτσόβα)

Βίντεο σχετικό με τη ζωή της
Αγ. Μαρίας Σκόμπτσοβα

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Η κατ' εικόνα Θεού δημιουργία του ανθρώπου σημαίνει ότι:

- α. Ο άνθρωπος είναι όμοιος με τον Θεό β. Ο άνθρωπος είναι προικισμένος με χαρίσματα από τον Θεό
γ. Ο άνθρωπος στοχεύει να γίνει Θεός

2. Το καθ' ομοίωση στην θεολογική γλώσσα σημαίνει:

- α. Ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι μεταξύ τους β. Ο άνθρωπος οφείλει να κυνηγά την τελειότητα
γ. Ότι ο άνθρωπος στοχεύει στη θέωση

3. Η ισοτιμία μεταξύ των ανθρώπων θεολογικά στηρίζεται:

- α. Στην κατ' εικόνα Θεού δημιουργία του ανθρώπου β. Στο ότι είμαστε όλοι διαφορετικοί
γ. Στο ότι ζούμε στον ίδιο πλανήτη

4. Σύμφωνα με την Αγία Γραφή, ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από το χώμα της γης και:

- α. Είπε να ζωντανέψει β. Φύσηξε μέσα στα ρουθούνια του πνοή ζωής γ. Άναψε μέσα του θεϊκή φωτιά.

7

Άνδρας και γυναίκα: Μοναδικοί και ισότιμοι

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **ερμηνεύσουμε** τη βιβλική διήγηση για τη δημιουργία του Αδάμ και της Εύας (1η ΔΕ)
- **αναγνωρίσουμε** τη δυναμική της συναλληλίας, της συνεργασίας και της αγάπης στις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων (1η ΔΕ)
- **διατυπώσουμε** επιχειρήματα υπέρ της ισότιμης θέσης της γυναίκας στο κοινωνικό πλαίσιο, εντοπίζοντας στοιχεία μέσα στην ορθόδοξη παράδοση (2η ΔΕ)

Η γεμάτη εικόνες διήγηση της δημιουργίας του ανθρώπου από τον Θεό, όπως τη συναντάμε στο βιβλίο της Γένεσης της Παλαιάς Διαθήκης, μας βάζει σε μια διαδικασία να δούμε το γεγονός της ζωής του ανθρώπου και των φύλων μέσα από ένα πλέγμα σχέσεων, συνύπαρξης, συναλληλίας και κοινής προοπτικής. Όλα αυτά, συγκεφαλαιώνονται στη λέξη "αγάπη". Μπορεί η ανθρώπινη ιστορία να είναι γεμάτη συγκρούσεις μεταξύ των φύλων, ωστόσο άνδρες και γυναίκες στο εκκλησιαστικό σώμα βρίσκουν, μέσα από μια ισότιμη πορεία, τον κοινό προορισμό τους, που δεν είναι άλλος από τη σωτηρία τους.

δημιουργία

συναλληλία

άνθρωπος

ζευγάρι

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η δημιουργία των φύλων

A. Ο άνθρωπος ως άνδρας και γυναίκα

Δραστηριότητα ατομική έντεχνου συλλογισμού: Βλέποντας 5X2

1. Ας **παρατηρήσουμε** προσεκτικά τη διπλανή εικόνα.
2. Ας **γράψουμε** 5 λέξεις που μας έρχονται στο μυαλό βλέποντας την εικόνα,
3. Ας **ξαναδούμε** την εικόνα, γράφοντας ακόμα 5 λέξεις.

Τα δύο φύλα.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιες είναι οι διαφορές και οι ομοιότητες των δύο φύλων;

Β. Η δημιουργία των φύλων

Δραστηριότητα ολομέλειας έντεχνου Συλλογισμού:

Βλέπω - Ισχυρίζομαι - Αναρωτιέμαι

1. Ας **δούμε** την εικόνα από την Capella Palatina.
2. Ας **γράψουμε** τι σκεφτόμαστε γι' αυτό που βλέπουμε.
3. Ας πούμε για ποια πράγματα **αναρωτιόμαστε**.

Η δημιουργία της Γυναίκας. Καπέλα Παλατίνα
12ος αι. Σικελία

Γ. Η ερμηνεία της δημιουργίας των δύο φύλων

Δραστηριότητα σε ομάδες: Εντοπισμός και υπογράμμιση κειμένου

Ο συγγραφέας της Γένεσης, για να μπορέσει να εκφράσει τις θεολογικές αλήθειες για τη δημιουργία του ανθρώπου, χρησιμοποιεί συχνά συμβολισμούς.

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω αποσπάσματα της Γένεσης.
2. Ας προσπαθήσουμε με τη βοήθεια της ομάδας μας να **εντοπίσουμε - υπογραμμίσουμε** τις συμβολικές εκφράσεις που υπάρχουν σε αυτά.

A. «...Τότε ο Κύριος ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από το χώμα της γης και φύσηξε στο πρόσωπό του πνοή ζωής. Έτσι έγινε ο άνθρωπος ζωντανό ον [...] Ο Κύριος ο Θεός είπε: “Δεν είναι καλό να είναι ο άνθρωπος μόνος. Θα του φτιάξω έναν σύντροφο όμοιον μ' αυτόν”». (Γεν. 2: 7)

B. «Ο Κύριος έπλασε από το έδαφος όλα τα ζώα του αγρού και τα πτηνά του ουρανού και τα έφερε μπροστά στον άνθρωπο, για να δει πώς θα τα ονομάσει. Για τον άνθρωπο δεν βρέθηκε σύντροφος

όμοιός του. Τότε ο Κύριος ο Θεός τον έριξε σε βαθύ ύπνο και εκείνος αποκοιμήθηκε. Μετά πήρε μια πλευρά του και στη θέση της έβαλε σάρκα. Με την πλευρά που πήρε από τον Αδάμ ο Κύριος ο Θεός έκανε τη γυναίκα και την έφερε στον Αδάμ. Τότε ο Αδάμ είπε: “Αυτό επιτέλους είναι κόκαλο από τα κόκαλά μου και σάρκα από τη σάρκα μου. Γυναίκα αυτή θα λέγεται, γιατί απ' τον άντρα πάρθηκε. Γι' αυτόν το λόγο θα εγκαταλείπει ο άντρας τον πατέρα του και τη μητέρα του και θα ενώνεται με τη γυναίκα του· θα γίνονται ένας άνθρωπος”». (Γεν. 2: 18-24)

Δραστηριότητα σε ομάδες: Παιχνίδι αντιστοίχισης

1. Με τη βοήθεια της ομάδας μας ας αντιστοιχίσουμε (έντονα γράμματα) τις συμβολικές εκφράσεις που βρήκαμε στη προηγούμενη δραστηριότητα, με τις ερμηνείες τους.
2. Ας **ελέγξουμε** στην ολομέλεια την αντιστοίχιση και ας **καταλήξουμε** σε κοινές θέσεις.
3. Ας **σχολιάσουμε** τις ερμηνείες που δόθηκαν, υποστηρίζοντας ο/η καθένας/-μία την προσωπική του γνώμη.

ΣΥΜΒΟΛΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ
	«Ο άνθρωπος από την ίδια του τη φύση και όχι από μία εξωτερική βία είναι ον κοινωνικό και η διαφοροποίηση του σε άντρα και γυναίκα είναι πρόκληση σε κοινωνία που στηρίζεται στην αγάπη και όχι στη δύναμη» (π. Μιχαήλ Καρδαμάκης, <i>Αγάπη και Γάμος</i> , Ακρίτας 1981, σελ. 32).

	Ο άνθρωπος αποτελείται από υλικό στοιχείο(σώμα) και από πνευματικό στοιχείο (ψυχή)
	«...οι άντρες οφείλουν να αγαπούν τις γυναίκες τους, όπως αγαπούν το δικό τους το σώμα. Όποιος αγαπάει τη γυναίκα του, αγαπάει τον εαυτό του.» (Εφ. 5: 28)
	Η γυναίκα δημιουργήθηκε ως ισότιμη με τον άνδρα
	Η συντροφικότητα των συζύγων δεν έχει να κάνει μόνο με την από κοινού αντιμετώπιση των δυσκολιών του βίου. Κάτι τέτοιο θα ήταν μια απλούστευση. Η ομοιότητα και η συντροφικότητα των ανδρών και γυναικών φανερώνει μια στοχοδεσία, μια ταύτιση νοήματος της ζωής, γιατί, πάνω και πέρα από την επιβίωση, υπάρχει το νόημα.
	«Μέσα στην οικονομία του Κυρίου, όμως, ούτε ο άντρας νοείται ανεξάρτητα από τη γυναίκα ούτε η γυναίκα ανεξάρτητα από τον άντρα. Γιατί, όπως η πρώτη γυναίκα έγινε από τον πρώτο άντρα, έτσι κι ο άντρας γεννιέται από τη γυναίκα, και τα πάντα προέρχονται από τον Θεό που τα δημιούργησε» (Α΄ Κορ. ΙΙ: 11-12)

Δ. Ο σκοπός της δημιουργίας των δύο φύλων σήμερα

Δραστηριότητα σε ομάδες/ολομέλεια: Στρογγυλή τράπεζα

Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας το θέμα: “Αλληλοσυμπλήρωση ή αντιπαλότητα των φύλων σήμερα” και ας καταγράψουμε τα αντίστοιχα επιχειρήματα.

1. Οι εκπρόσωποι των ομάδων ας παρουσιάσουν τις απόψεις των ομάδων τους για το θέμα σε συγκεκριμένο χρόνο, έχοντας τη δυνατότητα της δευτερολογίας.
2. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες ως κοινό, ας θέσουμε ερωτήματα και ας εκφράσουμε τις απόψεις μας πάνω στις τοποθετήσεις κάθε ομάδας.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Η βιβλική έκφραση “Ας δημιουργήσουμε τον άνθρωπο” σημαίνει:

- α. Ότι τον άνθρωπο τον δημιούργησαν πολλοί Θεοί β. Ότι οι άγγελοι δημιούργησαν τον άνθρωπο
 γ. Ότι η Αγία Τριάδα συνέβαλε στη δημιουργία του ανθρώπου

2. Ο άνθρωπος είναι σημαντικός γιατί:

- α. Είναι πιο δυνατός από τα ζώα β. Τον δημιούργησε ο Θεός με ενδιαφέρον γ. Μπορεί και μιλάει

3. Οι ανθρωπομορφικές εκφράσεις είναι:

- α. Εκφράσεις, με τις οποίες μιλάει ο άνθρωπος β. Εκφράσεις που δίνουν στον Θεό ανθρώπινη μορφή
 γ. Εκφράσεις που αποδίδουν στον Θεό ανθρώπινες ιδιότητες

4. Η γυναίκα δημιουργήθηκε:

- α. Από το κεφάλι του άνδρα β. Από τα πλευρά του άνδρα γ. Από τα πόδια του άνδρα

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Άνδρας και γυναίκα: διαφορετικοί αλλά ίσοι

Οι σχέσεις μεταξύ των φύλων δεν ήταν πάντοτε αρμονικές. Μέσα στην ιστορία, οι γυναίκες αγωνίστηκαν για να κερδίσουν την ισότιμη θέση τους δίπλα στους άνδρες. Η 8η Μαρτίου, αν και αποτελεί ημέρα ορόσημο για τη διεκδίκηση των γυναικείων δικαιωμάτων, δεν συνδέεται με την Ορθόδοξη Παράδοση. Σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας, η ισοτιμία των δύο φύλων αναγνωρίζεται πλήρως, καθώς άνδρας και γυναίκα δημιουργήθηκαν εξίσου «κατ' εικόνα Θεού» και καλούνται να ζουν με αμοιβαίο σεβασμό και αγάπη.

A. Η θέση της γυναίκας σήμερα

Δραστηριότητα έντεχνου συλλογισμού:

Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι

Ας παρατηρήσουμε τη διπλανή εικόνα και ας απαντήσουμε στις εξής ερωτήσεις:

1. Τι βλέπεις;
2. Τι νομίζεις;
3. Τι σε κάνει να αναρωτιέσαι;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια είναι η θέση της γυναίκας σήμερα;

B. Η θέση της γυναίκας στην Εκκλησία

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Ας **διαβάσουμε** την παρακάτω φράση και ας **τοποθετηθούμε/αντιδράσουμε** ανάλογα.

«Δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα· όλοι σας είστε ένας, χάρη στον Ιησού Χριστό» (Γαλ. 3: 28)

Εναλλακτικά: Ας δούμε τη διπλανή εικόνα και ας τοποθετηθούμε/ αντιδράσουμε ανάλογα.

Η Πλατυτέρα* των Ουρανών, αψίδα ιερού βήματος

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια είναι η θέση της γυναίκας στον Χριστιανισμό;

Γ. Η ισοτιμία των φύλων στην Εκκλησία

Δραστηριότητα σε ομάδες: Σύνταξη σειράς Θέσεων

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα ακόλουθα κείμενα (μπορούμε να διαλέξουμε κείμενα και από το QR) και ας διατυπώσουμε σαφή θεολογικά επιχειρήματα που δικαιολογούν την ισότιμη σχέση του άντρα με τη γυναίκα.
2. Ας **παρουσιάσουμε** τα επιχειρήματα στην ολομέλεια.
3. Ας **ψηφίσουμε** το πιο πειστικό από τα επιχειρήματα που παρουσιάστηκαν.

Επιπλέον κείμενα

Α. «Μέσα στην οικονομία του Κυρίου, όμως, ούτε ο άντρας νοείται ανεξάρτητα από τη γυναίκα, ούτε η γυναίκα ανεξάρτητα από τον άντρα. Γιατί, όπως η πρώτη γυναίκα έγινε από τον πρώτο άντρα, έτσι κι ο άντρας γεννιέται από τη γυναίκα και τα πάντα προέρχονται από τον Θεό που τα δημιούργησε». (Α΄ Κορ. ΙΙ: ΙΙ-Ι2)

Β. «Από το ίδιο φύραμα [είδος] με τους άνδρες είμαστε. Κατ' εικόνα του Θεού πλασθήκαμε, όπως κι ο άνδρας από το Θεό γίναμε. Από τον Κτίστη η γυναίκα έγινε έτσι, ώστε εξίσου με τον άντρα να δέχεται την αρετή. Στερεές, δυνατές και υπομονετικές, όπως οι άντρες, οφείλουμε να είμαστε στο Δεσπότη μας». (Μέγας Βασίλειος, Εις τη μάρτυρα Ιουλίταν και εις τα λειπόμιστα της προλεχθείσης ομιλίας της περί ευχαριστίας, PG 31, 241A)

Γ. «Αν δεν υπήρχε ανάμεσά σας μεγάλη διαφορά, δεν θα αποτελούσατε σώμα. Αν δεν απαρτίζατε σώμα, δεν θα συνιστούσατε σύνολο, αν δεν ήσασταν

σύνολο, δεν θα ήσασταν ισότιμοι [...]. Όστε αυτή η διαφορά είναι που δημιουργεί την ισοτιμία. Τώρα υπάρχουν πολλά μέλη, όμως, ένα σώμα». (Ιωάννης. Χρυσόστομος. Ομιλία 30 εις την Α΄ προς Κορινθίους, PG 61,251).

Δ. «Η λυτρωτική χάρις του Θεού δεν εξαιρεί κανέναν. Τα γεναιόδωρα δώρα του Αγίου Πνεύματος χορηγούνται εξίσου στους άνδρες, στις γυναίκες και τα παιδιά. Μέσα σε ένα ορθόδοξο ναό αυτή η αλήθεια απεικονίζεται στους τοίχους και στο τέμπλο, όπου εξίσου τιμώνται οι άγιες μορφές της πίστεως άνδρες και γυναίκες. Εξάλλου, αυτή η σωτηριολογική ισότητα γίνεται ακόμη περισσότερο εμφανής, όταν όλοι οι πιστοί, αδιακρίτως φύλου, καλούνται να συμμετάσχουν στο ζωοπάροχο δείπνο». (Δήμητρα Κούκουρα, Η θέση της γυναίκας στην ορθόδοξη εκκλησία και άλλα μελετήματα οικουμενικού προβληματισμού, εκδ. Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 59)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια είναι η θέση της γυναίκας στην ορθόδοξη διδασκαλία και παράδοση;

Δ. Γυναίκα και Άνδρας σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια : Βάζω Τίτλο

Εικόνες φυλετικής διάκρισης

1. Στις παρακάτω εικόνες (εναλλακτικά μπορούμε να δούμε τις εικόνες από το QR) ας βάλουμε τίτλους που να χαρακτηρίζουν τα περιστατικά διάκρισης προς το γυναικείο φύλο.
2. Πώς μπορεί η ορθόδοξη Εκκλησία να δώσει λύσεις στις έμφυλες διακρίσεις;

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **σχηματίσουμε** στον πίνακα το περίγραμμα μιας γυναίκας που είναι ενεργό μέλος μιας ορθόδοξης ενορίας.
2. Ας **καταγράψουμε**, μέσα στο πλαίσιο, τις σκέψεις που κάνει αυτή η γυναίκα για τη θέση της μέσα στην ενορία και, έξω από το πλαίσιο, τις σκέψεις των ανδρών ενοριτών γι' αυτήν.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ο τρόπος δημιουργίας της γυναίκας από το πλευρό / τα πλευρά του άνδρα δείχνει πως:

- α. Ο άνδρας είναι ανώτερος από τη γυναίκα
- β. Η γυναίκα είναι ανώτερη από τον άνδρα
- γ. Υπάρχει ισοτιμία μεταξύ τους

2. Η Εκκλησία προσπάθησε να εξυψώσει τη γυναίκα:

- α. Με το πρόσωπο της Παναγίας
- β. Με την υποταγή της στον άνδρα
- γ. Με την απόδοση όχι ιδιαίτερης αλλά ίδιας αποστολής στα δύο φύλα

3. Για τη θεολογία της Εκκλησίας:

- α. Ο άνδρας και η γυναίκα έχουν ανταγωνιστικές σχέσεις
- β. Ο άνδρας και η γυναίκα είναι ίσοι
- γ. Η γυναίκα δεν έχει ευκαιρία σωτηρίας δίχως τον άνδρα

4. Η ισότιμη σχέση άνδρα και γυναίκας αναγνωρίζεται μέσα στην κοινωνία:

- α. Σπάνια
- β. Ποτέ
- γ. Πάντα

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **εξηγήσουμε** γιατί η πτώση του ανθρώπου από τον παράδεισο οφείλεται στην ελευθερία επιλογής που έδωσε εξαρχής ο Θεός στον άνθρωπο, να θέλει ή όχι τη σχέση μαζί του (1η ΔΕ)
- **δώσουμε** παραδείγματα από τη σύγχρονη ζωή ορθής και λανθασμένης χρήσης της ελευθερίας του ανθρώπου (1η ΔΕ)
- **διερευνήσουμε** τη σημασία του γεγονότος ότι όλα όσα δημιούργησε ο Θεός είναι "καλά λίαν" (2η ΔΕ)
- **διατυπώσουμε** επιχειρήματα υπέρ της ελευθερίας ως προσωπικού και κοινωνικού αγαθού, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική διδασκαλία της ορθόδοξης παράδοσης (2η ΔΕ)

ελευθερία

πτώση

δέντρο της γνώσης

Το γλωσσάρι της ενότητας

Όπως είδαμε σε προηγούμενη ενότητα, η ελευθερία είναι ένα από τα στοιχεία της κατ'εικόνα δημιουργίας του ανθρώπου από τον Θεό. Ένα πολύ "βαρύ" δώρο. Όλοι οι άνθρωποι θέλουν να είναι ελεύθεροι αλλά μάλλον λίγοι είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν το τίμημα της ελευθερίας τους. Μερικοί νομίζουν ότι ελευθερία είναι να μπορείς να λες και να κάνεις ό,τι θέλεις. Κάτι τέτοιο, πράγματι, έχει κάποια στοιχεία ελευθερίας, όμως, μόνον επιφανειακά. Ο άνθρωπος, αν και δημιουργήθηκε ως "καλός λίαν", είναι το μόνο "ζώο" που μπορεί - αν θέλει - να πει "όχι", ακόμα και σε βασικές ανάγκες και επιθυμίες του, όπως η αναπαραγωγή, η σεξουαλική επιθυμία, ακόμα και η τροφή. Ο άνθρωπος μπορεί να κάνει πολλά για την ελευθερία του σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο. Μπορεί ακόμα και να αρνηθεί να ζει, προκειμένου να μη χάσει την ελευθερία του! Τι πραγματικά, λοιπόν, είναι ελευθερία για την ορθόδοξη θεολογία;

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ελευθερία και πτώση

Α. Εγώ και η ελευθερία μου Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **σχεδιάσουμε** στον πίνακα ή σε ένα ρολό χαρτί το περίγραμμα ενός/μίας μαθητή/-τριας που παραβίασε κάποιον κανόνα του συμβολαίου τάξης ή του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του σχολείου μας.
2. Ας **σημειώσουμε**, μέσα στο περίγραμμα, τι σκέφτεται και πώς νιώθει ο/η μαθητής/-τρια για την πράξη του/της και, έξω από το περίγραμμα, τι σκέφτονται και τι νιώθουν για την πράξη αυτή οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες.

εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Αφήγηση ιστοριών

1. Τρία παιδιά προσφέρονται εθελοντικά να **μοιραστούν** με την ολομέλεια σύντομες προσωπικές ιστορίες τους, όπου πήραν μια ελεύθερη απόφαση με συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Ο/η αφηγητής/-τρια κάνει ένα βήμα μπροστά και, όταν τελειώνει την αφήγηση, κάνει ένα βήμα πίσω.
2. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες **καταγράφουν** μία λέξη που περικλείει την ουσία όσων άκουσαν.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Η ελευθερία μας από μόνη της οδηγεί σε σωστές επιλογές.

Β. Η ελευθερία των πρωτόπλαστων

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Καρέκλα των αποκαλύψεων

1. Ας διαβάσουμε τα παρακάτω βιβλικά αποσπάσματα.

«Πήρε, λοιπόν, ο Κύριος ο Θεός τον άνθρωπο και τον έβαλε μέσα στον κήπο της Εδέμ για να τον καλλιεργεί και να τον προσέχει. Του έδωσε αυτή την εντολή: “Απ’ όλα τα δέντρα του κήπου μπορείς να τρως. Από το δέντρο, όμως, της γνώσης του καλού και του κακού να μη φας· γιατί την ίδια μέρα που θα φας απ’ αυτό, εξάπαντος θα πεθάνεις” (Γεν 2: 15-17).

Ο Κύριος ο Θεός είπε: “Δεν είναι καλό να είναι ο άνθρωπος μόνος. Θα του φτιάξω έναν σύντροφο όμοιον μ’ αυτόν”. Ο Κύριος έπλασε από το έδαφος όλα τα ζώα του αγρού και τα πτηνά του ουρανού και τα έφερε μπροστά στον άνθρωπο, για να δει πώς θα τα ονομάσει. Και ό,τι όνομα έδινε ο άνθρωπος σε κάθε ζωντανή ύπαρξη, αυτό ήταν και το όνομά της. Έδωσε ονόματα σε όλα τα ζώα, στα πτηνά του ουρανού και στα άγρια θηρία». (Γεν.2:20).

2. Ένας μαθητής ή μία μαθήτρια παίρνουν τον ρόλο του Αδάμ ή της Εύας.

3. Η ολομέλεια τούς “ανακρίνει” σχετικά με τη ζωή τους στον Παράδεισο και για το πώς βίωσαν την ελευθερία τους.

4. Τα συμπεράσματα της “ανάκρισης” ας γραφούν επιγραμματικά στον πίνακα.

Γ. Η πτώση ως επιλογή

Δραστηριότητα σε ομάδες: 5Π 1Γ

Ας **διαβάσουμε** τα αποσπάσματα της Γένεσης που ακολουθούν και ας απαντήσουμε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. **Ποιο** είναι το πρόβλημα;

2. **Ποιός** ευθύνεται για το πρόβλημα;

3. **Πού** συμβαίνει η “παράβαση”;

4. **Πότε** κατάλαβαν οι πρωτόπλαστοι ότι έκαναν λάθος χρήση της ελευθερίας τους;

5. **Γιατί** έκαναν τη συγκεκριμένη επιλογή;

6. **Πώς** θα μπορούσε να ξεπεραστεί το πρόβλημα;

Ας παρουσιάσουμε τις απαντήσεις μας στην ολομέλεια.

Αδάμ και Εύα. Τοιχογραφία από την κατακόμβη των Αγίων Πέτρου και Μαρκελλίνου, Ρώμη, 306-337 μ.Χ.

Α. «Ύστερα ο Κύριος ο Θεός φύτεψε έναν κήπο στην Εδέμ προς την ανατολή, όπου έβαλε τον άνθρωπο. Στη μέση του κήπου ήταν το δέντρο της ζωής· εκεί ήταν και το δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού». (Γεν. 2: 8-9)

Β. «Είπε λοιπόν το φίδι στη γυναίκα: “Αλήθεια είπε ο Θεός να μη φάτε από κανένα δέντρο του κήπου;”. Η γυναίκα τού απάντησε: “Μπορούμε να φάμε καρπούς απ’ όλα τα δέντρα, εκτός από κείνο που βρίσκεται στη μέση του κήπου. Ο Θεός είπε να μη φάμε τον καρπό του, ούτε καν να τον αγγίξουμε, για να μην πεθάνουμε”. Τότε το φίδι είπε στη γυναίκα: “Όχι βέβαια! Δε θα πεθάνετε· ξέρει, όμως, ο Θεός ότι την ημέρα που θα φάτε απ’ αυτό, θα ανοίξουν τα μάτια σας και θα γίνετε σαν θεοί και θα γνωρίζετε το καλό και το κακό”.

Η γυναίκα είδε ότι οι καρποί του δέντρου ήταν εύγεστοι, και ξημιουργούσαν επιθυμία για απόκτηση γνώσης. Πήρε, λοιπόν, από τους καρπούς

του κι έφαγε· έδωσε και στον άντρα της, που ήταν μαζί της, και έφαγε κι αυτός. Τότε άνοιξαν τα μάτια και των δύο και κατάλαβαν ότι ήταν γυμνοί. Έραψαν, λοιπόν, φύλλα συκιάς και έφτιαξαν καλύμματα για να σκεπάσουν τη γύμνια τους. Τότε άκουσαν τον θόρυβο που έκανε ο Κύριος ο Θεός, καθώς περπατούσε στον κήπο το δειλινό, και κρύφτηκαν ανάμεσα στα δέντρα του κήπου. Αλλά ο Κύριος ο Θεός φώναξε τον Αδάμ και του είπε: “Πού είσαι;”

Εκείνος απάντησε: “Σε άκουσα στον κήπο, φοβήθηκα και κρύφτηκα, γιατί είμαι γυμνός”.

“Ποιος σου είπε πως είσαι γυμνός;”, ρώτησε ο Θεός. “Μήπως έφαγες από το δέντρο που σου είχα απαγορεύει να φας;” Ο Αδάμ αποκρίθηκε: “Η γυναίκα που μου έδωσες, εκείνη μου πρόσφερε έναν καρπό και έφαγα”. Ο Κύριος ο Θεός ρώτησε τη γυναίκα: “Γιατί το έκανες αυτό;” Εκείνη απάντησε: “Το φίδι με εξαπάτησε και έφαγα”». (Γεν. 3: 1-13)

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Χιονοστιβάδα

Με τη βοήθεια του παρακάτω κειμένου ασχολιάσουμε αρχικά ατομικά και, στη συνέχεια, σε дуάδες:

1. Για ποιο λόγο οι πρωτόπλαστοι επέλεξαν να μην ακούσουν την προτροπή του Θεού;
2. Ποιες συνέπειες είχε αυτό;
3. Τα πορίσματα να ανακοινωθούν στην ολομέλεια.

Η πτώση των πρωτοπλάστων (λεπτομέρεια από το έργο "Ο Κήπος της Εδέμ" Hieronymus Bosch, 15ος.)

«Η ενανθρώπιση του δευτέρου προσώπου της Αγίας Τριάδος εντάσσεται στο σχέδιο της θείας οικονομίας, του τρόπου, δηλαδή, με τον οποίο ο Θεός οικονομώησε (μερίμνησε για) τη σωτηρία του ανθρώπου. [...] Το προπατορικό αμάρτημα συνιστά απότοκο (προϊόν) εσφαλμένης χρήσης του θείου δώρου της ελευθερίας. Ενώ ο άνθρωπος δημιουργείται με την προοπτική να κινηθεί ελεύθερα προς τον Θεό και να θεωδεί, αυτός επιλέγει, εγωστικά, την αυτονομία από τον Θεό και την αυτοδέωση (να γίνει θεός μόνος του χωρίς τον Θεό). Με αυτήν τη φιλαυτη (εγωστική) στροφή η ύπαρξη εκείνη που πλάσθηκε με την προδιάθεση να γνωρίζει και να αγαπά τον Θεό εισήγαγε το κακό στον κόσμο. Οι συνέπειες της πτώσης, όπως η διάνοιξη των πνευματικών οφθαλμών και η συνακόλουθη συναίσθηση της γυμνότητας, η διασάλευση (ρήξη) της σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό, τον συνάνθρωπο και την άλογη κτίση (μη λογική δημιουργία, δηλαδή η δημιουργία πλην του ανθρώπου), η ροπή της ελεύθερης βούλησης προς το κακό και η αποδυνάμωση της αυτοκυριαρχίας του ανθρώπου έχουν ως επιστέγασμα (αποτέλεσμα) πρώτα τον πνευματικό και ακολούθως τον σωματικό θάνατο. Αμαυρώνεται (γίνεται προβληματικό) το κατ' εικόνα και ανατρέπεται κατά τρόπο δραματικό η ικανότητα πραγμάτωσης του κατ' ομοίωσιν. Η αμαύρωσις του κατ' εικόνα προσδιορίζει τον πνευματικό θάνατο. [...] Στον μεταπτωτικό άνθρωπο παρεισφρέει (εισέρχεται) η αμαρτία στη φύση του ως κάτι το ξένο και παρά φύσιν. Η αμαύρωσις του κατ' εικόνα συνεπάγεται τον σκοτι-

σμό του νου, ο οποίος και χάνει πλέον την ορθή του, κατά φύσιν, κατεύθυνση, την κατεύθυνση προς τον Θεό. Ο άνθρωπος, λοιπόν, πεθαίνει πνευματικά, καθώς η φύση του μολύνεται από την αμαρτία και ο νους του σκοτίζεται χάνοντας τη σχέση του με τον Θεό. Ο σωματικός θάνατος θα ακολουθήσει ως συνέπεια του πνευματικού, παράλληλα, όμως, και ως αποκάλυψη της εύνοιας του Θεού για το πλάσμα του. Οι πρωτόπλαστοι ενδύονται τους δερμάτινους χιτώνες, σύμβολα της φθοράς και του θανάτου που έκτοτε θα ταυτιστούν με την ανθρώπινη ύπαρξη. Αυτή η εξέλιξη δεν αποτελεί θεία τιμωρία, αλλά ευεργεσία εκ μέρους του Θεού, ώστε το κακό να μην παραμείνει αθάνατο και αυτή η εξέλιξη κληροδοτήθηκε στο ανθρώπινο γένος όχι ως ενοχή, αλλά ως κληρονομικό απόκτημα. [...] Το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, όντας και παραμένοντας τέλειος Θεός, γίνεται τέλειος άνθρωπος, ο μοναδικός ελεύθερος από το προπατορικό αμάρτημα άνθρωπος, λαμβάνοντας ολόκληρη την ανθρώπινη φύση, πλην της αμαρτίας. Η ανθρώπινη αυτή φύση ενωμένη με τη θεία στη μία Υπόσταση του Θεού Λόγου θεραπεύεται. [...] Η ενσάρκωση του Θεού Λόγου γίνεται θεραπεία για την τραυματισμένη ανθρώπινη φύση. Το κατ' εικόνα αποκαθίσταται και το κατ' ομοίωσιν γίνεται πλέον εφικτό. Ο άνθρωπος, όμως, καλείται και πάλι να επιτύχει σε ό,τι απέτυχε ο προπάτορας Αδάμ, δηλαδή στην ορθή χρήση της ελευθερίας του. Ελεύθερα κινούμενος, ως ζωντανό μέλος της Εκκλησίας, προσκαλείται να διαβεί τον δρόμο που άνοιξε ξανά για αυτόν η ενανθρώπιση του Θεού».

π. Χρήστος Κλάβας

Συζήτηση στην ολομέλεια

Κάθε ομάδα ανακοινώνει τα πορίσματά της στην ολομέλεια και όλοι μαζί καταλήγουμε σε κοινό πόρισμα.

Εναλλακτική σύντομη δραστηριότητα στην ολομέλεια: Έντεχνος συλλογισμός

Ας **παρατηρήσουμε** στο QR τον τάπητα του Pieter Coecke Van Aelst, εντοπίζοντας σε αυτόν σημεία της βιβλικής διήγησης που διαβάσαμε παραπάνω.

Ζωγραφικός τάπητας του Pieter Coecke Van Aelst

Δ. Είμαι οι επιλογές μου

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Θετικό - Αρνητικό

Με βάση τα παρακάτω παραδείγματα από τη σύγχρονη ζωή:

1. Ας **αναγνωρίσουμε** ατομικά με ποιο τρόπο ο άνθρωπος έχει την ελευθερία να κάνει χρήση σ' αυτά.
2. Ας **πάρουμε θέση** διαβαθμισμένα πάνω σε μια νοητή γραμμή θετικού - αρνητικού (διάδρομος της τάξης). Στο κέντρο παίρνουν θέση όσοι/όσες αμφιβάλλουν
3. **Αιτιολογούμε** τη θέση μας, εφόσον μας ζητηθεί από την ολομέλεια.
 - Οδήγηση και αλκοόλ
 - Ναρκωτικά
 - Χρήση τεχνητής νοημοσύνης (στην τέχνη, στην εκπαίδευση κ.λπ);

Εναλλακτική δραστηριότητα: Θετικό - Αρνητικό

1. Ο/Η εκπαιδευτικός ας διαβάσει τις παρακάτω φράσεις (σημ: σκοπίμως δεν αναφέρονται τα ονόματα εκείνων που είπαν ή εγραψαν τις ακόλουθες φράσεις για να μην επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά οι μαθητές/-τριες).
2. Εμείς, ας **τοποθετηθούμε** απέναντι σε αυτές, παίρνοντας θέση μέσα στην αίθουσα. Ο ένας τοίχος της είναι το θετικό και ο άλλος το αρνητικό.

Α. Σε αυτούς που θυσιάζουν ζωτικές ελευθερίες για να αποκτήσουν λίγη παροδική ασφάλεια, δεν τους αξίζει ούτε ελευθερία ούτε ασφάλεια.

Β. Ελευθερία υπάρχει όταν στις 7:00 το πρωί ακούς κουδούνι και είναι ο γαλατάς και όχι η Γκεστάπο [Ναζιστική στρατιωτική αστυνομία].

Γ. Κάθε άνθρωπος έχει τόση ελευθερία όση χρειάζεται για να μην τη χάσει.

Δ. Ελευθερία είναι το δικαίωμα να κάνεις λάθος και όχι το δικαίωμα να πράττεις λάθος.

Ε. Ελεύθερη κοινωνία είναι η κοινωνία στην οποία είναι ασφαλές να είσαι αντιδημοφιλής.

ΣΤ. «Όσοι το χάλκεον χέρι, βαρύ του φόβου αισθάνονται, ζυγόν δουλείας ας έχωσιν. Θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία.»

Συζήτηση στην ολομέλεια

Υπάρχουν συγκεκριμένα παραδείγματα από τη σύγχρονη ζωή ορθής και λανθασμένης χρήσης της ελευθερίας του ανθρώπου;

Θάνατος και ζωή, Gustav Klimt, 1910-1915

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Το δέντρο που ο Θεός είπε να μην φάνε από αυτό οι πρωτόπλαστοι ήταν:

α. Το δέντρο της αμαρτίας β. Το δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού γ. Η ιερή μηλιά

2. Πραγματική ελευθερία για τον άνθρωπο είναι να:

α. Νιώθει Θεός β. Μπορεί να υπερβαίνει τα πάθη και τις αδυναμίες του
γ. Μπορεί να αρνείται να υπακούει

3. Σύμφωνα με το φίδι (πειρασμό), αν οι πρωτόπλαστοι δοκίμαζαν από το δέντρο που βρισκόταν στο κέντρο του παραδείσου, θα μπορούσαν:

α. Να γίνουν αθάνατοι β. Να γνωρίζουν το μέλλον γ. Να γίνουν θεοί

4. Ως αιτία της απομάκρυνσης του ανθρώπου από τον Θεό (πτώση) θεωρείται:

α. Η κακή χρήση της ελευθερίας του β. Η ελευθερία του
γ. Η απουσία πραγματικής ελευθερίας από τη ζωή του

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η τελειότητα της ελευθερίας

A. Καλό, πολύ καλό, άριστο

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **σχεδιάσουμε** στον πίνακα ή σε ένα ρολό χαρτί το περίγραμμα ενός/μίας μαθητή/-τριας που πήρε βαθμό πρώτου τετραμήνου “πολύ καλά”.

2. Ας **σημειώσουμε**, μέσα στο περίγραμμα, σκέψεις, προσδοκίες, συναισθήματα του/της μαθητή/-τριας και, έξω από το περίγραμμα, σκέψεις, προσδοκίες, συναισθήματα των άλλων (συμμαθητών/-τριών, γονέων, καθηγητών/-τριών κ.ά.).

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι σημαίνει ο χαρακτηρισμός “πολύ καλά” για τον/τη μαθητή/-τρια

B. Η δημιουργία ως καλή λίαν

Δραστηριότητα σε Ομάδες: Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Ας **διαβάσουμε** την παρακάτω φράση από την Παλαιά Διαθήκη και ας τη **σχολιάσουμε**.

“Και είδε ο Θεός όλα όσα δημιούργησε και πράγματι, ήσαν πολύ καλά”. (Γεν 1:31)

Δραστηριότητα σε Ομάδες: Διαβάζοντας 5X2

1. Ας **διαβάσουμε** τους στίχους του Βασιλή Ανδρεόπουλου “Αυτόν τον κόσμο τον καλό” από το QR.

2. Ας **καταγράψουμε** πέντε λέξεις που υπάρχουν μέσα στους στίχους σχετικά με τον κόσμο μας.

3. Ας **διαβάσουμε** τους στίχους άλλη μία φορά και ας **καταγράψουμε** άλλες πέντε λέξεις.

4. Ποια χαρακτηριστικά συγκεντρώνει αυτός ο “καλός κόσμος”, σύμφωνα με το τραγούδι; Μπορούν αυτά τα χαρακτηριστικά να συσχετιστούν με την παραπάνω φράση από τη Γένεση;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια η σημασία του γεγονότος ότι ο κόσμος είναι “πολύ καλός”;

Στίχοι τραγουδιού Νίκου Ξηλούρη «Αυτόν τον κόσμο τον καλό» από τον σιχουργό Βασ. Ανδρεόπουλου.

Γ. Η ελευθερία ως προσωπικό και κοινωνικό αγαθό

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σύνταξη σειράς επιχειρημάτων

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα.
2. Με τη βοήθεια του/της διπλανού/-ής μας, ας **καταγράψουμε** ένα επιχειρήμα για τη σημασία της ελευθερίας ως προσωπικού ή κοινωνικού αγαθού.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια πρώτα το επιχειρήμα υπέρ της ελευθερίας ως προσωπικού αγαθού και μετά το επιχειρήμα ως κοινωνικού αγαθού.
4. Ας **ψηφίσουμε** τα δύο πειστικότερα επιχειρήματα για την ελευθερία ως προσωπικό και ως κοινωνικό αγαθό.

Το δέντρο της ζωής, Gustav Klimt, 1909

Α. «Ο Χριστός μάς απελευθέρωσε για να είμαστε ελεύθεροι. Παραμένετε, λοιπόν, σταθεροί στην ελευθερία και μην ξαναμπαινέτε κάτω από ζυγό δουλείας. Ο Θεός, λοιπόν, αδερφοί μου, σας κάλεσε για να ζήσετε ελεύθεροι. Μόνο να μη γίνει η ελευθερία αφορμή για αμαρτωλή διαγωγή, αλλά με αγάπη να υπηρετείτε ο ένας τον άλλο. Άλλωστε, όλος ο νόμος συνοψίζεται σε μια φράση: Στο ν' αγαπήσεις τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου. Αν όμως δαγκάνετε και τρώτε ο ένας τον άλλον, προσέξτε μήπως αλληλοεξοντωθείτε». (Γαλ. 5: 1, 13-15)

Β. «Η ελευθερία στην κοινωνική ζωή πρέπει να δίνει σε κάθε άνθρωπο την πραγματική δυνατότητα όχι μόνο να καλύπτει τις ανάγκες της ύπαρξής του αλλά και να εκδηλώνει τη δημιουργική του ενέργεια και να πραγματοποιεί την κλήση του. Με άλλα λόγια, η πραγματική αντίληψη της ελευθερίας απαιτεί από την κοινωνία μια οργάνωση που θα εγγυηθεί σε κάθε άνθρωπο την υλική δυνατότητα της εργασίας και της δημιουργίας». (Ν. Μπερντιάεφ, *Χριστιανισμός και Κοινωνική πραγματικότητα*, εκδ. Πουρναρά, 1986, σ. 128)

Γ. «Να η αληθινή ελευθερία, όταν βρισκόμαστε κοντά στον Θεό. Ο Κύριος μάς έδωσε την εντολή να αγαπούμε αλλήλους. Σ' αυτό έγκειται η ελευθερία: στην αγάπη για τον Θεό και για τον πλησίον. Εδώ βρίσκεται η ελευθερία και η ισότητα. Στην κοσμική τάξη είναι αδύνατο να υπάρξει ισότητα, αυτό, όμως,

δεν έχει σημασία για την ψυχή. Δεν μπορεί να είναι ο καθένας βασιλιάς ή άρχοντας, πατριάρχης ή ηγούμενος ή διοικητής». (Σωφρόνιος του Έσσεξ, Ο Αγ. Σιλουανός ο Αθωνίτης, Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ, 1990, σ. 381)

Δ. «Ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο κατά την φύση αναμάρτητο και κατά την θέληση ελεύθερο (αυτεξούσιο). Τον λέω αναμάρτητο, όχι γιατί δεν μπορεί να αμαρτήσει, γιατί μόνο ο Θεός είναι αναμάρτητος, αλλά γιατί δεν είναι στη φύση του η αμαρτία, μάλλον είναι στην προαίρεσή του. Δηλαδή, με τη χάρη του Θεού, έχει την εξουσία να πράττει και να προκόπτει στο καλό αλλά και, με την παραχώρηση του Θεού επίσης, να αλλάζει από το καλό και να γίνεται κακός εξαιτίας της ελευθερίας που του δόθηκε». (Ιωάννης Δαμασκηνός, Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως II, σ.12, PG 94,924B) [Μεταγραφή στα νέα ελληνικά από τους συγγραφείς]

Ε. «Η εν Χριστώ ελευθερία δεν είναι ασυδοσία αλλά απεριόριστη τελείωση στην αγάπη και την αλήθεια. Δεν υπάρχει ατομική ελευθερία, όπως δεν υπάρχει και ατομική σωτηρία. Εξάλλου, ο ίδιος ο Χριστός ταυτίζει την ελευθερία του ανθρώπου με την επίγνωση της ελευθερίας. Η ελευθερία, που αδιαφορεί για την αλήθεια, εκφυλίζεται. Και η ελευθερία που στηρίζεται σε συμβατική αλήθεια είναι, επίσης, συμβατική...». (Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2004, σ. 261)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι σχέση έχει η ελευθερία με το γεγονός ότι ο κόσμος δημιουργήθηκε ως καλός λίαν;

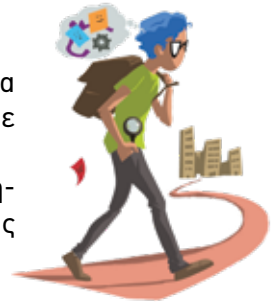

Δ. Το δώρο να μην γίνει ά-δωρο

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ομαδικό γλυπτό

1. Ας **εμπνευστούμε** από όσα μάθαμε για την προσωπική και κοινωνική ελευθερία και ας τοποθετήσουμε μπροστά από τον πίνακα το σώμα μας ως σιωπηλό άγαλμα, με συγκεκριμένη στάση και έκφραση.
2. Οι υπόλοιποι/-ες ας **προσθέσουμε** τα σώματά μας στο ήδη υπάρχον άγαλμα, δημιουργώντας ένα ομαδικό γλυπτό με μία εικονική αναπαράσταση, μη ρεαλιστική, της προσωπικής ή/και κοινωνικής ελευθερίας.
3. Οι θεατές ας **ερμηνεύσουμε** τι βλέπουμε στο ομαδικό γλυπτό.

Εναλλακτική δραστηριότητα:

Έντεχνος συλλογισμός - Απαντώ σε ερωτήματα

Με βάση τη φωτογραφία και τη λεζάντα της, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Τι γνωρίζετε για το στρατόπεδο αυτό;
2. Ποιο είναι το νόημα της επιγραφής; Πρόκειται για ειρωνεία ή κυριολεξία;
3. Ποιο από τα παραπάνω επιχειρήματα που καταγράψαμε σχετίζεται με την εικόνα και γιατί;

Η επιγραφή στην είσοδο του γερμανικού στρατοπέδου συγκέντρωσης, Άουσβιτς, στην Κρακοβία της Πολωνίας. Αναγράφει: Arbeit macht frei (η εργασία ελευθερώνει)

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Η ελευθερία στον άνθρωπο είναι αποτέλεσμα:

- α. Της κατ' εικόνα Θεού δημιουργίας του ανθρώπου β. Του ότι ο άνθρωπος είναι τέλειος
γ. Της παρουσίας του μέσα στον παράδεισο

2. Ο κόσμος είναι "καλά λίαν" δημιουργημένος σημαίνει πως ο κόσμος:

- α. Είναι τέλειος β. Έχει προοπτική να γίνει τέλειος γ. Δεν έχει μέσα του κακό

3. Σε κάθε φάση της δημιουργίας ο Θεός:

- α. Διαπίστωνε ότι όλα ήταν πολύ καλά β. Πολεμούσε την επίδραση του κακού
γ. Βελτίωνε τα δημιουργήματα

4. Σύμφωνα με την ορθόδοξη θεολογία, η ελευθερία είναι αγαθό:

- α. Αποκλειστικά ατομικό β. Δώρο του Θεού σε όσους το αξίζουν γ. Προσωπικό και συλλογικό

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **αναδειξουμε** τα βασικά σημεία της ορθόδοξης διδασκαλίας που δείχνουν ότι ο άνθρωπος λειτουργεί ως ιερέας του κόσμου που δέχεται την κτίση ως δώρο και ευλογία από τον Θεό και έργο του είναι να δρα δημιουργικά μέσα στην κτίση και με απόλυτο σεβασμό σε κάθε δημιουργήμα.

Ο άνθρωπος, ως το μόνο πραγματικά ελεύθερο ον πάνω στη γη, έχει αναλάβει ένα μεγάλο και βαρύ έργο, εκείνο της φροντίδας και της καλλιέργειας του κόσμου που του εμπιστεύθηκε ο Θεός. Από τον ρόλο του, αναδεικνύεται σε λειτουργό και φροντιστή, δηλαδή ιερέα. Ο ρόλος αυτός είναι όχι εξουσιαστικός, αλλά θυσιαστικός. Ο άνθρωπος οφείλει να σέβεται και να τιμά όλη τη δημιουργία, λειτουργώντας με ενδιαφέρον και σεβασμό για όλα τα πλάσματα του Θεού, μιας και, όπως κι αυτά, αποτελεί μέρος της κτιστής δημιουργίας, αφού δημιουργήθηκε, όπως αναφέρει η διήγηση της Γένεσης, από χώμα.

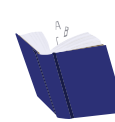

κτίση

Εδέμ

παράδεισος

οικολογία

Το γλωσσάρι της ενότητας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: 5π και 1γ

A. Ιδιοκτήτες των πάντων;

Η δημιουργία του νησιού Φερντιναντέα

Ας **διαβάσουμε** το κείμενο της Wikipedia που ακολουθεί και ας **απαντήσουμε** στα παρακάτω ερωτήματα:

1. **Τι** θεωρείται εδώ ιδιοκτησία;
2. **Ποιος** θεωρείται ιδιοκτήτης του;
3. **Πού** δημιουργείται το νησί;
4. **Πότε** οι ιδιοκτήτες αποκτούν την ιδιοκτησία του νησιού;
5. **Πως** το νησί χάνεται από την κυριότητα των διεκδικητών του;
6. **Γιατί** πιστεύετε ότι οι διεκδικητές των νησιών θα ήταν πρόθυμοι ακόμα και να πολεμήσουν;

Συζήτηση στην ολομέλεια: Ποια ανάγκη του ανθρώπου τον ωθεί προς την ιδιοκτησία;

Κατά τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο του 1811 από μια υποθαλάσσια ηφαιστειακή έκρηξη στα ανοιχτά της ακτής της Πόντα ντα Φερράρια, στο νησί Σάο Μιγκέλ, στις Αζόρες (σύμπλεγμα εννέα νησιών στον Β. Ατλαντικό που ανήκουν στην Πορτογαλία) σχηματίστηκε μια νησίδα. Ο πρώτος που πλησίασε στο νησί ήταν ο Τζέιμς Τίλαρντ, καπετάνιος του βρετανικού πολεμικού πλοίου HMS Sabrina, ο οποίος έσπευσε να υψώσει τη σημαία της Μ. Βρετανίας στο νησί και διεκδίκησε την κυριαρχία του, ονομάζοντάς το Sabrina από το όνομα του πλοίου του. Ακολούθησε διπλωματική διαμάχη για την ιδιοκτησία του με την Πορτογαλία, η οποία διατηρούσε δικές της αποικίες στις Αζόρες. Η διαμάχη μεταξύ των δύο χωρών έληξε, όταν το νησί διαλύθηκε τρεις μήνες μετά την ανάδυσή του, τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

Τον Αύγουστο του 1831, εξαιτίας έντονης ηφαιστειακής δραστηριότητας, ένα νέο νησί αναδύθηκε 30 km νότια της Σικελίας. Ένα νησί που δημιούργησε η ηφαιστειακή τέφρα και έφτασε να έχει ύψος μόλις εξήντα

μέτρα. Οι Σικελοί έσπευσαν να το ονομάσουν “Φερντιναντέα” (λόγω του βασιλιά τους, Φερδινάνδου), οι Άγγλοι, “Γκράχαμ” προς τιμήν ενός Άγγλου ναυάρχου οι Γάλλοι “Ιουλία” (γιατί εμφανίστηκε Ιούλιο μήνα), ενώ και οι Ισπανοί το διευκδίκησαν κι εκείνοι για τον εαυτό τους. Το ενδιαφέρον είναι ότι το νησί αυτό μέχρι τον Ιανουάριο του 1832 και πριν λυθεί το θέμα της κυριαρχίας του, εξαφανίστηκε εντελώς, εξαιτίας της διάβρωσής του από τα κύματα της θάλασσας και των ανέμων. Επίσης, ενδιαφέρον είναι ότι από τότε μέχρι σήμερα, το νησί αυτό έχει εμφανιστεί και εξαφανιστεί με τον ίδιο τρόπο άλλες τέσσερις φορές (Πηγή: Wikipedia) (διασκευή).

Εναλλακτική δραστηριότητα:

Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

1. Ας **παρατηρήσουμε** τη φωτογραφία από ένα παράθυρο σπιτιού του 1909.
2. Ας **σχολιάσουμε** το μήνυμα “Σήμερα δικό μου, αύριο κάποιου άλλου και ποτέ κάποιου συγκεκριμένα”.

Κτητορική ανάγλυφη επιγραφή σε παράθυρο σπιτιού

Συζήτηση στην ολομέλεια

Με ποια κριτήρια θεωρούμαστε ιδιοκτήτες κάποιου αγαθού;

Β. Οι άνθρωποι ιδιοκτήτες ή διαχειριστές;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Καρέκλα των αποκαλύψεων

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω αποσπάσματα από τη Γένεση.
2. Ένας/Μία μαθητής/-τρια ας **αναλάβει** τον ρόλο του Αδάμ.
3. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες ας του **υποβάλλουμε ερωτήσεις** σχετικά με το αν νιώθει ιδιοκτήτης/-τρια ή διαχειριστής/-τρια του κόσμου και ποιες συνέπειες έχει η όποια απάντησή του/της για την κτήση.

«Ύστερα ο Κύριος ο Θεός φύτεψε έναν κήπο στην Εδέμ προς την ανατολή, όπου έβαλε τον άνθρωπο που είχε πλάσει. Μετά, έκανε να βλαστήσουν από τη γη όλα τα είδη των δέντρων. Ήταν ωραία στην εμφάνιση και οι καρποί τους ήταν εύγευστοι. [...] Πήρε, λοιπόν, ο Κύριος ο Θεός τον άνθρωπο και τον έβαλε μέσα στον κήπο της Εδέμ, για να τον καλλιεργεί και να τον προσέχει [...] Ο Κύριος έπλασε από

το έδαφος όλα τα ζώα του αγρού και τα πτηνά του ουρανού και τα έφερε μπροστά στον άνθρωπο, για να δει πώς θα τα ονομάσει. Και ό,τι όνομα έδινε ο άνθρωπος σε κάθε ζωντανή ύπαρξη, αυτό ήταν και το όνομά της. Έδωσε ονόματα σε όλα τα ζώα, στα πτηνά του ουρανού και στα άγρια θηρία.» (Γεν. 2: 8-9• 15• 19)

Στον κόσμο της Παλαιάς Διαθήκης η ονοματοδοσία κάποιου ζώου ή ανθρώπου δήλωνε την ιδιαίτερη φροντίδα γι' αυτό/ -όν.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιος είναι ο ρόλος του ανθρώπου μέσα στη δημιουργία του Θεού;

Γ. Η ιερότητα του κόσμου και η ιεροσύνη του ανθρώπου

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου.

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω αποσπάσματα.
2. Αρχικά, ας **σκεφτούμε** ατομικά αν, σύμφωνα με τα κείμενα, δικαιολογείται η άποψη ότι ο άνθρωπος είναι οικονόμος και ιερέας της δημιουργίας.
3. Ας **καταγράψουμε** σε χαρτί τις προσωπικές μας σκέψεις.
4. Ας **συζητήσουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας για το θέμα και ας **καταλήξουμε** σε κοινές θέσεις, δικαιολογώντας τις απαντήσεις μας.
5. Ας **μοιραστούμε** στην ολομέλεια τις απόψεις μας.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι σημαίνει για εμάς σήμερα αυτού του είδους η ιεροσύνη; Νιώθουμε κάποια παρόμοια ευθύνη για τον κόσμο μας;

Α. «Η γη δεν πρέπει να πωλείται οριστικά, γιατί ανήκει σ' εμένα κι εσείς είστε σαν ξένοι που τους δόθηκε η άδεια να την κατοικούν». (Λευ. 25: 23)

Β. «Η σημερινή οικολογική κρίση είναι προφανές ότι οφείλεται σε πνευματικά και ηθικά αίτια. Οι ρίζες της συνδέονται με την πλεονεξία, την απληστία και τον εγωισμό που οδηγούν στην αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων, την επιβάρυνση της ατμόσφαιρας με ζημιόγόνους ρύπους και την κλιματική αλλαγή. Η χριστιανική αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτεί μετάνοια για τις καταχρήσεις, εγκράτεια και ασκητικό ήθος που αποτελούν αντίδοτο στην υπερκατανάλωση, συγχρόνως δε, καλλιέργεια στον άνθρωπο της συνειδήσεως ότι είναι “οικονόμος” και όχι κάτοχος της δημιουργίας. Δεν παύει να τονίζει ότι και οι μελλοντικές γενιές έχουν δικαίωμα πάνω στα φυσικά αγαθά που μας εμπιστεύτηκε ο δημιουργός, για αυτόν τον λόγο και η ορθόδοξη εκκλησία συμμετέχει ενεργά στις διαφορες διεθνείς οικολογικές προσπάθειες όρισε την 1η Σεπτεμβρίου ως ημέρα προσευχής για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος». (Μήνυμα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθόδοξου Εκκλησίας, Κρήτη, 2026)

Γ. “Προκειμένου να εκτιμήσουμε την πραγματική αξία αυτή της κοσμικής ιεροσύνης του ανθρώπου, θα πρέπει να προσθέσουμε δύο στοιχεία: πρώτον, το ότι δεν υπάρχει αυθεντική προσφορά χωρίς θυσία, χωρίς αυτό που ο μακαριστός Πατριάρχης Δημήτριος ονομάζει ασκητικό πνεύμα. Η οικολογική κρίση μπορεί να λυθεί [...] μόνο εάν προβούμε στη διάκρι-

ση μεταξύ του τι επιθυμούμε και του τι χρειαζόμαστε, μεταξύ των εγωιστικών μας επιθυμιών και των φυσικών μας αναγκών. [...] Δεύτερον και σημαντικότερο, ότι δεν μπορεί να υπάρχει η αυθεντική πράξη ιερατικής προσφοράς χωρίς αγάπη. Η αγάπη είναι που κάνει ικανό τον καθέναν μας να ενεργεί ως ιερέας της κτίσης, αντιπροσφέροντας ευχαριστίες στον Δημιουργό. Δεν μπορούμε να σώσουμε ό,τι δεν αγαπάμε». (Κάλλιστος Γουέαρ, Αρχή ημέρας - Η ορθόδοξη προσέγγιση της Δημιουργίας, Ι. Προσκύνημα Αγ. Γεωργίου του εν Ιωαννίνους, Ιωάννινα, 2007, σσ. 26-29)

Δ. «Για να συνοψίσουμε τη θεολογική βάση της οικολογικής Ορθοδοξίας, θα λέγαμε ότι το περιβάλλον είναι δημιούργημα του Θεού εκ του μηδενός, έχοντας ως κορωνίδα της κτίσεως και συνδετικό κρίκο ανάμεσα στον κόσμο και τον Δημιουργό Θεό τον άνθρωπο, ο οποίος καλείται να λειτουργεί ως ιερέας της κτίσεως, δηλαδή να είναι ο σύνδεσμος, να αναφέρει, να αντιπροσφέρει τα πάντα στον Δοτήρα Κύριο. Συνεπώς, η προστασία του υλικού κόσμου δεν αποτελεί απλώς ένα καθήκον, ούτε μια ηθική στάση απέναντι στο φυσικό περιβάλλον. Είναι όρος, αναγκαία προϋπόθεση για να ζήσει ο κόσμος και για να εκπληρώσει ο άνθρωπος στο σκοπό για τον οποίο τον δημιούργησε ο Θεός». (Αρχιμ. Αμφιλόχιος Μήλτος, “Ο άνθρωπος ως ιερέας της κτίσεως”, από το “Υπέρ ευκρασίας αέρων, ευφορίας των καρπών της γης ...” - οικοδομώντας ένα οικολογικό ήθος, Εκδοτική Δημητριάδος, Βόλος, 2023, σσ. 43-44)

Την 1η Σεπτεμβρίου 1989 ο τότε Οικουμενικός Πατριάρχης, Δημήτριος, την καθιέρωσε ως ημέρα προσευχής για την προστασία του περιβάλλοντος.

Δ. Δημιουργικές δράσεις με σεβασμό στη Δημιουργία

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου

1. Ας **διαβάσουμε** τις παρακάτω ενδεικτικές οικολογικές πρωτοβουλίες της ενορίας Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας Βόλου.

2. Ας **σκεφτούμε**, αρχικά ατομικά, ποιες από αυτές θα διατηρούσαμε, ποιες θα αλλάζαμε και ποιες θα τροποποιούσαμε.

3. Ας **συζητήσουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας καταλήξουμε σε κοινές προτάσεις

4. Ας **μοιραστούμε** τις προτάσεις μας στην ολομέλεια.

Η πρώτη πράσινη ενορία είναι μία πραγματικότητα

Η ενορία του Ιερού Ναού Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στη Νέα Ιωνία του Βόλου έχει αποφασίσει να συμβάλλει ενεργά στη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος της ενορίας και να προωθήσει την περιβαλλοντική συνείδηση των μελών της μέσα από τις δράσεις της. Μερικές από αυτές είναι οι ακόλουθες:

Α. Οι ενορίτες μπορούν να έρχονται στον ναό με τα πόδια ή με ποδήλατο με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς ή γενικότερα φιλικά προς το περιβάλλον μέσα (αυτό θα συνοδευτεί με την τοποθέτηση ειδικής εγκατάστασης για στάθμευση ποδηλάτων ή και του απαραίτητου εξοπλισμού, εφόσον είναι δυνατό, για τη φόρτιση της μπαταρίας ηλεκτρικών αυτοκινήτων).

Β. Η προώθηση της ανακύκλωσης των χρησιμοποιημένων ή παλαιών ενδυμάτων και η ενθάρρυνση κοινής χρήσης των αγαθών (π.χ. ηλεκτρικά εργαλεία, σκάλες) αντί για αγορά καινούργιων. Για τον σκοπό αυτόν, μπορούν να τοποθετηθούν κάδοι με ειδική σήμανση για κάθε σκοπό.

Γ. Η ενθάρρυνση της χρήσης τοπικών, εποχιακών και κυρίως βιολογικών προϊόντων στα γεύματα που προσφέρονται από το φιλόπρωχο ταμείο της ενορίας.

Δ. Η αποφυγή ή ελαχιστοποίηση χρήσης πλαστικών αντικειμένων (πιάτα, μαχαιροπήρουνα, κ.λπ.) στα γεύματα και στο φιλανθρωπικό έργο.

Ε. Η αντικατάσταση παλαιών λαμπτήρων με λαμπτήρες χαμηλής ενέργειας, τοποθέτηση θέρμανσης με χρονοδιακόπτη, μείωση στην κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος, βελτίωση της μόνωσης των κουφωμάτων, συντήρηση του λέβητα, σβήσιμο φώτων.

ΣΤ. Η τοποθέτηση (όπου είναι δυνατόν) φωτοβολταϊκού συστήματος για την αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας με σκοπό την ηλεκτροδότηση του κυρίως ναού και την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών ολόκληρου του κτιριακού οικοδομήματος.

Ζ. Η ενθάρρυνση και προστασία της βιοποικιλότητας στο προαύλιο του ναού (π.χ. εγκατάσταση κουτιών για πουλιά, σίτιση και περίθαλψη αδέσποτων).

Η. Αγορά προϊόντων βιώσιμης καλλιέργειας, φιλικών προς το περιβάλλον, όπως ανακυκλωμένο χαρτί, προϊόντα καθαρισμού κ.λπ.

Θ. Η τοποθέτηση κάδου κομποστοποίησης και αξιοποίησης των αποβλήτων σε έργα κηπουρικής της ενορίας ή των ενοριτών.

Ι. Διοργάνωση ομιλιών, κηρυγμάτων και κατηχητικών και εθελοντικών δραστηριοτήτων για τη σύνδεση της περιβαλλοντικής συνείδησης με τη θεολογία και πίστη της Εκκλησίας για την προστασία της δημιουργίας.

ΙΑ. Η συνεργασία με σχολεία της τοπικής διεύθυνσης για την υλοποίηση περιβαλλοντικών προγραμμάτων.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Με βάση τα όσα είδαμε και διαβάσαμε παραπάνω, ας επιλέξουμε ποιες από τις δράσεις αυτές θα μπορούσαν να υλοποιηθούν στο σχολείο μας, ώστε η σχολική μονάδα μας να είναι πιο φιλική προς το περιβάλλον.

Τις προτάσεις της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου και του WWF Ελλάς για μια πράσινη ενορία μπορείτε να τις κατεβάσετε στο ακόλουθο QR.

Η πρώτη πράσινη ενορία

Οικουμενικός
Πατριάρχης
Βαρθολομαίος

**Εναλλακτική δραστηριότητα:
Διαδικτυακή επικοινωνία και συζήτηση**
(ή συνέντευξη και δημοσίευση στην εφημερίδα ή ιστοσελίδα του σχολείου) με εκπρόσωπο της ενορίας του Ευαγγελισμού Ν. Ιωνίας Βόλου ή της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου ή του WWF Ελλάς για το πόσο ήταν και παραμένει εφικτό ένα τέτοιο εγχείρημα.

Εργασία ιστοεξερεύνησης στο σπίτι:
Να καταγράψετε, γιατί ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος έχει ονομαστεί ο “Πράσινος Πατριάρχης”.

Εναλλακτική δραστηριότητα παιχνιδιού - έντεχνου συλλογισμού: Δώστε έναν τίτλο στις ακόλουθες εικόνες σε σχέση με το περιβάλλον.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ο άνθρωπος τοποθετήθηκε στον Παράδεισο για να:

α. Τον κάνει ό,τι θέλει β. Τον καταστρέψει γ. Τον διαχειριστεί σωστά

2. Ο άνθρωπος είναι ιερέας της κτίσεως σημαίνει ότι:

α. Ενεργεί κατά βούληση β. Ζει υπεύθυνα και ευχαριστιακά μέσα στον κόσμο γ. Είναι ο ιδιοκτήτης της

3. Ημέρα Προσευχής και Ικεσίας προς τον Θεό για το Περιβάλλον είναι:

α. 1η Σεπτεμβρίου β. 25η Δεκεμβρίου γ. 31η Σεπτεμβρίου

4. Η προσφορά του κόσμου στον Θεό από τον άνθρωπο καθιστά τον άνθρωπο:

α. Οικονόμο της φύσης β. Ιερέα της φύσης γ. Διαχειριστή της φύσης

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **διακρίνουμε** βασικά γνωρίσματα του κηρύγματος των προφητών (1η ΔΕ)
- **εντοπίζουμε** στοιχεία της διδασκαλίας των προφητών που αφορούν μορφές αδικίας και καταπίεσης των αδυνάτων (2η ΔΕ)
- **αναδείξουμε** το μήνυμα της διδασκαλίας των προφητών για την κοινωνική δικαιοσύνη και για την αντιμετώπιση του σύγχρονου κοινωνικού κακού (2η ΔΕ)

κλήση

Μεσσίας

κήρυγμα

κοινωνική
ανισότητα

Το γλωσσάρι της ενότητας

Δεν είναι σπάνιες οι φορές που ο κόσμος πιστεύει πως προφήτης είναι ένας άνθρωπος που μπορεί να προβλέπει το μέλλον, καθώς οι προφήτες προφήτευσαν τον ερχομό και την Ανάσταση του Χριστού (μέλλον) όπως και πολλά άλλα. Είναι, όμως, αυτό ο προφήτης; Για τη ζωή της Εκκλησίας οι προφήτες είχαν άλλο σκοπό ύπαρξης και διαφορετικό ρόλο. Επιπλέον, οι προφήτες μίλησαν με μια γλώσσα προσιτή στον απλό λαό, αλλά συγχρόνως σκληρή και ρηξικέλευθη. Πήραν ανοικτά θέση απέναντι στην ασυδοσία της εκάστοτε εξουσίας, μίλησαν για τις ανισότητες και την αδικία και, πολύ συχνά, το πλήρωσαν με τη ζωή τους. Ας ερευνήσουμε, λοιπόν, τι ήταν οι προφήτες και ποιός ο ρόλος τους στη ζωή της Εκκλησίας τότε και σήμερα.

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Γνωριμία με τους προφήτες

A. Μετάδοση μηνυμάτων

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ιδεοθύελλα

1. Ας **σημειώσουμε** στον πίνακα λέξεις που μάς έρχονται στο μυαλό ακούγοντας τη λέξη "Προφήτης".
2. Ας **χρησιμοποιήσουμε** πέντε λέξεις από αυτές, συμπληρώνοντας τη φράση "Ο προφήτης είναι..."

Εναλλακτική δραστηριότητα ατομική:

Έντεχνος Συλλογισμός (Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι)

1. Ας **δούμε** τη διπλανή εικόνα και ας **απαντήσουμε** στις ερωτήσεις:
2. Τι **βλέπουμε**;
3. Τι **νομίζουμε**;
4. Τι μας κάνει να **αναρωτιώμαστε**;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι εγγυάται τη γνήσια μετάδοση ενός μηνύματος;

Β. Ο προφήτης, το στόμα του Θεού

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου

1. Ανά θρανίο, ας επιλέξουμε ένα από τα παρακάτω κείμενα ή από το QR που ακολουθεί.
2. Ας **εντοπίσουμε** στο κείμενο βασικά γνωρίσματα του κηρύγματος των προφητών (π.χ. κεντρική ιδέα, τρόπος, ύφος, σκοπός κ.λπ.)
3. Ας **γράψουμε** στο κέντρο του πίνακα τη λέξη “προφήτης”. Γύρω από τη λέξη, ας **καταγράψουμε** μονολεκτικά τα βασικά γνωρίσματα του κηρύγματος των προφητών που βρήκαμε.

Α. «Όταν είδα τη λάμψη, έπεσα με το πρόσωπο στη γη. Και τότε άκουσα τη φωνή κάποιου που έλεγε: “Άνθρωπε, σε στέλνω στους Ισραηλίτες, στο έθνος που έχει επαναστατήσει εναντίον μου, για να τους μεταβιβάσεις τα όσα εγώ ο Κύριος ο Θεός, έχω να τους πω. Είτε σ’ακούσουν είτε όχι θα μάδουν ότι υπάρχει ένας προφήτης ανάμεσά τους. Εσύ, όμως, άνθρωπε, μην τους φοβηθείς ούτε αυτούς ούτε τα λόγια τους. Εσύ θα τους πεις τα λόγια μου, είτε τ’ακούσουν είτε όχι...”». (Ιεζ. 2: 1-6)

Β. «Το έτος του θανάτου του βασιλιά Οζία, είδα τον Κύριο να κάθεται πάνω σε θρόνο μεγαλόπρεπο και υπερυψωμένο. Έπειτα, άκουσα τον Θεό να λέει: “Ποιον να στείλω; Ποιος θέλει να γίνει ο αγγελιοφόρος μας;”. Κι εγώ είπα: “Ορίστε, στείλε εμένα!” Και απάντησε: “Πήγαινε και περ σ’ αυτόν το λαό: “Θ’ ακούτε μα δεν θα καταλαβαίνετε. Θα βλέπετε, μα δεν θα εννοείτε!”». (Ησ. 6: 1-9)

Επιπλέον κείμενα

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Αρχή, μέση, τέλος

Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα για λίγα λεπτά.

1. Ας **θεωρήσουμε** πως η διπλανή εικόνα είναι η αρχή ή η μέση ή το τέλος μιας ιστορίας.
2. Ας ολοκληρώσουμε την ιστορία γράφοντας τα μέρη που της λείπουν.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιος είναι ο βασικός ρόλος ενός προφήτη στην Παλαιά Διαθήκη;

Ο Προφήτης Αββακούμ . Τοιχογραφία (Fresco) του έτους 1546 μ.Χ. στο Παρεκκλήσιο τού Αγίου Νικολάου της Ιεράς Μονής Σταυρονικήτα Αγίου Όρους, έργο των αγιογράφων Θεοφάνη του Κρητός και Συμεών

Γ. Τα κήρυγμα των προφητών

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Χάρτης Εννοιών

1. Ας **επιλέξουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα ή ένα από το διπλανό QR.
2. Ας **εντοπίσουμε** στο κείμενο βασικά γνωρίσματα του κηρύγματος των προφητών (π.χ. κεντρική ιδέα, τρόπος, ύφος, σκοπός κ.λπ.)
3. Ας **γράψουμε** στο κέντρο του πίνακα τη λέξη “προφήτης”. Γύρω από τη λέξη, ας **καταγράψουμε** μονολεκτικά τα βασικά γνωρίσματα του κηρύγματος των προφητών που βρήκαμε.

Το κήρυγμα των προφητών

A. «Ως τότε, Κύριε, θα σου φωνάξω για βοήθεια, κι εσύ δε θα με ακούς; Σου κράξω για την αδικία που επικρατεί, μα εσύ δεν επεμβαίνεις! Γιατί κάνεις να βλέπω τόση ανομία; Γιατί παρατηρείς τη δυστυχία χωρίς να κάνεις τίποτα; Καταστροφή και βία με τριγυρίζουν, παντού φιλονικίες και διαμάχες. Οι νόμοι μοιάζουν αδρανείς, επικρατεί η αδικία. Ο ασεβής δικαιώνεται σε βάρος του αδούλου. Οι αποφάσεις των δικαστών είναι διεστραμμένες». (Αββ. 1: 2)

B. «Ποίμαινε, Κύριε, τον λαό σου με το ραβδί σου, τα πρόβατά σου που απομονωμένα ζουν σε τόπο άγονο, ενώ τριγύρω τους υπάρχει εύφορη γη [...] Ποιος άλλος Θεός είναι σαν κι εσένα, που συγχωρεί την ανομία και παραβλέπει την ασέβεια, όπως εσύ στο λαό σου που έχει επιζήσει; [...] Και πάλι θα μας σπλαχνιστείς [...] Στης θάλασσας τα βάθη θα ρίξεις όλες μας τις αμαρτίες. Δείξε πιστότητα κι αγάπη σ' εμάς, τους απογόνους του Αβραάμ και του Ιακώβ, όπως ορκίστηκες στους προγόνους μας απ' τον πολύ παλιό καιρό». (Μιχ. 7: 14-20)

Γ. «Αυτός θα κρίνει ανάμεσα σε πολλούς λαούς, το δίκιο θ' αποδώσει σε έθνη δυνατά και μακρινά. Τότε τα ξίφη τους θα τα σφυρηλατήσουν σε άροτρα και τις λόγχες τους σε δρεπάνια. Ξίφος δεν θα σηκώνει το ένα έθνος στο άλλο, ενάντια πια δεν θα μαθαίνουν να πολεμούν. Αλλά θα κάδεται καδένας κάτω απ' την κληματαριά του και κάτω απ' τη συκιά του, χωρίς κανείς να τον τρομάζει. Ο Κύριος του σύμπαντος τα είπε αυτά». (Μιχ. 4: 3-4)

Δ. «Εκείνο τον καιρό, εμφανίστηκε στην έρημο της Ιουδαίας ο Ιωάννης ο Βαπτιστής. Κήρυττε κι έλεγε: "Μετανοείτε, γιατί έφτασε η βασιλεία του Θεού". Για τον Ιωάννη είχε προφητέψει ο προφήτης Ησαΐας: "Μια φωνή βροντοφωναζει στην ερημο: ετοιμάστε το δρόμο για τον Κύριο, ισιώστε τα μονοπάτια να περάσει"». (Μτ. 3: 1-3)

Δραστηριότητα ομαδική: Αντιγωνιές

Στις μέρες μας ο κόσμος θεωρεί πως οι προφήτες ήταν άνθρωποι με μαντικές - μαγικές ιδιότητες. Από όσα, όμως, είπαμε μέχρι τώρα το συμπέρασμα είναι τελείως διαφορετικό.

1. Ας **χωριστούμε** σε δύο ομάδες.
2. Η πρώτη ομάδα, ας **παρουσιάσει** επιχειρήματα που αναδεικνύουν την αντίληψη πως οι προφήτες είναι μάντειες της κοινωνίας, ώστε να κατανοηθεί η πηγή αυτής της σύγχυσης περί μαντικής ικανότητας.
3. Η δεύτερη ομάδα, ας **παρουσιάσει** την οπτική της Εκκλησίας, σύμφωνα με την οποία οι προφήτες ήταν άνθρωποι που μετέφεραν το θέλημα του Θεού στον λαό και είχαν βαθιά πνευματική ευθύνη.
4. Ας **καταγράψουμε** τη διαφορά μεταξύ μαντείας και προφητείας, τονίζοντας ότι οι προφήτες δεν ήταν μάντειες αλλά φορείς της αλήθειας και της σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Οι προφήτες ονομάζονταν το "στόμα του Θεού" γιατί:

α. Προέβλεπαν το μέλλον β. Μιλούσαν εξ ονόματος του Θεού γ. Εκπροσωπούσαν τον λαό

2. Οι προφήτες διέφεραν από τους μάντειες γιατί:

α. Ήταν αγαπητοί στο λαό β. Η αμοιβή τους ήταν χαμηλότερη από τους μάντειες
γ. Οι προφητείες τους μιλούσαν για μετάνοια

3. Συνήθως οι προφήτες μιλούσαν στα κηρύγματά τους για:

α. Την ελπίδα β. Τη σπουδαιότητα του Ισραήλ γ. Τη μη αναγκαιότητα αλλαγής του ανθρώπου

4. Ο προφήτης μιλάει, συνήθως, για:

α. Το μέλλον β. Την καταστροφή του κόσμου γ. Τον ερχομό του Μεσσία

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Προφήτες και κοινωνικό κακό

Η κοινωνική αδικία είναι μια πραγματικότητα που χαρακτηρίζει όλες τις εποχές. Οι προφήτες με το κήρυγμά τους ασχολήθηκαν και με το φαινόμενο της κοινωνικής αδικίας στην εποχή τους. Ποια ήταν η στάση τους απέναντι στο κοινωνικό κακό; Πώς αντιμετώπισαν εκείνους - συνήθως τους ισχυρούς - που αδικούσαν τους αδυνάτους;

A. Πόσο δίκαιος είναι ο κόσμος μας;

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Αρχή, Μέση, Τέλος

1. Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα.
2. Ας **απαντήσουμε** στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Αν αυτή ήταν η αρχή μιας ιστορίας τι θα ακολουθούσε;
 - Αν ήταν στη μέση μιας ιστορίας τι θα είχε συμβεί προηγουμένως; Τι θα ήταν επόμενο να συμβεί μετά;
 - Αν ήταν το τέλος ποια θα ήταν η ιστορία;

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο: Δημιουργικές ερωτήσεις

1. Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα ή τις εικόνες που υπάρχουν στο QR.
2. Ας **δημιουργήσουμε** πρωτότυπες ερωτήσεις όπως: Γιατί...; Για ποιους λόγους...; Τι θα γινόταν αν...; Για ποιο σκοπό...; Ποια θα ήταν η διαφορά εάν...; Αν υποθέσουμε ότι... Τι θα συνέβαινε αν γνωρίζαμε ότι...; Τι θα άλλαζε αν...;
3. Ας ψηφίσουμε τις περισσότερο πρωτότυπες ερωτήσεις και ας προσπαθήσουμε να τις **απαντήσουμε**.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Με αφορμή τα όσα ειπώθηκαν, ποιές μορφές κοινωνικού κακού έχετε συναντήσει;

Β. Οι προφήτες και η κοινωνική αδικία

Δραστηριότητα έντεχνου συλλογισμού:

Αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω

Με τη βοήθεια της εικόνας:

Ας **διαλέξουμε** ένα πρόσωπο.

1. Τι μπορεί να αντιλαμβάνεται, να σκέφτεται ή να νιώθει;
2. Τι μπορεί να γνωρίζει ή να πιστεύει;
3. Τι είναι αυτό για το οποίο πιθανόν να νοιάζεται και να φροντίζει;

Προφήτης Μιχαίας, χαρακτηριστικό του Γουσταύου Ντορέ (19ος αι.)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Κατά τη γνώμη σας, ποιες μορφές κοινωνικής αδικίας αντιμετώπισαν οι προφήτες;

Γ. Οι προφήτες και η αντιμετώπιση του κοινωνικού κακού

Δραστηριότητα Ομαδοσυνεργασίας: Σκέψου, Γράψε, Συζήτησε, Μοιράσου

1. Ας **σκεφτούμε** με τη βοήθεια των κειμένων που ακολουθούν για ποιες μορφές κοινωνικής αδικίας μίλησαν οι προφήτες και τι λύσεις πρότειναν.
2. Ας **καταγράψουμε** τις σκέψεις μας.
3. Ας **συζητήσουμε** τις σκέψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας, καταλήγοντας σε κοινή άποψη.
4. Ας **μοιραστούμε** στην ολομέλεια την κοινή μας άποψη.

Α. «...πουλάτε για δούλο τον τίμιο που δεν έχει να πληρώσει τα χρέη του, τον φτωχό, αν σας χρωστάει έστω και ένα ζευγάρι σανδάλια. Ποδοπατάτε όποιον στα πόδια σας προσπέφτει για βοήθεια. Παραγκωνίζετε φτωχούς και απελπισμένους... καταπιέζετε τους αδυνάτους και καταθλίβετε τους φτωχούς» (Αμ. 2: 6-8)

Β. «Ο Κύριος λέει: “Σαν πρωινή ομίχλη είναι η αγάπη σας, σαν τη δροσιά την πρωινή που φεύγει. Την αγάπη σας δέλω κι όχι δυσίες. Να με αναγνωρίσετε για Θεό σας, παρά να μου προσφέρετε ολοκαυτώματα. Κάντε πράξη την αγάπη και τη δικαιοσύνη και να ελπίζετε στο Θεό σας πάντοτε”». (Ωσ. 6: 4-6)

Γ. «Ακούστε, αρχηγοί και άρχοντες του Ισραήλ. Δεν ειν’ έργο δικό σας να γνωρίζετε το δίκαιο; Εσείς, όμως, μισείτε το καλό και αγαπάτε το κακό. Φέρεστε στο λαό μου σαν να ήταν ζώα που τα πάνε για σφαγή. Τρέφεστε με τις σάρκες του λαού μου, κακομεταχειρίζεστε τον λαό μου. Αποστρέφεστε το δίκαιο και διαστρέφετε το σωστό, εσείς που χτίζετε την Ιερουσαλήμ, την πόλη του Θεού, πάνω σε αίματα και αδικίες. Οι άρχοντες δωροδοκούνται* όταν δικάζουν, οι ιερείς διδάσκουν με πληρωμή και οι προφήτες προφητεύουν με αμοιβή. Κι ύστερα απ’ όλα αυτά τολμούν και λένε: “Ο Κύριος είναι μαζί μας. Δεν θα μας βρει κακό!”». (Μιχ. 3: 1-12)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς συμβάλει το κήρυγμα των προφητών στην αντιμετώπιση των μορφών κοινωνικής αδικίας που συναντάμε και σήμερα;

Δ. Το κήρυγμα των προφητών σήμερα

Δραστηριότητα σε ομάδες: Εφημερίδα τοίχου

1. Ας **γράψουμε** σε ένα χαρτί σε μορφή και ύφος εφημερίδας, σχολιασμό από τα θέματα που συζητήσαμε παραπάνω.
2. Ας **πλαισιώσουμε** τον τίτλο ή το κείμενο που γράψαμε με εικόνες και φωτογραφίες.
3. Προαιρετικά, το κείμενο μπορεί να δημοσιευθεί στην εφημερίδα ή στο ιστολόγιο (blog) του σχολείου.

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο: Εικονική διαμαρτυρία

1. Ας **εμπνευστούμε** από τα μηνύματα των προφητών που συναντήσαμε στη σημερινή θεματική ενότητα (εναλλακτικά, θα μας βοηθήσει και το διπλανό κείμενο στο QR) και ας γράψουμε σύντομα, πρωτότυπα μηνύματα σε ένα φύλλο χαρτιού.
2. Ας **επιχειρηματολογήσουμε** για τις θέσεις μας, υποστηρίζοντας αυτά τα μηνύματα.

Το μήνυμα των Προφητών

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τα μηνύματα της διδασκαλίας των προφητών για την κοινωνική δικαιοσύνη μπορούν να αντιμετωπίσουν το σύγχρονο κοινωνικό κακό και πώς;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Οι προφήτες αντιμετώπισαν:

α. Το κοινωνικό κακό της εποχής τους β. Τους πλούσιους γ. Την παρουσία της αδικίας

2. Το κήρυγμα των προφητών:

α. Ήταν μόνο για την εποχή τους β. Έχει έναν διαχρονικό χαρακτήρα γ. Δεν ενδιαφέρει κανέναν

3. Η κοινωνική αδικία είναι πρόβλημα:

α. Μόνο της εποχής των προφητών β. Κάθε εποχής γ. Του 20ού αιώνα

4. Οι άνθρωποι πρέπει να γνωρίζουν το κήρυγμα των προφητών:

α. Για να μπορούν να ξέρουν το θέλημα του Θεού β. Από περιέργεια
γ. Για να γίνονται πιο καλοί άνθρωποι

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **προσδιορίσουμε** την έννοια της αγιότητας σύμφωνα με την ορθόδοξη παράδοση (1η ΔΕ)
- **διαπιστώσουμε** από τη μελέτη του βίου τους ότι οι άγιοι/-ες είναι άνθρωποι κάθε εποχής που εφάρμοσαν το θέλημα του Θεού στη ζωή τους (1η ΔΕ)
- **διακρίνουμε** το απόλυτο πρότυπο αγιότητας στο πρόσωπο μίας γυναίκας, της Παναγίας (2η ΔΕ)

Δεν υπάρχει άνθρωπος χωρίς αστοχίες (αμαρτίες) στη ζωή του. Όλοι έχουμε δικαίωμα στην αποτυχία και στο λάθος. Υπάρχουν, όμως, κάποιοι οι οποίοι αντιμετώπισαν με θάρρος τις αστοχίες τους και άλλαξαν τρόπο σκέψης και ζωής. Αυτοί έγιναν πρότυπα ζωής για τα μέλη της Εκκλησίας και ονομάστηκαν, Άγιοι. Η αγιότητα αποτελεί ιδιότητα και χάρισμα του Θεού για τον άνθρωπο. Γι' αυτό και δεν θεωρείται βραβείο για τα καλά μας έργα αλλά ο τρόπος ζωής των μελών της Εκκλησίας, σε αυτή τη ζωή. Επιπλέον, η αγιότητα δεν έπαψε ποτέ να υπάρχει. Κάθε εποχή έχει τους δικούς της Αγίους, τους οποίους αναγνωρίζει επίσημα το εκκλησιαστικό σώμα. Μέγιστο πρότυπο αγιότητας ανάμεσα στους ανθρώπους είναι η μητέρα του Χριστού, η Παναγία.

Αγιότητα

αρετές

αγιοκατάταξη

μητέρα

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η εποχή των Αγίων

A. Ποιός είναι Άγιος;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Ιδεοθύελλα

1. Ας **σημειώσουμε** στον πίνακα λέξεις που μας έρχονται στο μυαλό, ακούγοντας τη λέξη "άγιος".
2. Ας **χρησιμοποιήσουμε** πέντε λέξεις από αυτές, συμπληρώνοντας την πρόταση "Ο άγιος είναι ..."

«Περί αγιότητας» Συνέντευξη
του Μητροπολίτη Αλεξαν-
δρουπόλεως κ. Άνθιμου

B. Τα χαρακτηριστικά ενός αγίου

Δραστηριότητα ανά θρανίο:
Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου

Με τη βοήθεια των ακόλουθων κειμένων:

1. Ας **σκεφτούμε** ποιά είναι τα χαρακτηριστικά ενός αγίου και πόσο σημαντική είναι η τήρηση του θελήματος του Θεού για τη ζωή του.
2. Ας **συζητήσουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας τη σκέψη μας, καταλήγοντας σε μια κοινή θέση.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια την άποψή μας. Εναλλακτικά, μπορούμε να δούμε και το βίντεο με τη συνέντευξη του Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμου.

A. «Η αγιότητα δεν είναι απομόνωση και δεν έχει μοναξιά. Η αγιότητα είναι ωραία και ιερή σχέση. Σχέση με τον Θεό, την πηγή της αγιότητας, που αγιάζει τον άνθρωπο και τον κάνει εικόνα πραγματικότητας, πρόσωπο θεϊκό. Δεν υπάρχει καμία άλλη αγιότητα, εκτός από αυτή που χαρίζει ο ίδιος ο Θεός στους πιστούς δούλους του. Δεν είναι εφεύρεση, πλεονέκτημα, ιδιωτικό κατόρθωμα, ατομική επιτυχία, ηθικό επίτευγμα, κατάκτηση

ρεκόρ, πρωταθλητισμός και πρωταγωνιστισμός». (Μωϋσής αγιορείτης: https://www.pemptousia.gr/rimata_zois/den-ine-efevresi/)

B. «Ο Χριστός είναι το μέτρο πάντων των πραγμάτων και, κατ' επέκταση, μέτρο των πάντων σε κάθε εποχή καθίστανται και οι Άγιοι Του, που επαναλαμβάνουν την οδό Του πάνω στη γη με την προσωπική τους ζωή. Μολονότι η Αλήθεια είναι

μία, ο κάθε άνθρωπος τη βιώνει με διαφορετικό τρόπο όπως και η Ζωή είναι μία, αλλά ο καθένας την αφομοιώνει με τον δικό του προσωπικό τρόπο. Στην περίπτωση κάθε Αγίου υπάρχει κάποια ιδιαιτερότητα, γεγονός που αποκαλύπτει το μυστήριο της ανθρωπίνης υποστάσεως. Ο κάθε άγιος φέρει τη δική του προσωπική σφραγίδα» (Ζαχαρία Ζαχάρωφ, *Ησυχασμός: Η Δροσοβόλος Κάμινος της Καρδιάς*, Έσσεξ Αγγλία: Ιερά Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου (2022)

Γ. «Αν με αγαπάτε, τηρήστε τις εντολές μου. Κι εγώ θα παρακαλέσω τον Πατέρα να σας δώσει άλλον Παράκλητο, το Πνεύμα της Αλήθειας, ώστε να είναι για πάντα μαζί σας [...]. Εκείνος που κρατάει τις εντολές μου και τις εκτελεί, αυτός με αγαπάει· κι αυτός που με αγαπάει θ' αγαπηθεί από τον Πατέρα μου, κι εγώ θα τον αγαπήσω και θα του φανερώσω τον εαυτό μου». (Ιω. 14: 15-19)

Γ. Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ αγίων

Δραστηριότητα ανά ομάδες: Σύγκριση κειμένων

1. Ας **διαβάσουμε** τον βίο της Αγίας Μαρίας Σκοπτσόβα και του Αγίου Αλεξάνδρου Σμορέλ.
2. Ας **εντοπίσουμε** στα κείμενα ποιες αρετές είναι κοινές μεταξύ των δύο αγίων.
3. Ας **διατυπώσουμε** επιχειρήματα ερμηνεύοντας τον λόγο που η Εκκλησία τούς αναγνώρισε ως αγίους.

Αγία Μαρία Σκοπτσόβα

Η Αγία Μαρία γεννήθηκε το 1891 στην Ρίγα της Λετονίας. Οι γονείς της τη μεγάλωσαν με αγάπη προς τον Θεό. Στη Ρωσία διώχθηκε από τη μπολσεβίκικη εξουσία και, λόγω φιλίας με την γυναίκα του Λένιν, σώθηκε από την εκτέλεση [...] Της άρεσε να βοηθά τους αναξιοπαθούντες, βλέποντας σ' αυτούς το αληθινό πρόσωπο του Χριστού. Η ίδια έγινε μοναχή από τον Μητροπολίτη Ευλόγιο και μετέτρεψε το σπίτι της σε καταφύγιο των κατατρεγμένων του Παρισιού και τόπο συνάντησης σπουδαίων προσωπικοτήτων. Το 1935 ίδρυσε τον οργανισμό «Ορθόδοξη Δράση», δημιούργησε ξενώνες, καταφύγια, και σχολεία, παρέχοντας βοήθεια στους ανέργους και στους ηλικιωμένους, ενώ 1937 έφτασε να ετοιμάζει μέχρι και 120 γεύματα για απόρους. Με την εισβολή των Γερμανών στο Παρίσι, στις 14 Ιουνίου 1940, η Μαρία βοήθησε πολλούς Εβραίους να γλιτώσουν από τον

αφανισμό, χορηγώντας τους πλαστές βεβαιώσεις ότι είχαν βαπτιστεί χριστιανοί. Οι Γερμανοί τη συνέλαβαν και την έστειλαν στο στρατόπεδο του Ravensbruck στην Γερμανία, όπου επιβίωσε δύο χρόνια χάρη στην ασκητική της ζωή. Η Μαρία εκτέλεστηκε τον Μάρτιο του 1945 στο στρατόπεδο συγκέντρωσης, αφού προηγουμένως, με τη δέληση της, είχε πάρει τη θέση ενός Εβραίου κρατούμενου. (Sergei Hackel, *Η αγία Μαρία των Παρισίων*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 2021)

Η Αγία Μαρία Σκομπτσόβα (Μπάμπης Πυλαρινός)

Άγιος Αλέξανδρος Σμορέλ

Ο Αλέξανδρος Σμορέλ γεννήθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 1917 στο Αρινμπουρκ της Ρωσίας. Πατέρας του ήταν ο Γερμανός γιατρός Hugo Schmorell και μητέρα του η Ρωσίδα Natalia Vvedenskaja, κόρη

ενός ορθόδοξου ιερέα, η οποία τον βάπτισε ορθόδοξο. Σε ηλικία 2 ετών, κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου στη Ρωσία, η μητέρα του Αλέξανδρου πέθανε από τύφο. Ο πατέρας του παντρεύτηκε το

1920 τη Γερμανίδα Elisabeth Hoffman, η οποία ήταν καθολική, ενώ την ανατροφή του Αλέξανδρου την ανέθεσε στη Ρωσίδα ορθόδοξη γκουβερνάντα Feodosija Lapschina. Το 1921, μετά την επικράτηση του σοβιετικού καθεστώτος, η οικογένεια μετανάστευσε στο Μόναχο. [...] Εκεί γνώρισε τα αδέρφια Χανς και Σόφι Σόλ και τον Βίλι Γκραφ, οι οποίοι κινούμενοι από ανθρωπιστικά και χριστιανικά κίνητρα αποτέλεσαν τον πρώτο πυρήνα της αντιστασιακής αντιναζιστικής οργάνωσης «Λευκό Ρόδο», που προσπάθησε μέσω της κυκλοφορίας φυλλαδίων να ενημερώσει την κοινή γνώμη για τα εγκλήματα των ναζί [...]. Ο Αλέξανδρος Σμορέλ με τον Χανς Σολ μεταξύ Ιουνίου και μέσα Ιουλίου 1942 έγραψαν τα τέσσερα πρώτα φυλλάδια με αντιπολεμικό και αντιναζιστικό περιεχόμενο, τα οποία τύπωσαν και διένειμαν μέσω ταχυδρομείου σε κύκλους διανοομένων και πανεπιστημιακών [...] Τον Ιανουάριο του 1943 στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου ξέσπασαν φοιτητικές διαμαρτυρίες κατά του πολέμου, τον ίδιο καιρό που ο Αλέξανδρος Σμορέλ μαζί με τον Χανς Σολ και τον Βίλι Γκραφ τις νύχτες έγραφαν σε τοίχους συνθήματα κατά του Χίτλερ και των ναζί

[...] Όμως, στις 18 Φεβρουαρίου του 1943, καθώς τα αδέρφια Χανς και Σόφι Σολ έριχναν κρυφά αντίτυπα του έκτου φυλλαδίου στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου, έγιναν αντιληπτοί από έναν φύλακα που τους κατέδωσε στην Γκεστάπο και συνελήφθησαν, μαζί και ο Κρίστοφ Προμπστ. Οι τρεις νέοι οδηγήθηκαν στις 22 Φεβρουαρίου 1943 στο δικαστήριο, το οποίο τους καταδίκασε για εσχάτη προδοσία σε καιρό πολέμου και εκτελέστηκαν την ίδια μέρα με αποκεφαλισμό σε λαιμητόμο. Ο Αλέξανδρος Σμορέλ δεν κατάφερε να διαφύγει και συνελήφθη στις 24 Φεβρουαρίου.[...] Ενώπιον του δικαστηρίου υπερασπίστηκε με σθένος τις ιδέες του και τις χριστιανικές αρχές του και καταδικάστηκε στην ίδια ποινή μαζί με τους άλλους δύο. Στις 13 Ιουλίου 1943 η ποινή εκτελέστηκε και ο Αλέξανδρος Σμορέλ, σε ηλικία 25 ετών, οδηγήθηκε μαζί με τους συντρόφους του στη λαιμητόμο. (Πηγή: Wikipedia)

Εναλλακτική Δραστηριότητα Ομαδοσυνεργασίας:

Με τη βοήθεια του/της διπλανού/-ής μας, ας **συγκρίνουμε** την εικόνα της Αγίας Αικατερίνης, με τον βίο και το απολυτικό της και ας **βρούμε** ποια κοινά σημεία εμφανίζονται σε αυτά.

Η Αγία Αικατερίνη

«Η Αγία και μεγαλομάρτυς Αικατερίνη έζησε την εποχή του Μαξιμίνου. Ήταν βασιλικού γένους και κόρη του αριστοκράτη Κώνστα. Είχε μεγάλη μόρφωση, γνώριζε λατινικά και σπούδασε φιλοσοφία και ρητορική. Σε νεαρή ηλικία ασπάστηκε τον Χριστιανισμό και εργάστηκε για τη διάδοσή του. Σε ηλικία 18 ετών επισκέφθηκε τον Ρωμαίο αυτοκράτορα, ο οποίος ήταν πιδανόν ο Μαξιμίνος Β΄ ή ο Μαξέντιος, και προσπάθησε να τον πείσει ότι οι διωγμοί που διεξήγαγε κατά των Χριστιανών ήταν εσφαλμένοι. Πέτυχε δε, να μεταστρέψει στον Χριστιανισμό τη γυναίκα του αυτοκράτορα. Σύμφωνα με τη παράδοση, ο αυτοκράτορας ανέθεσε σε περίφημους ρήτορες να συζητήσουν μαζί της, προκειμένου να της αποδείξουν το αβάσιμο των ιδεών της. Το αποτέλεσμα, όμως, ήταν άλλο. Η Αικατερίνη με την κομψότητα

του λόγου της και των επιχειρημάτων της υπερασπίστηκε μεν την πίστη της, αλλά και κατάφερε να φέρει στην πίστη του Χριστού αρκετούς από τους συζητητές της. Όταν ο αυτοκράτορας έμαθε το αποτέλεσμα, οργίστηκε τόσο που διέταξε να υποβληθεί η Αικατερίνη σε μαρτύρια μέχρι θανάτου. Η νεαρή αγία υπέμεινε τις πιέσεις και τις κακουχίες με δάρρος και υπομονή. Βασανίστηκε με το φοβερό “Τροχό”, η περιφέρεια του οποίου έφερε καρφιά που ετίθετο σε κίνηση με σχοινιά και τροχαλίες, πλησιάζοντας αργά το δεμένο σώμα του κατάδικου με συνέπεια τον αργό και βασανιστικό θάνατο. Η καρτερία και η αγωνιστικότητά της έκαναν ακόμα και τους βασανιστές της να τη λυπηθούν. Στο τέλος αποφασίστηκε ο αποκεφαλισμός της αγίας. Η μνήμη της εορτάζεται στις 25 Νοεμβρίου».

Απολυτικό Αγίας Αικατερίνης (νεοελληνική απόδοση)

Ας υμνήσουμε την πανέμορφη νύμφη του Χριστού, την Αικατερίνη τη θεία και πολιούχο του Σινά, τη βοηθό και προστάτιδα μας, διότι έφραξε με λαμπρό τρόπο τα στόματα των σοφών ασεβών με το μαχαίρι του Πνεύματος, και τώρα, στεφανωμένη ως Μάρτυς, αιτείται για όλους το μέγα έλεος.

Η Αγία Αικατερίνη, η μεγαλομάρτυς.
Εικόνα του 17ου αι.
στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.

Δ. Η αγιότητα είναι για τον καθένα

Δραστηριότητα ανά ομάδες: 5π-1γ

Ας διαβάσουμε τον βίο των Αγίων συζύγων Ανδριανού και Ναταλίας και ας απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. **Ποιοι** άγιοι αναφέρονται στο κείμενο;
2. **Πότε** μαρτύρησαν οι άγιοι;
3. **Ποια** ήταν η μεταξύ τους σχέση;
4. **Πόσο** τους εμπόδισε ο γάμος στη βίωση του Ευαγγελίου;
5. **Ποιο** μήνυμα βγαίνει από το συναξάρι των παραπάνω αγίων;
6. **Γιατί** ο βίος τους είναι σημαντικός για ένα σύγχρονο ζευγάρι;

Ο βίος συζύγων Αγίων

«Ο Άγιος Αδριανός, από τη Νικομήδεια, έζησε την εποχή του αυτοκράτορα Μαξιμιανού και ήταν παντρεμένος με την Ναταλία. Μια μέρα, είδε 23 χριστιανούς να είναι έτοιμοι να μαρτυρήσουν για την πίστη τους. Ο 28χρονος Αδριανός εντυπωσιάστηκε από αυτά που άκουσε και δήλωσε στους ειδωλολάτρεις ότι είναι και αυτός χριστιανός. Αμέσως τον συνέλαβαν και τον έκλεισαν στην φυλακή. Εκεί πήγε η Ναταλία να του συμπαρασταθεί και να του πει

να μη λυγίσει. Στην συνέχεια, αφού υπέμεινε πολλά και φρικτά βασανιστήρια, παρέδωσε το πνεύμα του. Αξιοσημείωτο είναι ότι, όταν οι ειδωλολάτρες επιχειρήσαν να του κάψουν το σώμα, ξέσπασε μία δυνατή νεροποντή που έσβησε τη φωτιά. Το σώμα του ενταφιάστηκε από την γυναίκα του, τη Ναταλία, η οποία μετά από λίγο καιρό θάφτηκε δίπλα του, αφού μαρτύρησε και αυτή για τον Χριστό».

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου

Αφού παρατηρήσουμε τις παρακάτω εικόνες :

1. Ας **σκεφτούμε** ποια χαρακτηριστικά Αγίου υπάρχουν.
2. Ας **συζητήσουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας τη σκέψη μας, καταλήγοντας σε μια κοινή θέση.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια την άποψή μας.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Άγιος/αγία είναι όποιος:

α. Κάνει καλές πράξεις β. Πιστεύει στον Θεό γ. Εφαρμόζει το θέλημα του Θεού στη ζωή του

2. Άγιος/αγία μπορεί να γίνει:

α. Οποιοσδήποτε/Οποιαδήποτε αγαπά τον Θεό β. Μόνο οι μοναχοί/-ές γ. Μόνο οι ιερείς

3. Οι άγιοι εμφανίζονται:

α. Μόνο τα πρώτα χριστιανικά χρόνια β. Την περίοδο των διωγμών γ. Σε κάθε εποχή

4. Ο Άγιος Αλέξανδρος Σμόρελ και η Αγία Μαρία της Σκοπτσόβα αναγνωρίστηκαν ως άγιοι, επειδή:

α. Αντιστάθηκαν στους Γερμανούς β. Πέθαναν γ. Διέδωσαν την πίστη τους και πέθαναν γι αυτή

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Παναγία, πρόσωπο πρότυπο

Το πρόσωπο της Θεοτόκου κατέχει ιδιαίτερη θέση στη ζωή των χριστιανών. Αποδίδοντάς της διάφορες ιδιότητες και χαρακτηριστικά, η Εκκλησία προσπαθεί να εκφράσει και να κατανοήσει την αλήθεια γύρω από το πρόσωπό της. Στην ενότητα αυτή θα ασχοληθούμε με το πρόσωπο της Θεοτόκου, το απόλυτο πρότυπο αγιότητας για τη ζωή της Εκκλησίας.

A. Αναζητώντας πρότυπα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Σχοινί της μπουγάδας

1. Ας **γράψουμε** σε ένα πρόχειρο χαρτί ένα πρόσωπο που αποτελεί για εμάς πρότυπο και ας **εξηγήσουμε** το γιατί.
2. Ας **διπλώσουμε** το χαρτί και ας το **κρεμάσουμε** στο σχοινί της μπουγάδας.
3. Ο/Η εκπαιδευτικός ανακοινώνει τις προτιμήσεις μας χωρίς να σχολιάζει.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί οι νέοι χρειάζονται πρότυπα;

Β. Μια γυναίκα ως πρότυπο

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Ας **διαβάσουμε** την παρακάτω φράση της Παναγίας και ας τη σχολιάσουμε.

“Από τώρα θα με τιμούν όλες οι γενιές” (Λκ. 1:48).

Άγγελος Ακοτάντος,
Παναγία Καρδιότισσα, 15ος αι.
Βυζαντινό και Χριστιανικό
Μουσείο, Αθήνα

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Καρέκλα των αποκαλύψεων

Ας **διαβάσουμε** την περικοπή από το ευαγγέλιο του Λουκά και ας **ανακρίνουμε** τη γυναίκα που φώναξε στον Ιησού.

«...Ενώ έλεγε αυτά ο Ιησούς, κάποια γυναίκα από το πλήθος έβγαλε μια δυνατή φωνή και του είπε: “Χαρά στη μάνα που σε γέννησε και σε θήλασε!”. Κι εκείνος είπε: “Πιο πολύ χαρά σ’ εκείνους που ακούν τον λόγο του Θεού και τον εφαρμόζουν...”» (Λκ. 11:27-29)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί μία γυναίκα να είναι πρότυπο για όλους τους χριστιανούς;

Γ. Η Παναγία ως διαχρονικό πρότυπο αγιότητας

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Στρογγυλή Τράπεζα

- Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα και ας σκεφτούμε έναν λόγο που η Παναγία θεωρείται πρότυπο αγιότητας για τη ζωή της Εκκλησίας.
- Ας **συζητήσουμε** τις απόψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας **καταλήξουμε** σε μια κοινή θέση.
- Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια τη θέση μας.

Α. «Περιμέναμε χιλιετίες ολόκληρες, για να έρδει κάποιος άνθρωπος, ο οποίος θα καταλάβαινε τι σημαίνει αγάπη του Θεού. Αλλά για να το καλάβαινε αυτό, έπρεπε να ήταν καθαρός και πολύ ταπεινός. Και γεννήθηκε η Παναγία. Και το πλήρωμα του χρόνου είναι η γέννηση της Παρθένου, της γυναίκας από την οποία έγινε ο άνθρωπος Θεός. Μένει στον ναό η Παρθένος για χρόνια και είναι πια ικανή να πει “ναι” στο μήνυμα του αγγέλου...να δεχθεί να γίνει το δέλημα του Θεού σε αυτή. Η Παναγία, όπως λέει η λέξη, είναι πάνω από όλους τους Αγίους. Και είναι πάνω απ όλους τους αγίους, γιατί ξεπέρασε όλους σε καθαρότητα, σε ταπεινωση και σε υπακοή. Κανείς άγιος δεν μπορεί να συγκριθεί με την Παναγία. Το κάλλος της Παναγίας και το φως το οποίο έρχεται από την Παναγία είναι “ό τῆς κοιλίας αὐτῆς καρπός”. Έπρε-

πε να υπάρξει κάποιος άνθρωπος φωτισμένος, καθαρός, ταπεινός, πανάγιος, ο οποίος θα καταλάβαινε ότι διά της υπακοής φθάνουμε στην ελευθερία, διά της ταπεινώσεως φθάνουμε στον όντως γάμο και στην ενότητα την αληθινή και ολοκληρωτική με τον Θεό. Το κάλλος της Παναγίας αγάπησε ο Θεός και έγινε άνθρωπος. Το κάλλος της ταπεινώσεως και της καθαρότητας...». (Περιοδική Έκδοσις Ιεράς Μητροπόλεως Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης «Ορθόδοξα Μηνύματα» Έτος Ε• Τεύχος 15ον, Φεβρουάριος-Ιούνιος 2015).

Β. «Εγκωμιάζουμε εσένα που είσαι τιμότερη από τα Χερουβίμ* και ασύγκριτα ενδοξότερη από τα Σεραφεϊμ*, εσένα που χωρίς φθορά γέννησες τον Θεό Λόγο και είσαι πραγματική Θεοτόκος.

Ας τιμήσουμε με ύμνους εσένα που αναδείχτηκες υψηλότερη από τους ουρανόους και καθαρότερη από τις ακτίνες του ήλιου, εσένα που μας λύτρωσες από την κατάρρα και είσαι η Δέσποινα του κόσμου».
(Μεγαλυνάριο Θεοτόκου)

Γ. «Από τα πρώτα χρόνια του βίου της στα άγια των αγίων (βλ. Info) η Μαρία προετοιμαζόταν να καταστεί άξια για να δεχθεί τον Θεό. Οικοδομούσε το κατάλυμα για εκείνον που θα έφερνε τη σωτηρία στον κόσμο. Αυτό σημαίνει ότι εξ αρχής βάδιζε τον δρόμο της τελειώσεως. Ο βίος της Μαρίας στο ιερό ήταν η προϋπόθεση για περαιτέρω πρόοδο στην αρετή. Όσο περισσότερο προσέγγιζε το αγαθό τόσο πιο πολύ η ζωή της εκεί έμοιαζε θείκη. Έτσι ήδη πριν από τον Ευαγγελισμό έφθασε να είναι τέλεια και άγια, έτοιμη να υποδεχθεί τον Θεό. Η συνεχής προσευχή και η αδιάκοπη πνευματική εσωστρέφεια κρατούσαν τη Μαρία σε μία κατακόρυφη ενατένιση από τον εσωτερικό της κόσμο προς τον Θεό και αντίστροφα. Η προσευχή κυρίως την ωδούσε σε διαρκή ανάταση, κοινωνία και διάλογο με τον Θεό, πράγμα που απέτρεπε κάθε παρέκκλιση από το καλό. Ολόκληρη η ψυχοσωματική της ύπαρξη αποπνέει αγιότητα. Απέχει από όλα εκείνα που μπορούν να νοθεύσουν την καθαρότητα του νου. Διατηρεί μόνον καθαρούς λογισμούς και απορρίπτει, πριν γευθεί, κάθε περιττή και ψυχοβλαβή σκέψη, γράφει ο Ιωάννη Δαμασκηνός. Όσο, όμως, κατοικούσε στο άβατο και δείο έδαφος, παρέμενε αδέατη. Κατά την περίοδο αυτήν υπερτερούσε όλων των ανθρώπων στην αρετή και το ψυχικό κάλλος. Εάν κάποιος περιέλθει με τη σκέψη του την κτίση, θα διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει ίσος ή ανώτερος στην αγιότητα από την Παναγία ούτε κάποιο θαύμα είναι ισάξιο της θείας αποστολής της, γιατί μόνη αυτή κυοφόρησε τον Θεό. Και επειδή η Παρθένο έμελλε να γεννήσει τον φύσει αγιότερο από όλα τα επίγεια και τα ουράνια, έγινε ανώτερη από κάθε υπερκόσμιο νου, από κάθε άγγελο. Η τελειότητα της Παρθένο που νοείται ως καθαρότητα νου και καρδιάς, έργων και λόγων, αλλά και ως σταθερή φορά προς τον Θεό, υπήρξε πόλος έλξεως της φιλανθρωπίας του Θεού. Αυτήν ο Θεός χρησιμοποίησε ως κλίμακα για την κάθοδό του και ως δίοδο για την προσέγγιση των ανθρώπων. Αυτό διακήρυξε η Εκκλησία με τη διδασκαλία και τη λατρεία της, επισημαίνοντας τη συμμετοχή του ανθρώπινου γένους στην πραγματοποίηση του έργου της σωτηρίας του κόσμου με τον τέλει εκπρόσωπό της, την Παρθένο. Μέσω αυτής κατέβηκε ο Θεός στη γη και μέσω αυτής μπορεί ο κάθε άνθρωπος να ανέβει στον ουρανό». (Ευτυχίας Γιούλτση, «Η Παναγία Πρότυπο της πνευματικής τελειώσεως», εκδ. Π. Πουρναρά – Θεσσαλονίκη, σ. 80-86)

Κατά μια αρχαία χριστιανική παράδοση, η Παναγία έμεινε στον ναό του Σολομώντα από την ηλικία των τριών ετών μέχρι τα δεκατέσσερά της χρόνια, όποτε και αρραβωνιάστηκε τον Ιωσήφ.

Δ. «Έτσι, λοιπόν, και γι' αυτούς τους λόγους απετέθη δικαίως σήμερα στα άγια άδυστα σαν θησαυρός του Θεού η κόρη που εξελέγη ανάμεσα στους εκλεκτούς από αιώνες, που αναδείχθηκε αγία των αγίων, που έχει το σώμα καθαρότερο και θειότερο ακόμη και από τα διά της αρετής κεκαθαυμένα πνεύματα, ώστε να μην είναι δεκτικό μόνο του τύπου των θείων λόγων, αλλά και του ιδίου του ενυποστάτου και μονογενούς Λόγου του προανάρχου Πατρός· σαν θησαυρός που ο Λόγος θα τον χρησιμοποιούσε στον καιρό του, όπως και έγινε, για πλουτισμό και υπερκόσμιο και συγχρόνως παγκόσμιο κόσμημα. Γι' αυτόν τον λόγο, δοξάζει τη μητέρα του και πριν από τη γέννηση και μετά τη γέννηση. Εμείς δε, κατανοώντας τη σημασία της σωτηρίας που μας ετοιμάστηκε, δι' αυτής αποδίδουμε με όλη τη δύναμή μας την ευχαριστία και τον ύμνο. Πραγματικά, αν η ευγνώμων γυναίκα που αναφέρεται στο ευαγγέλιο, μόλις άκουσε για λίγο τους σωτηριώδεις λόγους του Κυρίου, απέδωσε τον μακαρισμό και την ευχαριστία στη μητέρα τούτου, υψώνοντας τη φωνή της από τον όχλο και λέγοντας προς τον Χριστό, “καλότυχη είναι η κοιλία που σ' εβάστασε και οι μαστοί που εδήλασε” (Λουκ. ΙΙ, 27), εμείς που έχουμε κοντά μας γραμμένα όλα τα λόγια της αιώνιας ζωής, και όχι μόνο τα λόγια αλλά και τα θαύματα και τα παθήματα και την δι' αυτών έγερση της φύσεώς μας από τους νεκρούς και ανάληψιν της από τη γη στον ουρανό, και την δι' αυτών επηγγελμένη σ' εμάς αδάνατη ζωή και αμετάτρεπτη σωτηρία, πώς δεν θ' ανυμνήσωμε και μακαρίσωμε αδιαλείπτως τη μητέρα του χορηγού της σωτηρίας, του δοτήρος της ζωής, εορτάζοντας τώρα και την σύλληψιν αυτής και την γέννησιν και την μετοίκησιν στα άγια των αγίων;» (Γρηγόριος Παλαμάς, *Άπαντα τα έργα, Ομιλίες ΜΓ'-ΞΓ', ομιλία ΝΒ'*, πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος ο Παλαμάς» (ΕΠΕ) τόμος ΙΙ, εκδ. «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 1986, σ. 245)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τελικά, γιατί η Παναγία είναι πρότυπο για όλους τους Χριστιανούς;

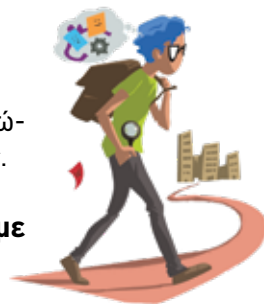

Δ. Η Παναγία μας

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σύνταξη Κειμένου

1. Ας **αναλογιστούμε** όσα μάθαμε στο σημερινό μάθημα και ας **γράψουμε** ανώ-
νυμα μια μικρή προσευχή ή ένα σύντομο ύμνο προς το πρόσωπο της Παναγίας.
2. Ας **κρεμάσουμε** το κείμενό μας στο σοκινί της μπουγάδας.
3. Ο/Η εκπαιδευτικός ας διαβάσει τα κείμενα και, στη συνέχεια, ας **ψηφίσουμε**
τα τρία καλύτερα.

Εναλλακτική δραστηριότητα: Ακούγοντας 5X2

1. Ας **ακούσουμε** τον ύμνο του Αγίου Νεκταρίου «Αγνή Παρθένη» από το QR.
2. Ας **καταγράψουμε** 5 προσωνύμια που χρησιμοποιούνται για το πρόσωπο
της Θεοτόκου και δικαιολογούν τον όρο Παναγία.

Ο ύμνος
«Αγνή Παρθένη»

Δραστηριότητα Σύνοψης

Σε συνεργασία με τον/τη διπλανό/-ή σου να προσπαθήσεις να βρεις μέσα στο κρυπτόλεξο λέξεις που συνδέονται άμεσα με όλα όσα συζητήσαμε στο σημερινό μας μάθημα. Τις λέξεις θα τις βρεις κάθετα, οριζόντια και διαγώνια.

Θ	Ε	Ρ	Τ	Υ	Θ	Μ	Ι	Ο	Π	Α
Σ	Ε	Δ	Φ	Γ	Η	Α	Ξ	Κ	Λ	Μ
Ζ	Χ	Ο	Ω	Β	Ν	Ρ	Ξ	Ν	Μ	Ε
Ρ	Φ	Γ	Τ	Χ	Ρ	Ι	Σ	Τ	Ο	Σ
Ε	Φ	Γ	Ξ	Ο	Χ	Α	Ω	Β	Γ	Η
Β	Ν	Κ	Δ	Λ	Κ	Χ	Ψ	Τ	Γ	Ξ
Π	Α	Ρ	Θ	Ε	Ν	Ο	Σ	Η	Θ	Ι
Δ	Ν	Γ	Τ	Α	Σ	Ρ	Σ	Ψ	Σ	Ν
Ο	Α	Π	Λ	Σ	Γ	Π	Β	Ι	Ν	Ε
Σ	Γ	Ρ	Ι	Β	Ν	Μ	Ο	Λ	Π	Α
Χ	Ι	Γ	Υ	Θ	Η	Ε	Τ	Ι	Κ	Ε
Ω	Α	Β	Ν	Μ	Κ	Λ	Σ	Μ	Ν	Υ
Χ	Γ	Η	Κ	Λ	Μ	Η	Τ	Ε	Ρ	Α

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **προσδιορίσουμε** ως αυθεντικό τρόπο εορτής των αγίων τη μίμηση της ζωής τους σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο (1η ΔΕ)
- **διαπιστώσουμε** μέσα από παραδείγματα νεοφανών αγίων ότι η Εκκλησία αναδεικνύει διαρκώς πρότυπα ανθρώπων που εφάρμοσαν τον ευαγγελικό τρόπο ζωής στον βίο και τα έργα τους (1η ΔΕ)
- **ανακαλύψουμε** πρότυπα πνευματικής ζωής και δράσης στις ζωές αγίων ως στάσεις ζωής με κοινωνικές και οικουμενικές προοπτικές (1η ΔΕ)
- **αναγνωρίσουμε** πτυχές της αγιότητας και του έργου αγίων της Εκκλησίας με σημαντική συμβολή στην επιστήμη, την παιδεία και τον πολιτισμό (2η ΔΕ)

πολιτισμός

εορτή

μίμηση

πρότυπο

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Οι άγιοι στη ζωή μας

A. Τα πρότυπα στη ζωή μας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Στο σκονί της μπουγάδας

1. Ας **σημειώσουμε** σε χαρτάκια κάποιο πρόσωπο που θεωρούμε πρότυπο για εμάς και ας **εξηγήσουμε**, γιατί το θεωρούμε πρότυπο.
2. Ας τοποθετήσουμε τα χαρτάκια στον πίνακα ή ας τα **κρεμάσουμε** στο σκονί της μπουγάδας που έχει τοποθετηθεί προηγουμένως στην αίθουσα.
3. Ας **διαβάσουμε** όσα γράψαμε στην ολομέλεια.

B. Οι άγιοι ως πρότυπα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **σχεδιάσουμε** στον πίνακα το περίγραμμα ενός/μίας αγίου/-ας της Εκκλησίας.
2. Μέσα στο περίγραμμα, ας **γράψουμε** σκέψεις και συναισθήματα αυτών των αγίων για τον εαυτό τους και, έξω από το περίγραμμα, σκέψεις και συναισθήματα των άλλων ανθρώπων προς αυτόν/-ήν.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί οι Άγιοι μπορούν να αποτελέσουν πρότυπα ζωής;

Γ. Η διαχρονική αξία των αγίων

Δραστηριότητα σε ομάδες: Τοποθέτηση απέναντι σε κείμενο

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα.
2. Ας **καταγράψουμε** τι μας άρεσε, τι μας ενόχλησε, πώς νιώσαμε, ποια πρόταση μάς άγγιξε.

Α. «Ο πατήρ Νικηφόρος, κατά κόσμον Νικόλαος Τζανάκης, γεννήθηκε σε ένα ορεινό χωριό των Χανίων, στο Σηρικάρι. Έμεινε ορφανός και από τους δύο γονείς του σε πολύ μικρή ηλικία. Ο παππούς του, που είχε αναλάβει να τον μεγαλώσει, τον πήγε στα Χανιά να εργαστεί σε ένα κουρείο για να μάθει τη δουλειά. Τότε εμφανίσε και τα πρώτα σημεία της νόσου του Χάνσεν (λέπρα).

Ο Νικόλαος σε ηλικία 16 ετών έφυγε με καράβι στην Αλεξάνδρεια, για να αποφύγει τον εγκλεισμό του στη Σπιναλόγκα, μιας και η λέπρα γίνονταν εμφανής. Στην Αλεξάνδρεια εργάστηκε σε κουρείο μέχρι τη στιγμή που τα σημάδια της ασθένειάς του γίνονταν όλο και πιο εμφανή. Με τη μεσολάβηση ενός κληρικού κατέφυγε στο λεπροκομείο της Χίου. Εκεί συνάντησε τον π. Άνδιμο Βαγιάνο, τον μετέπειτα άγιο Άνδιμο. Ο Νικόλαος έφτασε στο Λεπροκομείο της Χίου το 1914, σε ηλικία 24 ετών. Σε ηλικία 26 ετών ο Νικόλαος έλαβε το αγγελικό μοναχικό σχήμα από τον Άγιο Άνδιμο και ονομάστηκε Νικηφόρος. Με την εξέλιξη της νόσου, ο π. Νικηφόρος έχασε σταδιακά το φως του. Το 1957 έκλεισε το λεπροκομείο της Χίου και τους εναπομείναντες ασθενείς, μαζί με τον π. Νικηφόρο, τους έστειλαν στον Αντιλεπρικό σταθμό Αγίας Βαρβάρας Αθηνών, στο Αιγάλεω. Την εποχή εκείνη ο π. Νικηφόρος ήταν περίπου 67 ετών. Τα μέλη του και τα μάτια του είχαν τελείως αλλοιωθεί και παραμορφωθεί από τη νόσο. Στον αντιλεπρικό σταθμό της Αγίας Βαρβάρας ζούσε και ο π. Ευμένιος που, αν και είχε θεραπευτεί, προτίμησε να παραμείνει στον αντιλεπρικό σταθμό και να φροντίζει τους ασθενείς. Έτσι έγινε υποτακτικός στον π. Νικηφόρο, στον οποίο ως ανταμοιβή της υπομονής του ο Κύριος τού είχε δώσει πολλά χαρίσματα. Πλήθος κόσμου συνέρρεε στο ταπεινο κελλάκι του λεπρού μονάχου Νικηφόρου στην Αγία Βαρβάρα του Αιγάλεω, για να πάρει την ευχή του. Ο π. Νικηφόρος κοιμήθηκε στις 4 Ιανουαρίου 1964 σε ηλικία 74 ετών και κατά την εκταφή των λειψάνων του αυτά ευωδίαζαν. Ο π. Ευμένιος και άλλοι πιστοί ανέφεραν πολλές περιπτώσεις, όπου έγιναν θαύματα με την επίκληση των πρεσβειών προς τον Θεό τού π. Νικηφόρου». (*Μοναχός Σίμων, Νικηφόρος ο λεπρός, της καρτερίας αθλητής λαμπρός, εκδ. Άγιος Στέφανος, Αθήνα 2010*) (διασκευή)

Β. «Η Γερόντισσα Γαβριηλία Παπαγιάννη γεννήθηκε στις 2 Οκτωβρίου του 1897. Ο πατέρας της

ήταν εύπορος ξυλέμπορος και έτσι μεγάλωσε σε ένα περιβάλλον με πολλές ανέσεις στην Πόλη, στο Φανάρι. Η Γαβριηλία ήταν το τέταρτο και τελευταίο παιδί της οικογένειας. Το 1923 βρίσκεται οικογενειακώς στην Θεσσαλονίκη. Εκεί, μετά την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 1925, παρακολουθεί ως ακροάτρια τα μαθήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Μετά, φτάνει στην Αθήνα και η πρώτη της φροντίδα είναι να εργαστεί. Έπιασε, λοιπόν, δουλειά σε μια ψυχιατρική κλινική. Έπειτα ακολούθησε η Αγγλία, όπου ταξίδεψε μόνη, με μοναδική περιουσία μία χάρτινη λίρα Αγγλίας. Η εν Χριστώ περιπέτειά της μόλις άρχιζε. Βρήκε διάφορες εργασίες, ενώ παράλληλα βοηθούσε πλήθος απόρων και ανέργων, ενώ φρόντιζε εθελοντικά πολλούς φτωχούς. Το 1954 πήγε στην Ινδία, όπου και παρέμεινε 5 χρόνια, βοηθώντας ακατάπαυστα πλήθος λεπρών και αρρώστων και δείχνοντάς τους απεριόριστη αγάπη. Όλοι την αγαπούσαν και τη φώναζαν αδελφή Λίλα. Στο καθημερινό της κουραστικό πρόγραμμα ήταν απαραίτητη η δίωρη ανάγνωση της Αγίας Γραφής και πολλές ώρες προσευχής. Είχε απόλυτη εμπιστοσύνη στον Θεό και γι' αυτό ποτέ δεν κρατούσε χρήματα πάνω της. Όλα τής τα έδινε εκείνος, έλεγε, εκείνη το μόνο που έκανε ήταν να αφενδί στα χέρια Του. Βοηθούσε πλήθος ανθρώπων, ενώ έγινε αιτία πολλοί άνθρωποι να βαπτιστούν Ορθόδοξοι. Πίστευε πλέον ότι έκανε το δέλημα του Θεού, όταν ξαφνικά της ήρθε το μήνυμα από τους αγγέλους, όπως η ίδια έλεγε, να γίνει μοναχή. Τότε κατάλαβε ότι ο μοναχισμός είναι ένας ιδιαίτερος τρόπος ζωής. Συναντήθηκε, λοιπόν, με έναν κύριο, ο οποίος ζήτησε να τη συνοδεύσει στην Βηθανία σ' ένα μοναστήρι. Κι εκεί που νόμιζε ότι αυτή θα ήταν πλέον η ζωή της, άρχισε πάλι τα ταξίδια για να βοηθήσει, να μιλήσει για τον Χριστό και να αγαπηθεί από όλον τον κόσμο. Ακολουθεί η Αθήνα όπου έκανε εγχείρηση, για να θεραπευτεί από την τύφλωση του αριστερού ματιού της. Όταν έγινε η εγχείρηση “εγένετο φως”. Παρέμεινε στην Αθήνα στην Ιερά Μονή Ευαγγελίστριας, την Νέα Ιερουσαλήμ όπως η ίδια έλεγε. Μέσα από το μοναστήρι αλληλογραφούσε και βοηθούσε πολλούς ανθρώπους. Στην Αθήνα έμεινε στο σπίτι των αγγέλων, όπως το αποκαλούσαν τα πνευματικά της παιδιά, όπου κάθε μέρα δεχόταν πονεμένους ανθρώπους και τους βοηθούσε. Έπειτα, ακολούθησε η Αίγινα και η Λέρος, όπου και κοιμήθη σε ηλικία 95 ετών, στις 28 Μαρτίου του 1992, ανασηκώνοντας τα χέ-

ρια της στον ουρανό. Στις 3 Οκτωβρίου του 2023 η Γερόντισσα Γαβριηλία αγιοκατατάχθηκε στο Αγιολόγιο της Ορθόδοξης Εκκλησίας.» (Γερόντισσα Γαβριηλία, Η ασκητική της αγάπης, εκδ. Επτάλοφος, Θεσσαλονίκη 2009). (διασκευή)

Οσία Γαβριηλία (Μπάμπης Πυλαρινός)

Συζήτηση στην ολομέλεια

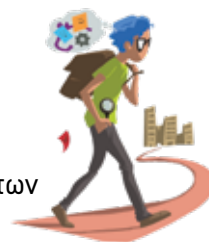
Ποια στοιχεία του βίου των παραπάνω Αγίων μπορούν να αποτελέσουν πρότυπα ζωής για έναν/μία έφηβο/-η;

Δ. Η τιμή των αγίων

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου.
2. Ας **σκεφτούμε** σιωπηλά ποιος είναι ο αληθινός τρόπος εορτασμού της μνήμης των αγίων.
3. Ας συζητήσουμε με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας **καταλήξουμε** σε κοινές θέσεις.
4. Ας ανακοινώσουμε τις θέσεις μας στην ολομέλεια.

“Οι γιορτές των μαρτύρων δεν κρίνονται μόνον από τη διάρκεια των ημερών τους, αλλά και από τη διάθεση των ανθρώπων που τιμούν τους αγίους. Με άλλα λόγια: Μιμήθηκες τον μάρτυρα; Ζήλεψες την αρετή του; Ακολούθησες τα ίχνη της φιλοσοφίας του; Ακόμη κι όταν δεν είναι η ημέρα του μάρτυρα, επιτελείς την γιορτή του. Η τιμή του μάρτυρα είναι η μίμηση του μάρτυρα». (Ιωάννης Χρυσόστομος, Λόγος εις Μάρτυρας, PG 52, 661-663) (διασκευή των συγγραφέων)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Σήμερα οι άνθρωποι μιμούνται τους αγίους; Ναι/Όχι και γιατί;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Οι άγιοι αποτελούν πρότυπα για όλους τους χριστιανούς επειδή:

α. Ήταν καλοί άνθρωποι β. Δεν είχαν αμαρτίες γ. Εφάρμοσαν τις ευαγγελικές επιταγές

2. Η μίμηση του βίου ενός αγίου αποτελεί:

α. Υποχρέωση των χριστιανών β. Σωστό τρόπο τιμής ενός αγίου γ. Και τα δύο

3. Ο Όσιος Νικηφόρος έπασχε: α. Από λέπρα β. Από σπάνια ασθένεια γ. Από την καρδιά του

4. Η Αγία Γαβριηλία πρόσφερε υπηρεσίες: α. Σε λεπρούς β. Σε παιδιά γ. Σε φτωχές οικογένειες

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Οι άγιοι ως άνθρωποι της οικουμένης

A. Άνθρωποι του πολιτισμού και της παιδείας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Έντεχνος Συλλογισμός Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι

Ας δούμε τη διπλανή εικόνα και ας απαντήσουμε στις ερωτήσεις:

1. Τι **βλέπουμε**:
2. Τι νομίζουμε ότι **σημαίνουν** όσα βλέπουμε:
3. Τι από αυτά μας κάνει να **αναρωτιόμαστε**:

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιός είναι, κατά τη γνώμη σας, ο λόγος που εμφανίζονται Έλληνες φιλόσοφοι σε έναν χριστιανικό ναό;

B. Οι άγιοι των γραμμάτων

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σχετικά με αυτό θα είχα να πω ...

Ας διαβάσουμε το απολυτίκιο των τριών Ιεραρχών και ας τοποθετηθούμε σχετικά με αυτό, εκφράζοντας σκέψεις και σχόλια.

Τούς τρεις μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος, τούς τὴν οἰκουμένην ἀκτῖσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας, τούς μελιρρύτους ποταμούς τῆς σοφίας, τούς τὴν κτίσιν πᾶσαν, θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τόν μέγαν καί τόν θεολόγον Γρηγόριον, σύν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ, τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν· αὐτοὶ γάρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ πρεσβεύουσιν.

(Απολυτίκιο Τριῶν Ιεραρχῶν - Πρωτότυπο)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς συνδέονται οι τρεις Ιεράρχες με τους εικονιζόμενους στην πρώτη δραστηριότητα; Γνωρίζουμε άλλους αγίους που είχαν σχέση με τα γράμματα, τον πολιτισμό ή τις επιστήμες;

Αυτά τα τρία φωτεινά αστέρια που παίρνουν λάμψη από τον Θεό, αυτούς που φώτισαν την οικουμένη με τη θεϊκή διδασκαλία, αυτά τα ποτάμια της σοφίας που ξεδίπασαν όλη την πλάση με τη γνώση του Θεού, τον Μέγα Βασίλειο, τον Γρηγόριο τον Θεολόγο και τον ξακουστό Ιωάννη, που τα λόγια του ήταν χρυσάφι, όλοι εμείς που θαυμάζουμε τη σοφία τους, ας μαζευτούμε να τους τιμήσουμε με ύμνους, γιατί αυτοί πάντοτε παρακαλούν τον Θεό για μας.

(Απολυτίκιο Τριῶν Ιεραρχῶν - Μετάφραση)

Γ. Η συμβολή των αγίων στις τέχνες και τον πολιτισμό

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Τοποθέτηση απέναντι στο κείμενο

Ας **επιλέξουμε** τον βίο ενός από τους Τρεις Ιεράρχες και ας **απαντήσουμε** με επιχειρήματα στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι μ' ενοχλεί σε ό,τι έχω διαβάσει;
2. Τι μ' αρέσει από τον βίο που έχω επιλέξει;
3. Ποια πρόταση μ' αγγίζει από το κείμενο;
4. Ποια πρόταση μου προκαλεί αντίδραση;

Μέγας Βασίλειος, ο Ιεράρχης της κοινωνικής προσφοράς

«Ο Βασίλειος γεννήθηκε το 330 στην Καισάρεια της Καππαδοκίας. Οι γονείς του, Βασίλειος και Εμμέλεια, κατάγονταν και οι δύο από οικογένειες μαρτύρων και ήταν πολύ πλούσιοι. Τα πρώτα γράμματα τα διδάχτηκε από τον πατέρα του, ο οποίος ασκούσε το επάγγελμα του δικηγόρου. Συμπλήρωσε την εγκυκλοπαιδική του μόρφωση στην Καισάρεια, όπου γνωρίστηκε με τον συνομήλικό του Γρηγόριο τον Ναζιανζηνό και πήγε για ανώτερες σπουδές στην Κωνσταντινούπολη και την Αθήνα, όπου συναντήθηκε ξανά με τον Γρηγόριο. Στην Αθήνα σπούδασε επί τέσσερα χρόνια φιλολογία, φιλοσοφία, νομικά, ρητορική, γεωμετρία, αριθμητική, αστρονομία, μουσική, ιατρική. Επιστρέφοντας στην πατρίδα του, άσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου με τόση επιτυχία, που ανακηρύχτηκε δάσκαλος της ρητορικής. Ο δρόμος για τις ανώτατες κοινωνικές διακρίσεις ήταν ανοιχτός μπροστά του. Όμως, ο νεαρός Βασίλειος ποδούσε κάτι το βαθύτερο και ουσιαστικότερο, όπως ο ίδιος αναφέρει. Δαβάζοντας το Ευαγγέλιο διαπίστωσε ότι ύψιστη μορφή τελειότητας είναι το να μοιράσει κανείς τα υπάρχοντά του στους φτωχούς και να επιδοθεί απερίσπαστος στον αγώνα της ηθικής και πνευματικής προκοπής. Αυτό το ιδανικό ποδούσε να πραγματοποιήσει. Για τον σκοπό αυτό, επισκέπτεται τα μοναστικά κέντρα της Αιγύπτου, της Παλαιστίνης, της Συρίας και της Μεσοποταμίας. Μετά την επιστροφή του στην Καισάρεια, μοιράζει στους φτωχούς το μεγαλύτερο μέρος της οικογενειακής του περιουσίας και αποσύρεται σε ερημική τοποθεσία μαζί με τον φίλο του Γρηγόριο. Προσεύχονται, μελετούν, συγγράφουν, εργάζονται χειρωνακτικά για να εξυπηρετούν τις στοιχειώδεις ανάγκες τους. Το 363 χειροτονείται πρεσβύτερος στην Καισάρεια και από τότε αρχίζει η καταπληκτική δημόσια δράση του. Το 370 ανε-

βαίνει στον αρχιεπισκοπικό θρόνο της Καισάρειας της Καππαδοκίας. Η δράση και η ακτινοβολία του κορυφώνονται. Αλλά μόνο για εννιά ακόμα χρόνια. Φιλάσθενος από παιδί, λιποδιάιτος και ασκητικός δεν μπόρεσε να σηκώσει περισσότερο το βάρος της δραστηριότητας ζωής του. Πέθανε την 1η Ιανουαρίου του 379, σε ηλικία σαρανταεννέα ετών».
(Αλέξανδρος, Καριώτογλου – Γιώργος Ροδίτης, *Εκκλησία, μια νέα κοινωνία σε πορεία*, ΟΕΔΒ, σ. 112-116) (διασκευή)

Γρηγόριος ο Θεολόγος, ένας ποιητής επίσκοπος

«Ο Γρηγόριος γεννήθηκε στο χωριό Αριανζό κοντά στη Ναζιανζό της Καππαδοκίας και σπούδασε ρητορική και φιλοσοφία στη Ναζιανζό, στην Καισάρεια, την Αλεξάνδρεια και στην Αθήνα. Στην Αθήνα έγινε φίλος με το Βασίλειο. Εκεί ο Γρηγόριος γνώρισε και τον λίγο νεότερό του (μετέπειτα αυτοκράτορα) Ιουλιανό. Το 361 επέστρεψε στη Ναζιανζό, όπου για μικρό χρονικό διάστημα δικηγόρησε και δίδαξε ρητορική.

Επειδή, όμως, αγαπούσε τη μοναχική ζωή, συνάντησε τον Βασίλειο και έζησαν μαζί ως ασκητές, κάτι που είχαν υποσχεθεί ο ένας στον άλλο από την εποχή των σπουδών τους στην Αθήνα. Μετά από πιέσεις του πατέρα του, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Και πάλι, όμως, κατέφυγε κοντά στον Βασίλειο, στο ασκητήριο του Πόντου. Ο Βασίλειος τον προέτρεπε να επιστρέψει στην πατρίδα του, κάτι που ο Γρηγόριος τελικά έκανε. Στη Ναζιανζό, χάρη στις διπλωματικές και τις ρητορικές του ικανότητες, κατάφερε να ενώσει τους χριστιανούς που είχαν θεολογικές διαφορές. Στα τέλη του 372, εργάστηκε ως βοηθός του επισκόπου πατέρα του. Μετά τον θάνατο των γονιών του και αφού έδωσε την περιουσία του στους φτωχούς, έζησε σε μοναστήρι. Το

379, ο Γρηγόριος βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη μετά από αίτημα της Εκκλησίας. Όταν έγινε αυτοκράτορας ο Θεοδόσιος (380), χειροτονήθηκε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Στη διάρκεια των εργασιών της Β΄ Οικουμενικής Συνόδου που συγκάλεσε ο Θεοδόσιος στην Κωνσταντινούπολη, ο Γρηγόριος, αν και πρόεδρος της Συνόδου, πικραμένος από την αντιπολίτευση μερίδας επισκόπων και φοβούμενος πως θα γινόταν αφορμή για περαιτέρω διαμάχες, αποφάσισε να παραιτηθεί. Επιστρέφοντας στην Καππαδοκία, έγινε και πάλι επίσκοπος Ναζιανζού. Πέρασε τα επόμενα χρόνια, παλεύοντας με τους αιρετικούς του Αρειανισμού και με τα προβλήματα της υγείας του. Στα τέλη του 383, επειδή χειροτέρευσε η υγεία του, παραιτήθηκε από τη θέση του και στις 25 Ιανουαρίου 390 πέθανε στο οικογενειακό του κτήμα. Εκτός από το θεολογικά του συγγράμματα, πολύ μεγάλο είναι και το ποιητικό έργο του Γρηγορίου. Έχουν σωθεί 407 ποιήματά του (περίπου 17.000 στίχοι), σχεδόν όλα γραμμένα προς το τέλος της ζωής του». (Στυλιανός Παπαδόπουλος, *Γρηγόριος ο Θεολόγος. Σπουδή του βίου και του έργου του*, Αθήνα: Αρμός, 2007, σ. 20-30) (διασκευή)

Ιωάννης ο Χρυσόστομος, η Ρητορική στην υπηρεσία της αλήθειας

Ο Ιωάννης γεννήθηκε στην Αντιόχεια της Συρίας. Μαθήτευσε κοντά στον φημισμένο εθνικό ρητοροδιδάσκαλο Λιβάνιο και, αφού συμπλήρωσε τις φιλολογικές και τις νομικές του σπουδές, εξάσκησε για λίγο το δικηγορικό επάγγελμα με τόση επιτυχία, ώστε έγινε περιζήτητος στους κοσμικούς κύκλους της Αντιόχειας. Αναζητώντας κάτι ουσιαστικότερο από μια πετυχημένη καριέρα, εγκατέλειψε τη δικηγορία, βαφτίστηκε χριστιανός και μετά τον θάνατο της μητέρας του, το 372, έγινε μοναχός. Το 380 επανήλθε στην Αντιόχεια, όπου χειροτονήθηκε διάκονος και μετά από μία πενταετία πρεσβύτερος. Ως πρεσβύτερος, ο Ιωάννης έδρασε έντεκα χρόνια στην Αντιόχεια. Το δράμα της φτωχολογίας κυριολεκτικά τον συγκλονίζει. Από τη μία, υπάρχει η ολιγαρίδμη, σε σχέση με το σύνολο της κοινωνίας, τάξη των πλουσίων που ξοδεύουν τεράστια ποσά για τις πιο εξεζητημένες απολαύσεις και, από την άλλη, το ανώνυμο πλήθος των φτωχών –χωριστά το πλήθος των δούλων– που κυριολεκτικά πεθαίνουν στους δρόμους από την πείνα και την εγκατάλειψη. Η συνειδήσή του εξεγείρεται. Διαμαρτύρεται, καταγ-

γέλλει, δραστηριοποιείται, για να ανακουφίσει τους πάσχοντες. Στις μέρες του η Εκκλησία της Αντιόχειας έτρεφε τρεις χιλιάδες φτωχούς. Κατά τον Χρυσόστομο, η άγρια διαμάχη γύρω από το “δικό μου” και το “δικό σου” αποτελεί τη ρίζα όλων των κοινωνικών κακών που αναστατώνουν και δηλητηριάζουν τη ζωή των ανθρώπων: “Όπου γαρ χρήματα, εκεί έχθρας υπόδεις και μυρίων πολέμων”, λέει. Η ιδεώδης μορφή κοινωνικής συμβίωσης που ταιριάζει σε χριστιανούς είναι, κατά τον Χρυσόστομο, κατ’ αυτόν, η αδερφική κοινοκτημοσύνη που εφάρμοσε η πρώτη χριστιανική κοινότητα των Ιεροσολύμων. Η φήμη του ξεπέρασε γρήγορα τα όρια της Αντιόχειας και το 398 ανυψώθηκε, παρά τη θέλησή του, στον πατριαρχικό θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως. Βλέποντας το πνεύμα της μάταιης επίδειξης πλούτου να έχει εισχωρήσει και μέσα στην Εκκλησία, κραυγάζει: “χρυσοχοείο και αργυροκοπέιο είναι η Εκκλησία ή εργαστήριο αγιότητας;”. Επιβάλλει αυστηρές οικονομίες στα έξοδα της Αρχιεπισκοπής, ώστε να εξοικονομηθούν χρήματα για τα φιλανθρωπικά καθήκοντα της Εκκλησίας. Στις μέρες του η Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως τρέφει επτά χιλιάδες φτωχούς. Ο ίδιος ζει ασκητικότητα. Ο λαός τον λατρεύει και συρρέει γοητευμένος να παρακολουθήσει τα συναρπαστικά κηρύγματά του. Πολλές φορές, τον διακόπτει με ενδουσιώδη χειροκροτήματα. Όμως, μια ομάδα δυσαρεστημένων, με κύριο μοχλό τη φιλόδοξη αυτοκράτειρα Ευδοξία, πέτυχαν να εξοριστεί στα βάθη της Αρμενίας. Όταν ο λαός στασιάζει, οι εχθροί του με την πρόφαση ότι θα τον μεταφέρουν σε άλλον τόπο, τον αναγκάζουν να οδοιπορεί επί τρίμηνο κάτω από αφόρητο καύσωνα. Πέθανε από εξάντληση στις 14 Σεπτεμβρίου του 407 στα Κόμανα του Πόντου. Τα τελευταία του λόγια ήταν: “Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν”». (Αλέξανδρος Καριώτογλου – Γιώργος Ροδίτης, *Εκκλησία, μια νέα κοινωνία σε πορεία*, ΟΕΔΒ, σ. 126-130) (διασκευή)

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Συνέντευξη

1. Ας **διαβάσουμε** τον βίο των Τριών Ιεραρχών και ας **ετοιμάσουμε** ερωτήσεις που θα τους θέταμε, εάν τους παίρναμε συνέντευξη.
2. Ας **προσπαθήσουμε** να απαντήσουμε στις ερωτήσεις που ετοίμασε ο/η διπλανός/-ή μας.

Δ. Η αγιότητα στις μέρες μας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Θετικό - Αρνητικό

1. Ας **ορίσουμε** δύο σημεία της τάξης, τα οποία θα εκφράζουν το:
α) συμφωνώ και β) δεν συμφωνώ.
2. Ας **απαντήσουμε** σε μία σειρά ερωτήσεων με θέμα την παρουσία της αγιότητας σήμερα (π.χ. Μπορούν στις μέρες μας να υπάρχουν άγιοι/-ες μόνον από τις τάξεις των μοναχών; Η αγιότητα είναι πρόνομο μόνο συγκεκριμένων ανθρώπων κ.ά.)
3. Ας **πάρουμε θέση** στα αντίστοιχα σημεία και ας συζητήσουμε τους λόγους για τους οποίους τα επιλέξαμε.

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Ταξίδι στον χρόνο

Συζήτηση στην ολομέλεια

1. Ας **επιλέξουμε** 10 αντικείμενα που αντιπροσωπεύουν την καθημερινή ζωή και τα ενδιαφέροντα ενός/μίας αγίου/αγίας των ημερών μας.
2. Ας τα **βάλουμε** σε μια φανταστική κάψουλα χρόνου.
3. Ας **δικαιολογήσουμε** την επιλογή μας.

Η αγιότητα αποτελεί σημείο αναφοράς για τη ζωή ενός/μίας νέου/-ας σήμερα; Ναι, όχι, γιατί;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Τους Τρεις Ιεράρχες του τιμούμε γιατί ήταν :

α. Επίσκοποι β. Προστάτες των γραμμάτων και του πολιτισμού γ. Άγιοι

2. Η τιμή ενός μάρτυρα στηρίζεται στα εξής:

α. Μίμηση του βίου του β. Πραγματοποίηση εορτής γ. Συγγραφή της ακολουθίας του

3. Άγιοι υπήρχαν:

α. Μόνο την εποχή των διωγμών β. Κάθε εποχή γ. Μόνο την εποχή της Τουρκοκρατίας

4. Άγιοι μπορούν να γίνουν:

α. Οι ιερείς-μοναχοί β. Οι λαϊκοί γ. Κάθε μέλος της Εκκλησίας

13 Οι νεομάρτυρες της Εκκλησίας

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα επιδιώξουμε να:

- **εντοπίσουμε** στα συναξάρια της Εκκλησίας παραδείγματα εθνομαρτύρων και νεομαρτύρων καθώς και τις διαφορές τους (1η ΔΕ)
- **αναγνωρίσουμε** παραδείγματα νεομαρτύρων της Εκκλησίας που προέρχονται από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις (1η ΔΕ)
- **προσδιορίσουμε** το ιστορικό πλαίσιο που έζησαν οι νεομάρτυρες σε σχέση με παραδείγματα σύγχρονων γενοκτονιών (Ελλήνων της Μ. Ασίας και του Πόντου, Αρμενίων, Ασσυρίων κ.λπ.) (2η ΔΕ)

Μάρτυρες είναι οι χριστιανοί που με τον βίαιο θάνατό τους έδωσαν τη μαρτυρία της χριστιανικής τους πίστης. Διαχρονικά, η Εκκλησία είχε πάντα μάρτυρες. Ποιοι, όμως, είναι οι νεομάρτυρες, τι τους χαρακτηρίζει, σε ποιο ιστορικό πλαίσιο τούς συναντάμε, πώς τους ξεχωρίζουμε από τους εθνομάρτυρες, από ποια θρησκευτική "δεξαμενή" προέρχονται; Αυτά τα ζητήματα θα μας απασχολήσουν σε αυτήν τη θεματική ενότητα.

Τουρκοκρατία

διωγμός

έθνος

εθνοκάθαρση

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Το μαρτύριο των αγίων

A. Οι μάρτυρες του έθνους

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Έντεχνος Συλλογισμός - Βλέπω, Ισχυρίζομαι, Αναρωτιέμαι

Ας **παρατηρήσουμε** τις εικόνες και ας απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι **βλέπουμε**;
2. Τι **νομίζουμε** για αυτά που **βλέπουμε**;
3. Τι **αναρωτιόμαστε**;

Ο Αθανάσιος Διάκος οδηγείται στην εκτέλεση

Ο Γερμανός Καραβαγγέλης ευλογεί τον Παύλο Μελά

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί είναι σημαντική η παρουσία των εθνομαρτύρων στην ιστορία μας;

Β. Οι νεομάρτυρες

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Έντεχνος Συλλογισμός - Αρχή, Μέση Τέλος

Ας **παρατηρήσουμε** τη διπλανή εικόνα και ας **απαντήσουμε**: αν αυτή η εικόνα τοποθετείται στη μέση μιας ιστορίας, τι είχε συμβεί προηγουμένως; Τι θα ήταν επόμενο να συμβεί μετά; Πώς **συνδέεται** με την παρουσία των νεομαρτύρων στη ζωή της Εκκλησίας;

Το μαρτύριο του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιους νεομάρτυρες της Εκκλησίας γνωρίζουμε;

Νεομάρτυρες ονομάζονται όσοι μαρτύρησαν στα νεότερα χρόνια, σε αντίθεση με τους μάρτυρες που θυσιάστηκαν κατά τους διωγμούς των πρώτων χριστιανικών αιώνων.

Γ. Διαφορές εθνομάρτυρα και νεομάρτυρα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σύγκριση Κειμένων

1. Ας **διαβάσουμε** τα δύο παρακάτω κείμενα ή/και το κείμενο στο QR.
2. Ας αναφέρουμε τους λόγους εκείνους που δικαιολογούν τη διαφορά μεταξύ νεομάρτυρα και εθνομάρτυρα.
3. Ας **παρουσιάσουμε** το αποτέλεσμα στην ολομέλεια.

Επιπλέον κείμενα

Α. «Ο Άγιος Γεώργιος ο εξ Ιωαννίνων (1808 – 1838) είναι νεομάρτυρας της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας, η μνήμη του οποίου τιμάται κάθε χρόνο στις 17 Ιανουαρίου. Ο Γεώργιος γεννήθηκε το 1808 στο χωριό Τσούρχλι των Γρεβενών (σήμερα Άγιος Γεώργιος) από φτωχούς γονείς. Σε ηλικία οκτώ ετών έμεινε ορφανός και ανατράφηκε από τα μεγαλύτερα σε ηλικία αδέρφια του. Με την πάροδο του χρόνου αναζήτησε εργασία στα Ιωάννινα και προσελήφθη ως σείζης (ιπποκόμος) του Χατζή Αβδουλά, αξιωματικού του Ιμίν Πασά, γιου του Κιουταχή. Το 1836 αρραβωνιάστηκε την Ελένη, μία νεαρή Γιαννιώτισσα, ορφανή, όπως και ο ίδιος. Την ημέρα των αρραβώνων του συκοφαντήθηκε από έναν Οθωμανό Χότζα, ότι, ενώ είχε εξιλαμιστεί, ζούσε ως χριστιανός. Οι Τούρκοι τον θεωρούσαν Μουσουλμάνο, επειδή στην εργασία του τον φώναζαν Χασάν. Η υπόθεση έφτασε στον καδή (ιεροδικαστή του Ισλάμ), ο οποίος τον αδώωσε και τον άφησε ελεύθερο, επειδή ο Γεώργιος απάντησε ευδαρσώς ότι γεννήθηκε από χριστιανούς γονείς και ότι παρέμεινε χριστιανός καθόλη τη διάρκεια της ζωής του, ενώ βρέθηκε και απερίτμητος (αυτός που δεν έχει υποβληθεί σε περιτομή).

Το 1837 επέστρεψε στα Ιωάννινα για τη γέννηση και τη βάπτισή του γιου του. Κατηγορήθηκε, όμως, εκ νέου από τον ίδιο Χότζα για την πίστη του. Τη φορά αυτή συνελήφθη, κλείστηκε στη φυλακή, όπου του ασκήθηκαν αφόρητες πιέσεις για να αλλάξει οπισθήσει. Αυτός, όμως, παρέμεινε αμετάπειστος, ομολογώντας συνεχώς τη χριστιανική του πίστη. Για τη σωτηρία του και την απελευθέρωσή του κινητοποιήθηκε σύσσωμος ο χριστιανικός λαός των Ιωαννίνων, με επικεφαλής τον Μητροπολίτη Ιωακείμ τον Χίο. Όλες οι προσπάθειες, όμως, απέτυχαν και, στις 17 Ιανουαρίου 1838, ανήμερα της εορτής του Αγίου Αντωνίου, ο Γεώργιος απαγχονίστηκε. Το σκήνωμά του παρέμεινε κρεμασμένο έως τις 19 Ιανουαρίου, οπότε αγοράστηκε αντί 300 γροσιών από τη Μητρόπολη Ιωαννίνων και ενταφιάστηκε με τιμές στον μητροπολιτικό ναό του Αγίου Αθανασίου.

Ο Γεώργιος ανακηρύχθηκε Άγιος με απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στις 19 Σεπτεμβρίου 1839, που δεν την έκανε γνωστή, για να μην ερεθίσει τους Τούρκους. Στις 25 Οκτωβρίου 1971 έγινε η ανακομιδή των ιερών λειψάνων του, τα οποία εναποτέθηκαν στον ομώνυμο ναό των Ιωαννίνων, στην Πλατεία Πάργης.» (από τη συγγραφική ομάδα)

Β. «Ο Ιωάννης Βλάχος ή Δασκαλογιάννης (Ανώπολη Σφακίων, 1725 - Ηράκλειο, 17 Ιουνίου 1771) ήταν Έλληνας επαναστάτης των Ορλωφικών, μίας εκ των μεγαλύτερων προεπαναστατικών εξεγέρσεων στον Ελλαδικό χώρο. Γεννήθηκε στην Ανώπολη Σφακίων και ο πατέρας του, έχοντας αποκτήσει χρήματα από το εμπόριο, μπόρεσε να τον στείλει για σπουδές στο εξωτερικό.

Ο ήρωας Δασκαλογιάννης

Γι' αυτό ο Ιωάννης Βλάχος, ως μορφωμένος, απέκτησε το προσωνύμιο Δασκαλογιάννης, με το οποίο και έμεινε στην ιστορία. Τον Φεβρουάριο του 1770, μετά την άφιξη ρωσικών δυνάμεων στη Μάνη, ο Δασκαλογιάννης, που είχε στο μεταξύ συνδεθεί

με τους Ορλώφ, έστειλε εκεί μερικές εκατοντάδες Σφακιανούς, για να βοηθήσουν τους επαναστάτες της Πελοποννήσου. Λίγο αργότερα, την άνοιξη της ίδιας χρονιάς, ξέσπασε και στα Σφακιά εξέγερση και ο Δασκαλογιάννης τέθηκε επικεφαλής. Τότε οι πασάδες της Κρήτης, ύστερα από εντολή του σουλτάνου, οργάνωσαν στρατιωτική δύναμη 15.000 ανδρών προκειμένου να χτυπήσουν τους εξεγερμένους. Οι Οθωμανοί κατάφεραν με τη βοήθεια του πυροβολικού να καταλάβουν καίρια σημεία που κατείχαν οι επαναστάτες και μερικά χωριά, στα οποία προέβησαν σε σφαγές και λεηλασίες. Οι επαναστάτες, με επικεφαλής τον Δασκαλογιάννη, κατέφυγαν στις κορφές των βουνών σε σημεία όπου ήταν δύσκολο να φτάσουν οι Οθωμανοί και άρχισαν τον κλεφτοπόλεμο. Ο κλεφτοπόλεμος συνεχίστηκε μέχρι τον χειμώνα, οπότε η κατάσταση έγινε πολύ δύσκολη και για τις δύο πλευρές. Έτσι, τον Μάρτιο του 1771, οι Σφακιανοί πρότειναν να σταματήσουν οι συγκρούσεις με την προϋπόθεση ότι θα τους δινόταν αμνηστία. Η οθωμανική πλευρά δέχθηκε να χορηγήσει αμνηστία αλλά απαίτησε να παραδοθούν για να τιμωρηθούν οι πρωταίτιοι της εξέγερσης. Έτσι ο Δασκαλογιάννης παραδόθηκε μαζί με συντρόφους του στους Οθωμανούς του Χάνδακα (σημερινό Ηράκλειο) και φυλακίστηκε. Στις 17 Ιουνίου του 1771 ο Δασκαλογιάννης γδάρθηκε ζωντανός ή κρεμάστηκε. Μαζί του εκτελέστηκαν και πολλοί σύντροφοί του.» (από τη συγγραφική ομάδα)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Για ποιους λόγους είναι σημαντικές αυτές οι δύο κατηγορίες μαρτύρων:

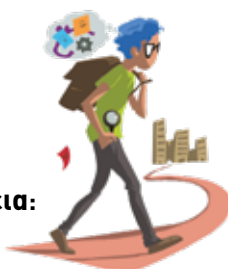
Δ. Άγιοι από άλλες παραδόσεις

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Ρόλος στον τοίχο

Ας **διαβάσουμε** τον βίο και το μαρτύριο του Αγίου Αχμέτ που ήταν πρώην μουσουλμάνος. Κατόπιν, ας **αποτυπώσουμε** το περίγραμμα του Αχμέτ στον πίνακα. Ας **γράψουμε**, μέσα στο περίγραμμα, τις σκέψεις του Αγίου Αχμέτ και, έξω από αυτό, τις σκέψεις των συμπατριωτών του για τον Άγιο Αχμέτ.

Ο Άγιος Αχμετ

«Ο Αχμέτ, ως Τούρκος στην καταγωγή, έζησε αρχικά ως μουσουλμάνος. Στο σπίτι του είχε δύο σκλάβες χριστιανές από τη Ρωσία. Η μία νέα και η άλλη ηλικιωμένη. Η ηλικιωμένη συνήθιζε να πηγαίνει στην εκκλησία τις γιορτινές ημέρες και να φέρνει στη νέα αντίδωρο και αγιασμό. Κάποια μέρα, ο Αχμέτ αντιλήφθηκε ότι το στόμα της νέας γυναίκας ανέδιδε γλυκιά ευωδία. Υποχωρώντας στις επίμονες ερωτήσεις του Αχμέτ, η νέα απάντησε ότι έφαγε ψωμί αγιασμένο από τον ιερέα (αντίδωρο), που της έφερε η ηλικιωμένη γυναίκα. Ομολόγησε, λοιπόν στον Αχμέτ την πίστη της, λέγοντας πως η ορθόδοξη πίστη είναι η μόνη αληθινή θρησκεία κι εκείνος, γεμάτος απορίες, ντύθηκε χριστιανικά, πήγε στο ναό του Πατριαρχείου και παρακολούθησε κρυφά τη Θεία Λειτουργία. Κατά τη Μεγάλη Είσοδο, είδε τον ιερέα ψηλά από τη γη να λάμπει ολόκληρος και, όταν ο Πατριάρχης ευλογούσε τους πιστούς, διέκρινε ακτινές φωτός να εκχέονται από τα χέρια του και να αγγίζουν τα κεφάλια των πιστών, εκτός από το δικό του. Συγκλονισμένος, ζήτησε κρυφά από έναν ιερέα να τον βαπτίσει, ομολογώντας ότι το πιο αληθινό

πράγμα στον κόσμο είναι η πίστη στον Ιησού Χριστό. Αυτή η πράξη του, τον οδήγησε στην φυλακή, όπου παρέμεινε έξι ημέρες δίχως τροφή και νερό. Όταν παρουσιάστηκε στον δικαστή, ομολόγησε ότι η νηστεία τον είχε εξαγνίσει και ότι ο Χριστός του είχε αποκαλύψει τα βαθύτερα μυστήρια της πίστης. Με εντολή του ίδιου του Σουλτάνου, αποκεφαλίστηκε στις 3 Μαΐου 1682. Από τον βίο του μαθαίνουμε ότι τα λείψνά του καταυγάζονταν επί πολλές ημέρες από υπερκόσμιο φως. Η Ορθόδοξη Εκκλησία τον θεωρεί Άγιο και γιορτάζει τη μνήμη του στις 24 Δεκεμβρίου εκάστου έτους.» (διασκευή από Wikipedia)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια η σημασία και η αξία για την Εκκλησία της ύπαρξης νεομαρτύρων του Χριστιανισμού που παλιότερα ανήκαν σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις.

Δραστηριότητα Σύνοψης - Εναλλακτικά μπορούμε να παίξουμε το παιχνίδι στο διπλανό QR

Παιχνίδι εύρεσης των δύο όμοιων

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Οι νεομάρτυρες διαφέρουν σε σχέση με τους μάρτυρες:

α. Είναι σημαντικότεροι β. Μαρτύρησαν τους νεότερους χρόνους γ. Δεν διαφέρουν σε τίποτα

2. Οι εθνομάρτυρες μαρτύρησαν:

α. Για την ελευθερία του έθνους β. Για την θρησκευτική τους πίστη γ. Γιατί δεν αρνήθηκαν τον Χριστό

3. Τους μάρτυρες τους συναντάμε:

α. Μόνο στα πρώτα χρόνια ζωής της Εκκλησίας β. Από τον 1ο μέχρι έως τον 7ο αιώνα
γ. Σε κάθε χρονική στιγμή της ζωής της Εκκλησίας

4. Ο νεομάρτυρας Αχμέτ μαρτύρησε με:

α. Αποκεφαλισμό β. Λιθοβολισμό γ. Απαχονισμό

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Νεομάρτυρες και Γενοκτονίες

A. Γενοκτονία

ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ: Η συστηματική και ολοκληρωτική εξόντωση φυλής, έθνους ή θρησκευτικής ομάδας, η οποία επιτυγχάνεται βάσει σχεδίου.

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **σχεδιάσουμε** στον πίνακα ή σε ένα ρολό χαρτί το περίγραμμα ενός ανθρώπου που κινδυνεύει με εξόντωση εξαιτίας της εθνικής ή φυλετικής του ταυτότητας.
2. Ας **σημειώσουμε** μέσα στο περίγραμμα τι σκέφτεται και πώς νιώθει ο άνθρωπος αυτός και, έξω από το περίγραμμα, τις σκέψεις και τα συναισθήματα των γύρω του.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Από όσους μαρτύρησαν σε ιστορικές γενοκτονίες, ποιους χαρακτηρίζουμε ως νεομάρτυρες και ποιους ως εθνομάρτυρες και γιατί;

B. Μαρτύριο και γενοκτονία

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Έντεχνος Συλλογισμός:
Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ας **δούμε** την εικόνα και
ας **απαντήσουμε** στις ερωτήσεις:

1. Τι **βλέπουμε**;
2. Τι **νομίζουμε**;
3. Τι **αναρωτιόμαστε**;

Ο Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης

Γ. Ιστορικό πλαίσιο γενοκτονίας

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο.
2. Ένας/Μία μαθητής/-τρια **ας καθίσει** σε μία καρέκλα **υποδουόμενος/-η** τον Άγιο Χρυσόστομο Σμύρνης.
3. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες **ας ρωτήσουμε** σχετικά με τα γεγονότα, τα κίνητρα, τις αντιλήψεις, τα συναισθήματα, τις προσδοκίες, τις αξίες, τα σχέδια και το ιστορικό πλαίσιο που έζησε. Οι ερωτήσεις μπορεί να αναφέρονται και σε γεγονότα που δεν υπάρχουν στο κείμενο.

«Ο Χρυσόστομος Καλαφάτης γεννήθηκε στην Τριγλία της Προποντίδας το 1867 Σπούδασε στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης (1884 - 1891) και υπηρέτησε ως αρχιδιάκονος του Μητροπολίτη Μυτιλήνης Κωνσταντίνου Βαλιάδη, ο οποίος αναδείχθηκε Οικουμενικός Πατριάρχης ως Κωνσταντίνος Ε΄ (1897). Χρημάτισε πρωτοσύγκελος της Μεγάλης Εκκλησίας και το 1902 χειροτονήθηκε από τον Πατριάρχη Ιωακείμ Γ΄ Μητροπολίτη Δράμας (1902 - 1910). Οι αγώνες του εναντίον της βουλγαρικής προπαγάνδας και υπέρ της τόνωσης του εθνικού φρονήματος ενόχλησαν την Υψηλή Πύλη, η οποία αξίωσε από το Πατριαρχείο την άμεση ανάκληση του (1907). Αποχωρίστηκε με πικρία το ποίμνιό του και αποσύρθηκε στην Τριγλία μέχρι τη μετάθεσή του στη Μητρόπολη Σμύρνης (11 Μαρτίου 1910).

Στη Μητρόπολη Σμύρνης συνέχισε τους εθνικούς του αγώνες, οργάνωσε μάλιστα, πάνδημο συλλαλητήριο για να καταγγείλει τις βιαιότητες των Βουλγάρων εναντίον των Ελλήνων στη Μακεδονία και την υποστήριξη των τουρκικών αρχών στη βουλγαρική προπαγάνδα, καθώς και τις γενικότερες καταπιέσεις της Υψηλής Πύλης στον ελληνισμό του οθωμανικού κράτους. Οι τουρκικές αρχές της περιοχής δορυβήθηκαν και πέτυχαν την απομάκρυνσή του από τη Μητρόπολη Σμύρνης (1914), στην οποία επέστρεψε μετά την ανακωχή του Μούνδρου (1918). Κατά την περίοδο της ελληνικής διοίκησης της Σμύρνης (1919-1922), λειτουργούσε ως αναδιαμφισβήτητος εθνάρχης του μικρασιατικού Ελληνισμού και ως ο εμπνευ-

σμένος ηγέτης της “Μικρασιατικής Άμυνας” για τη δημιουργία αυτόνομου κράτους σε περίπτωση ήττας του ελληνικού στρατού. Η κατάρρευση, όμως, του μικρασιατικού μετώπου (Αύγουστος 1922) απογοήτευσε τον μεγαλόπνοο Μητροπολίτη, ο οποίος αποδοκίμασε τα σχέδια των Μεγάλων Δυνάμεων για την απομάκρυνση του ελληνικού στοιχείου από τη Μικρά Ασία και αρνήθηκε να εγκαταλείψει τον λαό του, παρά την πίεση των προξένων της Αγγλίας και της Γαλλίας. Στις 27 Αυγούστου 1922 συνελήφθη από τον Τούρκο φρούραρχο της πόλης, Νουρεντίν πασά, μετά το τέλος της θείας λειτουργίας στον ναό της Αγίας Φωτεινής και παραδόθηκε στον εξαγριωμένο τουρκικό όχλο. Έπειτα από φρικτά βασανιστήρια, βρήκε μαρτυρικό θάνατο. Πρέπει να σημειώσουμε ότι η γαλλική περιπόλος παρακολουθούσε τα γεγονότα μέχρι τη σκηνή που περιγράψαμε. Οι άντρες που την αποτελούσαν (επρόκειτο για ναύτες), από την αγανάκτηση και ήθελαν να επέμβουν. Ο επικεφαλής, όμως, αξιωματικός, με το περίστροφο στο χέρι ακολουθούσε τις διαταγές που τους είχαν δοθεί και τους εμπόδιζε να κάνουν οποιαδήποτε κίνηση. Στη συνέχεια, δεν είδαμε πια το Μητροπολίτη, που τον αποτελείωσαν σε μικρή απόσταση πιο πέρα». (Rene Puaux, *Ο θάνατος της Σμύρνης*, Αθήνα 1992, σσ. 57-58). (διασκευή)

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Οι νεομάρτυρες του 20ού αιώνα συνδέονται:

α. Με σύγχρονες γενοκτονίες β. Με την παρουσία της αγιότητας στο σήμερα γ. Με την πίστη στον Θεό

2. Ο Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης:

α. Βίωσε τη Μικρασιατική Καταστροφή β. Θεωρείται μάρτυρας του 20ού αιώνα
γ. Δεν εγκατέλειψε το ποίμνιό του

3. Τον Άγιο Χρυσόστομο Σμύρνης τον έριξε στο πλήθος:

α. Ο Νουρεντιν Πασάς β. Ο Γάλλος στρατιωτικός γ. Ο έπαρχος της Σμύρνης

4. Μια γνωστή γενοκτονία είναι:

α. Των Ποντίων β. Των Αρμενίων γ. Και των Ποντίων και των Αρμενίων

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **συνδέσουμε** το κήρυγμα των προφητών για τον Μεσσία με το πρόσωπο του Χριστού (1η ΔΕ)
- **ερμηνεύσουμε** το ελπιδοφόρο μήνυμα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, μέσα από τη σχετική βιβλική διήγηση (1η ΔΕ)
- **συσχετίσουμε** την Ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού με το σχέδιο της Θείας Οικονομίας, για την αποκατάσταση της σχέσης Θεού-ανθρώπου και τη σωτηρία του δεύτερου (2η ΔΕ)

αναμονή

ελπίδα

σχέδιο

ερχομός

Κάθε αναμονή έχει μια γλυκόπικρη γεύση. Γλυκιά, εξαιτίας της προσδοκίας της πραγμάτωσης αυτού που ποθούμε να συμβεί, πικρή εξαιτίας του ότι το ποθούμενο δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί. Εν αντιθέσει, η διακοπή της σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό, οδήγησε το ανθρώπινο γένος σε μια περιπέτεια γεμάτη από πόνο και φθορά, αλλά ταυτόχρονα καλλιέργησε και

την ελπίδα ότι ο Θεός δεν θα άφηνε μόνα και εγκαταλελειμμένα τα πλάσματά του. Χιλιάδες χρόνια η ανθρωπότητα ζούσε την αναμονή του ερχομού Εκείνου που θα φώτιζε τα σκοτάδια της ύπαρξής της με το ελπιδοφόρο μήνυμα της Ανάστασης και της Σωτηρίας. Ας παρακολουθήσουμε αυτήν την πορεία αναμονής, υπόσχεσης και ερχομού του Χριστού μέσα από τη σχέση Προφητών, Θεοτόκου και Ενανθρώπισης.

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Μεσσίας και Χριστός

A. Η αναμονή στη ζωή μας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Στο σκοινί της μπουγάδας

1. Ας **γράψουμε** σε ένα χαρτί κάτι που περιμέναμε/ουμε να συμβεί με πολλή ανυπομονησία.
2. Ας **διπλώσουμε** το χαρτί και ας το **κρεμάσουμε** στο σκοινί της μπουγάδας.
3. Ο/Η εκπαιδευτικός **διαβάζει** τα χαρτιά και οι υπόλοιποι/-ες **μαντεύουμε** ποιος/-α το έγραψε.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Η αναμονή, πότε μπορεί να θεωρηθεί ωφέλιμη για τη ζωή μας;

B. Παγκόσμια αναμονή

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου

1. Ανά θρανίο ας **επιλέξουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα.
2. Ας **σκεφτούμε** αρχικά ατομικά ποιο πρόσωπο περιγράφουν οι προφήτες ως προσδοκώμενο.
3. Ας **συζητήσουμε** όσα σκεφτόμαστε με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας **καταλήξουμε** σε κοινή θέση.
4. Ας **παρουσιάσουμε** τη θέση μας στην ολομέλεια της τάξης.

Α. «Τότε είπε ο Κύριος ο Θεός στο φίδι: “Γι’ αυτό που έκανες, καταραμένο να ‘σαι μόνο εσύ απ’ όλα τα ζώα της γης! Με την κοιλιά θα σέρνεσαι και χώμα θα τρως σ’ όλη σου τη ζωή. Έχδρα θα βάλω ανάμεσα σ’ εσένα και τη γυναίκα, και ανάμεσα στο σπέρμα σου και στο σπέρμα της. Εκείνος θα σου συντρίψει το κεφάλι κι εσύ θα του πληγώσεις τη φτέρνα”». (Γεν. 3: 14-15)

Β. «Κι εσύ Βηθλεέμ, περιοχή του Ιούδα, δεν είσαι καθόλου ασήμαντη ανάμεσα στις επιφανέστερες

πόλεις του Ιούδα, γιατί από σένα θα βγει αρχηγός, που θα καθοδηγήσει τον λαό μου, τον Ισραήλ...» (Μιχ. 5: 12)

Γ. «Γι’ αυτό, ο ίδιος ο Κύριος θα σας δώσει σημάδι. Δείτε, η Παρθένος θα συλλάβει και θα γεννήσει γιο, ο οποίος θα ονομαστεί Εμμανουήλ» (Ησ. 7: 14)

Δ. «Έχε χαρά μεγάλη, θυγατέρα Σιών. Να αλαλάξεις, θυγατέρα Ιερουσαλήμ. Δες! Ο Βασιλιάς σου έρχεται σε σένα! Αυτός είναι δίκαιος και σώζει. Είναι πρῶτος και κάθεται πάνω σε γαϊδουράκι» (Ζαχ. 9: 9)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Με ποιο γεγονός ξεκινά η πραγμάτωση αυτών των προφητειών;

Γ. Η αναμονή γίνεται γεγονός

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σύγκριση κειμένων

1. Ας **συγκρίνουμε** τα δύο κείμενα μεταξύ τους, διαπιστώνοντας ομοιότητες και διαφορές.
2. Ας **καταγράψουμε** τις θέσεις μας.
3. Ας **παρουσιάσουμε** τις απόψεις μας στην ολομέλεια.

Α. «Απ’ όλα τα ζώα του αγρού, που είχε δημιουργήσει ο Κύριος ο Θεός, το φίδι ήταν το πιο πανούργο. Είπε λοιπόν το φίδι στη γυναίκα: “Αλήθεια είπε ο Θεός να μη φάτε από κανένα δέντρο του κήπου;”. Η γυναίκα τού απάντησε: “Μπορούμε να φάμε καρπούς απ’ όλα τα δέντρα, εκτός από κείνο που βρίσκεται στη μέση του κήπου. Ο Θεός είπε να μη φάμε τον καρπό του, ούτε καν να τον αγγίζουμε, για να μην πεθάνουμε”. Τότε το φίδι είπε στη γυναίκα: “Όχι βέβαια! Δεν θα πεθάνετε· ξέρει, όμως, ο Θεός ότι την ημέρα που θα φάτε απ’ αυτό, θα ανοιχτούν τα μάτια σας και θα γίνετε σαν θεοί, και θα γνωρίζετε το καλό και το κακό”. Η γυναίκα είδε ότι οι καρποί του δέντρου ήταν εύγευστοι, ελκυστικοί και ξεσήκωναν την επιθυμία για την απόκτηση γνώσης. Πήρε, λοιπόν, από τους καρπούς του κι έφαγε· έδωσε και στον άντρα της που ήταν μαζί της και έφαγε κι αυτός. Τότε άνοιξαν τα μάτια και των δύο και κατάλαβαν ότι ήταν γυμνοί. Έραφαν, λοιπόν, φύλλα συκιάς και έφτιαξαν καλύμματα για να σκεπάσουν τη γύμνια τους». (Γεν. 3: 1-6)

Β. «Τον έκτο μήνα, λοιπόν, ο Θεός έστειλε τον άγγελο Γαβριήλ να πάει σε μια πόλη της Γαλιλαίας που ονομάζεται Ναζαρέτ, σε μια παρθένο αρραβωνιασμένη μ’ έναν άντρα από τη γενιά του Δαβίδ, που ονομαζόταν Ιωσήφ. Και το όνομα της παρθένου ήταν Μαριάμ. Παρουσιάστηκε, λοιπόν, ο άγγελος σ’ αυτήν και της είπε: “Χαίρε εσύ, η πλημμυρισμένη με δεία χάρη. Ο Κύριος είναι μαζί σου. Ευλογημένη είσαι εσύ ανάμεσα στις γυναίκες!” Μα εκείνη, σαν τον είδε, ταράχτηκε με τα λόγια του, και συλλογιζόταν τι τάχα να σήμαινε ο χαριετισμός αυτός. Της είπε τότε ο άγγελος: “Μη φοβάσαι, Μαριάμ, γιατί βρήκες χάρη από τον Θεό. Και τώρα, άκου! Θα μείνεις έγκυος, θα γεννήσεις γιο, και θα τον ονομάσεις Ιησού. Αυτός θα είναι μεγάλος και Γιος του Υψίστου θα ονομαστεί. Και θα του δώσει ο Κύριος ο Θεός τον θρόνο του Δαβίδ, του προπάτορά του. Και θα βασιλεύει στον οίκο του Ιακώβ στους αιώνες και η βασιλεία του δεν θα έχει τέλος”. Είπε τότε η Μαριάμ στον άγγελο: “Πώς είναι δυνατόν να γίνει αυτό, αφού δεν έχω σαρκική σχέση με άντρα;” Και

της αποκρίθηκε ο άγγελος: “Το Άγιο Πνεύμα θα έρδει επάνω σου και η δύναμη του Υψίστου θα σε καλύψει. Γι’ αυτό και το άγιο παιδί που θα γεννηθεί, Γιος Θεού θα ονομαστεί. Και, άκου! Η Ελισάβετ η συγγενής σου έχει κι αυτή συλλάβει γιο, τώρα στα γερατειά της, κι αυτός είναι ο έκτος μήνας εγκυμο-

σύνης αυτής που την έλεγαν στείρα! Γιατί τίποτε απ’ όσα ειπώθηκαν δεν είναι ακατόρθωτο για τον Θεό”. Τότε η Μαριάμ είπε: “Νά ‘μαι, η δούλη του Κυρίου. Ας γίνει σύμφωνα με τον λόγο σου”. Κι έφυγε απ’ αυτήν ο άγγελος». (Λκ. 1: 26-36)

Αντρέι Ρουμπλιώφ, Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, 1405
Πινακοθήκη Τρετιακόφ (Tretyakov Gallery), Μόσχα

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Συζήτησε με τον/τη διπλανό/-ή σου, τι φαντάζεστε ότι θα είχε συμβεί, αν η Παναγία αρνούταν τη συμμετοχή της στη σωτηρία του ανθρώπου. Γράψτε ένα κείμενο στο οποίο θα παρουσιάζετε τις σκέψεις σας.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς χρησιμοποίησαν την ελευθερία τους η Εύα και η Παναγία;
Γιατί ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου αποτελεί γεγονός ελπίδας;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σύνταξη κειμένου

1. Ας **υποθέσουμε** ότι είμαστε παραλήπτες της παρακάτω καθολικής επιστολής του Αποστόλου Πέτρου.
2. Ας **απαντήσουμε** σε αυτή σχολιάζοντας το πώς εμείς βλέπουμε την πραγμάτωση όσων εκείνος αναφέρει στην επιστολή του.

Δ. Η εκπλήρωση στο σήμερα

Προαιρετική εργασία στο σπίτι: Μετατροπή κειμένου σε τέχνη

Ας **αποδώσουμε** καλλιτεχνικά τη βιβλική αφήγηση του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, μετατρέποντάς τη σε κείμενο, ζωγραφική, ποίημα, κολάζ, μουσικό κομμάτι κ.ά..

«Τον Χριστό τον αγαπάτε, αν και δεν τον έχετε γνωρίσει κατ' όψη. Τώρα δεν τον βλέπετε, πιστεύετε, όμως, σ' αυτόν, και αυτό σας γεμίζει ανείπωτη χαρά και αγαλλίαση και προγεύεστε την τελική δόξα, δηλαδή τη σωτηρία σας, που είναι κι ο τελικός στόχος της πίστης σας. Αυτήν τη σωτηρία την αναζήτησαν διεξοδικά και γι' αυτήν ερεύνησαν οι προφύτες, οι οποίοι προφήτεψαν για τη χάρη που σας δόθηκε. Ο Θεός τούς αποκάλυψε ότι όσα έλεγαν δεν αφο-

ρούσαν τη δική τους γενιά αλλά τη δική σας. Όλα αυτά τ' ακούσατε τώρα από εκείνους, οι οποίοι σας έφεραν το χαρμόσυνο μήνυμα (δηλαδή, τους αποστόλους) με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος που στάλθηκε από τον ουρανό. Αυτό το μήνυμα, ακόμα και οι άγγελοι θα ήθελαν να το κατανοήσουν».
(Α΄ Πετ. 1: 8-13)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Στις μέρες μας, το πρόσωπο του Χριστού μπορεί να αποτελέσει ελπίδα για τον άνθρωπο;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Στο περιστατικό του Ευαγγελισμού η Παναγία εκφράζει:

α. Τις αντιρρήσεις της β. Τις λογικές της αμφιβολίες γ. Την πίστη της στον Θεό

2. Οι προφύτες της Π.Δ. είχαν ως κεντρικό θέμα διδασκαλίας:

α. Την έλευση του Μεσσία β. Την ίδρυση της Εκκλησίας γ. Τη δευτέρα παρουσία του Χριστού

3. Το όνομα του Χριστού σύμφωνα με τον προφήτη Ησαΐα ήταν:

α. Σωτήρ β. Μεσσίας γ. Εμμανουήλ

4. Τόσο η Παναγία όσο και η Εύα χρησιμοποίησαν με διαφορετικό τρόπο:

α. Την ελευθερία τους β. Την αγάπη τους για τον Θεό γ. Τη θέλησή τους για σωτηρία

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Αποκαθιστώντας τη σχέση μου με τον Θεό

A. Η συμφιλίωση

Δραστηριότητα Έντεχνος Συλλογισμός:

Αρχή, μέση, τέλος

Η διπλανή εικόνα είναι το τέλος μιας ιστορίας. Ας επιχειρήσουμε να φανταστούμε τι είχε προηγηθεί. Κατόπιν, ας προσθέσουμε τίτλο στην εικόνα.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Με ποιους τρόπους μπορεί να αποκατασταθεί μια σχέση μεταξύ δύο ανθρώπων;

B. Η συμφιλίωση με τον Θεό

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: “Σχετικά με αυτό θα είχα να πω”

Ας διαβάσουμε την παρακάτω πρόταση και ας τοποθετηθούμε με σχόλια απέναντι σε αυτή.

“Κι όλα αυτά προέρχονται από το Θεό που μας συμφιλίωσε μαζί του διά του Ιησού Χριστού”
(Β΄ Κορ. 5:18)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί και με ποιόν τρόπο έπρεπε ο άνθρωπος να συμφιλιωθεί με τον Θεό;

Γ. Το σχέδιο αποκατάστασης της σχέσης με τον Θεό

Η ενανθρώπιση του Χριστού αποτελεί κεντρικό γεγονός στο σχέδιο της θείας οικονομίας, μέσω του οποίου ο Θεός επαναφέρει τον άνθρωπο από την πλάνη στην αλήθεια. Ο άνθρωπος, αποστατώντας από τον Δημιουργό του, βυθίστηκε στη φθορά, τον θάνατο και την ειδωλολατρία, ανίκανος να σωθεί από μόνος του. Με φιλόδοξη αγάπη, ο Θεός σχεδίασε τη σωτηρία, αποκαθιστώντας τη διασπασμένη φύση του ανθρώπου. Η ενανθρώπιση του Χριστού αποκαλύπτει την ενέργεια του Θεού να θεραπεύσει τον πνευματικά ασθενή άνθρωπο και να τον επαναφέρει στην κοινωνία μαζί Του. Έτσι, ολοκληρώνεται η αποκατάσταση της σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό.

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου - Συζήτησε - Μοιράσου

1. Ας **επιλέξουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα ή κάποιο από το QR code.
2. Ας **σκεφτούμε**, αρχικά ατομικά, γιατί η ενανθρώπιση του Θεού αποτέλεσε την αρχή της αποκατάστασης των σχέσεων Θεού και ανθρώπου.
3. Ας **συζητήσουμε** τις σκέψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας.
4. Ας **ετοιμάσουμε** ένα κοινό κείμενο δέκα σειρών που να δικαιολογεί την απάντησή μας.
5. Ας **παρουσιάσουμε** τα κείμενά μας στην ολομέλεια της τάξης.

Επιπλέον
κείμενα

A. «Αυτός η κεφαλή του σώματος που είναι η Εκκλησία, αυτός αρχή της νέας ανθρωπότητας απ' τους νεκρούς ο πρωταναστημένος, ώστε να γίνει σ' όλα πρώτος. Γιατί μέσα σ' εκείνον η θεότητα έστερξε ολάκερη να κατοικήσει, κι όλα όσα στη γη κι όσα στον ουρανό μαζί της να συμφιλιώσει δι' αυτού, που την ειρήνη έφερε με του σταυρού του το αίμα. Έτσι έγινε και με εσάς. Άλλοτε ήσασταν αποξενωμένοι από τον Θεό κι είχατε απέναντί του εχθρικές διαθέσεις, όπως έδειχναν τα πονηρά σας έργα. Αλλά τώρα ο Χριστός, πεθαίνοντας ως άνθρωπος, σας συμφιλίωσε με το Θεό, για να σας παρουσιάσει μπροστά του αγίους, αψεγάδιαστους και χωρίς καμία κατηγορία εναντίον σας». (Κολ. 1: 17-18)

B. «Επειδή, λοιπόν, τα παιδιά αυτά ήταν άνθρωποι, έγινε κι ο Ιησούς άνθρωπος, για να καταργήσει με τον θάνατό του αυτόν που εξουσίαζε τον θάνατο, δηλαδή τον διάβολο. Μ' αυτόν τον τρόπο, απελευθέρωσε όσους ο φόβος του θανάτου τούς είχε καταδικάσει να είναι δούλοι σ' όλη τους τη ζωή. Είναι φανερό ότι δεν έρχεται να βοηθήσει αγγέλους, αλλά τους απογόνους του Αβραάμ. Έπρεπε να γίνει σε όλα όμοιος με τ' αδέρφια του, ώστε να είναι σπλαχνικός και πιστός αρχιερέας στην υπηρεσία του Θεού, ώστε να συγχωρεθούν οι αμαρτίες του λαού. Έτσι, επειδή ο ίδιος υπέφερε και δοκιμάστηκε, μπορεί τώρα να βοηθήσει αυτούς που δοκιμάζονται». (Εβρ. 2: 14-18)

Εναλλακτική δραστηριότητα:
Σκέψου - Συζήτησε - Μοιράσου

1. Ας διαβάσουμε το κείμενο από το QR code.
2. Ας σκεφτούμε, αρχικά ατομικά, τον ρόλο της Παναγίας και του Χριστού μέσα στο σχέδιο της Θείας Οικονομίας.
3. Ας συζητήσουμε τις σκέψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας.
4. Ας ετοιμάσουμε ένα κοινό κείμενο δέκα σειρών που να δικαιολογεί την απάντησή μας.

Επιπλέον
κείμενα
για τη Θεία
Οικονομία

Συζήτηση στην ολομέλεια

Στη συμφιλίωση Θεού και ανθρώπου, ποιος αναλαμβάνει την πρωτοβουλία και γιατί;

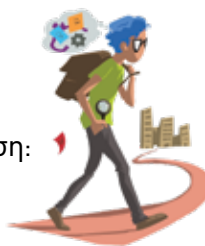

Δ. Οι σχέσεις Θεού και ανθρώπου σήμερα

Ατομική δραστηριότητα: Δημιουργική Γραφή

1. Ας συντάξουμε ατομικά ένα κείμενο ξεκινώντας με τη φράση: "Αν ο Χριστός δεν ερχόταν στη γη..."
2. Ας διαβάσουμε στην ολομέλεια το κείμενο που γράψαμε.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί είναι ανάγκη ο σύγχρονος άνθρωπος να αποκαταστήσει τη σχέση του με τον Θεό;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Με την Ενανθρώπιση του Χριστού, ο άνθρωπος:

α. Αποκατέστησε τη σχέση του με τον Θεό β. Μπόρεσε να σωθεί γ. Επέστρεψε στον παράδεισο

2. Στη συμφιλίωση του Θεού με τον άνθρωπο:

α. Ο άνθρωπος αναζητά την ένωση β. Ο Θεός αναλαμβάνει πρωτοβουλία γ. Ο άνθρωπος δηλώνει υποταγή

3. Η συμφιλίωση είναι ο τρόπος:

α. Να γνωρίσεις τον άνθρωπο β. Να διορθωθεί ένα λάθος γ. Να αποδείξεις την αγάπη

4. Ποιο είναι το κύριο μήνυμα της συμφιλίωσης του ανθρώπου με τον Θεό;

α. Να επιβληθεί η θεία δικαιοσύνη στον άνθρωπο β. Να αποκατασταθεί η σχέση αγάπης και εμπιστοσύνης μεταξύ Θεού και ανθρώπου γ. Να δηλωθεί η κυριαρχία του Θεού στον κόσμο.

15 ο Χριστός ανάμεσα στους ανθρώπους

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα επιδιώξουμε να:

- **εξηγήσουμε** γιατί η γέννηση του Χριστού αποτελεί γενέθλια ημέρα της ανθρωπότητας (1η ΔΕ)
- **εντοπίσουμε** μέσα από βιβλικά παραδείγματα τις συνέπειες της Θείας ενανθρωπίσεως στη ζωή του ανθρώπου (2η ΔΕ)

Οι ειδικοί λένε πως, λίγο πριν γεννηθούμε, βιώνουμε ένα τεράστιο στρες, το οποίο ανεβάζει τους καρδιακούς μας παλμούς στα ύψη. Η αγωνία αυτή προέρχεται από μια ασυνείδητη αβεβαιότητα για το πώς θα εξελιχθεί η γέννα. Έτσι, και η ανθρωπότητα, πριν γεννηθεί ο Χριστός, βίωνε μια αγωνία, εξαιτίας της απόλυτης κυριαρχίας του θανάτου. Θα λέγαμε, μάλιστα, ότι ζούμε στον πολιτισμό του θανάτου, μιας και είμαστε τα μόνα πλάσματα που γνωρίζουμε ότι θα πεθάνουμε. Ο θάνατος μάς γεμίζει αβεβαιότητα και απελπισία, γιατί είναι μη αναστρέψιμος. Μόνον ο Χριστός έδωσε μια νέα προοπτική στο γεγονός του θανάτου, γιατί, πρωτίστως, έδωσε νέα προοπτική στο γεγονός της ζωής. Δεν είναι τυχαίο που ο Μ. Βασίλειος ονόμασε τα Χριστούγεννα ως γενέθλια ημέρα της ανθρωπότητας.

Ελπίδα

αναμονή

Χριστούγεννα

ενανθρώπιση

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Χριστού γέννα

A. Τα γενέθλιά μας

 Ατομική δραστηριότητα:
Μήνυμα στον τοίχο

Συζήτηση στην ολομέλεια

1. Ας **γράψουμε** σε ένα χαρτί γιατί είναι σημαντικά τα γενέθλια για εμάς.
2. Ας **κολλήσουμε** το χαρτί μας στον πίνακα.
3. Ο/Η εκπαιδευτικός **διαβάζει** ό,τι γράψαμε.

Γιατί, κατά τη γνώμη σας, οι άνθρωποι δίνουν τόση σημασία στα γενέθλιά τους;

B. Τα γενέθλια του Χριστού

 Δραστηριότητα ανά θρανίο:
Έντεχνος συλλογισμός - Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα της γέννησης του Χριστού στη διπλανή σελίδα και ας **απαντήσουμε** στις ερωτήσεις:

1. Τί **βλέπουμε**;
2. Τι **νομίζουμε** ότι συμβαίνει;
3. Τι μας κάνει να **αναρωτιόμαστε**;

Η Ορθόδοξη Εκκλησία έχει εντάξει στο εορτολόγιό της τα γενέθλια τριών μόνο προσώπων, του Χριστού (25 Δεκεμβρίου), της Παναγίας (8 Σεπτεμβρίου) και του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου (24 Ιουνίου).

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο: Εντοπίζουμε τα κοινά

1. Ας **διαβάσουμε** τους στίχους από τον εκκλησιαστικό ύμνο (απολυτίκιο Χριστουγέννων) και από το κοσμικό τραγούδι γενεθλίων.
2. Τι **παρατηρούμε**; Έχουν κοινά σημεία;

Απολυτίκιο Χριστουγέννων: “Ἡ γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ, τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως· ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἄστροις λατρεύοντες, ὑπὸ ἄστέρος ἐδιδάσκοντο· σὲ προσκυνεῖν, τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ σὲ γινώσκειν ἐξ ὕψους ἀνατολήν, Κύριε δόξα σοι”.

Ἡ γέννησή σου, Χριστέ, ὁ Θεὸς μας, ἔκανε νὰ ἀνατείλει στον κόσμο μας τὸ φῶς τῆς γνώσης. Μέσα ἀπὸ αὐτὴν (τὴ γέννησή σου) ἐκεῖνοι που λάτρευαν τὰ ἄστρα, διδάσκονταν ἀπὸ ἓνα ἀστέρι νὰ σε προσκυνοῦν, ἐσένα, τὸν Ἥλιο τῆς Δικαιοσύνης, καὶ νὰ σε γνωρίζουν ὡς τὴν ἀνατολή, τὴ σταλμένη ἀπὸ ψηλά. Κύριε, δόξα σ’ ἐσένα. (ἀπόδοση τῶν συγγραφέων)

Τραγούδι γενεθλίων:

Νὰ ζήσεις (ὄνομα) καὶ χρόνια πολλὰ, μέγας/-ῆ νὰ γίνεις με ἄσπρα μαλλιά.
Παντοῦ νὰ σκορπίζεις τῆς γνώσης τὸ φῶς καὶ ὅλοι νὰ λένε, “νὰ, ἓνας/μία σοφός”.

Ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ, Ἀγνώστου ζωγράφου, πιθανῶς ἀπὸ τὴν Κρήτη, 15ος αἰ.

Απολυτίκιο Χριστουγέννων

Συζήτηση στην ολομέλεια

Κατὰ τὴ γνώμη σας, ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι σημαντικὴ καὶ γιατί;

Γ. Χριστούγεννα: Κάτι το εντελώς νέο

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Καρέκλα των αποκαλύψεων

- Ας **διαβάσουμε** τὸ παρακάτω κείμενο.
- Ἐνας/Μία μαθητής/-τρια κάθετα σε μίᾳ καρέκλα **υποδύομενος/-ῆ** ἓναν ἀπὸ τοὺς Μάγους.
- Ας **ρωτήσουμε** τὸν Μάγο σχετικά με τὰ γεγονότα, τὰ κίνητρα τοῦ ταξιδιοῦ τοῦ, τὶς ἀντιλήψεις τοῦ, τὰ συναισθήματά τοῦ, τὶς προσδοκίες τοῦ, τὶς ἀξίες τοῦ, τὰ σχέδιά τοῦ κ.ά. Οἱ ἐρωτήσεις μπορεῖ νὰ ἀναφέρονται καὶ σε γεγονότα που δὲν ὑπάρχουν στο κείμενο.

«Η γέννηση του Ιησού Χριστού έγινε ως εξής: Η μητέρα του, η Μαρία, αρραβωνιάστηκε με τον Ιωσήφ. Προτού, όμως, συνευρεθούν, έμεινε έγκυος με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος. Ο μνηστήρας της, ο Ιωσήφ, επειδή ήταν ευσεβής και δεν ήθελε να τη διαπομπεύσει, αποφάσισε να διαλύσει τον αρραβώνα, χωρίς επίσημη διαδικασία. Όταν, όμως, κατέληξε σ' αυτή τη σκέψη, εμφανίστηκε στον ύπνο του ένας άγγελος σταλμένος από τον Θεό και του είπε: “Ιωσήφ, απόγονε του Δαβίδ, μη διστάσεις να πάρεις στο σπίτι σου τη Μαριάμ, γιατί το παιδί που περιμένει προέρχεται από το Άγιο Πνεύμα. Θα γεννήσει γιο, και θα του δώσουν το όνομα Ιησούς, γιατί αυτός θα σώσει το λαό του από τις αμαρτίες τους”. Με όλα αυτά που έγιναν, εκπληρώθηκε ο λόγος του Κυρίου, που είχε πει ο προφήτης ότι παρθένος θα μείνει έγκυος και θα γεννήσει γιο, και θα του δώσουν το όνομα Εμμανουήλ που σημαίνει ο Θεός είναι μαζί μας. Όταν ξύπνησε ο Ιωσήφ, έκανε όπως τον πρόσταξε ο άγγελος του Κυρίου και πήρε στο σπίτι του τη Μαρία.

Όταν γεννήθηκε ο Ιησούς στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας, στα χρόνια του βασιλιά Ηρώδη, έφτασαν στα Ιεροσόλυμα σοφοί μάγοι από την Ανατολή και ρωτούσαν: “Πού είναι ο νεογέννητος βασιλιάς των Ιουδαίων; Είδαμε ν' ανατέλλει το άστρο του και ήρθαμε να τον προσκυνήσουμε”. Όταν έμαθε το νέο ο Ηρώδης, ταράχτηκε. Φώναξε, λοιπόν, όλους

τους αρχιερείς και τους γραμματείς του λαού και ζήτησε να τον πληροφορήσουν πού θα γεννηθεί ο Μεσσίας. Κι αυτοί του είπαν: “Στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας, γιατί έτσι γράφει ο προφήτης. Κι εσύ Βηθλεέμ, στην περιοχή του Ιούδα, δεν είσαι διόλου ασήμαντη ανάμεσα στις σπουδαιότερες πόλεις του Ιούδα, γιατί σε σένα θα βγει αρχηγός, που θα οδηγήσει τον λαό μου, τον Ισραήλ”. Ο Ηρώδης τότε κάλεσε κρυφά τους μάγους κι έμαθε απ' αυτούς από πότε ακριβώς φάνηκε το άστρο. Έπειτα τους έστειλε στη Βηθλεέμ, λέγοντάς τους: “Πηγαίνετε και ψάξτε καλά για το παιδί· μόλις το βρείτε, να με ειδοποιήσετε, για να έρθω κι εγώ να το προσκυνήσω”. Οι μάγοι άκουσαν τον βασιλιά κι έφυγαν. Μόλις ξεκίνησαν, ξαναφάνηκε το άστρο που είχαν δει ν' ανατέλλει με τη γέννηση του παιδιού, και προχωρούσε μπροστά τους· τελικά ήρθε και στάθηκε πάνω από τον τόπο όπου βρισκόταν το παιδί. Χάρηκαν πάρα πολύ που είδαν ξανά το αστέρι. Όταν μπήκαν στον χώρο, είδαν το παιδί με τη Μαρία, τη μητέρα του, κι έπεσαν στη γη και το προσκύνησαν. Ύστερα άνοιξαν τους θησαυρούς τους και του πρόσφεραν δώρα: χρυσάφι, λιβάνι και σμύρνα. Ο Θεός, όμως, τους πρόσταξε στο όνειρό τους να μην ξαναγυρίσουν στον Ηρώδη, έφυγαν για την πατρίδα τους από άλλο δρόμο.» (Μτ. 1: 18 - 2: 12) (διασκευή)

Χρήσιμες πληροφορίες για την κατανόηση της βιβλικής διήγησης της Γέννησης του Χριστού:

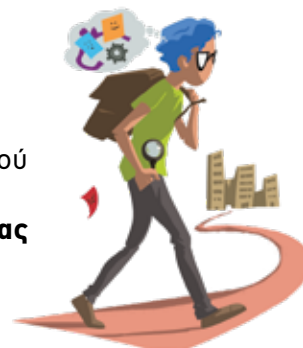
- **...να τη διαπομπεύσει:** άνδρας και γυναίκα οι οποίοι είχαν σχέσεις εκτός νόμιμου γάμου τιμωρούνταν με θάνατο (Λευιτ. 20:10). Όταν ο Ιωσήφ διαπίστωσε ότι η Μαρία ήταν έγκυος χωρίς τη δική του συμμετοχή σε αυτό το γεγονός, όφειλε, σύμφωνα με τον Νόμο, να την καταγγείλει, ώστε να δανατωθεί δημόσια.
- **Μάγοι από την ανατολή:** Πρόκειται για ιερείς του Ζωροαστρισμού, δηλαδή της αρχαίας περσικής θρησκείας. Ταυτόχρονα ήταν μαθηματικοί, αστρονόμοι και αστρολόγοι. Εξαιρετικά μορφωμένοι, πλούσιοι και μέλη της ανώτερης τάξης της περσικής κοινωνίας.
- **Βασιλιάς των Ιουδαίων - Μεσσίας:** Στην ιουδαϊκή θρησκεία οι δύο αυτοί όροι ταυτίζονται.
- **Ηρώδης:** Βασιλιάς της Ιουδαίας στα χρόνια του Χριστού. Αδίστακτος και μοχθηρός άνθρωπος που κατέλαβε την εξουσία με ύπουλο τρόπο και εμφύλιο πόλεμο. Κυβέρνησε με σκληρότητα, εξοντώνοντας τους αντιπάλους του πραγματικούς ή φανταστικούς. Δολοφόνησε μέχρι και τρία από τα παιδιά του. Ταυτόχρονα, πραγματοποίησε μεγάλα έργα. Το διασημότερο όλων ήταν ο (τρίτος) Ναός του Σολομώντα.
- **Χρυσάφι, Λιβάνι, Σμύρνα:** Δώρα των Μάγων στον Ιησού (ως Μεσσία) με έντονο συμβολισμό. Το χρυσάφι για τη βασιλική του ιδιότητα, το λιβάνι για τη δεική και η σμύρνα, ένα θεραπευτικό φυτό, για την ιδιότητά του ως θεραπευτή. Έχει ειπωθεί ότι η σμύρνα συμβολίζει και τον μελλοντικό θάνατο του Ιησού. Οι Αιγύπτιοι τη χρησιμοποιούσαν στη μومیωση των νεκρών (δείγμα αθανασίας).

Δ. Τα γενέθλια της ανθρωπότητας

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω κείμενα.
2. Ας **σκεφτούμε**, γιατί ο Μέγας Βασίλειος θεωρεί τη Γέννηση του Χριστού ως γενέθλια ημέρα της ανθρωπότητας;
3. Ας **μοιραστούμε** τη σκέψη μας με τον/τη διπλανό/-ή μας, **καταλήγοντας** σε κοινή θέση.
4. Ας **παρουσιάσουμε** την θέση μας στην ολομέλεια.

A. «... εορτάσωμεν τα σωτήρια του κόσμου, την γενέθλιον ημέρα της ανθρωπότητος». (Μ. Βασιλείου - *Εις την αγίαν του Χριστού Γέννησιν*, PG 31, 1473A)

B. Στα γενέθλιά μας γιορτάζουμε τη μέρα που γεννηθήκαμε, που ήρθαμε στον κόσμο. Αναμφίβολα είναι μια σημαντική μέρα. Σημαντική, όμως, για

ποιον; Για εμάς, ο ερχομός μας στη ζωή ήταν ασυνείδητος και μόνο μετά από κάποια χρόνια η ημέρα των γενεθλίων μας αποκτά σημασία και νόημα. Για τους γονείς μας, όμως, η μέρα αυτή είναι ορόσημο. Τίποτα πια δεν θα είναι ίδιο γι' αυτούς. Η ζωή τους θα είναι “προ” και “μετά” το παιδί ή τα παιδιά. (από τους συγγραφείς)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Η “γενέθλια ημέρα της ανθρωπότητας, πώς επηρεάζει τη ζωή μας σήμερα;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Στο απολυτίκιο των Χριστουγέννων ποια πρόσωπα της βιβλικής διήγησης αναφέρονται;

α. Οι βοσκοί β. Οι Μάγοι γ. Οι Μάγοι, οι βοσκοί και ο Ηρώδης

2. Όταν διαπίστωσε ο Ιωσήφ την εγκυμοσύνη της Παναγίας, σύμφωνα με τον Νόμο, όφειλε:

α. Να τη νυμφευθεί β. Να τη διώξει γ. Να την καταγγείλει ώστε να τιμωρηθεί

3. Όταν οι Εβραίοι λένε ο “βασιλιάς των Ιουδαίων” εννοούν:

α. Ο εκάστοτε βασιλιάς ή κυβερνήτης τους β. Ο αυτοκράτορας της Ρώμης γ. Ο Μεσσίας

4. Οι Μάγοι πρόσφεραν στον νεογέννητο Χριστό:

α. Χρυσό, Μόλυβδο, Σμύρνα β. Χρυσό, Λιβάνι, Σμέρνα γ. Χρυσό, Λιβάνι, Σμύρνα

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ερχομός που είχε ανάγκη ο κόσμος μας

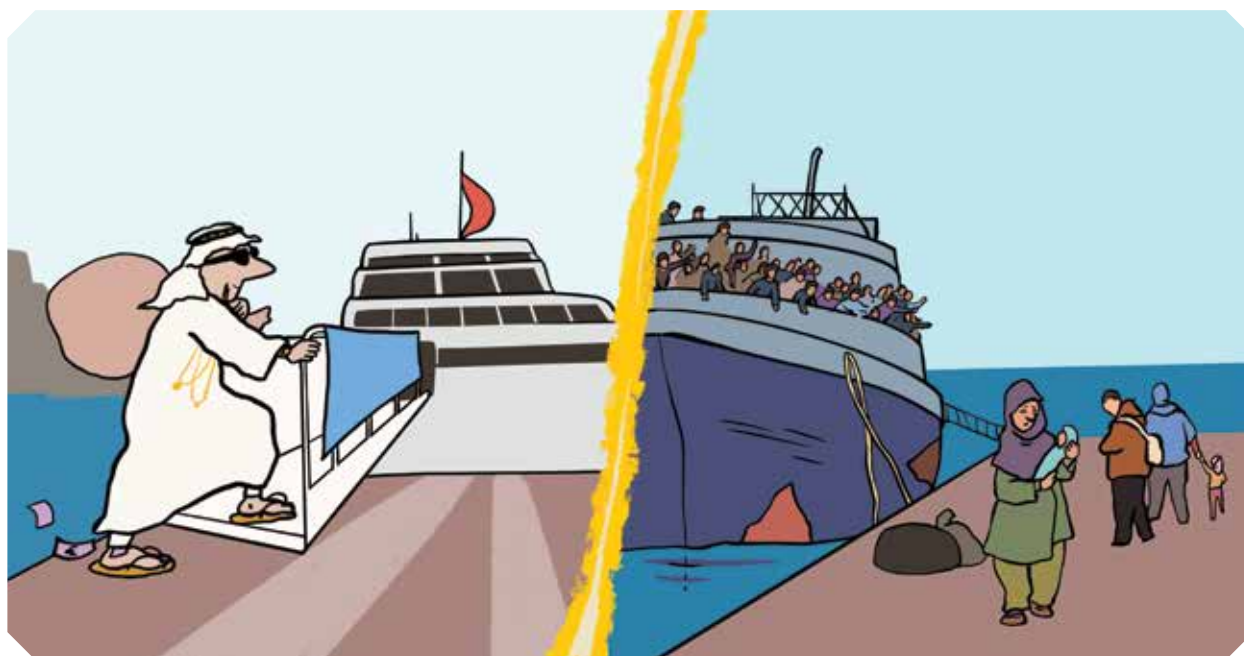
Ένα χαρακτηριστικό του κόσμου μας είναι οι ανισότητες και οι διακρίσεις. Πολύ εύστοχα ο υπαρκτός φιλόσοφος Ζαν Πωλ Σαρτρ διαπίστωσε ότι οι άνθρωποι, βουτηγμένοι στα στερεότυπα, τις κοινωνικές, οικονομικές και άλλες συμβάσεις, βλέπουμε τους άλλους ως την κόλαση μας ("Η κόλαση είναι οι άλλοι"). Ερχόμενος ο Χριστός στον κόσμο, έδωσε σε όλους τους ανθρώπους μία άλλη προοπτική. Καμία ανισότητα δεν είναι αποδεκτή στον νέο κόσμο του Χριστού και της Εκκλησίας του. Κι αν αναρωτιόμαστε, γιατί υπάρχουν ακόμα ανισότητες στον κόσμο μας, ας αναρωτηθούμε, αν και κατά πόσο ο κόσμος μας έγινε, πραγματικά, χριστιανικός.
(*Ζ.Π Σαρτρ, *Κεκλεισμένων των θυρών*, 1944)

Α. Ποιος είναι καλοδεχούμενος;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Έντεχνος συλλογισμός
Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ας παρατηρήσουμε την εικόνα και ας απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι **βλέπουμε**;
2. Τι **νομίζουμε** ότι συμβαίνει;
3. Τι **αναρωτιόμαστε**;

Εναλλακτική δραστηριότητα ομαδοσυνεργασίας:

Φτιάχνω ιστορίες με τις εικόνες -Αρχή, μέση, τέλος

1. Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα.
2. Αν αυτές οι δύο εικόνες ήταν η μέση μιας ιστορίας, ποια θα ήταν η αρχή της και ποιο το τέλος της;

Συζήτηση στην ολομέλεια (και για τις δύο δραστηριότητες)

Ποιούς ανθρώπους αποδεχόμαστε είτε άκριτα είτε πιο εύκολα και γιατί;

Β. Οι προσκεκλημένοι

Δραστηριότητα ομαδοσυνεργασίας: Σκέφτομαι, γράφω, συζητώ, μοιράζομαι

Στην προηγούμενη διδακτική ενότητα διαβάσαμε για την προσκύνηση του Ιησού από τους Μάγους. Αφού διαβάσουμε και την παρακάτω βιβλική διήγηση:

1. Ας **σκεφτούμε** ατομικά σχετικά με τις κοινωνικές ανισότητες και πώς αυτές αντιμετωπίζονται από τον Θεό κατά τη γέννηση του Χριστού.
2. Ας **συζητήσουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας για το θέμα αυτό και ας **καταλήξουμε** σε κοινή θέση.
3. Ας **μοιραστούμε** τις απόψεις μας στην ολομέλεια και ας καταλήξουμε σε κοινές θέσεις.

«Στην περιοχή εκείνη βρισκόνταν βοσκοί που έμεναν στο ύπαιθρο και φύλαγαν βάρδιες τη νύχτα για το κοπάδι τους. Σ' αυτούς παρουσιάστηκε ένας άγγελος Κυρίου και τους περιέβαλε δεική λαμπρότητα. Εκείνοι κατατρόμαξαν, αλλά ο άγγελος τους είπε: «Μην τρομάξετε! Σας φέρνω ένα χαρμόσυνο άγγελμα που θα γεμίσει με χαρά μεγάλη όλον τον κόσμο: Σήμερα, στην πόλη Δαβίδ γεννήθηκε για χάρη σας σωτήρας –κι αυτός είναι ο Χριστός, ο Κύριος. Και τούτο είναι το σημάδι για να τον αναγνωρίσετε: Θα βρείτε ένα βρέφος σπαργανωμένο και ξαπλωμένο μέσα σ' ένα παχνί». Ξαφνικά, κοντά στον άγγελο, παρουσιάστηκε ένα πλήθος απ' την ουράνια στρατιά των αγγέλων, οι οποίοι υμνούσαν το Θεό και έλεγαν: «Δόξα στον ύψιστο Θεό και ειρήνη στη γη,

αγάπη και σωτηρία για τους ανθρώπους!» Όταν οι άγγελοι έφυγαν στον ουρανό, οι βοσκοί είπαν μεταξύ τους: «Ας πάμε, λοιπόν, ως τη Βηθλεέμ να δούμε αυτά που έγιναν και που μας έκανε γνωστά ο Κύριος». Τρέχοντας ήρθαν και βρήκαν τη Μαριάμ και τον Ιωσήφ, καθώς και το βρέφος ξαπλωμένο στο παχνί. Όταν τους είδαν, τους διηγήθηκαν τα λόγια που τους είπε ο άγγελος γι' αυτό το παιδί. Όλοι όσοι τα άκουσαν, έμειναν κατάπληκτοι. Η Μαριάμ διατηρούσε όλα αυτά τα λόγια στην καρδιά της και τα σκεφτόταν συνεχώς. Οι βοσκοί γύρισαν πίσω, δοξάζοντας και υμνώντας το Θεό για όλα όσα άκουσαν και είδαν· ήταν όλα όπως τους είχαν ειπωθεί». (Λκ. 2: 8-20)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Στην περίπτωση της γέννησης του Χριστού βλέπετε να έχουν ισχύ οι κοινωνικές ανισότητες (Μάγοι-βοσκοί);

Γ. Ο νέος κόσμος του Θεού

Δραστηριότητα ομαδοσυνεργασίας: Σύνταξη σειράς θέσεων - στρογγυλή τράπεζα

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα και ας **καταγράψουμε** τις συνέπειες της ενανθρώπισης του Χριστού για τις σχέσεις των ανθρώπων.
2. Οι εκπρόσωποι των ομάδων ας **παρουσιάσουμε** στην ολομέλεια τα αποτελέσματα της καταγραφής μας.
3. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες - σε θέση κοινού - ας θέσουμε ερωτήματα σε όσες ομάδες παρουσιάζουν, εκφράζοντας τις απόψεις μας.

A. «Κι όλα αυτά προέρχονται από τον Θεό, που μας συμφιλίωσε μαζί του διά του Ιησού Χριστού, και ανέθεσε σ' εμάς να υπηρετήσουμε στο έργο της συμφιλίωσης. Δηλαδή, ο Θεός ήταν αυτός που στο

πρόσωπο του Χριστού συμφιλίωσε τον κόσμο μαζί του, χωρίς να καταλογίσει στους ανθρώπους τα παραπτώματά τους και, επίσης, ανέθεσε σ' εμάς να αναγγείλουμε το γεγονός της συμφιλίωσης». (Β' Κορ. 5:18-20)

Β. «Όταν τους έπλυνε τα πόδια, φόρεσε το ιμάτιό του, πήρε πάλι τη θέση του στο τραπέζι και τους είπε: “Καταλαβαίνετε τι έκανα σ’ εσάς; Εσείς με φωνάζετε “Διδάσκαλε και Κύριε, και σωστά το λέτε, γιατί είμαι. Αν, λοιπόν, εγώ, ο Κύριος και ο Διδάσκαλος σας, σας έπλυνα τα πόδια, έχετε και εσείς την υποχρέωση να πλένετε ο ένας τα πόδια του άλλου. Σας έδωσα το παράδειγμα, για να κάνετε κι εσείς όπως έκανα εγώ”». (Ιω. 13: 12-15)

Γ. «Τόσο πολύ αγάπησε ο Θεός τον κόσμο, ώστε παρέδωσε στον θάνατο τον μονογενή του Υιό, για να μη χαθεί όποιος πιστεύει σ’ αυτόν αλλά να έχει ζωή αιώνια. Γιατί ο Θεός δεν έστειλε τον Υιό του στον κόσμο για να καταδικάσει τον κόσμο, αλλά για να σωθεί ο κόσμος δι’ αυτού» (Ιω. 3: 16-17)

Δ. «Ο Χριστός σας εξαγόρασε από την κατάρα του νόμου, αφού έγινε αυτός κατάρα για χάρη μας. Είστε, λοιπόν, όλοι παιδιά του Θεού, αφού πιστεύετε

στον Ιησού Χριστό. Κι αυτό, γιατί όσοι βαφτιστήκατε στο όνομα του Χριστού, έχετε ντυθεί το Χριστό. Δεν υπάρχει πια Ιουδαίος και ειδωλολάτρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα· όλοι σας είστε ένας, χάρη στον Ιησού Χριστό. Όταν, όμως, έφτασε η ώρα που είχε καθορίσει ο Θεός, απέστειλε τον Υιό του. Γεννήθηκε από μία γυναίκα και υποτάχτηκε στον νόμο, για να εξαγοράσει αυτούς που ήταν υπόδουλοι στο νόμο, για να γίνουμε παιδιά του Θεού». (Γαλ. 3: 13, 26-28. 4: 4-5)

Ε. «Όποιος θέλει να γίνει μεγάλος ανάμεσά σας, πρέπει να γίνει υπηρέτης σας· κι όποιος από σας θέλει να είναι πρώτος, πρέπει να γίνει δούλος σας. Όπως κι ο Υιός του Ανθρώπου δεν ήρθε για να τον υπηρετήσουν αλλά για να υπηρετήσει και να προσφέρει τη ζωή του λύτρο για όλους». (Μτ. 20: 26-28)

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Έντεχνος συλλογισμός

Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Αφού διαβάσαμε τα παραπάνω αποσπάσματα του Αποστόλου Παύλου «Προς Γαλάτας» και των ευαγγελιστών Ματθαίου και Ιωάννη, ας δούμε την εικόνα “Ο Νιπητήρας” του αγιογράφου Μπάμπη Πυλαρινού, όπου ο Χριστός πλένει τα πόδια των μαθητών του πριν τον Μυστικό Δείπνο και ας απαντήσουμε στα ερωτήματα:

1. Τι **βλέπουμε** να κάνει ο Ιησούς; Ποιοι έκαναν αυτή την ταπεινή πράξη πριν τα δείπνα στον αρχαίο κόσμο;
2. Ποιο μήνυμα μπορούμε να **ισχυριστούμε** ότι θέλει να περάσει ο Ιησούς στους μαθητές του και σε όλον τον κόσμο;
3. Ας **αναρωτηθούμε** με ποιον τρόπο το γεγονός συνδέεται με τον ερχομό του Χριστού στον κόσμο.

Μπάμπης Πυλαρινός, Ο Νιπητήρας, τοιχογραφία στη Θεολογική Σχολή Αθηνών

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια επίδραση έχει ασκήσει στη ζωή μας η γέννηση και η διδασκαλία του Χριστού;

Παιχνίδι για τη ζωή του Χριστού αποτυπωμένη στην τέχνη

Δ. Ο εορτασμός των Χριστουγέννων

Δραστηριότητα σε ομάδες: Εφημερίδα τοίχου

1. Ας **γράψουμε** σε αυτοκόλλητα χαρτάκια σημειώσεων: γνώμες, απόψεις, διαδικασίες που να σχετίζονται με τον τρόπο εορτασμού των Χριστουγέννων – συμπεριλαμβανομένης και της Εκκλησίας - σήμερα.
2. Ας **δημιουργήσουμε** στον πίνακα ένα πρότυπο εφημερίδας (όνομα εφημερίδας, τίτλος, πρωτοσέλιδο, κ.λπ.) και ας κολλήσουμε πάνω του τα αυτοκόλλητα χαρτάκια σημειώσεων σαν να είναι άρθρα.
3. Ας **διαβάσουμε** την εφημερίδα που συνθέσαμε στην Ολομέλεια. Μπορούμε να διακρίνουμε τα εκκλησιαστικά από τα κοσμικά έθιμα;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι παρατηρούμε; Ποια έθιμα κυριαρχούν; Τι θα καταλάβαινε ένας ξένος για τον τρόπο με τον οποίον γιορτάζει η πόλη μας τα Χριστούγεννα, αν διάβαζε την εφημερίδα μας;

Εναλλακτική δραστηριότητα:

Ας φτιάξουμε την εφημερίδα με ψηφιακό τρόπο στο σπίτι μας.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΚΤΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ:

Επιλέγουμε να πάρουμε συνέντευξη από πρόσωπα που σχετίζονται ή βοηθούν **άστεγους, μετανάστες και πρόσφυγες** (π.χ. μάγειρες σε συσσίτια ενοριακά, εθελοντές ενοριών και ΜΚΟ, μέλη της Διεθνούς Αμνηστίας, κ.λπ.). Ας σκεφτούμε ερωτήσεις όπως:

- Τι ζουν με τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη;
- Τι θαύματα ή δράματα έχουν ζήσει;
- Τι, κατά τη γνώμη τους, δημιουργεί τις "στρατιές" από αναγκασμένους ανθρώπους;

Αν υπάρχει σχολική εφημερίδα ή άλλο έντυπο ή ψηφιακό μέσο (π.χ. ιστολόγιο (blog)), μπορούμε να δημοσιεύσουμε την εργασία μας εκεί.

Δραστηριότητα αξιολόγησης:

Δελτίο εξόδου

Ας απαντήσουμε ατομικά σε ένα Φύλλο Εργασίας στα ακόλουθα:

1. Κάτι καινούργιο που έμαθα ήταν...
2. Δυσκολεύτηκα να καταλάβω τ...
3. Μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση ...
4. Αυτό που θέλω να ερευνήσω περισσότερο είναι ...
5. Θα ήθελα να μάθω περισσότερα για...

Δραστηριότητα Σύνοψης

1. Ο υπαρξιστής φιλόσοφος Ζ.Π. Σαρτρ αποκαλεί τον "άλλο", τον συνάνθρωπο:

α. Την Ευκαιρία του β. Την Κόλασή του γ. Τον Παράδεισό του

2. Η Βηθλεέμ στη Βίβλο ονομάζεται και:

α. Πόλη του Χριστού β. Πόλη του Σολομώντα γ. Πόλη του Δαυίδ

3. Σύμφωνα με τον Ιησού, το κριτήριο αναγνώρισης των μαθητών του από τους άλλους ανθρώπους θα είναι:

α. Η καλή συμπεριφορά τους β. Η μεταξύ τους αλληλοϋποστήριξη γ. Η μεταξύ τους αγάπη

4. Στον νέο κόσμο του Ιησού Χριστού δεν χωράνε:

α. Οι διακρίσεις φυλής και θρησκείας β. Οι κοινωνικές ανισότητες γ. Και τα δύο προηγούμενα

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **εξηγήσουμε** ότι στο πρόσωπο του Χριστού υπάρχουν ενωμένες ακώριστα και αδιαίρετα δύο τέλειες φύσεις, η θεία και η ανθρώπινη (1η ΔΕ)

- **αναδείξουμε** τη σημασία της ένωσης των δύο αυτών τέλειων φύσεων για τη σωτηρία του ανθρώπου (2η ΔΕ)

Πολλές φορές, για να φτιάξουμε ή να διορθώσουμε κάτι, πρέπει να σταθούμε απέναντί του, να το παρατηρήσουμε και, αφού το μελετήσουμε, να βρούμε τις κατάλληλες λύσεις. Στην Εκκλησία, όμως, λέμε ότι για να βοηθήσουμε κάποιον, πρέπει να μπούμε στη θέση του, να τον “συμπαθήσουμε” (συν-πάσχω), να ενωθούμε μαζί του. Αυτό μας το δίδαξε ο Χριστός, ο οποίος για να βοηθήσει και να ελευθερώσει τον άνθρωπο, ενώθηκε μαζί του, έγινε δηλαδή τέλειος (πλήρης) άνθρωπος. *Αυτό που δεν μπορούμε να προσλάβουμε, δεν μπορούμε και να το θεραπεύσουμε. Αυτό που ενώνεται με τον Θεό, αυτό και σώζεται, λέει ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος (PG 37, 181).* Αυτή η ένωση των δύο φύσεων, της θεϊκής και της ανθρώπινης, στο πρόσωπο του Χριστού, στάθηκε η γέφυρα που ένωσε τον ουρανό με τη γη, το κτιστό με το άκτιστο, τον Θεό με τον άνθρωπο.

Φύση

ουσία

υπόσταση

πρόσωπο

μίμηση Χριστού

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ποιος είναι ο Ιησούς Χριστός

A. Η καταγωγή μας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Το σχοινί της μπουγάδας

1. Ας **γράψουμε** ανώνυμα σε ένα πρόχειρο χαρτί δύο βασικά χαρακτηριστικά μας που έχουμε κληρονομήσει από τους γονείς μας.
2. Ας **διπλώσουμε** το χαρτί και ας το **κρεμάσουμε** στο σχοινί της μπουγάδας.
3. Ο/η εκπαιδευτικός **διαβάζει** τα χαρτιά και οι υπόλοιποι/-ες προσπαθούμε να μαντέψουμε ποιος/-α το έγραψε.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Άλλοι άνθρωποι διαθέτουν τέτοια χαρακτηριστικά; Τι μας κάνει μοναδικούς και ανεπανάληπτους;

B. Η καταγωγή του Χριστού

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο σχετικά με το ποιος ήταν ο Ιησούς Χριστός.
2. Ας **σκεφτούμε** σιωπηλά τι χαρακτηριστικά είχε ο Ιησούς και από ποιον τα είχε.
3. Ας **συζητήσουμε** τη σκέψη μας με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας **καταλήξουμε** σε κοινή θέση.
4. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια την κοινή μας θέση.

«(Πιστεύω) Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων [...] κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα».

“(Πιστεύω) Και σε ένα Κύριο, τον Ιησού Χριστό, τον μονάκριβο Υιό του Θεού, που γεννήθηκε από τον Πατέρα προαιώνια [...], κατέβηκε από τους ουρανοὺς και ενσαρκώθηκε από το άγιο Πνεύμα και την Παρθένο Μαρία και έγινε άνθρωπος”.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ο Ιησούς ποια χαρακτηριστικά είχε κοινά με τους άλλους ανθρώπους; Τι τον κάνει μοναδικό και ανεπανάληπτο, ξεχωρίζοντάς τον από τον Θεό Πατέρα και τους ανθρώπους;

Γ. Το πρόσωπο του Ιησού Χριστού

Δραστηριότητα ανά ομάδες: Ενοιολογικός χάρτης

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθεί και ας σημειώσουμε σε ένα πρόχειρο χαρτί τις λέξεις-κλειδιά.
2. Ας **συνδέσουμε** αυτές τις λέξεις μεταξύ τους με κατάλληλα ρήματα.
3. Ας **καταγράψουμε** στον πίνακα όσα έχουμε σημειώσει και ας **καταλήξουμε** όλοι μαζί σε **κοινές θέσεις**.
4. Τέλος, ας **εξηγήσουμε** τον τρόπο που είναι ενωμένες οι δύο φύσεις, στον Ιησού Χριστό.

Α. «Με τον όρο “ουσία” αναφερόμαστε πάντοτε σε κάτι γενικό, που δηλώνει την ύπαρξη περισσότερων από ένα όντων. Έτσι, όταν λέμε “η ανθρωπινή ουσία ή φύση”, αυτό σημαίνει ότι ενώ όλοι εμείς είμαστε μία ουσία ή μία φύση, δηλαδή έχουμε την ανθρωπινή φύση, ο καθένας μας είναι πλήρης άνθρωπος, δηλαδή αυτή η φύση έχει “πολλούς”. Αυτούς τους “πολλούς”, τους ονομάζουμε υποστάσεις ή πρόσωπα [...] Στον άνθρωπο, αν κοιτάξετε, θα δείτε ότι γίνεται λόγος για μία ουσία, μία φύση και συγχρόνως για δύο, τρεις, τέσσερις υποστάσεις αυτής της φύσεως, τρόπους με τους οποίους αυτή η φύση υφίσταται (υπάρχει)». (Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννη Ζηζιούλα, *Σημειώσεις Δογματικής, πανεπιστημιακές παραδόσεις*, εκδ. ΑΠΘ, σ. 78)

Β. «Πριν από όλα, υπήρχε ο Λόγος* και ο Λόγος ήταν μαζί με τον Θεό και Θεός ήταν ο Λόγος. Απ’ την αρχή αυτός ήταν μαζί με τον Θεό. Τα πάντα δημιουργήθηκαν και από αυτόν κι απ’ όσα έγιναν, τίποτα δεν έγινε χωρίς αυτόν. Και ο Λόγος έγινε άνθρωπος και κατασκήνωσε ανάμεσά μας». (Ιω. 1: 1-14)

Γ. «Ο Σίμων Πέτρος απάντησε: “Εσύ είσαι ο Χριστός, ο Υιός του αληθινού Θεού”».

Δ. «(Ο Υιός και Λόγος του Θεού) πήρε και την ανθρωπινή φύση και, επομένως, και τις συνέπειες της ανθρωπίνης φύσης, και έτσι η Δ΄ Οικουμενική

Σύνοδος δογματίσε* ότι στον Χριστό έχουμε πλήρη θεότητα και πλήρη ανθρωπότητα, τίποτα, δηλαδή, από τα δύο δεν λείπει, και επεξήγησε προσθέτοντας τα εξής: Πρώτα ότι η ένωση αυτών των δύο, της θεότητας και της ανθρωπότητας, είναι τόσο πλήρης, ώστε να είναι αδιαίρετη, είναι, δηλαδή, η θεότητα και η ανθρωπότητα ενωμένες αδιαίρετως. Η άλλη επεξήγηση είναι ότι, παρά την ενότητα αυτή την πλήρη και αδιαίρετη, οι δύο φύσεις δεν ενώθηκαν στον βαθμό που να γίνει σύγχυση αυτών των δύο και να παύσει η μία να διαχωρίζεται από την άλλη και αυτό το ονόμασε η Σύνοδος, ασυγχύτως. Ενωμένες, λοιπόν, οι δύο φύσεις αδιαίρετως και ασυγχύτως. Και το τρίτο που επεξήγησε είναι ότι η ένωση αυτών των δύο φύσεων λαμβάνει χώρα στο πρόσωπο του Υιού και Λόγου του Θεού, δεν δημιουργήθηκε ένα νέο πρόσωπο ανθρωπινό, δεν έχουμε δύο πρόσωπα και δύο υποστάσεις, αλλά ένα πρόσωπο και μία υπόσταση και αυτό είναι ο Λόγος του Θεού, και συνεπώς, αυτό που ενώνει τις δύο φύσεις και τις κάνει ένα, είναι το πρόσωπο του Υιού και Λόγου του Θεού». (Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας, *πανεπιστημιακές σημειώσεις ΑΠΘ*, σ. 124)

Επιπλέον κείμενα για το πρόσωπο του Ιησού Χριστού

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Έντεχνος Συλλογισμός - Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα του Χριστού και ας **απαντήσουμε** στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι **βλέπουμε**;
2. Τι **νομίζουμε** γι' αυτά που βλέπουμε;
3. Τι **αναρωτιόμαστε**;

Δ. Ο άνθρωπος Ιησούς

Δραστηριότητα ανά ομάδες:

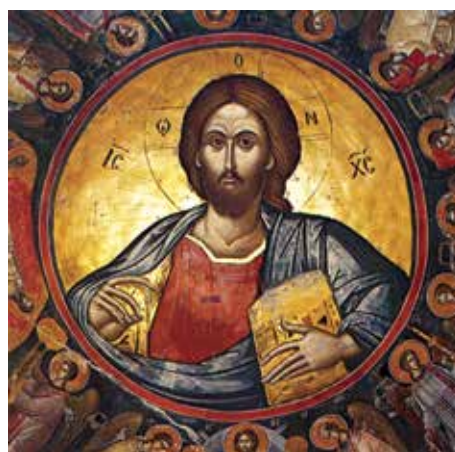
Διήγηση κειμένου από άλλη προοπτική

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο και ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα.
2. Ας **φανταστούμε** ότι είχαμε βρεθεί εκεί και ας προσπαθήσουμε να **διηγηθούμε** το γεγονός από τη δική μας οπτική γωνία.
3. Ποια **συμβουλή** θα δίναμε σε έναν/μία φίλο/-η μας που βιώνει αντίστοιχες καταστάσεις;

«Τότε τους λέει (ο Χριστός στους μαθητές Του): “Περίλυπη μέχρι θανάτου είναι η ψυχή μου. Περιμένετε εδώ και μείνετε ξάγρυπνοι μαζί μου”. Αφού απομακρύνθηκε λίγο, έπεσε με το πρόσωπο στη γη και προσευχόταν με τούτα τα λόγια: “Πατέρα μου, αν είναι δυνατό, ας μην πω αυτό το ποτήρι· όμως, ας μη γίνει το δικό μου δέλημα, αλλά το δικό σου”. Μετά έρχεται στους μαθητές και τους βρίσκει να κοιμούνται· τότε λέει στον Πέτρο: “Ούτε μία ώρα δεν μπορέσατε να μείνετε ξάγρυπνοι μαζί μου; Σηκωθείτε, πρέπει να πηγαίνουμε· έφτασε αυτός που θα με προδώσει”» (Μτ. 26, 38-46.)

Αγωνία στον κήπο
Δομήνικος Θεοτοκόπουλος
Santa María la Mayor, Andújar

Χριστός Παντοκράτωρ,
Ι. Μονή Σταυρονικήτα Αγίου Όρους, 1546.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ο Ιησούς Χριστός είχε ανθρώπινες αδυναμίες; Μπορούσε να αμαρτήσει;

Δραστηριότητα Σύνοψης

1. Όλοι οι άνθρωποι έχουμε:

α. Κοινή φύση και ξεχωριστές υποστάσεις β. Κοινές υποστάσεις γ. Ξεχωριστή φύση

2. Ο Ιησούς Χριστός πήρε σάρκα από την Παναγία και:

α. Το Άγιο Πνεύμα β. Τον Λόγο του Θεού γ. Τον Θεό Πατέρα

3. Ποιο από τα παρακάτω ισχύει για το πρόσωπο του Ιησού Χριστού;

α. Δημιουργήθηκε κατά τη γέννησή του β. Προϋπήρχε αιώνια γ. Δεν είχε δική του προσωπικότητα

4. Ο Ιησούς Χριστός:

α. Ήταν τέλειος Θεός β. Είχε ανθρώπινες ιδιότητες, αλλά δεν μπορούσε να αμαρτήσει
γ. Όλα τα παραπάνω.

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η σημασία της ενανθρώπισης

A. Το νόημα της ζωής μας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σχοινί της μπουγάδας

1. Ας γράψουμε σε ένα πρόχειρο χαρτί, τι θα θέλαμε να γίνουμε όταν μεγαλώσουμε και γιατί. (Εναλλακτικά: ποιος είναι, κατά τη γνώμη μας, είναι ο σκοπός ζωής;)
2. Ας διπλώσουμε το χαρτί και ας το κρεμάσουμε στο σχοινί της μπουγάδας.
3. Ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει όσα γράψαμε και οι υπόλοιποι/-ες τα σχολιάζουμε!

Το βραβείο Όσκαρ

B. Το νόημα της ζωής στον Χριστιανισμό

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σιωπηλό ερέθισμα

1. Ο/Η εκπαιδευτικός **γράφει** στον πίνακα τη φράση: "Ο Θεός έγινε άνθρωπος για να γίνει ο άνθρωπος Θεός".
2. Πώς θα **αντιδρούσαμε** σε αυτή τη φράση; Τι σχόλια θα κάναμε;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς μπορεί ο άνθρωπος να γίνει Θεός;

Γ. Γιατί ο Θεός έγινε άνθρωπος;

Δραστηριότητα σε ομάδες: Επίλυση προβλήματος

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθεί.
2. Ας **σκεφτούμε** τι θα γινόταν, αν στο πρόσωπο του Χριστού δεν ενώνονταν η θεία και η ανθρώπινη φύση.

A. «Γενόμενος άνθρωπος, ο Θεός Λόγος έδειξε ότι ο άνθρωπος δημιουργήθηκε στον παράδεισο με θεοπρεπή ζωή, για να γίνει ενσάρκωση του Θεού, σώμα του Θεού. Το δε σώμα του Θεού μόνο τότε είναι πράγματι θείο, εάν δεν είναι θνητό, εάν καταβάλει και νικήσει τον θάνατο. Επειδή, όμως, το ανθρωπινό σώμα εξαιτίας της αμαρτίας υποδουλώθηκε στον θάνατο και έγινε θνητό, γι' αυτό και ο Θεός Λόγος προσλαμβάνει το σώμα, για να το σώσει από τον θάνατο, σώζοντάς το από την αμαρτία. Η αμαρτία δεν είναι άλλο παρά η ζωή χωρισμένη από τον Αναμάρτητο, από τον Θεό. Αυτό ακριβώς είναι ο θάνατος, δηλαδή, η αμαρτία και ο θάνατος είναι ένα και το αυτό πράγμα». (Άγιος Ιουστίνος Πόποβιτς († 1979), *Η Ανάσταση στην Ορθόδοξη Εκκλησία*, σ. 42)

B. «Ακόμη κι αν η πτώση* δεν είχε γίνει, ο Θεός, μέσα στην απεριόριστη, εκστατική* του αγάπη θα είχε πάλι διαλέξει να ταυτίσει τον εαυτό του με τη δημιουργία του με το να γίνει άνθρωπος. Η Ενσάρκωση του Χριστού, ιδωμένη μ' αυτό τον τρόπο, έχει περισσότερη σημασία από μια αναίρεση της πτώ-

σης ή από μια αποκατάσταση του ανθρώπου στην αρχική του κατάσταση μέσα στον Παράδεισο. Μόνο μέσα στον Ιησού Χριστό βλέπουμε ν' αποκαλύπτονται όλες οι δυνατότητες της ανθρωπίνης φύσης μας. Ο Χριστός είναι ο πρώτος τέλειος άνθρωπος με την έννοια της απόλυτα πραγματοποιημένης «ομοίωσης». Η Ενσάρκωση, λοιπόν, δεν είναι μόνο ένας τρόπος για ν' απαλειφθούν τα αποτελέσματα του προπατορικού αμαρτήματος, αλλά είναι ένα ουσιαστικό στάδιο στο ταξίδι του ανθρώπου από τη θεία εικόνα στη θείκη εξομοίωση. Η αληθινή εικόνα και ομοίωση του Θεού είναι ο ίδιος ο Χριστός· κι έτσι, από την πρώτη-πρώτη στιγμή της δημιουργίας του ανθρώπου κατ' εικόνα, η Ενσάρκωση του Χριστού, κατά κάποιο τρόπο είχε υπονοηθεί. Η αληθινή αιτία, λοιπόν, για την Ενσάρκωση δεν βρίσκεται στην αμαρτωλότητα του ανθρώπου, αλλά στη μη πεπτωκυία* φύση του, στην ύπαρξή του που έγινε σύμφωνα με τη θείκη εικόνα και είναι ικανή να ενωθεί με το Θεό». (Κάλλιστος Γουέαρ, *Ο ορθόδοξος δρόμος*, σ. 86) (διασκευή)

Επιπλέον κείμενα για την Ενανθρώπιση

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά ομάδες: Παγωμένη εικόνα

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παραπάνω κείμενα και ας προσπαθήσουμε να το κατανοήσουμε.
2. Ας **επιλέξουμε** μία έννοια εμπνευσμένη από αυτό το κείμενο και ας προσπαθήσουμε να την **αναπαραστήσουμε** με τα σιωπηλά σώματά μας.
3. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες προσπαθούμε να μαντέψουμε τι αναπαριστά κάθε ομάδα.
4. Ας **εξηγήσουμε** με ποιο τρόπο συνδέεται αυτή η έννοια με την ενανθρώπιση.

Δ. Η μίμηση του Χριστού

Δραστηριότητα σε ομάδες: Δημιουργική ζωγραφική

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο.
2. Ας **δημιουργήσουμε** μία ζωγραφιά ή ένα ποίημα εμπνεόμενοι/-ες από τη φράση: «Ο Χριστός έρχεται, όταν του μοιάσουμε».

Τις προάλλες συναντήθηκα με ένα γέροντα που αγαπού πολύ. «Είδες ποτέ τον Χριστό, γέροντα», τον ρώτησα. «Ναι, πάτερ μου», μονολόγησε, με συστολή. «Πώς είναι,

γέροντα;». «Όπως στα Ευαγγέλια, πάτερ μου, αγνός, αγαθός, απλός και προσιτός». «Και πότε συνέβη αυτό;», ήταν η αμέσως επόμενη γεμάτη δάμβος ερώτησή μου.

«Όταν αγάπησα πολύ δίχως να περιμένω τίποτα, πάτερ μου», ψιθύρισε ο γέροντας με χαμηλωμένα τα μάτια του, που είχαν ήδη πλημμυρίσει ερωτικά δάκρυα για τον Χριστό του. «Άδειασα ως άνθρωπος και γέμισα Χριστό. Τα έδωσα όλα και δεν πήρα τίποτα. Τότε έρχεται Εκείνος, όταν του μοιάσεις». Αυτή η φράση, «Ο Χριστός έρχεται, όταν του μοιάσουμε», σκαρφάλωσε στα πιο δύσβατα μονοπάτια της καρδιάς μου και άνοιξε χώρο μέσα μου. Ναι, η αγάπη. Εκείνη που ξέρει να δυσιάζεται και να χάνει. Να τα δίνει όλα δίχως να κρατάει λογαριασμό. Εκείνη που πεθαίνει για να ζήσει ο άλλος. Που προδίδεται, σταυρώνεται και, όμως, συγχωρεί. Που ξέρει να λείπει

και να εννοεί, πάρε τον παράδεισό μου και δος μου την «κόλασή» σου... (π. Χαράλαμπος Παπαδόπουλος «Ο Χριστός έρχεται όταν του μοιάσουμε», ΒΗΜΑ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ 29/05/19)

Εναλλακτική δραστηριότητα: Βάζοντας τίτλους

1. Ας **διαβάσουμε** το παραπάνω κείμενο.
2. Ας **εμπνευστούμε** από το κείμενο και όσα μάθαμε σε αυτήν τη θεματική ενότητα και ας βάλουμε έναν πρωτότυπο τίτλο στις εικόνες του QR.

Εικόνες για τη μίμηση του Χριστού

Συζήτηση στην ολομέλεια

Αν σωτηρία είναι να μοιάσει κανείς με τον Χριστό, πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτό;

Δραστηριότητα Σύνοψης

1. Σύμφωνα με την ορθόδοξη εκκλησία, σκοπός της ζωής του ανθρώπου είναι:

α. Να γίνει καλός άνθρωπος β. Να μην κάνει αμαρτίες γ. Να μοιάσει στον Θεό

2. Ποιό από τα παρακάτω ισχύει;

α. Ο θάνατος είναι αποτέλεσμα της αμαρτίας. β. Ο Χριστός, ως αναμάρτητος, έσωσε το ανθρώπινο σώμα από την αμαρτία και το θάνατο. γ. Όλα τα παραπάνω

3. Ο Υιός του Θεού έγινε άνθρωπος για να:

α. Συγχωρήσει τους ανθρώπους β. Επαναφέρει τους ανθρώπους στην αρχική τους κατάσταση στον κήπο της Εδέμ γ. Λειτουργήσει ως πρότυπο στην προσπάθεια του ανθρώπου να μοιάσει στον Θεό

4. Οι Χριστιανοί μοιάζουν στο Χριστό όταν:

α. Ζουν και αγαπούν με τον δικό του τρόπο β. Μελετούν μόνο την Αγ. Γραφή γ. Ενδιαφέρονται μόνο να μην κάνουν αμαρτίες.

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **διακρίνουμε** τα αίτια της αμφισβήτησης του Χριστού κατά την εποχή της επίγειας δράσης του (1η ΔΕ)
- **προσεγγίσουμε** κριτικά σύγχρονες παρερμηνείες για το πρόσωπο του Χριστού (2η ΔΕ)

Ο άνθρωπος είναι ένα πλάσμα που αναρωτιέται, που αναζητά, που αμφισβητεί ακόμα και τον ίδιο του τον εαυτό. Δεν είναι παράδοξο που και ο ίδιος ο Χριστός γνώρισε την αμφισβήτηση τόσο από τους συγχρόνους του όσο και από τους μεταγενέστερους. Τα αίτια της αμφισβήτησης είναι ποικίλα, όπως και τα κίνητρά της. Ωστόσο, ο άνθρωπος είναι το πλάσμα της πίστης, δηλαδή της ελεύθερης επιλογής να εμπιστευτεί άλλους και να ακουμπήσει σε σχέσεις, ώστε να ολοκληρωθεί ως πρόσωπο. Ποιος είναι, λοιπόν, ο Ιησούς; Σ’ αυτό το ερώτημα απάντησαν και απαντούν πολλοί διαφορετικά. Ερμηνείες και παρερμηνείες το συνοδεύουν. Ας τις δούμε.

προσδοκίες

Μεσσίας

θαύματα

Προφήτης

θεραπευτής

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ό,τι δεν ελέγχω, το αμφισβητώ

A. Ιησούς: ένα πρόσωπο, πολλές απόψεις

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Ιδεοθύελλα

Με βάση τις ως τώρα ιστορικές και βιβλικές μας γνώσεις, ας **σκεφτούμε** και ας **καταγράψουμε** στον πίνακα τα χαρακτηριστικά του Ιησού που θεωρούσαν ιδιαίτερα σημαντικά οι άνθρωποι της εποχής του.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι είδους προσδοκίες δημιουργούσαν στους ανθρώπους αυτά τα χαρακτηριστικά;

B. Το αίνιγμα Ιησούς

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο και ας **αντιδράσουμε** ανάλογα. Τι περνά από το μυαλό μας;

«Ο Ιησούς και οι μαθητές του βγήκαν στα χωριά της Καισάρειας του Φιλίππου. Καθώς περπατούσαν, [ο Ιησούς] ρώτησε τους μαθητές Του: “Ποιος λένε οι άνθρωποι ότι είμαι;” Εκείνοι Του απάντησαν: “Λένε ότι είσαι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, άλλοι ότι είσαι ο [προφήτης] Ηλίας*, άλλοι ότι είσαι ένας από τους προφήτες”. “Εσείς ποιος λέτε ότι είμαι;”. Ο Πέτρος Του αποκρίθηκε: “Εσύ είσαι ο Μεσσίας”. Τότε ο Ιησούς τους έδωσε αυστηρή διαταγή να μη μιλάνε σε κανέναν γι’ αυτόν» (Μκ. 8: 27-30).

Τοιχογραφία με σκηνές της Παλαιάς Διαθήκης από τη Συναγωγή της Dura Europos (Δούρα Ευρωπός), Συρία

Εναλλακτικά, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και το ακόλουθο απόσπασμα:

Το Σάββατο άρχισε να διδάσκει στη Συναγωγή. Πολλοί που τον άκουγαν απορούσαν κι έλεγαν: «Από πού τα κατέχει αυτά; Και ποια είναι η σοφία αυτή που του δόθηκε; Πώς κάνει τέτοια θαύματα με τα χέρια του; Αυτός δεν είναι ο ξυλουργός, ο γιος της Μαρίας κι αδερφός του Ιακώβου, του Ιωσή, του Ιούδα και του Σίμωνος; Κι οι αδερφές του δεν μένουν εδώ στον τόπο μας;» Αυτό, λοιπόν, τους δημιουργούσε εμπόδιο να τον πιστέψουν. Κι ο Ιησούς τους έλεγε: «Δεν υπάρχει προφήτης που να μην τον περιφρονούν οι συμπατριώτες του, οι συγγενείς του και η οικογένειά του» (Μκ. 6: 2-4).

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς εξηγούμε τη διχογνωμία των ανθρώπων για το πρόσωπο του Ιησού;

Γ. Ο ακατανόητος Ιησούς

Ο λαός του Ισραήλ βίωσε μεγάλες περιπέτειες στη μακραίωνη ιστορία του. Αρκετές φορές αναγκάστηκε να μετακινηθεί από τον τόπο του με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια προσδοκία για την αποκατάστασή του στη γη που θεωρούσε δική του και ιερή. Για τους Ισραηλίτες, η πραγμάτωση της προσδοκίας αυτής είναι ο ερχομός του Μεσσία (σωτήρα), του απεσταλμένου του Θεού, ο οποίος θα έρδει να βασιλέψει στο Ισραήλ και σε όλη τη γη, θα φέρει δικαιοσύνη και ειρήνη στον κόσμο και βέβαια, θα αποκαταστήσει τον περιούσιο λαό ως κύριο στη γη των προγόνων του. (από τη συγγραφική ομάδα)

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Σκέφτομαι, συζητώ, μοιράζομαι - Ομάδες "ανίχνευσης" του Μεσσία

Ας **υποθέσουμε** ότι είμαστε μέλη του Μεγάλου Συμβουλίου των Ιουδαίων της εποχής του Χριστού. Επειδή ο καθένας θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι είναι ο Μεσσίας, το Συμβούλιό μας έχει επιφορτιστεί με το να **αποφαινεται** αν κάποιος είναι πράγματι ο Μεσσίας ή όχι.

1. Ας **διαβάσουμε** τα παρακάτω κείμενα και ας **σκεφτούμε** αν ο Ιησούς με τη στάση του επιβεβαιώνει την περί Μεσσία εικόνα που έχουν οι σύγχρονοί του.

2. Ας **συζητήσουμε** με την ομάδα μας, καταλήγοντας σε κοινές διαπιστώσεις και **αιτιολογώντας** την απόφασή μας.

3. Ας **μοιραστούμε** τις θέσεις μας με την ολομέλεια.

A. «Τον πλησίασε τότε η μητέρα των γιων του Ζεβεδαίου με τους γιους της και τον προσκύνησε, ζητώντας του μια χάρη. «Τι θέλεις;» τη ρώτησε. Εκείνη του λέει: «Πες να καθίσουν αυτοί οι δυο γιοι μου στη βασιλεία σου ένας στα δεξιά σου κι ένας στ' αριστερά σου». Ο Ιησούς αποκρίθηκε: «Δεν ξέρετε τι ζητάτε!». (Μτ. 20: 20-22)

B. «Τότε αυτός [ο Ιησούς] πήρε την απόφαση να πάει στην Ιερουσαλήμ. Και έστειλε αγγελιοφόρους, οι οποίοι, μπήκαν σε ένα χωριό των Σαμαρειτών, για να προετοιμάσουν τον ερχομό του. Οι Σαμαρείτες, όμως, δεν τον δέχτηκαν, επειδή φαινόταν ότι πηγαίνει προς την Ιερουσαλήμ. (Σημείωση: άρα ήταν Εβραίος, δηλαδή εχθρός τους). Όταν το είδαν αυτό οι μαθητές του, ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης, του εί-

παν: «Κύριε, θέλεις να πούμε να κατέβει φωτιά από τον ουρανό, και να τους καταστρέψει, όπως έκανε (παλαιότερα) και ο (προφήτης) Ηλίας;» Εκείνος στράφηκε προς αυτούς και τους μάλωσε, λέγοντας: «Ξεχάσατε ποιο πνεύμα κατευθύνει τη ζωή σας; ο Υιός τού ανθρώπου δεν ήρθε για να καταστρέψει τους ανθρώπους, αλλά για να τους σώσει». Ύστερα από αυτό πήγαν σε άλλο χωριό» (Λκ. 9: 51-56)

Γ. «Ο αρχιερέας σηκώθηκε και του είπε: «Δεν έχεις να πεις τίποτα; Τι είναι αυτά που σε κατηγορούν;» Ο Ιησούς, όμως, σιωπούσε. Κι ο αρχιερέας του είπε: «Σε εξορκίζω στο όνομα του αληθινού Θεού, να μας πεις αν εσύ είσαι ο Μεσσίας, ο Υιός του Θεού». «Είμαι», του λέει ο Ιησούς, «όπως μόνος σου το είπες. Και σας λέω πως σύντομα θα δείτε τον Υιό

του Ανθρώπου να κάθεται στα δεξιά του Θεού και να έρχεται πάνω στα σύννεφα του ουρανού”. Διέρρηξε τότε τα ιμάτιά του (έσκισε τα ρούχα του) από αγανάκτηση ο αρχιερέας και είπε: “Αυτό είναι βλασφημία στον Θεό. Τι μας χρειάζονται τώρα πια οι

Ιησούς στο δικαστήριο των αρχιερέων. (Duccio, 1310)

μάρτυρες; Να, μόλις τώρα ακούσατε τα βλάσφημα λόγια του. Τι απόφαση παίρνετε;”. Κι αυτοί αποκρίθηκαν: “Είναι ένοχος και πρέπει να θανατωθεί”». (Μτ. 26: 62-68).

Δ. «Τον έφεραν τότε στους Φαρισαίους, τον άνθρωπο που ήταν άλλοτε τυφλός. Η μέρα που έφτιαξε ο Ιησούς τον πηλό και του άνοιξε τα μάτια ήταν Σάββατο. Άρχισαν, λοιπόν, και οι Φαρισαίοι να τον ρωτούν πάλι πώς απέκτησε το φως του. Αυτός τους απάντησε: “Έβαλε πάνω στα μάτια μου πηλό, νίφτηκα και βλέπω”. Μερικοί από τους Φαρισαίους έλεγαν: “Αυτός ο άνθρωπος δεν μπορεί να είναι σταλμένος από το Θεό, γιατί δεν τηρεί την αργία του Σαββάτου”. Άλλοι όμως έλεγαν: “Πώς μπορεί ένας αμαρτωλός άνθρωπος να κάνει τέτοια σημαντικά πράγματα;” Και υπήρχε διχογνωμία ανάμεσά τους. Ρωτούν λοιπόν πάλι τον τυφλό: “Εσύ τι λες γι’ αυτόν; Πώς εξηγείς ότι σου άνοιξε τα μάτια;”. Κι εκείνος τους απάντησε: “Είναι προφήτης”». (Ιω. 9: 13-17)

Πληροφορίες για καλύτερη κατανόηση των κειμένων:

- **στη βασιλεία σου:** οι Ιουδαίοι ανέμεναν τον Μεσσία με κοσμικά κριτήρια, π.χ. ως ισχυρό και ακατανίκητο βασιλιά.
- **Σαμαρείτες:** εβραϊκό φύλο που αναμείχθηκε με γειτονικές φυλές τόσο φυλετικά όσο και θρησκευτικά. Με τους υπόλοιπους Εβραίους είχαν αμοιβαίο άσβεστο μίσος.
- **πάμπλουτος:** ο πλούτος στο αρχαίο Ισραήλ ήταν ένδειξη ότι ο Θεός ήταν μαζί με εκείνον που τον κατείχε, ο οποίος ήταν ευλογημένος.

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Η δίκη του Χριστού: διχογνωμίες

Έχοντας διαβάσει τα παραπάνω βιβλικά αποσπάσματα, ας χωριστούμε σε δύο ομάδες και ας φανταστούμε ότι είμαστε μάρτυρες αυτού του Συνεδρίου. Η μία ομάδα θα καταγράψει επιχειρήματα των κατηγορών του Ιησού και η άλλη επιχειρήματα των υπερασπιστών Του. Τα επιχειρήματα παρουσιάζονται και σχολιάζονται στην ολομέλεια.

Το Μεγάλο Σανχεντρίν (Μεγάλο Συνέδριο), ήταν το ανώτατο εβραϊκό νομοθετικό και θρησκευτικό συμβούλιο που λειτουργούσε και ως δικαστήριο, και είχε έδρα την Ιερουσαλήμ. Σύμφωνα με την παράδοση, ήταν αυτό που καταδίκασε τον Ιησού σε θάνατο, επειδή ο ίδιος ισχυρίστηκε ότι είναι ο Μεσσίας. Το Μεγάλο Σανχεντρίν αποτελείται από 71 μέλη και συνεδρίαζε εκτός εορτών και Σαββάτων. Η ίδρυσή του εντοπίζεται περί το 200 π.Χ. η δε ονομασία Σανχεντρίν (Συνέδριον) εμφανίζεται περί τον 1ο αιώνα π.Χ.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιά, κατά τη γνώμη σας, είναι τα αίτια για τα οποία οι σύγχρονοι του Ιησού αμφισβητούν τη μεσσιανική του ταυτότητα;

ΜΙΚΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ:

Να βρείτε πληροφορίες για τα παρακάτω θέματα της εβραϊκής θρησκείας. Ο Χριστός, ως Εβραίος, θα μπορούσε να είχε κάνει χρήση της Τορά, της προσευχής Σεμά Γισραέλ, κ.λπ.:

1. Τι είναι η "Τορά" και ποια η σχέση της με την Παλαιά Διαθήκη;
2. Τι είναι η προσευχή Σεμά Γισραέλ;
3. Τι είναι η Μενορά;
4. Τι είναι η Κιπά;
5. Τι είναι η Μεζουζά;

Ανάγλυφο τμήμα της αψίδας του θριάμβου του Τίτου στη Ρώμη. Διακρίνεται εμφανώς η Μενορά ως λάφυρο πολέμου

Δ. Ο προσωπικός Ιησούς

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Σκέφτομαι, συζητώ, μοιράζομαι

1. Ας **σκεφτούμε** ατομικά, ποιοι μπορεί να είναι οι λόγοι αμφισβήτησης του Ιησού σήμερα.
2. Ας **συζητήσουμε** τις σκέψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας καταλήξουμε σε κοινή θέση.
3. Ας **παρουσιάσουμε** τις απόψεις μας στην ολομέλεια.

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Σκέφτομαι, συζητάω, μοιράζομαι

1. Ας **διαβάσουμε** το κείμενο που βρίσκεται στο ακόλουθο QR.
2. Ας **σκεφτούμε** αν υπάρχουν σήμερα άνθρωποι σαν τον Μεγάλο Ιεροεξεταστή.
3. Ας το **συζητήσουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας καταλήξουμε σε κοινή θέση.
4. Ας **ανακοινώσουμε** τις απόψεις μας στην ολομέλεια.

Το κείμενο «Ο Μεγάλος Ιεροεξεταστής»
(από το βιβλίο του Φ. Ντοστογιέφσκι
"Άδελφοί Καραμιάζωφ")

Δραστηριότητα Σύνοψης

1. Για την εβραϊκή θρησκεία, ο Μεσσίας είναι: (δύο επιλογές είναι σωστές)
α. Ο λυτρωτής β. Ο βασιλιάς του Ισραήλ γ. Ο Θεραπευτής δ. Ο σοφός
2. Ο Ιησούς καταδικάστηκε σε θάνατο από ένα εβραϊκό θρησκευτικό δικαστήριο που λεγόταν:
α. Το Μεγάλο Συνέδριο β. Μενορά γ. Συναγωγή των Σοφών
3. Οι Σαμαρείτες ήταν:
α. Μια αρχαία αραβική φυλή β. Οι κάτοικοι της Γάζας γ. Ένα εβραϊκό φύλο
4. Ο Χριστός κατηγορήθηκε από τους ομοεθνείς του:
α. Γιατί δεν πήγαινε στον Ναό του Σολομώντα β. Γιατί συνεργαζόταν με ειδωλολάτρες και Σαμαρείτες
γ. Γιατί θεράπευε ανθρώπους κατά τη μεγάλη αργία του Σαββάτου

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο Χριστός σήμερα

Ζούμε σε μια εποχή που υπόσχεται πολλά, ίσως περισσότερα από όσα μπορεί πραγματικά να δώσει. Λέμε ότι αναζητούμε την αλήθεια αλλά, πολύ συχνά, αρκούμαστε στον τρόπο που εμείς την αντιλαμβανόμαστε. Ο μεγάλος Λιβανέζος ποιητής, συγγραφέας και ζωγράφος, Χαλίλ Γκιμπράν, έλεγε ότι “δεν βλέπουμε τα πράγματα όπως είναι στην πραγματικότητα, αλλά τα βλέπουμε σύμφωνα με το ποιο είμαστε εμείς”. Έτσι και για τον Ιησού υπάρχουν αρκετές ερμηνείες. Ποιος, όμως, είναι στ’ αλήθεια ο Ιησούς;

ΒΙΒΛΙΟΠΡΟΤΑΣΗ: Χαλίλ Γκιμπράν, Gibran Kahlil, Ο προφήτης και ο κήπος του προφήτη, εκδ. Μίνωας, Αθήνα 2004

A. Εγώ ειμί ο...

 Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Στατιστική

1. Ας **γράψουμε** ανώνυμα σε ένα μικρό χαρτί, τι είναι για μας ο Ιησούς και τι δεν είναι.
2. Ας **καταγράψουμε** τις απόψεις στον πίνακα και ας τις καταμετρήσουμε.
3. Ας **προσθέσουμε** και άλλες απόψεις για τον Ιησού που έχουμε ακούσει (ή ας τις επινοήσουμε).

 Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι.

Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα και ας απαντήσουμε στις ερωτήσεις:

1. Τι λεπτομέρειες **παρατηρούμε** στη διπλανή εικόνα;
2. Τι **νομίζουμε** ότι θέλει να επιτύχει η σύνθεση αυτή;
3. Τι **απορίες** μάς δημιουργούνται;

Εναλλακτικά, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εγκαυστική εικόνα του Χριστού από το Σινά, παρατηρώντας τις δύο διαφορετικές εκφράσεις του προσώπου Του.

Εικόνα του Ιησού

 Εναλλακτική εργασία στο δρόμο: Έρευνα*

1. Ας **συγκροτήσουμε** ομάδες έρευνας και ας βγούμε στον δρόμο.
2. Ας **ρωτήσουμε** τους/τις περαστικούς/-ές, αφού εξηγήσουμε ότι κάνουμε εργασία για το σχολείο: “Τι είναι για εσάς ο Ιησούς;”.
3. Ας **καταγράψουμε** και ας **ομαδοποιήσουμε** τις απαντήσεις τους (π.χ. Θεάνθρωπος 40%, Επαναστάτης 10%, Θεραπευτής 10%, Σοφός 5%, Δεν υπήρξε 5% κ.λ.π).
4. Ας παρουσιάσουμε την έρευνά μας και τα αποτελέσματά της στην τάξη.

*Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει και διαδικτυακά στο σπίτι ή στο εργαστήριο Πηροφορικής του σχολείου. Οι μαθητές/-τριες χωρίζονται σε ομάδες, δημιουργούν ανώνυμο ερωτηματολόγιο σε πλατφόρμες (π.χ. Google Forms ή Microsoft Forms), τα στέλνουν σε συμμαθητές, φίλους και γνωστούς, επεξεργάζονται τις απαντήσεις (στατιστικά) και τα συζητούν στην ολομέλεια της τάξης.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί υπάρχουν τόσες πολλές απόψεις για τον Ιησού; Είναι δυνατόν να ισχύουν όλες αυτές;

Β. Χριστός ερμηνευόμενος;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ας εκφράσουμε τις σκέψεις και τα σχόλιά μας για την παρακάτω φράση:

“Παρερμηνεία είναι η εσφαλμένη ερμηνεία που οδηγεί σε παρανόηση”

Υπάρχουν σύγχρονες παρερμηνείες για το πρόσωπο του Ιησού;

Γ. Πόσους “Χριστούς” χωράει η κάθε εποχή;

Δεν υπάρχει εποχή που ο Χριστός να πέρασε απαρατήρητος. Άλλοι τον είδαν ως Θεάνθρωπο, άλλοι ως προφήτη, άλλοι ως θαυματοποιό, άλλοι ως σοφό άνθρωπο, άλλοι ως καθοδηγητή και άλλοι ως επαναστάτη και κοινωνικό μεταρρυθμιστή. Ποια είναι τα όρια της ερμηνείας και της παρερμηνείας; Ποια είναι η θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας γι’ Αυτόν;

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Σύνταξη επιχειρημάτων

Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας

1. Ας **επιλέξουμε** ανά ομάδες μία σύγχρονη ερμηνεία του Ιησού (μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μία από την πρώτη δραστηριότητα του μαθήματος).
2. Ας **καταγράψουμε** επιχειρήματα για το αν αυτή η άποψη είναι αποδεκτή από την Εκκλησία ή αποτελεί παρερμηνεία του δόγματός* της για το πρόσωπο του Ιησού.
3. Ας **συζητήσουμε** στην ολομέλεια ποιες από αυτές είναι παρερμηνείες και ας **καταλήξουμε** σε κοινές θέσεις.

Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο και ας **εντοπίσουμε** την αντίστοιχη ερμηνεία που αποδέχεται η Ορθόδοξη Εκκλησία (αν υπάρχει αντίστοιχη φράση εδώ).

Ιησούς Χριστός - Ανάσταση (λεπτομέρεια)
Μπάμπης Πυλαρινός

«Ο Ιησούς Χριστός είναι ο Υιός του Θεού Πατρός, το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, ο από πολλούς αιώνες αναμενόμενος Μεσσίας (Χριστός), ο οποίος γεννήθηκε και ως άνθρωπος (Θεάνθρωπος) από την Παρθένο Μαρία (Θεοτόκο). Είναι ο Θεός που έγινε άνθρωπος για να γίνει ο άνθρωπος Θεός. Εβραίος στο γένος, έζησε 33 χρόνια και δίδαξε στην Παλαιστίνη στις αρχές του Ιου αι. Βίωσε μαρτυρικό σταυρικό θάνατο, ύστερα από πρόταση - απαίτηση του Συμβουλίου των αρχιερέων του Ισραήλ στον έπαρχο της Ιουδαίας, Πόντιο Πιλάτο. Αναστήθηκε την τρίτη ημέρα από τον θάνατο και την ταφή Του. Οι δώδεκα κοντινοί μαθητές Του, αλλά και άλλοι του ευρύτερου κύκλου των μαθητών, Τον είδαν και βεβαιώθηκαν για την ανάστασή Του και ως μάρτυρες της παρουσίας Του διέδσαν το μήνυμα της

Ανάστασης, αλλά και τη διδασκαλία Του, όπου και όπως μπορούσαν, ιδρύοντας χριστιανικές κοινότητες. Η Εκκλησία ζει και βιώνει τόσο τη μυστική - μυστηριακή παρουσία του Ιησού στη ζωή της, όσο και την αναμονή της δεύτερης ένδοξης παρουσίας Του, κατά την οποία, όταν συμβεί, θα συντελεστεί και η κοινή ανάσταση όλων των ανθρώπων και η ενότητα της μέχρι σήμερα διασπασμένης ζωής των ανθρώπων και του κόσμου. Τη δεύτερη παρουσία του, αλλά και την συνακόλουθη ενότητα της κτίσης, σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας, κάποιιοι, - για λόγους που επέλεξαν οι ίδιοι-, θα τη βιώσουν ως χαρά και απόλαυση (παράδεισος) και κάποιιοι ως οδύνη και βάσανο (κόλαση)».
(κείμενο των συγγραφέων).

Δ. Ας μιλήσουμε κι εμείς γι' Αυτόν

Δραστηριότητα ατομική: Σιωπηρό ερέθισμα

1. Ο/Η εκπαιδευτικός ας **γράψει** στον πίνακα ένα σύντομο κείμενο ή ρητό ή ποίημα σχετικό με το πρόσωπο του Χριστού, π.χ. Ιησούς Χριστός, Θεού Υιός, Σωτήρας (ΙΧΘΥΣ).
2. Ας **εκφράσουμε** ελεύθερα σκέψεις και σχόλια.

Προτεινόμενα ποιήματα:

«Χριστουγεννιάτικες Κάρτες»

Και πάλι λες δεν είναι δυνατό
όλες αυτές οι ευχές να ψεύδονται
και πάλι, λες, δεν είναι δυνατή
τέτοια πανταχόθεν σύμπτωση,
δεν είναι δυνατή τέτοια πανταχόθεν
συμπαιγνία.

Κώστας Μόντης, “Χριστουγεννιάτικες
κάρτες” (1974) από τη συλλογή
“Και τούτ’ εν ειναλίη Κύπρω”

“Πριν την Ανάσταση”

Να πιστέψουμε στην ημέρα της ζωής.
Ελπίδες, αναμνήσεις, δεν αρκούν
οι κόποι. Η σκέψη δολώνει
το κόκκινο της δυσίας αίμα.
Πρέπει το σώμα να σηκωθεί,
να πάει με τους άλλους μαζί, να χαρεί
τη γιορτή, την απλή χαρά,
να δεχτεί την πλούσια συμμετοχή,
να παραδεχτεί τη χαρά προσιτή.
Ανάσταση να χαρεί, λευτεριά
ύστερ’ απ’ το πλήθος του πόνου,
πίστη, την αγάπη του ανθρώπου.

Ζωή Καρέλλη, “Πριν την Ανάσταση”
(απόσπασμα) (1951) από τη Συλλογή
“Της μοναξιάς και της έπαρσης”

Εναλλακτική δραστηριότητα ατομική/ομαδική: Δημιουργία αφίσας

1. Ας **δημιουργήσουμε** σύντομα (ατομικά ή ομαδικά) μία εικόνα με το πρόσωπο του Ιησού ή ένα περιστατικό της ζωής του, με οποιαδήποτε τεχνική θέλουμε (ζωγραφική με μπογιές, κάρβουνο, μεικτή τεχνική, ψηφιακό έργο, κολάζ, κ.λπ.).
2. Ας **παρουσιάσουμε** στην ολομέλεια τα έργα μας και, εφόσον οι δημιουργοί συμφωνούν, ας **αναρτηθούν** στην αίθουσα του τμήματος.

Εναλλακτική δραστηριότητα ατομική/ομαδική:

Ο Χριστός σε διάφορες παραδόσεις και κουλτούρες.

1. Ας **δούμε** τις εικόνες που παρατίθενται μέσω του παρακείμενου QR.
2. Ας προσπαθήσουμε να **εντοπίσουμε** τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε εικονολογικής παράδοσης.
3. Ας **διατυπώσουμε** τα συμπεράσματά μας στην ολομέλεια.

Εικόνες του Ιησού

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ: Δείτε, την ταινία “Θεός για μία εβδομάδα” (Bruce Almighty - Jim Carrey, Morgan Freeman, Jennifer Aniston) και εντοπίστε τον τρόπο που ο πρωταγωνιστής αντιλαμβάνεται τον Θεό στην αρχή και το τέλος της ταινίας. Μπορεί να γίνει συζήτηση στην τάξη για τις θεολογικές προϋποθέσεις της ταινίας και πόσο κοντά ή μακριά βρίσκεται αυτή από την ορθόδοξη πίστη περί Θεού.

Τίτλος: «Θεός για μία Εβδομάδα»

Τίτλος πρωτοτύπου: «Bruce Almighty»

Έτος παραγωγής: 2003

Διάρκεια: 101’

Σκηνοθεσία: Τομ Σάντιακ

Πρωταγωνιστούν: Τζιμ Κάρει, Μόργκαν Φρίμαν, Τζένιφερ Άνιστον, Φίλιπ Μπέικερ Χολ, Κάθριν Μπελ

Παραγωγή: Spyglass Entertainment Shady Acres Pit Bull Productions

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Η πίστη της Εκκλησίας για τον Ιησού Χριστό είναι ότι:

α. Είναι ο Μέγας Διδάσκαλος β. Είναι Θεάνθρωπος γ. Είναι ένας άγιος άνθρωπος

2 Για την Εκκλησία ο Χριστός γεννήθηκε, έζησε, δίδαξε, σταυρώθηκε, αναστήθηκε και:

α. Θα ξανάρθει β. Μας άφησε να παλέψουμε με τις δικές μας δυνάμεις γ. Νίκησε ολοκληρωτικά το κακό

3. Από τον ερχομό του και μετά, το πρόσωπο του Χριστού ερμηνεύτηκε συχνά με:

α. Τρόπο μεθοδικό β. Τρόπο αυθαίρετο γ. Τρόπο επιστημονικό

4. Η μόνη αυθεντική πηγή πληροφόρησης για την ζωή του Χριστού είναι:

α. Η εμπειρία των Αποστόλων β. Η αρχαιολογική έρευνα γ. Οι προφορικές παραδόσεις

18 Ο Χριστός διδάσκει και θεραπεύει

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **εντοπίσουμε** βασικές πτυχές του διδακτικού έργου του Χριστού με αναφορές στον παραβολικό του λόγο (1η ΔΕ)
- **συνδέσουμε** το απολυτρωτικό έργο του Χριστού, μέσα από τις διηγήσεις των θαυμάτων του, με την ψυχοσωματική αναγέννηση του ανθρώπου (2η ΔΕ)

Ο Χριστός διδάσκει [ραββί (εβρ.) = δάσκαλος] με διάφορους τρόπους. Ένας από αυτούς είναι οι παραβολές. Η διαφορά τους από τα παραμύθια είναι ότι σ' αυτά το ηθικό δίδαγμα βγαίνει συχνά μέσα από υπερφυσικά και παράδοξα περιστατικά που, όμως, δεν συμβαίνουν στην πραγματική ζωή. Σκοπός των παραμυθιών είναι να αμβλύνουν τους φόβους μας, άλλοτε καθησυχάζοντας και άλλοτε συνετίζοντάς μας. Αντίθετα, οι **παραβολές** είναι ιστορίες που θα μπορούσαν να έχουν συμβεί στην πραγματικότητα και που στόχο έχουν να διδάξουν και να εμφυσήσουν το ηθικά καλό στους ακροατές τους. Στις παραβολές δεν κυριαρχεί το στοιχείο της φαντασίας αλλά ο ρεαλισμός, ώστε ο/η ακροατής/-τρια να μπορεί να ταυτιστεί με πρόσωπα της ιστορίας σε έναν κόσμο υπαρκτό και σύγχρονό του/της. Σίγουρα το στοιχείο της **παραμυθίας** (=παρηγοριάς) υπάρχει και στις παραβολές, αλλά με έναν ώριμο τρόπο. Υπάρχει, άραγε, μεγαλύτερη παραμυθία από το ευαγγέλιο (ευ+αγγελία = καλό μήνυμα) του Χριστού;

παραβολές

διδαχή

θεραπείες

σημεία

λύτρωση

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Παραμυθία και όχι παραμύθια

A. Τι είναι διδασκαλία;

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Σχοινί μπουγάδας

1. Ας **σκεφτούμε** και ας γράψουμε με τον/τη διπλανό/-ή μας σε ένα χαρτί έναν ορισμό για την έννοια της διδασκαλίας.
2. Ας **διπλώσουμε** το χαρτί και ας το κρεμάσουμε στο σχοινί της μπουγάδας.
3. Ο/Η εκπαιδευτικός **διαβάζει** τα χαρτιά και οι υπόλοιποι/-ες προσπαθούμε να **βελτιώσουμε** τους ορισμούς που διαβάζονται.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Κατά την άποψή σας, ποιοι είναι οι καλύτεροι τρόποι διδασκαλίας και γιατί;

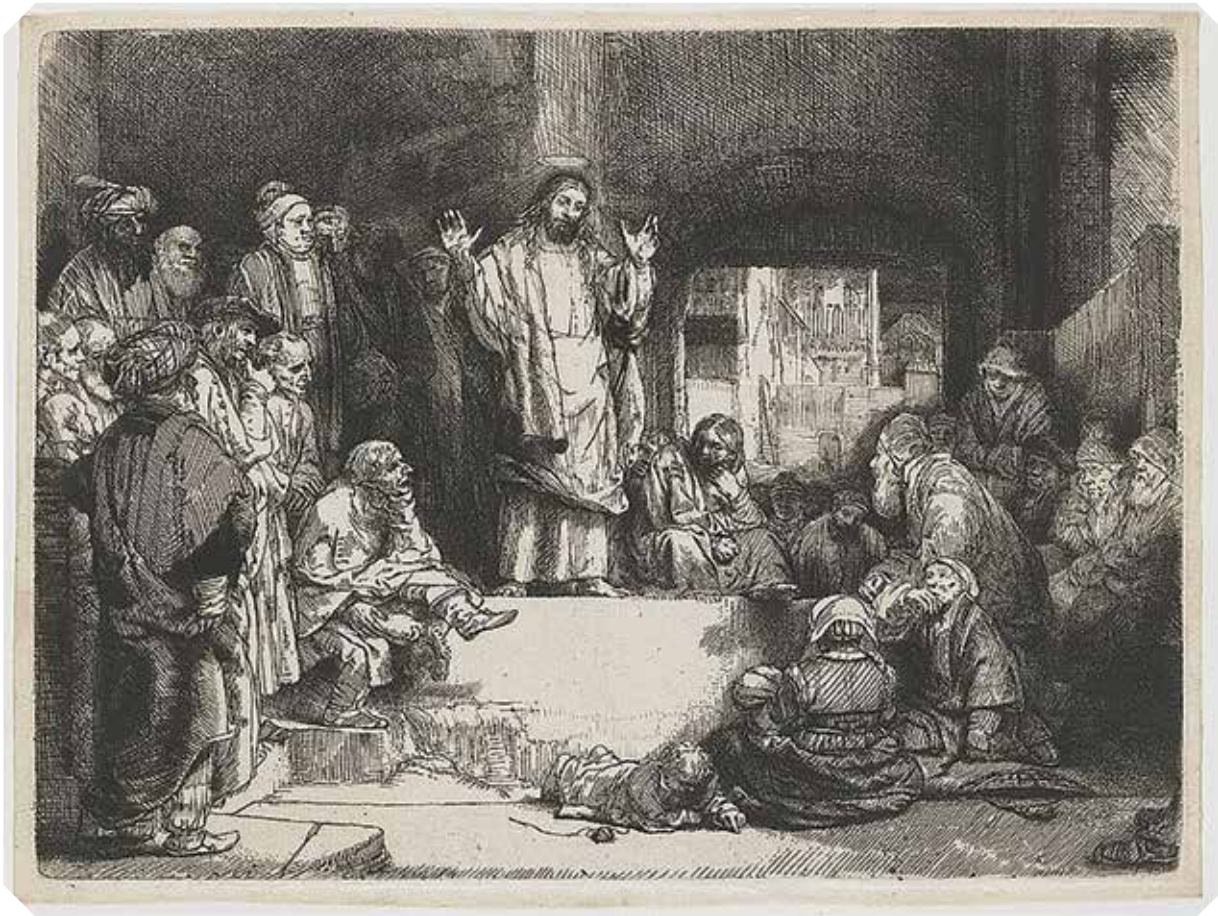

Β. Η οδός του Ιησού

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Έντεχνος συλλογισμός - Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ο Χριστός διδάσκων, Ρέμπραντ (1652)

Ας παρατηρήσουμε την εικόνα και ας απαντήσουμε στα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Τι **βλέπουμε** να συμβαίνει;
2. Τι μπορούμε να **ισχυριστούμε** για αυτά που βλέπουμε;
3. Τι μας κάνει να **αναρωτιόμαστε**;

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ιδεοθύελλα

Με βάση όσα γνωρίζουμε και όσα διδαχθήκαμε μέχρι τώρα, ας σκεφτούμε και ας σημειώσουμε στον πίνακα μία λέξη που θεωρούμε ότι αντιπροσωπεύει τη διδασκαλία του Χριστού. Στη συνέχεια, ψηφίζοντας, κρατάμε στον πίνακα τις τρεις λέξεις που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους για να καταλήξουμε σε μία. Συζητάμε στην ολομέλεια, γιατί θεωρούμε ότι ψηφίστηκε η συγκεκριμένη ως επικρατέστερη.

Γ. Η παραβολική διδασκαλία του Ιησού

Δραστηριότητα ανά θρανίο: Βρίσκω τον τίτλο που ταιριάζει

1. Ας **επιλέξουμε** με τον/τη διπλανό/-ή μας μία από τις ακόλουθες παραβολές και ας τη **διαβάσουμε**.
2. Ας **δώσουμε** έναν τίτλο (ακόμα και αλληγορικό) που, κατά τη γνώμη μας, ταιριάζει στο σήμερα και ταυτόχρονα συμφωνεί με τη διδασκαλία του Ιησού.

Α. «Δύο άνθρωποι ανέβηκαν στον ναό για να προσευχηθούν. Ο ένας ήταν Φαρισαίος κι ο άλλος τελώνης (προϊστάμενος τελωνείου). Ο Φαρισαίος στάθηκε επιδεικτικά και έκανε την εξής προσευχή σχετικά με τον εαυτό του: “Θεέ μου, σ’ ευχαριστώ που εγώ δεν άρπαγας, άδικος, μοιχός σαν τους άλλους ανθρώπους ή σαν αυτόν εδώ τον τελώνη. Εγώ νηστεύω δύο φορές την εβδομάδα και δίνω στον ναό το δέκατο απ’ όλα τα εισοδήματά μου”. Ο τελώνης, αντίθετα, στεκόταν πολύ πίσω και δεν τολμούσε ούτε τα μάτια του να σηκώσει στον ουρανό. Χτυπούσε το στήθος του και έλεγε: “Θεέ μου, σπλαχνίσου με τον αμαρτωλό”. Σας βεβαιώνω πως αυτός έφυγε για το σπίτι του αθώος και συμφιλιωμένος με τον Θεό, ενώ ο άλλος όχι· γιατί όποιος υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί, κι όποιος τον ταπεινώνει θα υψωθεί». (Λκ. 18: 10-14)

Ο τελώνης και ο φαρισαίος - εικονογραφημένο βιβλικό χειρόγραφο (1190), St. Omer, Γαλλία

Β. «Τους είπε επίσης ο Ιησούς: Κάποιος άνθρωπος είχε δύο γιους. Ο μικρότερος απ’ αυτούς είπε στον πατέρα του: “πατέρα, δώσε μου το μερίδιο της περιουσίας που μου αναλογεί”· και εκείνος τους μοίρασε την περιουσία. Ύστερα από λίγες μέρες, ο μικρότερος γιος τα μάζεψε όλα κι έφυγε σε χώρα μακρινή. Εκεί σκόρπισε την περιουσία του, κάνοντας άσπρη ζωή. Όταν τα ξόδεψε όλα, έτυχε να πέσει μεγάλη πείνα στη χώρα εκείνη, και άρχισε κι αυτός να στερείται. Πήγε, λοιπόν, και έγινε εργάτης σε έναν από τους πολίτες εκείνης της χώρας, ο οποίος τον έστειλε στα χωράφια του να βόσκει χοίρους. Έφτασε στο σημείο να θέλει να χορτάσει με τα ξυλοκέρατα (χαρούπια) που έτρωγαν οι χοίροι, αλλά κανένας δεν του έδινε. Τελικά συνήλθε και είπε: “πόσοι εργάτες του πατέρα μου έχουν περίσσιο ψωμί κι εγώ εδώ πεδαίνω της πείνας! Θα σηκωθώ και θα πάω στον πατέρα μου και θα του πω: “πατέρα, αμάρτησα στο Θεό και σ’ εσένα· δεν είμαι άγιος πια να λέγομαι γιος σου· κάνε με σαν έναν από τους εργάτες σου”. Σηκώθηκε, λοιπόν, και ξεκίνησε να πάει στον πατέρα του. Ενώ ήταν ακόμη μακριά, τον είδε ο πατέρας του, τον σπλαχνίστηκε, έτρεξε, τον αγκάλιασε σφιχτά και τον καταφιλούσε. Τότε ο γιος του τού είπε: “πατέρα, αμάρτησα απέναντι στον Θεό και σ’ εσένα και δεν αξίζω να λέγομαι παιδί σου”. Ο πατέρας, όμως, γύρισε στους δούλους του και τους διέταξε: “βγάλτε γρήγορα την καλύτερη στολή και ντύστε τον· φορέστε του δαχτυλίδι στο χέρι και δώστε του υποδήματα. Φέρτε το σιτεντό μοσχάρι (αυτό που προορίζεται για τους καλεσμένους) και σφάξτε το να φάμε και να ευφρανθούμε, γιατί αυτός ο γιος μου ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε”. Έτσι άρχισαν να ευφραίνονται. Ο μεγαλύτερος γιος του βρισκόταν στο χωράφι· και καθώς ερχόταν και πλησίαζε στο σπίτι, άκουσε μουσικές και χορούς. Φώναξε, λοιπόν, έναν από τους υπηρέτες και ρώτησε να μάθει τι συμβαίνει. Εκείνος

του είπε: “Γύρισε ο αδερφός σου, κι ο πατέρας σου έσφαξε το σιτευτό μοσχάρι, γιατί ήρθε πίσω γερός”. Αυτός τότε δύμωσε και δεν ήθελε να μπει μέσα. Ο πατέρας του βγήκε και τον παρακαλούσε, εκείνος όμως του αποκρίθηκε: “Εγώ τόσα χρόνια σού δουλεύω και ποτέ δεν παράκουσα καμιά εντολή σου· κι όμως σ’ εμένα δεν έδωσες ποτέ ένα κασίκι για να ευφρανθώ με τους φίλους μου. Όταν, όμως, ήρθε αυτός ο γιος σου, που κατασπατάλησε την περιουσία σου με πόρνες, έσφαξες για χάρη του το σιτευτό μοσχάρι”. Κι ο πατέρας τού απάντησε: “Παιδί μου, εσύ είσαι πάντοτε μαζί μου κι ό,τι είναι δικό μου είναι και δικό σου. Έπρεπε, όμως, να ευφρανθούμε και να χαρούμε, γιατί ο αδερφός σου ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε». (Λκ. 15, 11-32)

Η επιστροφή του Ασώτου Υιού, Elena Murariu, 2018

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ας γράψουμε στον πίνακα τις βασικές διδαχές του Ιησού που εμφανίζονται μέσα από τις συγκεκριμένες παραβολές.

Αντιστοίχιση κειμένων και τίτλων

Δ. Η διδασκαλία του Χριστού σήμερα

Δραστηριότητα: επικαιροποίηση βιβλικού κειμένου

Ας δοκιμάσουμε να μεταφέρουμε στη σημερινή εποχή (σε έκφραση και περιεχόμενο) την παραβολή του Σπλαχνικού Πατέρα ή μία από τις άλλες παραβολές που συναντήσαμε παραπάνω.

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Θα σου πω μια ιστορία

Ας γράψουμε ένα μικρό κείμενο, στο οποίο να εξηγήσουμε σε κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο κάτι που μας έκανε εντύπωση από το μάθημα της ημέρας ή να προεκτείνουμε τις σκέψεις μας, μιλώντας σε ένα από τα πρόσωπα των παραβολών του σημερινού μαθήματος.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Για ποια θέματα θα μπορούσε να διδάξει με παραβολές σήμερα ο Ιησούς;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Παραβολές είναι:

- α. Οι σύντομες φανταστικές ιστορίες που έλεγε ο Ιησούς για να διδάξει και να προβληματίσει
- β. Οι νομικές διατάξεις που καθόριζαν τις οικονομικές σχέσεις πολιτών και κράτους
- γ. Οι προσευχές που χρησιμοποιούσε ο Ιησούς και οι μαθητές Του

2. Θέμα της παραβολής του Σπλαχνικού Πατέρα είναι:

- α. Η αγάπη του Θεού για τον άνθρωπο
- β. Η συγχωρητικότητα
- γ. Η δικαιοσύνη του Θεού

3. Ο Χριστός δίδαξε:

- α. Μόνο σε Συναγωγές
- β. Σε συγκεκριμένο ακροατήριο
- γ. Σε όσους ήθελαν να τον ακούσουν

4. Στην παραβολή των εργατών του αμπελιού, οι εργάτες πληρώνονται:

- α. Ανάλογα με τις ώρες που εργάστηκαν
- β. Σε είδος
- γ. Όλοι το ίδιο

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Το θαύμα ως αναγέννηση

Όλες οι θρησκείες αναγνωρίζουν κάποια θαυμαστά γεγονότα, τα οποία έχουν ως αφετηρία τους τον/τους θεό/-ούς και αποδέκτες τους ανθρώπους-πιστούς. Όσον αφορά τις θεραπείες, ειδικότερα, οι θρησκείες δίνουν προτεραιότητα στο τελετουργικό, μέσα από το οποίο επέρχεται τελικά η θεραπεία του αρρώστου (Σαμανισμός*). Στην περίπτωση, όμως, των θαυμάτων του Ιησού, τα οποία λέγονται και "σημεία" (σημάδια της παρουσίας του Θεού), προτεραιότητα δίνεται στην πίστη. Εκεί ο πιστός είναι έτοιμος να έρθει σε ρήξη με τον ίδιο του τον εαυτό και τις μέχρι τότε αντιλήψεις του, με την φυσική τάξη του κόσμου, αλλά και με την ηθική τάξη των άλλων ανθρώπων. Η πίστη εδώ νοείται ως πλήρης και απόλυτη εμπιστοσύνη και άνοιγμα στην αγάπη του Ιησού. "Η εμπιστοσύνη συμφιλιώνει τον άνθρωπο με τον εντός του και τον εκτός του κόσμο και λειτουργεί θεραπευτικά. [...] Με τον Ιησού ο Θεός άρχισε να μεγαλώνει μέσα μας και μαζί του να μεγαλώνουμε κι εμείς". (Στ. Ράμφος, *Το Μυστικό του Ιησού*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2006).

A. Θαύμα είναι...

Δραστηριότητα ατομική: Ιδεοθύελλα

1. Ας **σημειώσουμε** στον πίνακα λέξεις που μας έρχονται στο μυαλό ακούγοντας τη λέξη “θαύμα”.
2. Ας **χρησιμοποιήσουμε** πέντε λέξεις από αυτές, για να συμπληρώσουμε την πρόταση “θαύμα είναι ...”

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

5Π και 1Γ

Ας διαβάσουμε το ακόλουθο ανέκδοτο και ας προσπαθήσουμε να το κατανοήσουμε, απαντώντας στα ακόλουθα ερωτήματα:

1. **Ποιο** είναι το πρόβλημα; 2. **Πού** συμβαίνει;
3. **Ποιος** εμπλέκεται σε αυτό; 4. **Πότε** συμβαίνει;
5. **Πώς** πιστεύει (ο εμπλεκόμενος) ότι μπορεί να ξεπεραστεί; 6. **Γιατί** αντιδρά έτσι;

Μια σύγχρονη «παραβολή» (ανέκδοτο)

Κάποτε ήταν κάποιος, ο οποίος είχε ένα πολύ σπουδαίο επαγγελματικό ραντεβού και έψαχνε να βρει μέρος να παρκάρει το αυτοκίνητό του. Έχοντας μπλέξει σε κίνηση στον δρόμο και μη βρίσκοντας μέρος να παρκάρει το αυτοκίνητό του, απελπίστηκε. Μέχρι που του μπήκε η ιδέα να παρατήσει το αυτοκίνητό του οπουδήποτε και ας το πάρει ο γερανός της τροχαίας! Τότε, με μιας, θυμήθηκε τον Θεό και είπε μέσα του: βρε, λες να βάλει ο Θεός το χέρι του και να γίνει κανένα θαύμα; Ας του το ζητήσω.

-Θεέ μου, είπα, το ξέρω ότι έχουμε πολύ καιρό να τα πούμε, αλλά σε παρακαλώ θερμά, κάνε να βρω θέση να παρκάρω το αυτοκίνητό μου και εγώ, - χμμ, σκέφτηκε για λίγο - θα έρχομαι κάθε Κυριακή στην Εκκλησία για δύο ολόκληρους μήνες!

Και, ω, του θαύματος, εκείνη ακριβώς τη στιγμή μπροστά του, ένα αυτοκίνητο ξεπαρκάρει. Και τότε γυρίζει ο οδηγός και λέει στο Θεό:

- Άσε, Θεέ. Βρήκα θέση!

(Από τη συγγραφική ομάδα)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Μπορεί κάποιος στις μέρες μας να πιστεύει σε θαύματα;

B. Ποιος δεν θέλει ένα θαύμα;

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Εντεχνος συλλογισμός Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

Ας παρατηρήσουμε τις δύο εικόνες και ας απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι **βλέπουμε**;
- Τι **σκεφτόμαστε** γι' αυτό που βλέπουμε;
- Τι **αναρωτιόμαστε** γι' αυτό που βλέπουμε;

Μαρμάρινο αναθηματικό ανάγλυφο από το ιερό του Ασκληπιού στη Μήλο, περίπου 100-200 μ.Χ. Λονδίνο, Βρετανικό Μουσείο.
Δίπλα χρυσό τάμα.

Πιστεύετε ότι ένα θαύμα θεραπεύει μόνο την ασθένεια του σώματος ή και της ψυχής;

Γ. Το θαύμα ως αποκατάσταση του όλου ανθρώπου

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Καρέκλα των αποκαλύψεων

1. Ας **διαβάσουμε** τη βιβλική διήγηση της θεραπείας του παραλύτου στην Καπερναούμ.
2. Ας **επιλέξουμε** ένα πρόσωπο από αυτά που αναφέρονται στη διήγηση (π.χ. ο παράλυτος, οι φίλοι του, ο ιδιοκτήτης του σπιτιού, οι Φαρισαίοι)
3. Κάποιος/-α από εμάς ας αναλάβει να **υποδυθεί** το πρόσωπο που διάλεξε και ας **καθίσει** στην καρέκλα των αποκαλύψεων.
4. Ας **υποβάλλουμε** ερωτήσεις σε πρώτο πρόσωπο στον “ανακρινόμενο” σχετικά με το γεγονός, τις πράξεις, τα κίνητρα, τις αντιλήψεις, τα συναισθήματα, τις αξίες του κ.ά.

Θεραπεία παραλύτου στην Καπερναούμ

«Ύστερα από μερικές μέρες μπήκε πάλι ο Ιησούς στην Καπερναούμ και διαδόθηκε ότι βρίσκεται σε κάποιο σπίτι. Αμέσως συγκεντρώθηκαν πολλοί, ώστε δεν υπήρχε χώρος ούτε κι έξω από την πόρτα και τους κήρυττε το μήνυμά του. Έρχονται τότε μερικοί προς αυτόν, φέρνοντας έναν παράλυτο, που τον βάσταξαν τέσσερα άτομα. Κι επειδή δεν μπορούσαν να τον φέρουν κοντά στον Ιησού εξαιτίας του πλήθους, έβγαλαν τη στέγη πάνω από 'κει που ήταν ο Ιησούς, έκαναν ένα άνοιγμα και κατέβασαν το κρεβάτι, πάνω στο οποίο ήταν ξαπλωμένος ο παράλυτος. Όταν είδε ο Ιησούς την πίστη τους, είπε στον παράλυτο: “Παιδί μου, σου συγχωρούνται οι αμαρτίες”. Κάδονταν όμως εκεί μερικοί γραμματείς και συλλογίζονταν μέσα τους: “Μα πώς μιλάει αυτός έτσι, προσβάλλοντας το Θεό; Ποιος μπορεί να συγχωρεί αμαρτίες; Μόνον ένας, ο Θεός”. Αμέσως κατάλαβε ο Ιησούς ότι αυτά σκέφτονται και τους λέει: “Γιατί κάνετε αυτές τις σκέψεις στο μυαλό σας; Τι είναι ευκολότερο να πω στον παράλυτο: “σου συγχωρούνται οι αμαρτίες” ή να του πω, “σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα”; Για να μάθετε, λοιπόν, ότι ο Υιός του Ανθρώπου έχει την εξουσία να

συγχωρεί πάνω στη γη αμαρτίες –λέει στον παράλυτο: “Σ’ εσένα το λέω, σήκω, πάρε το κρεβάτι σου και πήγαινε στο σπίτι σου”. Εκείνος σηκώθηκε αμέσως, πήρε το κρεβάτι του και μπροστά σ’ όλους βγήκε έξω, έτσι που όλοι θαύμαζαν και δόξαζαν το Θεό: “Τέτοια πράγματα”, έλεγαν, “ποτέ μέχρι τώρα δεν έχουμε δει!”». (Μκ. 2: 1-12)

Η θεραπεία του παραλυτικού στην Καπερναούμ ψηφιδωτό από τη Μονή της Χώρας, Κωνσταντινούπολη

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **διαβάσουμε** τη βιβλική διήγηση της θεραπείας του παραλύτου στην Καπερναούμ.
2. Ας **αποτυπώσουμε** το περίγραμμα του παραλύτου στον πίνακα.
3. Ας **γράψουμε**, εντός του περιγράμματος, σκέψεις, συναισθήματα, προσδοκίες του παραλύτου όσο ήταν παράλυτος και, εκτός του περιγράμματος, σκέψεις και συναισθήματα των υπολοίπων.
4. Ας **διαπιστώσουμε** αν υπάρχουν κοινές σκέψεις και συναισθήματα.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Κατά τη γνώμη σας, για ποιον λόγο έπρεπε ο Χριστός να θεραπεύσει πρώτα την ψυχή του παράλυτου;

Δ. “Χρειάζεται ένα θαύμα...”

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Έντεχνος συλλογισμός
Γράφοντας 10x2

1. Ας **διαβάσουμε** τους στίχους του παρακάτω τραγουδιού (εναλλακτικά ας ακούσουμε το τραγούδι από το QR)
2. Ας **σημειώσουμε** δέκα λέξεις που να χαρακτηρίζουν το θαύμα
3. Ας **διαβάσουμε/ ακούσουμε** ξανά τους στίχους του τραγουδιού και ας **σημειώσουμε** επιπλέον δέκα λέξεις από αυτό.
4. Χρησιμοποιώντας όσες περισσότερες μπορούμε από τις είκοσι λέξεις που καταγράψαμε, ας συντάξουμε ένα σύντομο κείμενο που να **εξηγεί** τη σπουδαιότητα της ψυχοσωματικής αποκατάστασης.

Δραστηριότητα σύνταξης κειμένου με αφετηρία τους στίχους του τραγουδιού: «Χρειάζεται ένα θαύμα εδώ»

Εργασία πρότζεκτ: Ας ερευνήσουμε το θέμα: “Τα τάματα και η διαχρονική λειτουργία τους στη θρησκευτικότητα των πιστών”. Μπορείτε να προσεγγίσετε το θέμα σας μέσω του χριστιανισμού, των άλλων θρησκειών, της ιστορίας και αρχαιολογίας, της ιατρικής ή με όποιον άλλο τρόπο θέλετε.

(Σημείωση: τα τάματα είναι προϊόν της λαϊκής θρησκευτικότητας και δεν προβλέπονται από τους κανόνες της Εκκλησίας)

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Για να συντελεστεί το θαύμα απαιτείται:

α. Γνώση των Ιερών Γραφών β. Πίστη στον Ιησού γ. Να ακολουθεί τις τυπικές λατρευτικές διατάξεις της θρησκείας

2. Τα θαύματα του Ιησού στην Καινή Διαθήκη ονομάζονται και:

α. Κλήσεις β. Δυνάμεις γ. Σημεία

3. Πριν θεραπεύσει τον παραλυτικό, ο Ιησούς τού είπε:

α. Πιστεύεις στον Θεό; β. Σου συγχωρούνται οι αμαρτίες γ. Θέλεις να γίνεις καλά;

4. Μετά τη θεραπεία του παραλυτικού, ο Ιησούς του είπε:

α. Σήκω. Πάρε το κρεβάτι σου και περπάτα β. Να προσεύχεσαι καθημερινά γ. Πίστευε και μη ερεύνα

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **ερμηνεύσουμε** τη βιβλική αφήγηση για την κατασκευή του Πύργου της Βαβέλ και τους συμβολισμούς της (1η ΔΕ)

- **αναγνωρίσουμε** την εν Χριστώ αγάπη ως δομικό στοιχείο της σχέσης των ανθρώπων μεταξύ τους, μέσα από την επεξεργασία σχετικών βιβλικών και ερμηνευτικών κειμένων, (2η ΔΕ)

- **εξηγήσουμε** τους τρόπους με τους οποίους η χριστιανική αγάπη μπορεί να αποτελεί θεμέλιο των διαπροσωπικών και κοινωνικών σχέσεων στον σύγχρονο κόσμο. (2η ΔΕ)

Οι σχέσεις μεταξύ των προσώπων αλλά και ανάμεσα στις κοινωνικές ομάδες (έθνη, λαοί, θρησκευτικές κοινότητες κ.λπ.) μοιάζουν να κινούνται σε πλαίσιο συνεννόησης και ασυνεννοησίας. Σήμερα νέοι, ηλικιωμένοι και παιδιά επικοινωνούμε με όποιον θέλουμε, όποτε θέλουμε! Κοινωνικά δίκτυα, βιντεοκλήσεις, κινητά... Πόσο κοντά είμαστε πλέον όλοι! Είμαστε, όμως, ευτυχισμένοι και πλήρεις; Πολλοί χαρακτηρίζουν την εποχή μας "Βαβυλωνία", μια σύγχρονη Βαβέλ. Τι σημαίνει, όμως, Βαβέλ και ποια είναι η περίφημη ιστορία της; Έχει κάποια σχέση με τη σημερινή εποχή;

Διαφορετικότητα

πολυπολιτισμικότητα

εκκοσμίκευση

φονταμενταλισμός

Το γλωσσάρι της ενότητας

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο πύργος της Βαβέλ

A. Η χαρά της συνεννόησης

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Άσκηση ενεργητικής ακρόασης

1. Σε κάθε θρανίο ένας/μια μαθητής/-τρια **διηγείται** για 3' μια εγλωσσική κατάσταση που βίωσε και ο/η διπλάνος/-ή του/της ακούει **προσεκτικά** χωρίς να διακόπτει.
2. Όταν σταματήσει, αυτό/-ή που άκουγε **επαναλαμβάνει** όσα άκουσε με κάθε λεπτομέρεια.
3. Ο/Η πρώτος/-η μαθητής/-τρια συμπληρώνει όσα ξέχασε να επαναλάβει ο/η άλλος/-η μαθητής/-τρια.
4. Η διαδικασία **επαναλαμβάνεται**, με τους/τις δύο μαθητές/-τριες να αλλάζουν ρόλους.

Συμβουλές ενεργητικής ακρόασης

- Ας μην σχεδιάζουμε, πώς θα απαντήσουμε όσο μας μιλάνε. Απλά ας ακούσουμε!
- Ας διατηρούμε οπτική επαφή, ας κάνουμε κινήσεις με το κεφάλι και γενικά ας δείχνουμε ενδιαφέρον για τη συζήτηση με μη-λεκτικά σημάδια.
- Ας δίνουμε προσοχή στις λέξεις, τη γλώσσα του σώματος και τον τόνο της φωνής.
- Όταν ο συνομιλητής μας σταματήσει, ας κάνουμε ερωτήσεις και σχόλια.
- Ας παρατηρούμε τα συναισθήματα του συνομιλητή μας και ας τα εκφράσουμε όταν σταματήσει π.χ. "Καταλαβαίνω ότι αυτό μάλλον ήταν πολύ συναρπαστικό!"

Συζήτηση στην ολομέλεια

Σήμερα, οι άνθρωποι ακολουθούν τις παραπάνω συμβουλές στην επικοινωνία τους; Γιατί;

Β. Η σύγχυση των γλωσσών

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Κείμενο χωρίζεται σε μέρη

1. Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο.
2. Ας το **χωρίσουμε** σε μέρη και ας δώσουμε έναν τίτλο σε κάθε ένα από αυτά

«Αρχικά οι κάτοικοι της γης μιλούσαν όλοι μία γλώσσα και χρησιμοποιούσαν τις ίδιες λέξεις [...] (Κάποτε) είπαν μεταξύ τους: “Ελάτε να κατασκευάσουμε τούβλα και να τα ψήσουμε στη φωτιά”. Έτσι για τις οικοδομές άρχισαν να χρησιμοποιούν τούβλα αντί για πέτρες και πίσσα αντί για λάσπη. Μετά είπαν: “Ελάτε να χτίσουμε μια πόλη και έναν πύργο που η κορυφή του να φτάνει στους ουραμούς. Έτσι θα γίνουμε ονομαστοί και δεν θα διασκορπιστούμε πάνω στη γη”[...] Και είπε ο Κύριος: “Τώρα όλοι αυτοί αποτελούν ένα λαό με κοινή γλώσσα

και τούτο εδώ είναι η αρχή των πράξεών τους. Από 'δω και πέρα τίποτε απ' όσα θα σκέφτονται να κάνουν δεν θα τους είναι αδύνατο. Εμπρός, ας κατεβούμε* και ας επιφέρουμε εκεί σύγχυση στη γλώσσα τους, ώστε να μην καταλαβαίνει ο ένας τη γλώσσα του άλλου”. Έτσι ο Κύριος τούς διασκόρπισε από 'κει σε όλη τη γη και σταμάτησαν να χτίζουν την πόλη. Γι' αυτό ονόμασαν την πόλη εκείνη Βαβέλ, γιατί εκεί ο Κύριος προκάλεσε σύγχυση στη γλώσσα των ανθρώπων και από 'κει τους διασκόρπισε σε όλη τη γη». (Γεν. 11: 1-8)

Σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας, το κείμενο χρησιμοποιεί πληθυντικό αριθμό γιατί αναφέρεται στην Αγία Τριάδα!

Συζήτηση στην ολομέλεια

Είναι κακό να θέλεις να χτίσεις μια πόλη και έναν πύργο;
Τι προκάλεσε τη “θεϊκή” τιμωρία τους;

Γ. Διδάγματα από τον πύργο της Βαβέλ

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Εντοπισμός και υπογράμμιση κειμένου

1. Ας **διαβάσουμε** προσεκτικά ένα από τα κείμενα ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθούν.
2. Ας **υπογραμμίσουμε** τα σπουδαιότερα σημεία με χάρακα και τις έννοιες - κλειδιά με μαρκαδόρο.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια τα βασικά σημεία του κειμένου μας.

Α. «Στην πόλη δόθηκε το όνομα Βαβέλ από συσχέτισμό με τη λέξη Βάβαλ= συγγέω. Όσο για τη συγκεκριμένη περικοπή, επιχειρεί μέσα από την εβραϊκή λαϊκή παράδοση να εξηγήσει την ποικιλία των γλωσσών στον κόσμο, η οποία στο σύνολό της τονίζει τα όρια του ανθρώπου και την αναμφισβήτητη κυριαρχία του Γιαχβέ στην ανθρωπότητα. Από Πατέρες της Εκκλησίας, πάντως, όπως, και από κάποιους νεότερους ερευνητές, ως αρχική γλώσσα εκλαμβάνεται η εβραϊκή (ως η γλώσσα όλων των ανθρώπων) Το όνομα Βαβέλ και η σύγχυση των γλωσσών συνδέθηκαν με τη Βαβυλώνα, πόλη περήφανη για την

ανάμειξη των γλωσσών και των θεών μέσα στα τείχη της και με κάποιο βαβυλωνιακό ζιγκουράτ* σε κατάσταση ερειπώσεως πριν από οποιαδήποτε μεταγενέστερη ανοικοδόμησή του. Η καταστροφή αυτού του πύργου, τυλιγμένη μέσα σε αρχαίους δρύλους, συνδέθηκε από σημίτες* νομάδες με την άποψη περί θείας τιμωρίας της ανθρωπίνης υπεροψίας (αλαζονείας) και περί διασποράς των ανθρώπων πάνω στη γη. Έβλεπαν τη Βαβυλώνα ως ιμπεριαλιστική (που θέλει να κατακτήσει άλλες χώρες) κατακτητική δύναμη που εκφράζονταν στον πολιτιστικό χώρο με την κατασκευή των ζιγκουράτ, των καθεδρικών

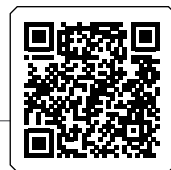
ναών της αρχαιότητας». (Σάββα Αγουρίδη, “Μύθος - Ιστορία - Θεολογία”, Δελτίο βιβλικών μελετών, τ. 7, 1988, σ. 8. 9. 12)

Β. «Η ραββινική* και η χριστιανική ερμηνευτική παράδοση θεωρούν ότι η αμαρτία των κατοίκων ήταν η επιδίωξη της δόξας μέσω της ανθρωπίνης δύναμης, η λατρεία της δύναμης, εντέλει, δηλαδή, η απιστία. Το “ποιήσωμεν εαυτοίς όνομα” (θα γίνουμε ονομαστοί) ερμηνεύεται ως παραγνώριση του Θεού, ειδωλολατρία και αθεΐα. Μήπως, όμως, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε, με σημερινό λεξιλόγιο, ότι η αμαρτία τους είναι [και] η εργαλειοποίηση της σχέσης με τον Θεό; Θα πάμε στον Θεό κατευθείαν με έναν πύργο, με ένα εργαλείο (στη δέση του πύργου του βιβλικού μύθου, μπορεί ο αναγνώστης να βάλει πολλά άλλα, τις ακολουθίες, τις νηστείες, ακόμη και το βάπτισμα ή τη Θεία Κοινωνία). Η τιμωρία του Θεού, γιατί περί τιμωρίας πρόκειται, δεν είναι η πολυγλωσσία, αλλά η απόλυτη αδυναμία συνεννόησης και επικοινωνίας, η σύγχυση (babel σημαίνει στα εβραϊκά σύγχυση). Αν η πολυφωνία είναι το κακό που τους στέλνει ο Θεός ως τιμωρία –εδώ βρίσκεται το κρίσιμο σημείο του μύθου*–, τότε η ομοφωνία και η ομοειδεια (κοινή καταγωγή) θα έπρεπε εξ αντιδιαστολής να είναι το καλό. Το αμάρτημα της Βαβέλ, όμως, συντελείται από ομοφώνους – μία γλώσσα μιλούσαν όλοι («χείλος εν και γλώσσα μία», κατά τους 0*). Αρα, καμία ενότητα και καμία ομοφωνία δεν είναι καλή καθ’ εαυτήν (από μόνη της).

Το τέλος, ο σκοπός, η επιδίωξη είναι αυτά που κρίνουν την ομοφωνία (όπως και την πολυφωνία)» (Σταύρος Ζουμπουλάκης, “Βαβέλ και Πεντηκοστή”, Καθημερινή 09.06.2020.)

Γ. «Με το μοντέρνο πολιτισμό και χάρη στην τεχνολογία του, ο άνθρωπος δεν ψυχαγωγείται κοινωνικά, αλλά ατομικά. Παράδειγμα, η τηλεόραση. Η ίδια η τηλεοπτική συσκευή απομονώνει τον άνθρωπο από τους άλλους [και έτσι] ολοκληρώνεται ο τηλεοπτικός πύργος της Βαβέλ μας. Κι από όλα αυτά καταφαίνεται πώς το κατεξοχήν μέσο μαζικής επικοινωνίας, η τηλεόραση, κατάντησε να διαστραφεί σε μέσο ατομικής αποχαύνωσης (αποβλάκωσης), ιδιώτευσης, απομόνωσης, αποξένωσης και αλλοτρίωσης. Δεν χρειάζεται, βέβαια, να προχωρήσουμε παραπέρα και να κάνουμε λόγο για το τηλέφωνο. Ζούμε σε μια κοινωνία χωρίς επικοινωνία. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας κατάντησαν μέσα ατομικής μοναξιάς. Μίκρυναν οι φυσικές αποστάσεις, χάρη στα τελειοποιημένα συγκοινωνιακά μέσα, και μεγεθύνθηκαν οι κοινωνικές αποστάσεις ανάμεσα στους ανθρώπους. Το κοινωνικό αισθητήριο εξασθένησε επικίνδυνα και ο ατομισμός διεκδικεί στην κυριολεξία. Μαστιζόμαστε από τη σχάση (διάσπαση) και χρειαζόμαστε τη σχέση». (Μάριος Μπέντζος, Ανατολική Ηθική και Δυτική Τεχνική, σ. 18.)

Κείμενο του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου για τη Βαβέλ

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τελικά, ποια από τις παραπάνω ερμηνείες είναι περισσότερο σημαντική για εμάς και γιατί;

Δ. Η Βαβέλ σήμερα

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Σιωπηλό ερέθισμα

“Ζούμε σε μία σύγχρονη βαβυλωνία”.

Τι έχουμε να πούμε για την παραπάνω φράση; Ας **τεκμηριώσουμε** τις απόψεις μας.

Εναλλακτική δραστηριότητα σε ομάδες: Υπέρ και κατά

1. Ας **διαβάσουμε** το κείμενο του Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς από τον QR και ας **επιχειρηματολογήσουμε** υπέρ ή κατά της τάσης του κειμένου.
2. Ας **συζητήσουμε** στην ολομέλεια για τη σημερινή βαβυλωνία.

Κείμενο Αγ. Νικολάου Βελιμίροβιτς

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σύγκριση εικόνων

Ας **συγκρίνουμε** τις εικόνες και ας εντοπίσουμε ομοιότητες και διαφορές.

Πίτερ Μπρίγκελ, ο Πρεσβύτερος,
Ο πύργος της Βαβέλ, 1563

Κολοσσαίο, Ρώμη, 70-80

Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο,
Στρασβούργο, Γαλλία

Συζήτηση στην ολομέλεια

Θα προσθέταμε άλλες εικόνες σε αυτήν τη δραστηριότητα και γιατί:

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Στην ιστορία του πύργου της Βαβέλ, οι άνθρωποι χωρίστηκαν λόγω:

α. Εγωισμού β. Πονηριάς γ. Χρημάτων

2. Τι ισχύει για την ιστορία του πύργου της Βαβέλ;

α. Έχει πολλούς συμβολισμούς και ερμηνείες β. Δημιουργήθηκε από αρχαίους θρύλους γ. Όλα αυτά

3. Στην ιστορία του πύργου της Βαβέλ:

α. Η ομοφωνία δεν είναι πάντα καλή β. Οι άνθρωποι θέλουν να δοξάσουν ένα ανθρώπινο δημιούργημα και όχι τον ίδιο τον Θεό γ. Όλα αυτά

4. Ο πύργος της Βαβέλ σήμερα είναι συνώνυμο της:

α. Ασυνεννοησίας β. Επιθετικότητας γ. Παθητικότητας

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η αγάπη στις σχέσεις τότε και σήμερα

Παρόλο που η σημερινή εποχή παρομοιάζεται από ορισμένους ως σύγχρονη Βαβέλ, όλοι οι άνθρωποι ψάχνουμε την αληθινή αγάπη και είμαστε διατεθειμένοι να επενδύσουμε πολλά σε αυτή. Ο Χριστός στο κήρυγμά Του μίλησε πολύ για την αγάπη ως το θεμέλιο των διαπροσωπικών και κοινωνικών σχέσεων. Μπορεί, όμως, η χριστιανική αγάπη να προσφέρει κάτι στους ανθρώπους σήμερα και με ποιο τρόπο; Γνωρίζουμε οι άνθρωποι τι διαφορά έχει η χριστιανική αγάπη από την αγάπη του κόσμου;

A. Ενότητα των ανθρώπων

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Ο κύκλος της συνείδησης

1. Ας **φανταστούμε** ότι ένας παλιός φίλος/μια παλιά φίλη μας έχει στεναχωρήσει.
2. Ας **καταγράψουμε** μια ΠΟΛΥ ΣΥΝΤΟΜΗ συμβουλή που θα θέλαμε να ακούσουμε, (3-5 λέξεων) υπέρ της διατήρησης της φιλίας ή υπέρ του χωρισμού.
3. Ας **σχηματίσουμε όρθιοι/ες** δύο ομόκεντρους κύκλους. Στον ένα κύκλο θα πάνε όσοι/ες έγραψαν υπέρ του χωρισμού και στον άλλο οι υπόλοιποι/ες.
4. Τα άτομα του εξωτερικού κύκλου ας αρχίσουμε να περιστρεφόμαστε γύρω από τους άλλους, **επαναλαμβάνοντας** ψυθιριστά τη συμβουλή που γράψαμε. Σταδιακά, ας αυξήσουμε την ένταση της φωνής.
5. Ας ανταλλάξουμε θέση ανάμεσα στους κύκλους και ας επαναλάβουμε το 4ο βήμα.

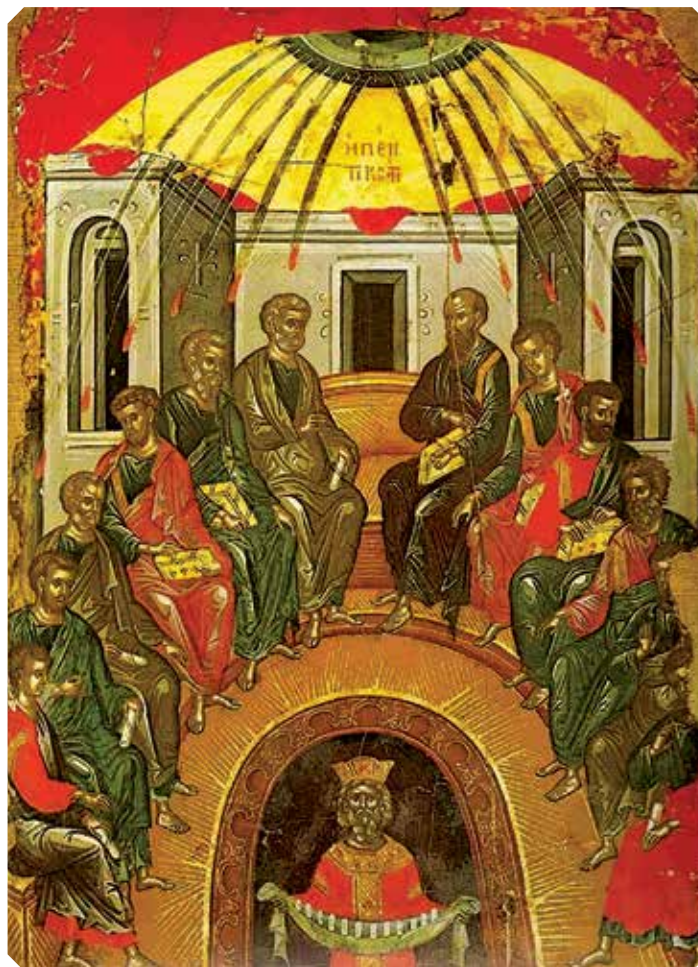
Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Συνδέοντας, επεκτείνοντας, προκαλώντας

1. Ας **παρατηρήσουμε** τη διπλανή εικόνα και ας διαβάσουμε την ερμηνεία της στο παρακάτω QR.
2. Με ποιον τρόπο **συνδέονται** οι πληροφορίες που παρουσιάζονται με όσα μάθαμε στο μάθημα;
3. Ποιες από τις νέες ιδέες που αποκτήσαμε **επεκτείνουν** ή ωθούν τη σκέψη μας σε νέες κατευθύνσεις;
4. Τι εξακολουθεί να σε **προκαλεί** ή να σου προκαλεί σύγχυση; Ποιες ερωτήσεις, αναζητήσεις ή γρίφους έχεις αυτή τη στιγμή;

Θεοφάνης ο Κρης, Πεντηκοστή, 1546, Μονή Σταυρονικήτα Αγίου Όρους.

Ερμηνεία για την εικόνα της Πεντηκοστής

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι χρειάζεται για να υπάρχει ενότητα ανάμεσα στους ανθρώπους;

Β. Η βιβλική αγάπη

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Επιλογή και υπομνηματισμός αφορισμών

Ας επιλέξουμε ένα από τα παρακάτω χωρία της Αγίας Γραφής και ας εξηγήσουμε γιατί το επιλέξαμε:

Α. «Μην είσαι εκδικητικός και μνησικάκος (εκείνος που δεν ξεχνά το κακό που του έκαναν) (ο εκδικητικός) απέναντι στους άλλους, αλλά ν' αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου» (Λευ. 19: 18)

Β. «Αγαπάτε τους εχθρούς σας, ευεργετείτε όσους σας μισούν· δίνετε ευχές σ' όσους σας δίνουν κατάρρες, προσεύχεστε γι' αυτούς που σας κακομεταχειρίζονται. Γιατί, αν αγαπάτε αυτούς που σας αγαπούν, ποια εύνοια περιμένετε από τον Θεό; Αφού και οι αμαρτωλοί αγαπούν αυτούς που τους αγαπούν.» (Λκ. 6: 27- 28•32)

Γ. «Ο Θεός είναι αγάπη· κι όποιος ζει μέσα στην αγάπη, ζει μέσα στον Θεό, κι ο Θεός μέσα σ' αυτόν» (Α΄ Ιω. 4: 16).

Δ. «Να αγαπάς τον Κύριο τον Θεό σου μ' όλη την καρδιά σου, μ' όλη την ψυχή σου, μ' όλο τον νου σου και μ' όλη τη δύναμή σου. Αυτή είναι η πρώτη εντολή. Δεύτερη όμοια είναι αυτή: Να αγαπάς τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου. Δεν υπάρχει άλλη εντολή μεγαλύτερη απ' αυτές». (Μρκ. 12: 30-31)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Υπάρχει σήμερα παρόμοια αγάπη;

Γ. Η χριστιανική αγάπη

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Υπέρ και κατά

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθεί και ας **καταγράψουμε** επιχειρήματα υπέρ ή κατά των απόψεων του συγγραφέα (σε ομάδες).
2. Ας **παρουσιάσουμε** τα επιχειρήματά μας. Η ολομέλεια έχει τον τελικό λόγο.

Α. «Αν μπορώ να λαλώ όλες τις γλώσσες των ανθρώπων ακόμα και των αγγέλων, αλλά δεν έχω αγάπη για τους άλλους, οι λόγοι μου ακούγονται σαν ήχος χάλκινης καμπάνας ή σαν κυμβάλου (Μεταλλικός δίσκος στα ντραμς) αλαλαγμός (πολεμική κραυγή). Κι αν έχω της προφητείας το χάρισμα κι όλα κατέχω τα μυστήρια και όλη τη γνώση κι αν έχω

ακόμα όλη την πίστη, έτσι που να μετακινώ βουνά, αλλά δεν έχω αγάπη, είμαι ένα τίποτα. Κι αν ακόμα μοιράσω στους φτωχούς όλα μου τα υπάρχοντα κι αν παραδώσω στη φωτιά το σώμα μου για να καεί, αλλά δεν έχω αγάπη, σε τίποτα δε μ' ωφελεί».

Εκείνος που αγαπάει έχει μακροθυμία (υπομονή),

έχει και καλοσύνη· εκείνος που αγαπάει δε ζηλοφθονεί· εκείνος που αγαπάει δεν κομπάζει [καυχιέται] ούτε περηφανεύεται· είναι ευπρεπής, δεν είναι εγωιστής ούτε ευερέδιστος· ξεχνάει το κακό που του έχουν κάνει. Δεν χαίρεται για το στραβό που γίνεται, αλλά μετέχει στη χαρά για το σωστό. Εκείνος που αγαπάει, όλα τα ανέχεται· σε όλα εμπιστεύεται, για όλα ελπίζει, όλα τα υπομένει. Ποτέ η αγάπη δεν θα πάψει να υπάρχει [...] Θα μείνουν τελικά για πάντα αυτά τα τρία: η πίστη, η ελπίδα κι η αγάπη. Και απ' αυτά, το πιο σπουδαίο είναι η αγάπη». (Α Κορ. 13: 1-13)

Β. «Πώς θα αγαπήσουμε τους εχθρούς μας; Οι λόγοι του Χριστού περί αγάπης για τους εχθρούς μας περιφέρονται ακόμα στον κόσμο από στόμα σε στόμα, αλλά ακόμα δεν καταφέρνουν να βρουν τον δρόμο από το στόμα στην καρδιά. Δεν αγαπάμε τους εχθρούς μας. Άραγε δεν είναι οφθαλμοφανές, χωρίς αποδείξεις; Αγαπάμε μόνον εκείνους που μας αγαπούν και δανείζουμε μόνον σε εκείνους που μπορούν να μας τα επιστρέψουν και κάνουμε καλό μόνο σε εκείνους που μπορούν διπλά να μας ξεχρεώσουν. Αγαπάμε τον εαυτό μας και τους φίλους μας. Αγαπάμε τους κοντινούς μας, τους πιο κοντι-

νούς μας, με την κυριολεκτική σημασία. Οι απόμακροί μας βρίσκονται μακριά από την αγάπη μας. Η καρδιά μας προσκολλάται σε εκείνο που προσκολλώνται και τα μάτια μας. Τα μάτια μας είναι οδηγός και της καρδιάς μας. Σκεπτόμαστε: Ας αγαπάμε τον εαυτό μας και τους φίλους μας. Και σ' αυτό εξαπατώμεθα, αφού τον εγωισμό τον αποκαλούμε αγάπη προς τον εαυτό μας και τους ασπασμούς αγάπη απέναντι στους φίλους μας. Στην πραγματικότητα, δεν αγαπάμε ούτε τον εαυτό μας ούτε τους φίλους μας και, κατά τον ίδιο τρόπο, ούτε τους εχθρούς μας. Γιατί σε αυτό που εμείς ονομάζουμε αγάπη, δεν υπάρχουν τα πιο καλά στοιχεία της. Και τα πιο καλά στοιχεία της αγάπης είναι: η επίγνωση, ο σεβασμός και η θυσία [...]» (Άγιος Νικόλαος Βελιμιρόβιτς. *Αργά βαδίζει ο Χριστός. Εν πλω, Αθήνα, 2008, σ. 76-77*)

Επιπλέον κείμενα για τη χριστιανική αγάπη

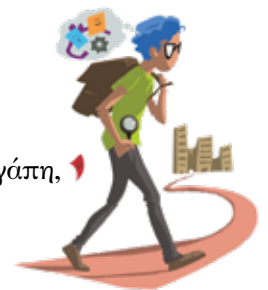

Δ. Η αγάπη του Χριστού σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Συμπλήρωσε τη φράση

- α. “Ρώτησα ένα λουλούδι, ένα πουλί και έναν άνθρωπο τι είναι η αγάπη, και το λουλούδι άνδισε, το πουλί κελάηδησε και ο άνθρωπος...”
β. “Αγάπη είναι...”

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Συγγραφή επιστολής

1. Ας **φανταστούμε** ότι, με αφορμή το σημερινό μάθημα, γράφουμε μια επιστολή σχετική με τις διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις στον σύγχρονο κόσμο.
2. Σε **ποιον/-α** θα την απευθύνουμε;
3. Ποιους συγκεκριμένους τρόπους αληθινής αγάπης θα αναφέραμε;

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:

σιωπηρό ερέθισμα

- Τι σκέψεις περνούν από το μυαλό μας σχετικά με τις παρακάτω φράσεις; Πώς αντιδράμε;

“Η αληθινή αγάπη είναι όπως τα φαντάσματα: όλοι μιλούν γι’ αυτήν, αλλά κανείς δεν την έχει δει”.
ή

“Μην ψάξεις ποτέ να βρεις κάτι τέλειο για να το αγαπήσεις. Αγάπησε κάτι ατελές και τελειοποίησε το με την αγάπη σου!”

Συζήτηση στην ολομέλεια

Με ποιους τρόπους η χριστιανική αγάπη μπορεί να αποτελέσει θεμέλιο των διαπροσωπικών και κοινωνικών σχέσεων στον σύγχρονο κόσμο;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Οι χριστιανοί προσπαθούν να αγαπούν τους:

α. Ομόθρησκους β. Εχθρούς γ. Όλους τους ανθρώπους ανεξαιρέτως

2. Σύμφωνα με την Ορθόδοξη Εκκλησία ποιο από τα παρακάτω δεν ωφελεί όταν γίνεται χωρίς αγάπη;

α. Η πίστη στο Θεό β. Η εφαρμογή των θρησκευτικών κανόνων γ. Όλα τα παραπάνω

3. “Αν μπορώ να μιλώ όλες τις γλώσσες των ανθρώπων, ακόμα και των αγγέλων, αλλά δεν έχω είμαι ένα τίποτα”.

α. Πίστη β. Αγάπη γ. Σωτηρία

4. Χριστιανική αγάπη είναι να:

α. Απελευθερώνεσαι από τον εαυτό σου β. Υποτάσσεσαι στον εαυτό σου γ. Κανένα από αυτά

20 Η σταυρική θυσία του Χριστού

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **αναγνωρίσουμε** τη σημασία της σταυρικής θυσίας του Χριστού για τη σωτηρία του ανθρώπου (1η ΔΕ)
- **αναδείξουμε** το σωτήριο μήνυμα της θυσίας του Χριστού για τον σύγχρονο άνθρωπο και τη σύγχρονη κοινωνία (2η ΔΕ)

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η σταύρωση του Θεανθρώπου

Η ιστορική πορεία του Χριστού στη γη ολοκληρώθηκε στον Γολγοθά. Μια πορεία που δεν ήταν τίποτα άλλο από την πληρέστερη και αμεσότερη κίνηση του Θεού προς τον άνθρωπο που έπασχε από την αμαρτία και τον θάνατο. Η τελευταία λέξη του πάνω στο σταυρό ήταν "τετέλεσται", δηλαδή όλα έχουν "τελειώσει", που σημαίνει όλα έχουν ολοκληρωθεί! Τι είχε ολοκληρωθεί; Για ποιον λόγο ο Χριστός έπαθε και σταυρώθηκε; Και για ποιο λόγο οι χριστιανοί κάνουμε, ακόμα και σήμερα, τον σταυρό μας;

αδυναμία

αυταπάρηση

αλtruισμός

αυτοθυσία

Το γλωσσάρι της ενότητας

A. Ανθρώπινη δύναμη

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Σκέψου, συζήτησε, μοιράσου

1. Ας παρατηρήσουμε τις διπλανές εικόνες και ας εντοπίσουμε τι κοινό έχουν.
2. Ας **συζητήσουμε** τις απόψεις μας με τον/τη διπλανό/-ή μας και ας **καταλήξουμε** σε κοινή θέση.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια την άποψή μας.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τελικά, τι θεωρούμε δύναμη και τι αδυναμία;

B. Θεϊκή δύναμη

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω χωρίο του Αποστόλου Παύλου και ας εκφράσουμε τη γνώμη μας.

«Το κήρυγμα για τον σταυρικό θάνατο του Χριστού είναι μωρία γι' αυτούς που πάνε προς το χαμό τους· για μας, όμως, που είμαστε στο δρόμο της σωτηρίας, είναι η δύναμη του Θεού». (Α΄ Κορ. 1:18)

Γ. Ο θρίαμβος της αγάπης

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Επίλυση προβλήματος

1. Ας **αναρωτηθούμε** για λίγο, τι θα γινόταν αν ο Ιησούς δεν είχε σταυρωθεί. Αν είχε ξεφύγει από τη σύλλησή Του, αν δραπέτευε ή αν κατέβαινε από τον σταυρό θαυματουργικά. Γιατί ο ίδιος δεν διάλεξε αυτή την εξέλιξη; Τι συνέπειες θα είχε αυτό για όλους εμάς;

2. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα και ας συζητήσουμε στην ομάδα μας τα παραπάνω ερωτήματα.

3. Ας **ανακοινώσουμε** τις σκέψεις μας στην ολομέλεια και ας τις συζητήσουμε, καταλήγοντας σε κοινές θέσεις.

A. «Έπρεπε να γίνουμε “αθάνατοι” – να σε τι αποσκοπούσε ο Σταυρός [και όχι απλά να “συγχωρηθούμε”, ή ο Χριστός ως αντιπρόσωπός μας ενώπιον του Θεού να πληρώσει για τις δικές μας αμαρτίες] Σκοπός του Σταυρού ήταν στην ουσία να γίνει ξανά ο άνθρωπος μέτοχος* της θείας αθανασίας, της θείας αιωνιότητας, οπότε και ο θάνατος, κατ’ ανάγκη, καταργείται. Πώς μπόρεσε όμως να συμβεί κάτι τέτοιο; Ο Χριστός, αν και ένα αληθινό “ανθρώπινο άτομο” (σύμφωνα με τον Αγ. Θεόδωρο Στουδίτη), είχε, ωστόσο, μία και μόνο Υπόσταση, τη Θεία. Δεν υπάρχει, δηλαδή, ανθρώπινη υπόσταση του Κυρίου Ιησού Χριστού. Ναι μεν πέθανε η ανθρωπότητα στον Χριστό, καθότι πράγματι συνέβη ο χωρισμός του σώματος από την ψυχή του Κυρίου (σε αυτό άλλωστε συνίσταται ο θάνατος), ωστόσο, τόσο το σώμα όσο και η ψυχή του Χριστού δεν διαιρέθηκαν καθόλου από την Θεία Υπόσταση, τον Θεό-Λόγο. Το σώμα και η ψυχή ήταν αδύνατον να υποκύψουν στην φθορά, ενωμένα κατά φύσιν με την θεότητα. Έτσι, λοιπόν, ο θάνατος του Χριστού έγινε πηγή της αφθαρσίας για όλους μας και άρχισε η ανάσταση. Ο Χριστός βίωσε τον θάνατο, δεν γνώρισε (όμως) κάποιον οντολογικό εκμηδενισμό*. Αντιθέτως, κατέβηκε στον τόπο των ψυχών ως νικητής, ως αρχηγός της ζωής!» (Δημήτρης Γ. Ιωάννου, *Η σταυρική δυσία στη Θεολογία* του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ. σ. 5-6)

B. «Ο θάνατος του Χριστού πάνω στο Σταυρό είναι μια νίκη. Νίκη τίνος πράγματος; Η νίκη της οδυνώμενης αγάπης. “Τετέλεσται” (Ιω. 19, 30). Αυτό

πρέπει να εννοηθεί όχι ως κραυγή αυτοεγκατάλειψης ή απόγνωσης, αλλά ως κραυγή νίκης: Τελείωσε, κατορθώθηκε, εκπληρώθηκε! Τί εκπληρώθηκε; Απαντάμε: Το έργο της οδυνώμενης αγάπης, η νίκη της αγάπης πάνω στο μίσος. Ο Ιησούς, ο Θεός μας, αγάπησε τους δικούς του ως το έσχατο σημείο. Από αγάπη δημιούργησε τον κόσμο, από αγάπη γεννήθηκε ως άνθρωπος μέσα σ’ αυτόν τον κόσμο, από αγάπη πήρε πάνω του τη διασπασμένη ανθρώπινη φύση μας και την έκανε δική του. Από αγάπη ταυτίστηκε μ’ όλη μας την απελπισία. Από αγάπη πρόσφερε τον εαυτό του θυσία, διαλέγοντας στη Γεθσημανή να πάει εκούσια προς το Πάθος του. Ήταν δελτηματική αγάπη κι όχι καταναγκασμός αυτό που έφερε τον Ιησού στο θάνατό του». (Κάλλιστος Ware, *Η σταύρωση νικά το θάνατο*. σ. 17)

Γ. «Η σταυρική δυσία του Χριστού είχε ως προτύπωσή της τις αιματηρές ζωοθυσιές της Π. Διαθήκης, και κυρίως τη θυσία του Πασχάλιου Αμνού. Όπως, δηλαδή, το αίμα του Πασχάλιου Αμνού έβαφε τις θύρες των οικιών των Εβραίων, για να τις προσπερνά ο εξολοθρευτής άγγελος, όταν θα επάτασσε τα πρωτότοκα των Αιγυπτίων, έτσι και το αίμα του Χριστού που έβαψε το ξύλο του σταυρού, έσωσε τον κόσμο από τη δυναστευση του νοητού Φαραώ (του διαβόλου). Ο συσχετισμός, βέβαια, είναι αδύνατος και ισχνός. Οι ζωοθυσιές εκείνες ήταν πράξεις εικονικές και τυπικές, σημεία μάλλον επιτακτικά (αναγκαία) της συναισθήσεως της ενοχής του λαού, ο οποίος επιζητούσε άφεση αμαρτιών, πιστεύοντας ότι διά της σφαγής του προσφερόμενου ζώου, στο

οποίο μεταφέρονταν δίδεν οι δικές του αμαρτίες και ενοχές, απαλλασσόταν ο ίδιος από την τιμωρία των δικών του παραπτωμάτων. Οι θυσίες αυτές ήταν προτυπωτικές* της άλλης “λογικής” θυσίας του Αμνού του Θεού, ο οποίος ήρε δια του πάδους του την αμαρτία του κόσμου. Και φυσικά, ο Χριστός δεν πρόσφερε το αίμα του στον διάβολο ως λύτρο* ... Ούτε ο Θεός Πατήρ ζήτησε από τον Υίο

του να θυσιαστεί ως προϋπόθεση να συγχωρήσει τα αμαρτωλά πλάσματά του, γιατί ο Θεός δεν αρέσκεται σε προσφορές αιμάτων και ανθρωποθυσίες. Απλώς ο Υιός θυσιάστηκε ελεύθερα “διά την του κόσμου ζώην”». (Ανδρέας Θεοδώρου, *Προς το εκούσιον Πάθος*, εκδ. Αποστολική Διακονία, Αθήνα 1998, σελ. 14-18).

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τελικά, γιατί είναι σημαντική η σταυρική θυσία του Χριστού;

Δ. Η σημασία του Σταυρού σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα και ας **τοποθετηθούμε** απέναντι σε αυτό:

“Σταυρός, ό φύλαξ πάσης της οικουμένης.
Σταυρός, ή ωραιότης τής Έκκλησίας.
Σταυρός, βασιλέων τὸ κραταίωμα.
Σταυρός, πιστῶν τὸ στήριγμα.
Σταυρός, ἀγγέλων ή δόξα
καί τῶν δαιμόνων
τὸ τραῦμα»
(Έξαποστειλάριον)

“Σταυρός, ο φύλακας ὅλου του κόσμου.
Σταυρός, το κάλλος της Εκκλησίας.
Σταυρός, η εξουσία των βασιλέων.
Σταυρός, η στήριξη των πιστῶν.
Σταυρός, η δόξα των ἀγγέλων
και η πληγή των δαιμόνων”.

“Όσο για μένα, δεν θέλω άλλη αφορμή για καύχηση εκτός από τον σταυρό του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, τον σταυρό που πάνω του ο κόσμος πέθανε για μένα κι εγώ για τον κόσμο”.
(Γαλ. 6:14)

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Αντιλαμβάνομαι, γνωρίζω, φροντίζω

1. Ας **επιλέξουμε** μία εικόνα από τον διπλανό QR και ας **μπούμε στη θέση** ενός εικονιζόμενου προσώπου ή πράγματος (σαν να είχε ψυχή και συναισθήματα).
2. Τι μπορεί να αντιλαμβάνεται, να σκέφτεται ή να νιώθει το υπό διερεύνηση πρόσωπο ή πράγμα;
3. Τι θα μπορούσε ίσως να γνωρίζει ή να πιστεύει;
4. Τι είναι αυτό για το οποίο πιθανόν να νοιάζεται και τι να φροντίζει;

Εικόνες των Παθῶν του Χριστού

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τελικά, τι δηλώνουμε όταν κάνουμε το σταυρό μας σήμερα;

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Η σταύρωση του Χριστού είναι για τους χριστιανούς απόδειξη της:

α. Δύναμης του Χριστού β. Αδυναμίας του Χριστού γ. Κανένα από αυτά

2. Ο Χριστός σταυρώθηκε για να:

α. Συγχωρεθούν οι αμαρτίες μας β. Πληρώσει ως εκπρόσωπος των ανθρώπων για τις δικές μας αμαρτίες
γ. Γίνει ο άνθρωπος κοινωνός της αθάνατης ζωής στο πρόσωπό του.

3. Όταν ο Χριστός πέθανε:

α. Χωρίστηκε η ανθρώπινη ψυχή από το ανθρώπινο σώμα του β. Η ανθρώπινη ψυχή και το ανθρώπινο σώμα του δεν μπορούσαν να φθαρούν, γιατί παρέμειναν ενωμένα με τη θεία φύση στο πρόσωπό του
γ. Και οι δύο παραπάνω απαντήσεις

4. Ο Χριστός σταυρώθηκε γιατί:

α. Το ζήτησε ο Πατέρας του ως θυσία και προϋπόθεση, για να συγχωρήσει τα πλάσματά του
β. Με το αίμα Του σβήστηκαν αυτομάτως όλες οι αμαρτίες των ανθρώπων
γ. Ήθελε ελεύθερα να θυσιαστεί, για να χαρίσει αιώνια ζωή στους ανθρώπους

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Το μήνυμα της θυσίας του Χριστού σήμερα

Πολλές φορές ακούμε για εγωιστικές συμπεριφορές και πώς αυτές τραυματίζουν τους ανθρώπους. Οι περισσότεροι δεν ενδιαφέρονται για τους άλλους. Θυσιάζονται μόνο για την οικογένειά τους ή για ανώτερα ιδανικά και με προϋποθέσεις. Η θυσία του Χριστού μπορεί να δώσει νόημα στον σημερινό άνθρωπο και τη σημερινή κοινωνία:

A. Η αγάπη της μάνας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω ποίημα και ας **τοποθετηθούμε** σχετικά με το κείμενο.

Πίσω στον κάμπο τον πλατύ, στην παραπάνω χώρα
κάποιος στα χρόνια τα παλιά κατάρρα είχε δώσει
να θγει στη μάνα του νερού δειριό ξαγριεμένο
να μην αφήνει το νερό τη χώρα να ποτίσει,
και τα σπαρτά να ξεραθούν και να διφούν οι άνθρωποι.
Και το δειριό παράγγειλε στον βασιλιά της χώρας
πως, αν του στέλνει κάθε αυγή να τρώγει ένα κορίτσι,
δ' αφήνει λίγο το νερό να τρέχει μες στον κάμπο
... Μα μιάν αυγή, μία Κυριακή, μία επίσημη ημέρα
ο κλήρος πήγε κι έπεσε σε μιάν αρχοντοπούλα
πούχε τ' αμέτρητα προικιά, τα κάλλη τα περίσσια.
Κι η μάνα της, σαν τ' άκουσε, βαριά λιγοθυμάει
και κλαίει και σκοτώνεται και σαν τρελή φωνάζει
«Θε μου μεγαλοδύναμε, μία χάρη σου γυρεύω,
εσύ που βλέπεις τ' ουρανού το διαμαντένιο πλάτος,
τα πιο βαθιά της θάλασσας και την καρδιά της μάνας,
κοίτα και την καρδούλα μου και μη με ξεστοχιάσεις
και δώσ' μου, σε παρακαλώ, για μία στιγμή μονάχα

την ευμορφιά της κόρης μου και τα γλυκά της νιάτα».
 ... Η μάνα παίρνει το στρατί και το βουνό ανεβαίνει
 και φθάνει απάνω στου νερού τη στοιχειωμένη μάνα
 κι ακούει άγριο μουγκρητό απ' του δεριού το στόμα,
 και βλέπει σπίδες που βγαίνουν απ' του δεριού τα μάτια.
 Ανατριχιάζει σύσσωμη και πνίγεται η φωνή της,
 μα παίρνει δύναμη απ' το Θείο κι απ' την πολλήν αγάπη
 κι εφτέρωσαν τα πόδια της κι εδέριεψεν ο νους της,
 κι αστόχιασε το θάνατο για τη ζωή της κόρης
 κι έσκυψε μόνη στου δεριού το πεινασμένο στόμα.
 Μα 'ταν η ώρα θεϊκή κι ευλογημέν' η ώρα
 και μες στα σπλάχνα του δεριού ζωντάνεψ' η καρδιά της
 και το δεριό απόκτησε καρδιά που δεν την είχε.
 Κι όσα κορίτσια επήγαιναν για να τα φάει για τάμα,
 τα κοίταζε, τα πόναγε με την καρδιά της μάνας
 κι άφηνε πάλι το νερό χωρίς να φάει κανένα,
 ως ότου πια ξεψύχησε απ' την πολλή του πείνα.
 Έτσι της μάνας η καρδιά και το δεριό νικάει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιο είναι το κεντρικό θέμα του ποιήματος;

Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, Ο Ελκόμενος Χριστός (Via dolorosa) 1589-1597, Μουσείο Τέχνης της Καταλωνίας, Βαρκελώνη.

Β. Η αγάπη του Χριστού

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Συνδέοντας, επεκτείνοντας, προκαλώντας

Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα του Χριστού με τον σταυρό και ας **απαντήσουμε** στις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Με ποιον τρόπο **συνδέονται** τα στοιχεία της εικόνας με ό,τι ήδη γνώριζες μέχρι χθες;
2. Ποιες από τις νέες ιδέες του προηγούμενου ποιήματος ωθούν τη σκέψη σου σε νέες **κατευθύνσεις**;
3. Τι εξακολουθεί να σε **προκαλεί** ή να σου προκαλεί σύγχυση;
4. Ποιες ερωτήσεις, αναζητήσεις ή γρίφους έχεις αυτή τη στιγμή;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι κοινό συναντάμε στη θυσία της μάνας και τη Σταύρωση του Χριστού;

Γ. Η Θυσία του Χριστού

Δραστηριότητα σε ομάδες: Επιλογή και υπομνηματισμός φράσεων

1. Ας **διαβάσουμε σιωπηλά** ένα από τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα του QR.
2. Ας **επιλέξουμε** μία φράση του κειμένου που μας άρεσε και μία φράση που μας ενόχλησε.
3. Ας **καταγράψουμε** επιχειρήματα υπέρ ή κατά αυτής της φράσης.
4. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια τα επιχειρήματά μας και ας ψηφίσουμε τα καλύτερα.

Α. «Η αγάπη αυτή του Θεού πρέπει όχι απλώς να μας συγκινή, αλλά να μας καταλάβει εξ ολοκλήρου και να μας αναμορφώσει πνευματικά, ώστε να τη ζήσουμε εν πράξει· πρωτίστως μέσα στην καρδιά μας, με την Χάρι Του, και κατ' επέκταση με την αγάπη προς όλους τους ανθρώπους. Όταν εγώ βλέπω τον Εσταυρωμένο γυμνό επάνω στον Σταυρό, όταν βλέπω πόσα υπέφερε από τους ανθρώπους ο Θεός ο αναμάρτητος, όταν βλέπω την αγάπη Του, την ευτέλεια (απλότητα), την ταπεινώσή Του και σκέπτομαι, ότι για μένα σταυρώθηκε από αγάπη, ότι συγχώρησε τους σταυρωτές Του, ότι συγχώρησε τους αποστόλους, που Τον εγκατέλειψαν, ότι συγχώρησε την αχαριστία και την ασέβεια όλων των ανθρώπων, λεγοντας: “Πατέρα, συγχώρα τους, δεν ξέρουν τι κάνουν” (Λκ. 23, 34), πώς εγώ δεν θα υπομείνω, εάν με ταπεινώσουν, εάν με ρεζιλέψουν, εάν με φτύσουν, εάν μου κάνουν ο,τιδήποτε; Άπαξ και είμαι μαθητής του Χριστού και είμαι βαπτισμένος στο Όνομά Του και θεωρούμαι παιδί Του και θα κληρονομήσω την Βασιλεία των Ουρανών, είναι δυνατόν ποτέ να φανώ οκνηρός (αδιάφορος) κι απάνθρωπος και να μη συγχωρήσω ό,τι ελαφρο μου έκανε ένας αδελφός μου; Ποτέ. Άρα κοιτάζοντας τον Εσταυρωμένο, μέσα μου αλλάζω, μαλακώνει η καρδιά μου και απλώνεται η αγάπη. Και μπορώ εκείνη την στιγμή να τρέξω, να βάλω μετάνοια στον αδελφό μου, να τον αγκαλιάσω και να του πω: “Αδελφέ μου, συγχώρησέ με, που σου έκανα αυτό το πράγμα· κι αν μου έκανες κι εσύ κάτι, Θεός σχωρέσοι!”». (Γέροντος Εφραίμ, *Η τέχνη της σωτηρίας*, Έκδοση Ι. Μ. Φιλοθέου σ. 33)

Β. «Η αγάπη και το μίσος δεν είναι απλώς υποκειμενικά συναισθήματα που επηρεάζουν το εσωτερικό σύμπαν αυτών που τα αισθάνονται, αλλά είναι και αντικειμενικές δυνάμεις που αλλάζουν τον κόσμο έξω από μας. Αγαπώντας ή μισώντας τον άλλο, τον κάνω, ως ένα σημείο, να γίνει αυτό που εγώ βλέπω μέσα του. Όχι μόνο για τον εαυτό μου, αλλά και για τις ζωές όλων γύρω μου, η γάπη μου

είναι δημιουργική, έτσι όπως το μίσος μου είναι καταστροφικό. Κι αν αυτό αληθεύει για τη δική μου αγάπη, αληθεύει σε ασύγκριτα μεγαλύτερη έκταση για την αγάπη του Χριστού.

Η νίκη της γεμάτης πόνο αγάπης Του πάνω στο Σταυρό, δεν είναι απλώς ένα παράδειγμα για μένα που μου δείχνει τι θα μπορούσα να πετύχω εγώ ο ίδιος, αν μπορούσα να τον μιμηθώ με τις δικές μου δυνάμεις. Πολύ περισσότερο απ' αυτό, η πονεμένη του αγάπη έχει πάνω μου ένα δημιουργικό αποτέλεσμα, μεταμορφώνοντας την καρδιά και τη δέλησή μου, ελευθερώνοντάς με από τα δεσμά, ολοκληρώνοντάς με, κάνοντας δυνατό για μένα ν' αγαπώ μ' ένα τρόπο που θα ήταν τελείως πέρα από τις δυνάμεις μου, αν πρώτα δεν είχα αγαπηθεί απ' αυτόν. Γιατί μέσα στην αγάπη ταυτίστηκε μαζί μου. Και η νίκη του είναι νίκη μου. Κι έτσι ο θάνατος του Χριστού πάνω στο Σταυρό είναι πράγματι, όπως τον περιγράφει η Λειτουργία του Μ. Βασιλείου, ένας «ζωοποιός θάνατος».

Επομένως η οδύνη του Χριστού και ο θάνατος έχουν αντικειμενική αξία. Έκανε για μας κάτι που θα ήμασταν τελείως ανίκανοι να κάνουμε δίχως αυτόν. Ταυτόχρονα, δεν θα έπρεπε να λέμε ότι ο Χριστός υπέφερε «αντί για μας», αλλ' ότι υπέφερε για χάρη μας. Ο Υιός του Θεού υπέφερε «έως θανάτου», όχι για ν' απαλλαγούμε εμείς απ' την οδύνη, αλλά για να είναι η οδύνη μας σαν τη δική του. Ο Χριστός δεν μας προσφέρει ένα δρόμο που παρακάμπτει την οδύνη, αλλά ένα δρόμο μέσα απ' αυτήν. Όχι υποκατάσταση, αλλά και λυτρωτική συμπόρευση». (Κάλλιστος Ware, *Η σταύρωση νικά το θάνατο* σ. 22-23)

Επιπλέον κείμενα για τη
θυσία του Χριστού

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς κρίνουμε την αυτοθυσία του Χριστού;

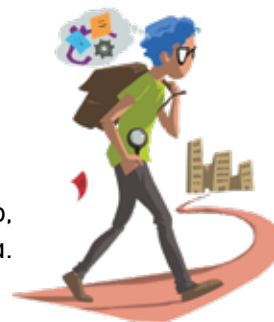
Δ. Η δύναμη της αυτοθυσίας

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Κείμενα με έμπνευση

“Ο Χριστός ξανασταυρώνεται σήμερα”.

Ας **εμπνευστούμε** από την παραπάνω φράση και ας γράψουμε ένα κείμενο, πεζό ή ποιητικό, χρησιμοποιώντας όσα μάθαμε σε αυτήν την θεματική ενότητα.

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο:

Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

Ας **διαβάσουμε** το παρακάτω κείμενο και ας τοποθετηθούμε ανάλογα.

«Ο σταυρός είναι το σύμβολο της αυτοθυσίας για τους άλλους, έτσι είναι, αλλά την αυτοθυσία αυτή δεν τη νιώθει αυτός που αγαπά και που δίνει τον εαυτό του, για να βοηθήσει τους άλλους. Όταν η αγάπη δίνεται, τότε δεν είναι ο άνθρωπος που τη δίνει, αλλά η ίδια η Θεία αγάπη που περνά μέσω της καρδιάς του δότη. Ο Χριστός μάς το έδειξε με τη ζωή Του, τη διδασχία Του, τη Σταύρωση και την Ανάστασή Του. Για αυτό η αληθινή αγάπη είναι πάντα πάνω στον σταυρό, αλλά συγχρόνως χαίρεται μες στο φως της αναστάσεως».
(Αγ. Γαβριηλία Παπαγιάννη, *Η ασκητική της Αγάπης*, εκδ. Επτάλοφος, Αθήνα 1998, σ. 321)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γνωρίζουμε ανθρώπους που εφάρμοσαν την αυτοθυσία του Χριστού στη ζωή τους;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Πράξη αυτοθυσίας του Χριστού ήταν η:

α. Βάπτισμα β. Σταύρωση γ. Ανάσταση

2. Ποιο από τα παρακάτω ισχύει για τη σταύρωση του Χριστού;

α. Συγχώρεσε τους σταυρωτές του β. Αιτία της ήταν η αγάπη για τον άνθρωπο γ. Όλα αυτά

3. Η σταύρωση του Χριστού:

α. Αλλάζει τον πιστό άνθρωπο β. Αλλάζει τη σχέση του πιστού προς τους άλλους γ. Όλα αυτά

4. Τι ισχύει για την αγάπη;

α. Αγαπώντας κάνεις τον άλλον να γίνει ό,τι βλέπει μέσα του β. Η αγάπη συνυπάρχει με την οδύνη γ. Όλα αυτά

ζωή

θάνατος

ανάσταση

χαρά

πίστη

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **εκθέσουμε** τα βασικά σημεία της ορθόδοξης διδασκαλίας για την Ανάσταση του Χριστού (1η ΔΕ)
- **αποτιμήσουμε** τη σημασία που έχει το χαρμόσυνο μήνυμα της Ανάστασης του Χριστού για τη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου (2η ΔΕ)

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Ανάσταση του Θεανθρώπου

Είναι γνωστό ότι ο Χριστός, την τρίτη ημέρα μετά τον σταυρικό του θάνατο, αναστήθηκε. Αυτό το γεγονός στάθηκε το καθοριστικότερο για τη ζωή της πρώτης Εκκλησίας, μιας και με την Ανάστασή του ο Χριστός βεβαιώνει τους μαθητές του ότι είναι ο αρχηγός της ζωής και ο νικητής του θανάτου. Δεν είναι, λοιπόν, να απορεί κανείς γιατί η Ανάσταση είναι η πηγή της χαράς και η μεγαλύτερη γιορτή για την Ορθόδοξη Εκκλησία! Τι σημαίνει, όμως, αυτό για τους πιστούς; Μπορεί να έχει κάποια σχέση με τη ζωή μας; Τι συνέβη τότε και τι επιπτώσεις έχει το γεγονός αυτό για τους μεταγενέστερους του Ιησού, αλλά και τους ανθρώπους σήμερα;

Το γλωσσάρι της ενότητας

A. Μια νέα ζωή

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

1. Τι **βλέπουμε**;
2. Τι **νομίζουμε** ότι σημαίνουν όσα είδαμε;
3. Τι **απορίες** έχουμε;

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Παιχνίδι ενεργοποίησης - Κυνηγητό τυφλών

Ας **δημιουργήσουμε ελεύθερο χώρο** βάζοντας τις καρτέλες όσο γίνεται πιο κοντά στα θρανία.

1. Ας χωριστούμε σε δυάδες και ένας/μία από κάθε δυάδα ας **δέσει ή κλείσει** τα μάτια του/της.
2. Όσοι έχουμε κλειστά μάτια ας σταθούμε στο κέντρο και οι υπόλοιποι/-ες ας σταθούμε στην άκρη.
3. Ας συμφωνήσουμε ένας/μία από το κέντρο να **κυνηγά** τους/τις υπόλοιπους/-ες, ενώ όσοι βρισκόμαστε στην άκρη **καθοδηγούμε** το ταίρι μας.
4. Όποιον/-α ακουμπάει ο/η κυνηγός, **ακινητοποιείται** παίρνοντας μια βολική στάση δικής του έμπνευσης, σαν να **κοιμάται, διατηρώντας** όμως κλειστά τα μάτια!
5. Στο τέλος ο/η εκπαιδευτικός **ανακοινώνει** το πρώτο ξημέρωμα της μέρας και όλοι/-ες με αργές θεατρικές κινήσεις **ξυπνάμε**.

Carl Andreas August Goos (1830).
Ο μύθος Ορφέα και Ευριδίκης.
Εθνικό Μουσείο Τέχνης Κοπεγχάγη.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι σημαίνει για μας μια νέα ζωή;

Β. Η ανάσταση του Χριστού

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Συνδέοντας, επεκτείνοντας, προκαλώντας

1. Ας **διαβάσουμε** τον παρακάτω ύμνο και ας **απαντήσουμε** στις επόμενες ερωτήσεις;
2. Με ποιον τρόπο **συνδέονται** οι πληροφορίες του ύμνου με όσα ήδη γνωρίζουμε;
3. Ποιες από τις νέες ιδέες που αποκτήσαμε σήμερα **ωθούν τη σκέψη** μας σε νέες κατευθύνσεις;
4. Τι εξακολουθεί να μας προκαλεί **σύγχυση**; Ποιες ερωτήσεις έχουμε τώρα;

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήσας,
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι,
ζῶν χαρισάμενος!

Ο Χριστὸς ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς
νικώντας με τὸν θάνατό του τὸν θάνατο
καὶ σε ὅσους ἦταν στα μνήματα*
χάρισε τὴν ζωή!

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Ἐντεχνος συλλογισμός

Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

1. Τι συγκεκριμένο **παρατηρούμε** στην παρακάτω εικόνα ή στις εικόνες από το QR;
2. Τι νομίζουμε ότι **σημαίνουν** όσα παρατηρήσαμε προηγουμένως;
3. Τι **απορίες** έχουμε ακόμα;

Εικόνες για
την Ανάσταση
του Χριστού

Η Ανάσταση,
Μονή της Χώρας,
Κωνσταντινούπολη

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι σχέση έχει η Ανάσταση του Χριστού με την προσδοκία για "νέα ζωή;"

Γ. Η ορθόδοξη διδασκαλία για την Ανάσταση

Δραστηριότητα σε ομάδες: Εντοπισμός και υπομνηματισμός κειμένου

1. Ας **επιλέξουμε** ως ομάδα ένα από τα παρακάτω κείμενα ή/και μια παράγραφο από το QR που ακολουθεί.
2. Ας **υπογραμμίσουμε** σε αυτό τις φράσεις που θεωρούμε σπουδαιότερες και ας **κυκλώσουμε** τις λέξεις - κλειδιά που προσπαθεί να εξηγήσει η παράγραφος.
3. Ας **ανακοινώσουμε** στην ολομέλεια συνοπτικά το περιεχόμενο του κειμένου.
4. Ας **συζητήσουμε** τα βασικά σημεία των κειμένων.

Α. «Είναι, άραγε, η χαρά της Ανάστασης χαρά παρόμοια μ' αυτή που νιώθουμε όταν, σε κάποιο έργο που παρακολουθούμε, ο “καλός” στο τέλος νικά; Μια τέτοια χαρά καρυκεύει (εμπλουτίζει) ίσως τον θεατή με ένα αίσθημα ικανοποίησης, δεν αλλάζει όμως την ύπαρξή του. Με τη σάρκωσή* του ο Υιός προσέλαβε την ανθρώπινη φύση, για να την “επεξεργαστεί”, δηλαδή να τη μπολιάσει με τη θεότητα του, να την αναπλάσει, να ανακαινίσει τον άνθρωπο και να λυτρώσει το σύμπαν από όλες τις δυνάμεις που το φθείρουν και το κολοβώνουν (να του αφαιρούν ένα κομμάτι) από κάθε είδους θάνατο - από την αποσύνθεση της βιολογικής μας υπόστασης μέχρι την εξάτμιση της αγάπης και τη θανάτωση της σχέσης μας με τους άλλους. Η Γέννηση του Χριστού, λοιπόν, υπήρξε το θαυμαστό ξεκίνημα αυτού του έργου, πλην, όμως, ξεκίνημα, κι όχι συνάμα τέρμα, όπως μερικές φορές την εμφανίζουμε αυτονομημένη. Το έργο του κορυφώθηκε με την Ανάστασή του. Αυτό που εγέρθηκε από τον τάφο δεν ήταν γυμνή η θεότητα του Θεανθρώπου, ούτε απλώς ένα σώματο πνεύμα. Αν γινόταν αυτό, θα σήμαινε τον θρίαμβο του θανάτου. Ο Χριστός, όμως, εγέρθηκε πλήρης. Ουδέποτε αποσαρκώθηκε. Η Ανάσταση κοντολογίς σήμανε την πραγμάτωση του ολότετα καινούριου στην ιστορία, την ανάδυση του νέου τύπου ανθρώπου, του ανακαινισμένου, του μη υποκειμένου σε κάθε είδος φθοράς και θανάτου, κοντολογίς, του ανθρώπου έτσι όπως θα έπρεπε να είναι». (Θανάσης Παπαδανασίου, *Με την ψυχή στα πόδια*, Εν πλω, Αθήνα 2007 σ. 25-27)

Β. «Μόνο στην ανάσταση του Χριστού εξηγούνται όλα τα θαύματά Του, όλες οι αλήθειές Του, όλα τα λόγια Του, όλα τα γεγονότα της Καινής Διαθήκης. Μέχρι την ανάστασή Του ο Κύριος δίδασκε για την αιώνια ζωή, αλλά με την ανάστασή Του έδειξε ότι ο Ίδιος όντως είναι η αιώνια ζωή και η ανάσταση των

νεκρών.

Σ' αυτό ακριβώς έγκειται η δύναμη και το κράτος και η παντοδυναμία της του Χριστού αναστάσεως. Και για αυτό χωρίς την ανάσταση του Χριστού δεν θα υπήρχε καν ο Χριστιανισμός. ... Αυτό είναι εκείνο το οποίο καμία άλλη θρησκεία δεν έχει • αυτό είναι εκείνο το οποίο ανυψώνει τον Κύριο υπεράνω όλων των ανθρώπων και των θεών. Αυτό είναι εκείνο το οποίο κατά τρόπο μοναδικό και αναμφισβήτητο δείχνει και αποδεικνύει ότι ο Ίησους Χριστός είναι ο μόνος αληθινός Θεός και Κύριος σε όλους τους όρατους και άορατους κόσμους...

Έαν η πίστη του ανθρώπου δεν είναι αγώνας για την άθανασία και την αιωνιότητα, τότε τί είναι; Έαν με την πίστη στο Χριστό δεν φθάνει κανείς στην άθανασία και την επί του θανάτου νίκη, τότε προς τί η πίστη μας; Έαν ο Χριστός δεν αναστήθηκε, τούτο σημαίνει ότι η άμαρτία και ο θάνατος δεν έχουν νικηθεί. Έαν δε δεν έχουν αυτά τα δύο νικηθεί, τότε γιατί να πιστεύει κανείς στο Χριστό; ...

Χωρίς την ανάσταση δεν υπάρχει ούτε στον ουρανό ούτε κάτω από τον ουρανό τίποτε πιο παράλογο από τον κόσμο αυτό ούτε μεγαλύτερη απελπισία από τη ζωή αυτή, δίχως άθανασία. Σ' όλους τους κόσμους δεν υπάρχει περισσότερο δυστυχημένη ύπαρξη από τον άνθρωπο, που δεν πιστεύει στην ανάσταση των νεκρών». (Αγ. Ιουστίνος Πόποβιτς, *Εγώ είμαι η ανάσταση και η ζωή*. σ. 21-22)

Γ. «Ο “κοσμικός*” άνθρωπος θεωρεί τον θάνατο ως την τελευταία πράξη της ζωής. Τα συναισθήματα που έχει για την ώρα του θανάτου είναι συνήθως ή φόβος για το άγνωστο και απόγνωση, γιατί πιστεύει ότι η τελευταία (θάνατος) είναι το τέρμα του, ή λύπη και βαθιά απελπισία, που εγκαταλείπει τούτη τη ζωή. Παρηγορείται μοιρολατρικά με τη σκέψη ότι όλοι μας πεθαίνουμε μια μέρα, γι' αυτό σε μερικές περιπτώσεις συμπεριφέρεται ματαιόδοξα,

επιζητώντας να αφήσει πίσω του έργα με το όνομά του. Αντίθετα, ο εκκλησιαστικός άνθρωπος πιστεύει ότι η τελευταία πράξη της ζωής είναι η Ανάσταση. Ο θάνατος για την Εκκλησία είναι η προτελευταία πράξη της ζωής, ένας σταθμός κι όχι το τέρμα της ύπαρξης. Είναι κοίμηση κι όχι το τέλος της ύπαρξης. Γι' αυτό και ο όρος που χρησιμοποιείται στην εκκλησιαστική γλώσσα για τα νεκροταφεία είναι "κοιμητήρια". Είναι ο κορμός της πίστης μας η

ανάσταση των νεκρών. Ο Απ. Παύλος γράφει σχετικά: «Αν δεν υπάρχει ανάσταση νεκρών, τότε ούτε ο Χριστός έχει αναστηθεί. Και αν ο Χριστός δεν έχει αναστηθεί, τότε το κήρυγμά μας είναι χωρίς νόημα, το ίδιο και η πίστη σας». (Μάριος Μπέγζος, Αθανάσιος Παπαδανασίου, *Θέματα χριστιανικής ηθικής*, 185, 187).

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια διδασκαλία για την Ανάσταση του Χριστού σας έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση και γιατί;

Εκτενές κείμενο για την Ανάσταση του Χριστού

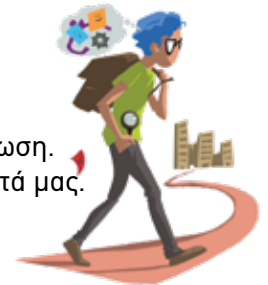

Δ. Η ανάσταση του κόσμου

 Δραστηριότητα ανά ομάδες:
Παγωμένη εικόνα

Ας **σκεφτούμε** πάλι ένα σημείο των προηγούμενων κειμένων που μας έκανε εντύπωση.

1. Ας το **παρουσιάσουμε** στην ολομέλεια ως παγωμένη εικόνα με τα σιωπηλά σώματά μας.
2. Τα υπόλοιπα άτομα ας **ερμηνεύσουμε** τι ακριβώς βλέπουμε.

 Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Σχετικά με αυτό θα είχα να πω...

«Επειδή με είδες αναστημένο, πίστευες· μακάριοι αυτοί που δεν είδαν και πίστευσαν». (Ιω. 20:29)

Τι **σκέψεις ή συναισθήματα** περνούν από το μυαλό μας διαβάζοντας την παραπάνω φράση;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς επηρεάζει τη ζωή μας η Ανάσταση του Χριστού;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Στο «Χριστός ανέστη» ομολογούμε ότι ο Χριστός:

α. Με τον θάνατό Του νίκησε τον θάνατο β. Χάρισε ζωή στους νεκρούς γ. Όλα αυτά

2. Ο Χριστός ανέστησε:

α. Το νεκρό σώμα Του β. Την προσωπικότητά Του γ. Το θεικό πνεύμα Του

3. Με την Ανάσταση του Χριστού:

α. Εξηγούνται όλα όσα έπραξε και δίδαξε ο Χριστός β. Παίρνει νόημα η πίστη των χριστιανών γ. Και τα δύο

4. Οι χριστιανοί χαίρονται όταν γιορτάζουν την Ανάσταση διότι:

α. Ο Χριστός τελικά ξαναέζησε β. Έσωσε τους ανθρώπους από κάθε είδους θάνατο γ. Κανένα από αυτά

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η σημασία της Ανάστασης για τον σημερινό άνθρωπο

Το Πάσχα είναι η μεγαλύτερη γιορτή για την Ορθόδοξη Εκκλησία. Οι πιστοί γεμίζουν τις εκκλησίες για να πάρουν το Άγιο φως και να ευχηθούν “Χριστός Ανέστη” και “Αληθώς Ανέστη”. Τι σημαίνουν όμως αυτές οι ευχές για τους πιστούς και πόσο σημαντικό είναι το μήνυμα της Ανάστασης του Χριστού για τη ζωή τους;

A. Η ανάσταση στην καθημερινότητα

Δραστηριότητα ανά θρανίο:
Βάζοντας τίτλους

1. Ας **παρατηρήσουμε** τις παρακάτω εικόνες και ας **βάλουμε τίτλους** σε κάθε μία.
2. Ποια από τις παρακάτω εικόνες συνδέεται συμβολικά περισσότερο με την Ανάσταση κατά τη γνώμη σου;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια εικόνα θα επέλεγες και γιατί; Τι σε κάνει να νιώθεις;

B. Η Ανάσταση του Χριστού στη ζωή μας

Δραστηριότητα ανά θρανίο:
Σκέψου, συζήτησε μοιράσου

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω αναστάσιμα τροπάρια.
2. Ας **σκεφτούμε** σιωπηλά, πώς συνδέεται με τις παραπάνω εικόνες.
3. Ας **συζητήσουμε** με το/τη διπλανό/-ή μας και ας καταλήξουμε σε κοινές θέσεις.
4. Ας **ανακοινώσουμε** τις θέσεις μας στην ολομέλεια.

A. «Να γίνουμε λαμπεροί, γιατί η μέρα της Αναστάσεως είναι Πάσχα, Πάσχα Κυρίου, γιατί από τον θάνατο στη ζωή, και από τη γη στον ουρανό, Χριστός ο Θεός μας ανέβασε, ψάλλοντας άσμα της νίκης» (Α΄ ωδή Κανόνας Αναστάσεως)

«Αναστάσεως ημέρα λαμπρυνθῶμεν Λαοί, Πάσχα Κυρίου, Πάσχα· ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν, καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν, Χριστὸς ὁ Θεός, ἡμᾶς διεβίβασεν, ἐπινίκιον ἄδοντας».

B. «Σήμερα είναι ημέρα της Ανάστασης. ας λάμψουμε από χαρά γι' αυτό το πανηγύρι. Αδέρφια, ας αγκαλιαστούμε, κι ας πούμε σε όσους μας μισούν,

συγχωρεμένα όλα να 'ναι για χάρη της Ανάστασης. Κι αφού έτσι κάνουμε, τότε ας φωνάσουμε χαρούμενα μ' όλη μας την ψυχή: Ο Χριστός αναστήθηκε! Με το δικό του θάνατο νίκησε κάθε θάνατο, για τώρα και για πάντα . Και ζωή αιώνια χάρισε σε εκείνους που χρόνια τώρα ενέλπιδι στα μνήματα βρισκόνταν» (Δοξαστικό Ὁρθρου της Αναστάσεως)

«Αναστάσεως ημέρα, καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, καὶ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα. Εἴπωμεν ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς· Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει, καὶ οὕτω βοήσωμεν· Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, ζῶν χαρισάμενος»

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί η Ανάσταση του Χριστού είναι σημαντική για την Εκκλησία;

Γ. Η σημασία της Ανάστασης

 Δραστηριότητα ανά θρανίο:
Ανάγνωση φωναχτά

1. Ας **διαβάσουμε** σιωπηρά το παρακάτω κείμενο ή/και ένα από τα κείμενα του QR που ακολουθεί.
2. Ας **συζητήσουμε** στην ομάδα μας τα σημαντικότερα σημεία του.
3. Ας **διαβάσουμε φωναχτά** στην ολομέλεια μία παράγραφο που επεξεργαστήκαμε, επιλέγοντας το σημείο που θα σταθούμε, διατηρώντας οπτική επικοινωνία με τους ακροατές μας και τηρώντας τους κανόνες σωστής ανάγνωσης.

«Ο Χριστός δεν ανασταίνεται για τον εαυτό του, αλλά για μας. Θέλει να μας ελκύσει στην Ανάσταση. Όχι στην Ανάσταση του σώματος μόνον, αλλά σε μια προοδευτική ανάσταση, σαν αργή και σταδιακή ωρίμανση της καθημερινής μας ζωής. Μας καλεί να γίνουμε μεταμορφωμένοι άνθρωποι. Να αφήσουμε τον σπόρο του λόγου Του και το φως του προσώπου Του να φυτρώσουν μέσα μας, ώστε να μεταμορφωθούν: η εξυπνάδα μας, η φαντασία μας, το σώμα μας, τα συναισθήματά μας. Σιγά-σιγά να μάθουμε να βλέπουμε τους άλλους, όπως τους βλέπει ο Θεός. Βλέπουμε, συνήθως, τους άλλους μέσα από τις πληγές μας.

Είναι η εργασία μιας ολόκληρης ζωής. Να ωριμάζουμε μέσα στην αγάπη, με λιγότερο φόβο, λιγότερες προκαταλήψεις και λιγότερη τάση αυτοκαταξίωσης. Να αγαπάμε τους εχθρούς μας και αυτούς που

είναι διαφορετικοί από μας.

Εμείς σήμερα κρίνουμε τον άνθρωπο με βάση τα διπλώματα, την επαγγελματική του επιτυχία, τα χρήματα που κερδίζει. Δεν μας απασχολεί ούτε μετράμε την ικανότητά του να αγαπάει και να συμβιώνει με άλλους. Περιπλανιόμαστε στην επιφάνεια της ανθρώπινης φύσης. Θέλουμε να είμαστε “λιγάκι ζώα*”. Περισσότερο από ποτέ, όπως ο Αδάμ στον Παράδεισο, ο σημερινός άνθρωπος είναι γυμνός μπροστά στην υπαρξιακή αγωνία: Είμαι ικανός να αγαπήσω και να αγαπηθώ; Προσπαθεί αυτή την γύμνια να την καλύψει με φρενίτιδα δράσεων. Να τη μασκαρέψει διαρκώς με χόμπυ και πράγματα που τον ευχαριστούν. Με επαγγελματική υπερδραστηριότητα που μας κάνει να χάνουμε διαρκώς το ραντεβού με τον εαυτό μας.

Ο Χριστός διαβεβαιώνει κι εμάς, όπως τη Μάρδα, ότι αυτός είναι η Ανάσταση. Αυτή η διαβεβαίωση είναι “έκδητη” στην από μέρους μας πραγματογνωμοσύνη. Ο Χριστός διαλέγει να μην είναι τίποτε, παρά μόνον αγάπη. Αποποιείται την απόλυτη εξουσία και παντοδυναμία του! “Αυτόν τον εαυτό μάς προτείνει για έλεγχο”. Για έλεγχο των πληγών απ’ τα καρφιά. Για έλεγχο μιας αγάπης κραταιάς υπέρ πάνω και πέρα από τον θάνατο.

Η ανάσταση δεν είναι επίδειξη δυνάμεως, είναι ξεχειλίσμα ζωής και αγάπης. Ο Χριστός, ενώ είναι δεατός γυμνός και γεμάτος τραύματα επί του Σταυρού στον Γολγοθά, την Ανάστασή Του την “κρύβει” σε κατ’ ιδίαν συναντήσεις με τους αγαπημένους

Του μαθητές! Εκθετος στην κριτική κατηγορία για αδυναμία να κατέβει από τον Σταυρό, και έκθετος και στην κριτική κακοβουλία της δυσπιστίας τού αν αναστήθηκε. Τα μεγάλα πράγματα δεν επιβάλλονται με το κύρος, αλλά με την ποιότητα του περιεχομένου! Αν Τον αγαπήσουμε δεν θα πεθάνουμε ποτέ, αλλά θα μας ελευθερώσει και θα μας αναστήσει.

Αν δεν Τον γνωρίσουμε, θα αδικήσουμε τον εαυτό μας, καταδικάζοντας τον εαυτό μας στα στενόκαρδα και στενόχωρα όρια μιας προδεσμιακής ζωής». (Θεοδόσιος Μαρτζούχος, *Εγώ ειμί η ανάσταση*, σ. 5-7)

Επιπλέον κείμενα για τη σημασία της Ανάστασης του Χριστού

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιο, κατά τη γνώμη μας, είναι το σημαντικότερο μήνυμα της Ανάστασης του Χριστού;

Δ. Η σημασία της Ανάστασης σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σιωπηλό ερέθισμα

“Αν ο Χριστός δεν έχει αναστηθεί, τότε το κήρυγμά μας είναι χωρίς νόημα, το ίδιο και η πίστη σας”.

-Τι **σκέψεις** περνούν από το μυαλό σας; Πώς νιώθετε; Πώς θα **αντιδρούσατε** σε αυτά τα λόγια;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πόσο σημαντική είναι η Ανάσταση του Χριστού για τον σύγχρονο άνθρωπο;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Το Πάσχα οι Χριστιανοί:

α. Παρηγορούνται διότι όλοι κάποτε θα πεθάνουν β. Χαίρονται διότι ο Χριστός χάρισε ζωή σε όλους γ. Όλα αυτά

2. Οι Χριστιανοί αγωνίζονται για την ανάσταση:

α. Του σώματός τους β. Όλων των πτωχών της ζωής τους γ. Όλα αυτά

3. Η ανάσταση του Χριστού είναι:

α. Εκδήλωση δύναμης β. Εκδήλωση αγάπης γ. Όλα αυτά

4. “Αν ο Χριστός δεν έχει αναστηθεί, τότε το κήρυγμά μας είναι χωρίς νόημα, το ίδιο και η ...”

α. Αγάπη σας β. Πίστη σας γ. Ζωή σας

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **διακρίνουμε** το πρόσωπο του Χριστού ως πηγή έμπνευσης ποικίλων μορφών καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης, στηριζόμενοι/-ες στις ευαγγελικές διηγήσεις

Ο Ιησούς Χριστός δεν είναι απλά ένα σημαντικό πρόσωπο της παγκόσμιας ιστορίας. Είναι Εκείνος που μοίρασε την ιστορία στην προ και μετά τον ερχομό του. Η επίδρασή του καθόρισε, εν πολλοίς, την πολιτική, την οικονομία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την αντίληψή μας για το περιβάλλον και το κλίμα, τους φυσικούς πόρους, τις επιστήμες. Η τέχνη, όπως ήταν φυσικό, δεν έμεινε ανεπηρέαστη από την προσωπικότητά του. Διαπιστώνεται εύκολα ότι ο Ιησούς δεν πέρασε απαρατήρητος από τους καλλιτέχνες. Το αντίθετο μάλιστα.

A. Τι μας εμπνέει;

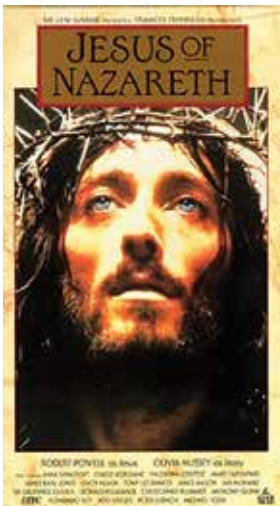

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Ιδεοθύελλα

Ας σημειώσουμε στον πίνακα πηγές έμπνευσης για τους καλλιτέχνες διαφόρων ειδών τέχνης (μουσική, γλυπτική, ζωγραφική, θέατρο κ.ά.).

Συζήτηση στην ολομέλεια

Μπορεί να υπάρχει περιορισμός στην έμπνευση ενός/μιας καλλιτέχνη/καλλιτέχνης;

Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ (τηλεοπτική σειρά, 1977, Φράνκο Τζεφινρέλλι)

μουσική

ζωγραφική

τέχνες

επίδραση

Το γλωσσάρι της ενότητας

Χριστός και Άγιος Μηνάς (λεπτομέρεια) 6ος αι. Κοπτικής τέχνης, Μουσείο Λούβρου

B. Μπορεί να εμπνεύσει καλλιτεχνικά ο Χριστός;

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Έντεχνος συλλογισμός: Συνδέω, προεκτείνω, πρωτοτυπώ

1. Ας **διαλέξουμε** μεταξύ των παρακάτω εικόνων και κειμένων.
2. Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα και ας διαβάσουμε το κείμενο που τη συνοδεύει.
3. Ας **βρούμε** με ποιο τρόπο συνδέονται δύο είδη τέχνης (ζωγραφική και λογοτεχνία).
4. Ας **επεκτείνουμε** τον τρόπο σύνδεσης και με άλλους τρόπους καλλιτεχνικής έκφρασης.
5. Ας **σκεφτούμε** μια πρωτότυπη σύνδεση του Χριστού με διάφορες μορφές τέχνης.
6. Ας **ανακοινώσουμε** το αποτέλεσμα στην ολομέλεια.

A. «Ο Χριστός είναι Υιός Θεού, Θεός κι αυτός, που ξενιτεύτηκε από τους ουρανοί Του για να κατέλθει στη γη ωσάν σε ξένο τόπο. Και σ' αυτόν τον ξένο τόπο έχει πολλή δουλειά να κάνει, από βρέφος στη φάτνη μέχρι τη σταύρωση, την ανάστασή Του κ.ο.κ. Εργάτης, λοιπόν, σε ξένο τόπο (Ιω. 5: 17). Μα κι εκεί, ένας διαρκής μετανάστης υπήρξε: από την Παναγία συνελήφθη στη Ναζαρέτ, γεννήθηκε στη Βηθλεέμ, φυγαδεύτηκε στην Αίγυπτο, ανατράφηκε στη Ναζαρέτ, έζησε σε ασταμάτητη μετακίνηση (Μτ. 2: 13, Λκ. 2: 1- 5, Πρ. 10: 38-39). Μήπως δεν το είπε ο ίδιος; “Οι αλεπούδες έχουν καταφύγιο και τα πουλιά έχουν φωλιές. Ο Υιός, όμως, του Ανθρώπου δεν έχει που να γύρει το κεφάλι” (Μτ. 8: 20). Ένα βρέφος - μετανάστη, λοιπόν, είχε βάσει στο μάτι ο φονιάς Ηρώδης. Σας θυμίζει αυτό τίποτα; Μήπως στις μέρες μας ο Ηρώδης άφησε το παλαιομοδίτικο σπαθί του και άδραξε τη σβάστικα; Και τι θα πει άραγε “μετανάστης” στις μέρες μας; Πακιστανός στην Αγγλία; Έλληνας στη Γερμανία; Μήπως Αλβανός στην Ελλάδα; Ασήμαντα ανθρωπάκια σε ξένο τόπο, θα πείτε. Έλα, όμως, που ο παράξενος Θεός μου ταύτισε τον Εαυτό του μαζί τους: “Ήμουν ξένος ... Όποιος περιθάλλει έναν από αυτούς τους ασήμαντους αδελφούς μου, περιθάλλει εμένα» (πρβλ. Μτ. 25: 31-46). (Θανάσης Παπαθανασίου, *Ο Θεός μου ο Αλλοδαπός*, Παρουσία, Αθήνα, 1995, σ. 16-17)

Η φυγή στην Αίγυπτο

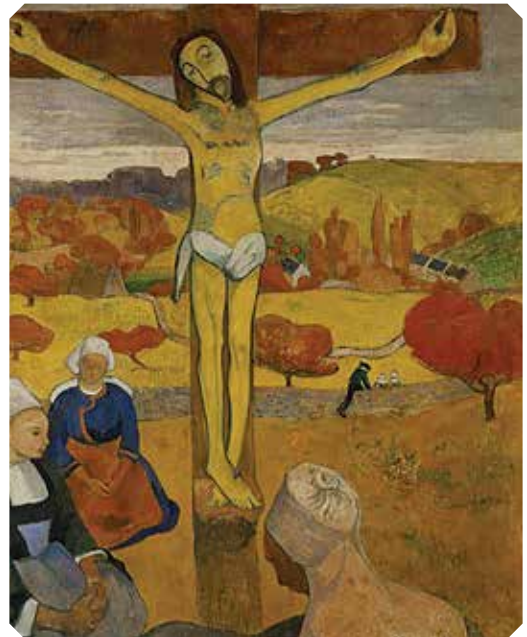
B. ΙΗΣΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗ ΝΑΖΑΡΕΤ

Ποίηση: Γιωσέφ Ελιγιά
Αθήνα, 1929

Απόψε ήρθα κι εγώ, γλυκέ αδερφέ της Ναζωραίας,
βάρβαρα πάθη πνίγοντας εντός μου κι' άγρια μίση
να κλάψω μπρος σ' το αιμόφυρτο κορμί της πλέον ωραίας
ψυχής, που έχει ποτέ στον Κόσμο ετούτο ανδοβολήσει.

Της Γαλιλαίας κρίνε σεμνέ, προς το λευκό το φως σου
πόσες φορές φτερούγισαν των ταπεινών οι Ελπίδες!
πλήθη σταυροί κατάντικρου στηθήκαν στο δικό σου:
δικοί και ξένοι οι Φαρισαίοι, αλί κι οι Σταυρωτήδες.

Δεν είσαι ο πρώτος, μήτε κι ο στερνός Εσταυρωμένος,
γλυκέ Ιησού, στον κόσμο αυτόν της πίκρας και του φτόνου
κι' όμως η δόξα σου άσπιλη μεσ' των θνητών το γένος:
Είσαι, δεν είσαι γιος Θεού, είσαι ο Θεός του πόνου!...

Ο Κίτρινος Χριστός, Πωλ Γκωγκέν, 1889

Γιωσέφ Ελιγιά ή Ιωσήφ Καπούλιας, όπως ήταν το πραγματικό του όνομα (Ιωάννινα, 1901 - Αθήνα, 1931). Ήταν Έλληνας Εβραίος, ποιητής, μελετητής και μεταφραστής.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για έναν καλλιτέχνη από την προσωπικότητα, το έργο ή τη ζωή του Ιησού;

Γ. Η τέχνη συναντά τον Ιησού

Δραστηριότητα ανά θρανίο:

Έντεχνος συλλογισμός - Ακούω, αναγνωρίζω, συμπεραίνω

Active Member
«Καλώς ήρθες
παράξενε στον
τόπο μου»

1. Ας **διαβάσουμε** τους στίχους του τραγουδιού “Καλώς ήρθες, παράξενε, στον τόπο μου” των Active Member (εναλλακτικά ας το ακούσουμε από το QR).
2. Ας **σημειώσουμε** στίχους, φράσεις ή λέξεις που, κατά τη γνώμη μας, έχουν επηρεαστεί από γεγονότα της ζωής του Χριστού, όπως αυτά περιγράφονται στα Ευαγγέλια.
3. Ας **αναγνωρίσουμε** ποια γεγονότα περιγράφει το τραγούδι.
4. Ας επιχειρήσουμε να **συμπεράνουμε** ποιος ήταν ο σκοπός που ο καλλιτέχνης χρησιμοποίησε τον Ιησού ως πρωταγωνιστή στο τραγούδι του.
5. Ας **παρουσιάσουμε** τα αποτελέσματα στην ολομέλεια.

ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΕΣ ΠΑΡΑΞΕΝΕ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΟΥ

Βάζω λίγο σκοτάδι και λιγάκι βροχή
για να σου φτιάξω μια παράξενη αρχή
και να σε ξεμακρύνω λίγο από τη σκέψη σου που έτσι κι
αλλιώς ξεσυνερίζεται το κέφι σου.
Σε πάω σε δρόμο μικρό, σε σοκάκι παλιό
σ’ ένα αιώνια ποτισμένο απ’ το κρασί καπηλειό, μέρος κα-
κόφημο, ακόμα και για το στοχασμό μου, που ούτε κι ο
φόβος δεν με φέρνει στ’ όνειρό μου.
Εδώ, λοιπόν, θα μοιραστώ μια ιστορία μαζί σου, που ’ναι
σαν να συνέβη χδες και ορκίσου, αν σε πειράζει τόσο που
ντραπείς, πουθενά να μη τη πεις.

-Καλώς ήρθες, ξένε, στον τόπο μου, άραξε δίπλα να σου
βάλω ένα κρασί να πεις συγχώρεσέ με λιγάκι για τον τρό-
πο μου,
μα με βρήκες στην αγκαλιά της ντροπής.
Ξέμεινα μόνος μου, πάρε και κάτσε όπου δεξ
κουρασμένο σε βλέπω, πρέπει καιρό να γυρίζεις, όμως,
μέσα στη ζαλάδα μου και πίσω απ’ τις σκιές,
σα να μου φαίνεται πως κάτι μου θυμίζεις.

-Γεια σου και σένα, έλειπα χρόνια ήμουνα κάπου μακριά,
με φέραν πίσω δυνατές φωνές
και κάποιες τύψεις που μου είπαν πως εδώ κοντά έχω γεν-
νηθεί κι έχω πεθάνει δυο χιλιάδες φορές.

-Ω, να τα μας, καλά είπα όταν σε είδα, πως σίγουρα πα-
ράξενα θα πρέπει να μιλάς, από άλλον κόσμο έχεις απάνω
σου σφραγίδα, αυτά τα αγκάδια στο κεφάλι και τα ρούχα
που φοράς.

Κάποτε κάποιος μου το φόρεσαν για στέμμα
και με χλευάζανε μεγάλο βασιλιά
ακόμα τρέχει από τότε φρέσκο αίμα
σ’ αυτά που ανέβηκαν του χρόνου τα σκαλιά.
Γι’ αυτό με βλέπεις μέσα στις σκιές,
σαν να φοβάμαι και να δέλω να γλιτώσω
μια προσευχή σ’ ένα περβόλι με ελιές
δεν με αφήσανε ποτέ να την τελειώσω.

-Κι όμως μυρίζεις ουρανό και χρώματα
κι αυτή την όμορφη δροσιά της σιωπής
Είναι που μ’ έφεραν εδώ αλλόκοτα μαλώματα
άκου, λοιπόν, τι θα τους πεις:
Αφού φωνάζουν όλοι αυτοί
κι αφού σκοτώνουν στ’ όνομα μου,
πες αναβάλλεται η γιορτή
πάω να ξαπλώσω στα καρφιά μου.

Πες τους ο χρόνος πως τρελάθηκε,
δεν κάνει στάση Γολγοθά
πες ο παράξενος πως χάθηκε
κι έφυγε οριστικά

-Μπερδεμένα μου τα λες, αλλά γουστάρω
πρέπει να σπουδάσες τη τέχνη του μυαλού
ή σαν κι μένα όταν με πιάνει και σαλτάρω
και πίνω εδώ, με πιάνει αλλού.

-Γι’ αυτό και εγώ ήρθα εδώ και σε διάλεξα πιωμένο
για να μπορέσεις την αλήθεια να τους πεις
κάτω από το φως το μέτωπο έχεις ιδρωμένο,
μα το προσέχεις καθαρό, δεν θα ντραπείς.
Οι άλλοι παίζανε μαζί μου στους αιώνες
αυτοκράτορα με χρίσανε, με κάναν στρατηγό,
τα απλά μου λόγια τα σκορπίσαν σαν κανόνες
και δεν ήξερα τίποτα εγώ.

-Που με βρήκες εδώ κάτω, τι με δεξ;
Το μυαλό μου δεν σαλεύει από κούνια
σα να γεννήθηκα, μου φαίνεται, χδες,
ενώ έξω υπάρχουν έξυπνοι μιλιούνια.
Αυτούς τους είδα, τους άκουσα, τους νιώδει το πετσί μου
προτιμώ τα καρφιά που με κρατάνε στον σταυρό αυτοί,
πουλήσαν ακριβά τη γέννησή μου, αυτοί φυλάνε το σκοτάδι
δησαυρό.

Πες στους εχθρούς μου ότι είχαν λόγο καλό
και θα τους σέβομαι γιατί πιο τίμια σταθήκαν
όταν με σκότωναν, κοιτούσαν ουρανό
κι έτσι πρόλαβαν από εκεί συγχωρεθήκαν.

-Ωραίος, παράξενε φίλε μου, απόψε

για την ανημποριά μου βρήκες σκοπό
πάρε μια κούπα πάρε ψωμί και κόψε
να τελειώσω το κρασί μου και θα πάω να τους πω:
Αφού φωνάζουν όλοι αυτοί
κι αφού σκοτώνουν στ' όνομα σου
θα πω αναβάλλεται η γιορτή,
πας να ξαπλώσεις στα καρφιά σου.

Θα πω ο χρόνος πως τρελάθηκε
δεν κάνει στάση Γολγοθά.
άδηκε κι έφυγε οριστικά.

Μουσική/Στίχοι:
B.D. Foxmoor/Active Member

Κατασκευή
τοιογραφίας
σε... ένα λεπτό!

Δ. Εμπνεόμαστε από τη ζωή και εκφραζόμαστε μέσω της τέχνης

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Μετατροπή κειμένου σε τέχνη

1. Ας **επιλέξουμε** ένα περιστατικό μέσα από τη ζωή και τη διδασκαλία του Χριστού.
2. Ας **προσπαθήσουμε** να το **αποδώσουμε** ή να το **περιγράψουμε** με έναν καλλιτεχνικό τρόπο (ζωγραφική, ποίηση, λογοτεχνία, μουσική - τραγούδι, κ.λ.π).
3. Ας το **παρουσιάσουμε** στην ολομέλεια.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποιες σύγχρονες μορφές τέχνης μπορούν να επηρεαστούν από το πρόσωπο του Χριστού;

Εναλλακτική ατομική δραστηριότητα (project): Δημιουργία εικονικού μουσείου

1. Ας **δημιουργήσουμε** μια δική μας **έκθεση** σε ένα **εικονικό μουσείο**, (χρησιμοποιώντας τους πίνακες που υπάρχουν στο QR ή και δικούς μας) η οποία θα φιλοξενεί εικόνες - πίνακες με θέμα τον Ιησού Χριστό από ζωγράφους (γνωστούς ή άγνωστους) του 20ού και 21ου αιώνα.
2. Ας **δώσουμε** τίτλο στην Έκθεση.

Παιχνίδι για
τη ζωή του
Χριστού απο-
τυπωμένη στην
τέχνη (14825)

Υλικό για περαιτέρω διερεύνηση:

Ας παρακολουθήσουμε τη συνέντευξη του αγιογράφου Μπάμπη Πυλαρινού στο QR που ακολουθεί. Μια συζήτηση περί τέχνης και επι-κοινωνίας.

Γνωριμία με τον
ζωγράφο - αγιο-
γράφο Μπάμπη
Πυλαρινό

Ο αγιογράφος Μπάμπης Πυλαρινός

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ο Χριστός είπε: «Όποιος φροντίζει τους ελάχιστους αδελφούς μου... :

α. Θα ανταμειφθεί στον παράδεισο β. Είναι σαν να το έκανε σε εμένα γ. Θα είναι ο οδηγός τους στη ζωή τους

2. Μόλις γεννήθηκε ο Χριστός αναγκάστηκε αυτός και η οικογένειά του να:

α. Μείνουν στη Βηθλεέμ β. Να γίνουν πρόσφυγες στην Αίγυπτο γ. Επιστρέψουν στη Ναζαρέτ

3. Ο Χριστός ως ιστορικό πρόσωπο επηρέασε:

α. Την παγκόσμια ιστορία και τέχνη β. Ολόκληρη την Ιουδαία της εποχής του γ. Ολόκληρη την Γαλιλαία

4. Η επίδραση του Ιησού στην παγκόσμια ιστορία φαίνεται από το γεγονός ότι:

α. Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι χριστιανοί β. Ο χρόνος χωρίζεται σε π.Χ. και μ.Χ.

γ. Η διδασκαλία του κυριάρχησε στον κόσμο

23 Το ελπιδοφόρο μήνυμα της ενανθρώπισης του Χριστού

Σε αυτήν τη θεματική ενότητα θα:

- **τοποθετηθούμε** απέναντι σε υπαρξιακά και κοινωνικά ερωτήματα και ζητήματα με βάση τη ζωή και το έργο του Χριστού (1η ΔΕ)
- **εντοπίσουμε** στα ευαγγελικά κείμενα ως παραδείγματα της στάσης που τήρησε ο Χριστός έναντι της πολιτικής εξουσίας κατά την επίγεια παρουσία του (2η ΔΕ)

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Θεμελιώδη ερωτήματα και Χριστιανισμός

Όλοι οι άνθρωποι έχουμε μεγάλες απορίες για τη ζωή, ιδιαίτερα μετά από σημαντικά γεγονότα που συμβαίνουν γύρω μας, όπως μια γέννηση, ένας θάνατος, μια φυσική καταστροφή. Μάλιστα, τις απορίες αυτές μεγεθύνει η σημερινή κατάσταση της κοινωνίας μας, την οποία καλούμαστε να διαχειριστούμε. Δεν είναι παράδοξο -στην προσπάθειά μας να απαντήσουμε στα μεγάλα υπαρξιακά, κοινωνικά και άλλα ερωτήματα που μας ταλανίζουν- να βρισκόμαστε σε αγωνία και συχνά σε σύγχυση. Πού θα βρούμε, λοιπόν, τις απαντήσεις που θέλουμε; Μπορεί η ζωή και η διδασκαλία του Χριστού να φωτίσουν τη σύγχυση και τις αγωνίες μας; Τι θα έκανε ο Χριστός, αν αντιμετώπιζε αυτά που ζούμε εμείς σήμερα;

ερωτήματα

Θεός

ευτυχία

εξουσία

Το γλωσσάρι της ενότητας

A. Μεγάλα ερωτήματα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Δημιουργικές ερωτήσεις

1. Ας **επιλέξουμε** μία από τις παρακάτω εικόνες και ας **καταγράψουμε** μεγάλα ερωτήματα.
2. Ας **ανακοινώσουμε** τα ερωτήματα στην ολομέλεια και ας **συζητήσουμε** μερικά από αυτά.

Φωτογραφία Αμερικανού στρατιώτη κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

William Blake, The Ancient of Days, 1794

Edward Hopper, Nighthawks, 1942, Ινστιτούτο Τεχνών του Σικάγο

Edvard Munch, The Scream, 1893,
Μουσείο Μονκ του Όσλο

Henry Ossawa Tanner, The Thankful Poor, 1894,
Εθνικό Μουσείο Αφρικανικής Τέχνης, Ουάσινγκτον

Συζήτηση στην ολομέλεια

Εμείς, είχαμε ποτέ παρόμοια μεγάλα ερωτήματα; Είχαμε βρει ικανοποιητικές απαντήσεις;

Β. Ιησούς Χριστός και θεμελιώδη ερωτήματα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σιωπηλό ερέθισμα

1. “Ζητάτε και θα σας δοθεί, ψάχνετε και θα βρείτε, χτυπάτε την πόρτα και θα σας ανοιχτεί. Γιατί όποιος ζητάει, λαβαίνει κι όποιος ψάχνει, βρίσκει κι όποιος χτυπά, του ανοίγεται”. (Μτ. 7: 7)
2. Τι **σκέψεις** περνούν από το μυαλό μας σχετικά με το παραπάνω χωρίο; Πώς **νιώθουμε**;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι απαντήσεις νομίζουμε ότι δίνει η Εκκλησία στα υπαρξιακά ερωτήματα;

Γ. Θεμελιώδεις απαντήσεις

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Τοποθέτηση απέναντι σε κείμενο

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα ή/και τα κείμενα του QR που ακολουθεί.
2. Ας **καταγράψουμε** τι μας άρεσε, τι μας ενόχλησε, πώς νιώσαμε, ποια πρόταση μας άγγιξε.

Α. Η ζωή είναι ένα σύνολο ενεργούμενων σχέσεων. Ζει μόνο ό, τι σχετίζεται κι ενεργεί. Ο Θεός είναι το πρότυπο της ζωής, η ίδια η ζωή, η αληθινή ζωή, η πηγή της ζωής. Όταν ο Μωυσής στο όρος Σινά συναντά τον Θεό και Του ζητά το όνομά Του, Εκείνος απαντά: “Εγώ είμι ὁ Ὡν” (Εγώ είμαι εκείνος που είμαι, ο υπάρχων). Στην Καινή Διαθήκη αποκαλύπτεται σαφέστερα το Δεύτερο Πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, ο Υιός και Λόγος του Θεού, στο πρόσωπο του Χριστού, που δηλώνει: “Εγώ είμαι η ανάσταση και η ζωή. Εκείνος που πιστεύει σ’ εμένα δεν θα πεθαίνει ποτέ”. Επομένως η ζωή αποκτά το πλήρες νόημά της, όταν σχετίζεται με την πηγή της ζωής. Αυτό, όμως, προϋποθέτει την αποδοχή του ανθρώπου να βιώσει αυτήν τη σχέση και να μετασχει* στην αγάπη που είναι ουσιαστικός όρος της ζωής. Δεν είναι τυχαίο ότι σε κάθε εικόνα, όπου η Εκκλησία παριστάνει το πρόσωπο του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, υπάρχει η λέξη “Ο ΩΝ” ολόγυρα στο φωτοστέφανο... ακριβώς για να δηλώσει αυτήν την πρωταρχική ιδιότητά Του, που είναι η ζωή [Ο Θεός] κάνει πολύ πιο συγκεκριμένη την ταυτότητά Του με το λόγο του Ευαγγελιστή Ιωάννη: “Ο Θεός αγάπη ἐστίν”. Η αγάπη σημαίνει πραγματική ζωή, όχι απλά επιβίωση και ο Θεός είναι η πηγή των δύο αυτών αγαθών, της ζωής και της αγάπης. Η θεμελιώδης εξίσωση της ζωής είναι αυτή: αγαπώ, άρα υπάρχω! (Μάριος Μπέγζος, Αθανάσιος Παπαθανασίου, *Θέματα χριστιανικής ηθικής*, 104-107)

Β. Ο Χριστός δεν σήκωνε εξεγέρσεις ενάντια στην εξουσία του κράτους, με στόχο μία εφήμερη (που διαρκεί λίγο) αλλαγή τοπικής σημασίας· ο Χριστός εργαζόταν για μια επανάσταση που είχε ως στόχο την καθολική παγκόσμια ανατροπή. Ο Χριστός δεν δημαγωγούσε (παρέσυρε τον λαό) ενάντια στις δυναστείες του Ηρώδη και του Αυγούστου - αυτή θα ήταν μια μικρή «αντάρτικη» δουλειά - αλλά έδετε τα θεμέλια σ’ ένα πολύ μεγαλύτερο έργο. Πήγε πέρα και βαθύτερα απ’ όλους τους επαναστάτες του κόσμου. Στο δένδρο του κακού δεν κλάδευε κλαριά και δεν καθάριζε τα φύλλα, αλλά έβαζε το τσεκούρι στην ίδια τη ρίζα. Δεν διαζόταν να δει γρήγορα την επιτυχία του έργου Του. «Επαναστατήστε πρώτα εναντίον του εαυτού* σας και ύστερα ενάντια στον κόσμο» - αυτό το μήνυμα θα μπορούσε να θγει από το κύριο κήρυγμα του Χριστού. Γι’ αυτό αφήστε, αδέρφια, τα παιδιά να πλησιάσουν τον Χριστό, να ποτιστούν με το πνεύμα του Χριστού, με το πνεύμα της πιο μεγαλειώδους και κάλλιστης επανάστασης ενάντια στο κακό». (Άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς, *Αργά βαδίζει ο Χριστός*, Εν πλω, Αθήνα 2008, σσ. 42-47)

Επιπλέον κείμενα για τον Χριστό απέναντι στα μεγάλα ερωτήματα

Συζήτηση στην ολομέλεια

Γιατί η ζωή και το έργο του Χριστού αποτελούν απάντηση στα θεμελιώδη ερωτήματα του ανθρώπου;

Δ. Η απάντηση της Εκκλησίας σήμερα

Δραστηριότητα σε ομάδες:

Γράφουν υποχρεωτικά

1. Ας **διαβάσουμε** τη γνωστή φράση του Ιησού «'Εγώ είμι ή όδος και ή αλήθεια και ή ζωή» (Ιω. 14:6)
2. Ας **γράψουμε** ό,τι μας έρχεται ως έμπνευση, χωρίς να το πολυσκεφτούμε, για να συγκεντρωθούν εμπνεύσεις και συναισθήματα.
3. Ας **συζητήσουμε** στην ολομέλεια όσα γράψαμε.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Μπορεί σήμερα το Ευαγγέλιο να επηρεάσει τις ευρύτερες κοινωνικές μας σχέσεις και με ποιο τρόπο;

Εναλλακτική δραστηριότητα ανά θρανίο - ολομέλεια: Αντιγνωμίες

1. Ας **επιλέξουμε** ένα μεγάλο υπαρξιακό ή κοινωνικό ερώτημα που μας απασχολεί.
2. Με τη βοήθεια των προηγούμενων κειμένων και όσων μάθαμε ως τώρα, **ας μπορούμε σε ρόλο** ανά θρανίο και **ας καταγράψουμε** επιχειρήματα υπέρ ή κατά αυτού του ερωτήματος.
3. Ας **συμμετάσχουμε** σε αντιγνωμίες. Ένας/Μία εκπρόσωπος **ας τοποθετηθεί** υπέρ και ένας/μία **κατά**.
4. Στο τέλος οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες **ας ψηφίσουμε** το πειστικότερο επιχειρήμα.

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Σύμφωνα με την Ορθόδοξη Εκκλησία η ζωή μου αποκτά πληρότητα όταν:

α. Θυσιάζω τις αμαρτίες μου στον Θεό β. Σχετίζεται με τον Θεό γ. Συνυπάρχω με τους οικείους μου

2. Η Αγία Γραφή παραδέχεται ότι ο Θεός είναι:

α. Η όντως ζωή β. Η αληθινή αγάπη γ. Όλα αυτά

3. Για τον Χριστιανισμό, ο άνθρωπος ζει αληθινά όταν:

α. Σκέφτεται β. Αγαπά γ. Πιστεύει

4. Η "επανάσταση" του Χριστού είχε ως σκοπό την:

α. Καθολική πολιτική ανατροπή β. Αλλαγή του εαυτού μας γ. Δημιουργία νέας θρησκείας

2η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η στάση του Χριστού απέναντι στην πολιτική ηγεσία

Πόσο συχνά θεωρούμε ότι η πολιτική εξουσία δεν μας αφήνει ελεύθερους/-ες να αυτοπραγματωθούμε και να ζήσουμε τη ζωή που επιθυμούμε. Μπορεί στις δημοκρατικές κοινωνίες αυτό να συμβαίνει λιγότερο, αλλά στα τυραννικά καθεστώτα - ιστορικά καθόλου λίγα - οι κοινωνίες στενάζουν κάτω από τη βία που ασκούν οι τύραννοι που τους κυβερνούν. Πώς αντιμετώπισε, άραγε, ο Χριστός το κοσμικό κράτος και τους άρχοντες της εποχής του; Ποια στάση πρέπει να τηρεί η Εκκλησία απέναντι στην πολιτική εξουσία;

A. Η εξουσία των ανθρώπων

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:
Ρόλος στον τοίχο

1. Ας **σχεδιάσουμε** στον πίνακα το περίγραμμα ενός ανθρώπου που ασκεί εξουσία.
2. Μέσα στο περίγραμμα, ας **γράψουμε** σκέψεις και συναισθήματα αυτού του ανθρώπου και, έξω από το περίγραμμα, σκέψεις και συναισθήματα των υπολοίπων προς αυτόν.

Εναλλακτική δραστηριότητα σε ομάδες και στην ολομέλεια: Αντιγωνιές

1. Ας **καταγράψουμε**, σε ομάδες, επιχειρήματα υπέρ ή κατά της εξουσίας.
2. Ας **συμμετάσχουμε** σε αντιγωνιές. Ένας/Μία εκπρόσωπος ας τοποθετηθεί υπέρ και ένας/μία σχετικά με το θέμα μας.
3. Στο τέλος οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες ας **ψηφίσουμε** το σπουδαιότερο επιχειρήμα.

Εναλλακτική δραστηριότητα στην ολομέλεια: Βάζοντας τίτλους

Ας **φανταστούμε** ότι επρόκειτο να γράψουμε έναν ευφάνταστο τίτλο για την εικόνα, ο οποίος να εμπεριέχει την πιο ενδιαφέρουσα και σημαντική πτυχή της, αυτήν που θα έπρεπε να θυμόμαστε οπωσδήποτε. Ποιος θα ήταν αυτός;

Συζήτηση στην ολομέλεια

Τι σημαίνει εξουσία και ποιος είναι ο ρόλος της;

B. Η εξουσία του Χριστού

Δραστηριότητα στην ολομέλεια: Σκέφτομαι, αμφιβάλλω, εξερευνώ

1. Ας **απαντήσουμε** στα παρακάτω ερωτήματα:
2. Τι **γνωρίζεις** ή νομίζεις ότι γνωρίζεις σχετικά με το θέμα της εικόνας που ακολουθεί;
3. Ποια **ερωτήματα**, αμφιβολίες ή συγχύσεις συνεχίζεις να έχεις;
4. Τι είναι αυτό που σε κάνει να θέλεις να **επεκτείνεις την έρευνά** σου για αυτό το θέμα;

Ο Χριστός πλένει τα πόδια των Αποστόλων. Σχολή Πσκοφ, 16ος αιώνας.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς συνδέεται αυτή η εικόνα με την προηγούμενη δραστηριότητα;

Γ. Χριστός και ανθρώπινη εξουσία

Δραστηριότητα σε ομάδες: Εννοιολογικός χάρτης

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα παρακάτω κείμενα.
2. Ας **καταγράψουμε**, σε ομάδες, σε ένα πρόχειρο χαρτί τη στάση που τήρησε ο Χριστός έναντι της πολιτικής εξουσίας κατά την επίγεια παρουσία Του.
3. Ας **καταγράψουμε** συγκεντρωτικά στον πίνακα τις απαντήσεις κάθε ομάδας.

Α. «Ξέρετε ότι οι ηγέτες των εθνών ασκούν απόλυτη εξουσία πάνω τους και οι άρχοντες τα καταδυναστεύουν. Σ' εσάς, όμως, δεν πρέπει να συμβαίνει αυτό, αλλά όποιος θέλει να γίνει μεγάλος ανάμεσά σας πρέπει να γίνει υπηρέτης σας· κι όποιος από σας θέλει να είναι πρώτος, πρέπει να είναι δούλος* σας. Όπως κι ο Υιός του Ανθρώπου δεν ήρθε για να τον υπηρετήσουν, αλλά για να υπηρετήσει και να προσφέρει τη ζωή του λύτρο* για όλους». (Μτ. 20: 25-28)

Β. «Τότε πήγαν οι Φαρισαίοι και του είπαν: “Διδάσκαλε, ξέρουμε πως δεν φοβάσαι κανέναν γιατί δεν υπολογίζεις σε πρόσωπα. Πες μας, λοιπόν, τι γνώμη έχεις; Επιτρέπεται να πληρώνουμε φόρο στον αυτοκράτορα ή όχι;” Ο Ιησούς κατάλαβε την πονηριά τους και τους είπε: “Γιατί προσπαθείτε να με παγιδέψετε, υποκριτές; Δείξτε μου το νόμισμα που πληρώνουμε για φόρο”. Εκείνοι του έφεραν ένα δηνάριο. “Ποιανού είναι αυτή η εικόνα και η επιγραφή;”, τους ρωτάει. “Του αυτοκράτορα”, του απαντούν. “Δώστε, λοιπόν”, τους λέει, “στον αυτοκράτορα ό,τι ανήκει στον αυτοκράτορα, και στον Θεό ό,τι ανήκει στον Θεό”». (Μτ. 22: 15-22)

Γ. «Ο Πιλάτος μπήκε πάλι μέσα στο πραιτώριο, διέταξε να φέρουν τον Ιησού και τον ρώτησε: “Εσύ είσαι ο βασιλιάς των Ιουδαίων;”. Ο Ιησούς απάντησε: “Η δική μου βασιλεία δεν προέρχεται απ' αυτόν τον κόσμο· αν η βασιλεία μου προερχόταν απ' αυτόν τον κόσμο, οι στρατιώτες μου θα αγωνίζονταν να μην πέσω στα χέρια των Ιουδαίων αρχόντων. Όποιος αγαπάει την αλήθεια, καταλαβαίνει τα λόγια μου”. Του λέει ο Πιλάτος: “Και τι είναι αλήθεια;” Όταν το είπε αυτό, βγήκε πάλι έξω στους Ιουδαίους και τους λέει: “Πάρτε τον εσείς και σταυρώστε τον· εγώ δεν του βρίσκω καμιά αιτία καταδίκης”. Του απάντησαν οι Ιουδαίοι: “Εμείς έχουμε νόμο, και, σύμφωνα με το νόμο μας, πρέπει να πεθάνει, γιατί ισχυρίστηκε πως είναι Υιός Θεού”. Ο Πιλάτος, όταν άκουσε αυτόν τον λόγο, φοβήθηκε ακόμη περισσότερο. Μπήκε πάλι μέσα στο πραιτώριο και λέει στον Ιησού: “Από πού είσαι εσύ;” Αλλά ο Ιησούς δεν του 'δωσε απόκριση. Του λέει τότε ο Πιλάτος: “Σ' εμένα δεν αποκρίνεσαι; Δεν ξέρεις πως έχω εξουσία να σε σταυρώσω, όπως έχω και εξουσία να σε αφήσω ελεύθερο;” Ο Ιησούς του αποκρίθηκε: “Δεν θα είχες καμιά εξουσία πάνω μου, αν δεν σου είχε δοθεί από τον Θεό”». (Ιω. 18: 33-38. 19: 6-11)

Συζήτηση στην ολομέλεια

Πώς κρίνουμε τη στάση του Ιησού έναντι της πολιτικής εξουσίας;

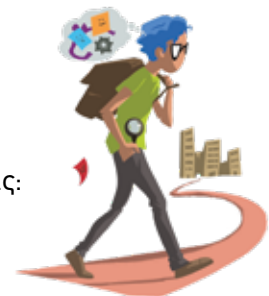
Δ. Χριστιανοί και πολιτική εξουσία σήμερα

Δραστηριότητα στην ολομέλεια:

Βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι

1. Ας **παρατηρήσουμε** την εικόνα και ας απαντήσουμε στις εξής ερωτήσεις:
2. Τι **βλέπεις**;
3. Τι **νομίζεις** ότι σημαίνουν όσα βλέπεις;
4. Τι **απορίες** έχεις;

Διαδηλωτής μπροστά στα άρματα μάχης στην εξέγερση της πλατείας Τιεν Αν Μέν του Πεκίνου το 1989

Εναλλακτική δραστηριότητα σε ομάδες και στην ολομέλεια:

Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας

1. Ας **διαβάσουμε** ένα από τα κείμενα του QR.
2. Ας **καταγράψουμε** επιχειρήματα για τη σχέση κράτους και Εκκλησίας σήμερα.
3. Οι εκπρόσωποι από κάθε ομάδα ας **συζητήσουμε** τις απόψεις των ομάδων μας σε στρογγυλή τράπεζα.
4. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες ας θέσουμε **ερωτήματα** και ας **εκφράσουμε** διαφορετικές απόψεις.

Κείμενα για τη σχέση Εκκλησίας - κράτους

Συζήτηση στην ολομέλεια

Ποια προβλήματα υπάρχουν στις σχέσεις Εκκλησίας και κράτους σήμερα;
Πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Δραστηριότητα Σύνοψης

Κύκλωσε το γράμμα που δίνει τη σωστή απάντηση:

1. Ο Χριστός έβλεπε την εξουσία ως:

α. Μέσο καταπίεσης β. Απονομή δικαιοσύνης γ. Υπηρεσία προς τον λαό

2. Ο Χριστός είπε: «Δώστε στον αυτοκράτορα ό,τι ανήκει στον αυτοκράτορα, και στον Θεό ό,τι του ανήκει:

α. Στον λαό» β. Στον Θεό» γ. Στους φτωχούς»

3. Ο Χριστός κατά την επίγεια ζωή Του πολιτική εξουσία.

α. επαναστάτησε απέναντι στην β. σεβάστηκε την γ. αδιαφόρησε για την

4. Ποιο από τα παρακάτω ισχύει;

α. Ο Πέτρος έπλυνε τα πόδια του Χριστού β. Μια αμαρτωλή γυναίκα έπλυνε τα πόδια του Πέτρου
γ. Ο Χριστός έπλυνε τα πόδια των μαθητών Του

A

Αββάς: Πατέρας, συνήθως ονομάζονταν έτσι οι πνευματικοί οδηγοί των μοναχών.

Αμαρτία: αστοχία, αποτυχία. Σε πολλές περιπτώσεις οι πιστοί την αντιλαμβάνονται ως παράβαση που επισύρει τιμωρία, πράγμα ξένο προς την Ορθόδοξη θεολογία.

Ανθρωπομορφικές εκφράσεις

(στη Γένεση): Η προσπάθεια των συγγραφέων της Βίβλου να αποδώσουν στον Θεό ανθρώπινες ιδιότητες και χαρακτηριστικά.

Άτομο: Εκείνος ο άνθρωπος που δεν θέλει να αναπτύσσει αληθινές σχέσεις με άλλους, αλλά προτιμά να "κλείνεται" στον εαυτό του. Με τη λέξη άτομο μετράμε αριθμούς και δεν βλέπουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καθενός.

Αρχιτελώνης: Επικεφαλής των φοροεισπρακτόρων και συνεργάτης των Ρωμαίων. Μισητός από τους Ιουδαίους ως σκληρόκαρδος και αδίστακτος στο να υπαρπάξει περιουσίες από τους φορολογούμενους.

Γ

Γένεση: Το πρώτο από τα 49 βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης.

Γεννιέται: Στα αρχαία ελληνικά "γεννάω" σημαίνει φέρνω στην ύπαρξη, δημιουργώ ζωή. Με αυτήν την έννοια οι αρχαίοι πίστευαν ότι ο πατέρας "γεννάει" το παιδί, δηλαδή το φέρνει στην ύπαρξη και η μητέρα απλά φιλοξενεί στην κοιλιά της το παιδί του άντρα της.

Γέροντας: Ο μοναχός που έχει αναλάβει την πνευματική καθοδήγηση κάποιου ή κάποιων μοναχών. Στα μοναστήρια έτσι προσφωνείται ο ηγούμενος ή κάποιος έμπειρος και σεβαστός στην κοινότητα μοναχός.

Δόγμα: Επίσημη διδασκαλία της Εκκλησίας πάνω σε αλήθεια της πίστης με απόλυτο κύρος. Τα δόγματα θεσπίστηκαν στις οικουμενικές συνόδους και έχουν ισχύ για όλα τα μέλη της Εκκλησίας.

Δογματίζω: Διατυπώνω μία αλήθεια για τον Θεό.

Ε

Εθνικοί: Πολυθεϊστές (οι γνωστοί και ως ειδωλολάτρες).

Εκπορεύεται: Προέρχεται, πηγάζει από.

Εκστατική: Αυτή που βγαίνει έξω από τον εαυτό της για να συναντήσει κάτι διαφορετικό.

Ζ

Ζεβεδαίου γιοι: Οι δύο από τους γιους του Ζεβεδαίου, οι οποίοι ήταν μαθητές του Ιησού. Μιλάμε για τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη.

Ζιγκουράτ: Μεγάλος και ψηλός ειδωλολατρικός ναός σε σχήμα πυραμίδας με βαθμίδες. Υπήρχαν στην περιοχή της Μεσοποταμίας και του Ιράν, αλλά τα περισσότερα είναι πλέον ερείπια.

Θ

Θεανθρωπότητα: Η σύνδεση Θεού και ανθρώπου στο ένα πρόσωπο του Χριστού.

Θέωση: Η πορεία μέσω της οποίας γίνεται ένας άνθρωπος θεός με τη χάρη του Θεού.

Θρησκεία: Σύνολο αντιλήψεων και δοξασιών μίας ομάδας ανθρώπων σε σχέση με κάποιον θεό ή θεούς. Συνήθως, οι αντιλήψεις αυτές εκδηλώνονται με κανόνες και λατρευτικούς τύπους ή έθιμα. Ο όρος συχνά χρησιμοποιείται και για να εκφράσει το "ιερό", όπου και αν αυτό εντοπίζεται στον ανθρώπινο βίο.

Ι

Ιεραρχία: Όλοι οι ιεράρχες - επίσκοποι της Εκκλησίας σε έναν τόπο.

Κ

Κατ' εικόνα: Ο ξεχωριστός τρόπος που δημιούργησε ο Θεός τον άνθρωπο.

Κατηχούμενος/-η: Κάθε ενήλικας που μαθαίνει τη διδασκαλία του Χριστιανισμού πριν βαπτιστεί.

Κόλποι (στον πληθυντικό): Η αγκαλιά.

Κομφούκιος, Μωάμεθ, Μωϋσής: Άνδρες που ίδρυσαν ή επηρέασαν σημαντικά τις θρησκείες του Κομφουκιανισμού, του Ισλάμ και του Ιουδαϊσμού αντίστοιχα.

Κόσμος: Το σύμπαν, όλα όσα έχει δημιουργήσει ο Θεός.

Κρασί και λάδι: χρησιμοποιήθηκαν από τον Σαμαρείτη σαν πρώτες βοήθειες προς τον Εβραίο τραυματία, το κρασί για αντισηψία και το λάδι σαν μαλακτικό των πληγών.

Κτιστό, Κτίση: Όλα όσα έχει δημιουργήσει ο Θεός.

Λ

Λόγος: Ο Υιός και Λόγος του Θεού, το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας.

Λύτρο: Στην ΚΔ αναφέρεται συχνά ότι ο Χριστός προσφέρει τη ζωή του ως «λύτρο αντί πολλών» (Μκ 10:45). Η ορθόδοξη θεολογία ερμηνεύει το «λύτρο» ως εκούσια θυσία του Χριστού για τη σωτηρία του ανθρώπου. Στην ορθόδοξη θεολογία ο Χριστός δεν πρόσφερε κάτι ως αντάλλαγμα για την ικανοποίηση του Θεού Πατέρα.

Μ

Μεσσίας: Στα ελληνικά ο χρισμένος με λάδι Χριστός. Η Ιουδαϊκή θρησκεία μέχρι σήμερα βιώνει την αναμονή του Μεσσία - λυτρωτή, ο οποίος, όπως εκείνοι πιστεύουν, θα φέρει δικαιοσύνη και ειρήνη στον κόσμο. Δεν αναγνώρισε τον Ιησού Χριστό ως Μεσσία.

Μανιφέστο: Manifesto (λατιν.) = φανερώνω, καθιστώ κάτι φανερό, εκδηλώνω. Γραπτή διακήρυξη πολιτικού ή κοινωνικού περιεχομένου, όπου αναφέρονται οι βασικές αρχές ενός κινήματος ή εκφράζονται διαμαρτυρίες για μία δύσκολη κατάσταση που έχει δημιουργηθεί.

Μέτοχος, Μετέχω: Συμμετέχω σε κάτι, αναπτύσσω σχέσεις με κάποιον.

Μύθος: Φανταστική αφήγηση που προσπαθεί να περιγράψει πρώιμα γεγονότα με συμβολικό τρόπο. Ο μύ-

θος δεν είναι ψέμα, αλλά περιέχει αλήθειες με συμβολικό τρόπο.

N

Νομάδες: Κοινότητες ανθρώπων που ζουν μετακινούμενοι από το ένα μέρος στο άλλο, κυνηγοί και τροφοσυλλέκτες.

O

O´: (Ο αριθμός 70 στα αρχαία ελληνικά) Το κείμενο της ΠΔ που μετέφρασαν από τα εβραϊκά οι εβδομήκοντα και αποδέχεται η ορθόδοξη Εκκλησία.

Ο ὦν: Όταν ο Μωυσής ρώτησε τον Θεό (που του εμφανίστηκε μέσα σε μια φλεγόμενη βάτο) ποιο είναι το όνομά του, αυτός απάντησε ότι ήταν «Ο ὦν», που σημαίνει «αυτός που είμαι», δηλαδή ο αιώνιος, ο αμετάβλητος, ο αλάθητος, ο μόνος αληθινός.

Οδόντα αντί οδόντος: Γνωστή φράση της Παλαιάς Διαθήκης που πολλοί παρερμηνεύουν ως εκδικητικότητα.

Οντολογικός εκμηδενισμός: Όταν εκμηδενίζεται (παύει να υπάρχει) το ον, δηλαδή η προσωπικότητα κάποιου.

Ουσία: Η φύση του Θεού, που έχουν και τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος από κοινού.

Π

Παλιός άνθρωπος: Ο παλιός αντιχριστιανικός εαυτός, που δεν είχε γνωρίσει τον Χριστό.

Παραβολές: Παραστατικές αφηγήσεις που χρησιμοποιούσε ο Χριστός για να διδάξει με εικόνες από την καθημερινή ζωή. Τα ευαγγέλια μας διασώζουν 38 παραβολές του Χριστού.

Παράδεισος: Περσική λέξη - Pardes = κήπος) Δασωμένη έκταση, κήπος περικλειστος με νερά, δέντρα και πουλιά.

Πεπτωκυία: Αυτή που είχε απομακρυνθεί από τον Θεό με την Πτώση των πρωτοπλάστων.

Πλησίον: Ο κοντινός, ο οικείος, ο ομόθρησκος, ο ομοεθνής. Οι Εβραίοι της εποχής του Ιησού ερμήνευαν τη λέξη με εθνικά και θρησκευτικά κριτήρια, ενώ ο Χριστός όχι.

Πλύσιμο ποδιών: Στους αρχαίους πολιτισμούς το πλύσιμο των ποδιών συμπεριλαμβανόταν στα έθιμα φιλοξενίας, μια και οι καλεσμένοι περπατούσαν άλλοτε με σανδάλια και άλλοτε ξυπόλητοι. Άλλοτε ένας υπηρέτης και κάποτε ο ίδιος ο οικοδεσπότης αναλάμβανε να πλύνει τα πόδια των καλεσμένων του σαν ένδειξη σεβασμού και σαν καλωσόρισμα.

Πόλη του Δαυίδ: Η «περίοδος» πριν από τη δημιουργία του σύμπαντος, όταν υπήρχε μόνο ο Θεός.

Προαιώνια: Πριν τη δημιουργία του σύμπαντος, όταν ήταν μόνο ο Θεός.

Πρόσωπο: Ο άνθρωπος που προσπαθεί να αναπτύσσει αληθινές σχέσεις με άλλους και δεν θέλει να κλείνεται στον εαυτό του.

Προτύπωση: Προεικόνιση. Στην Παλαιά Διαθήκη αναφέρεται σε περιστατικό, γεγονός, λόγο ή εικόνα που προετοιμάζει και προαναγγέλλει τον ερχομό του Χριστού.

Προτυπωτικές: ενδεικτικές.

Πτώση: Η απομάκρυνση των πρωτόπλαστων από τον Θεό.

P

Ράπισμα: Το χτύπημα στο μάγουλο με την παλάμη του χεριού.

Ραββινική: Των ραβίνων, δηλαδή των Εβραίων διδασκάλων

Σ

Σάββατο: Η ιερότερη ημέρα στην ιουδαϊκή θρησκεία, η οποία αποτελεί ημέρα τιμής και λατρείας του δημιουργού Θεού και εορτασμού του τέλους της δημιουργίας του. Πορτάζεται με απόλυτη αργία και παύση κάθε εργασίας, με προσευχή στη Συναγωγή και οικογενειακό τραπέζι, του οποίου η ετοιμασία έχει πραγματοποιηθεί την προηγούμενη ημέρα (Παρασκευή). Η θεραπεία ασθενούς από τον Ιησού κατά την ημέρα του Σαββάτου συνιστούσε ακύρωση της ιερής αργίας και αποτέλεσε πολύ σοβαρή κατηγορία εναντίον του.

Σαμανισμός: Μορφή θρησκευτικότητας στο πλαίσιο της οποίας ο άνθρωπος ισχυρίζεται ότι έρχεται σε επαφή με τον κόσμο των πνευμάτων. Ο Σαμάνος θεωρείται ο μεσάζων μεταξύ του παρόντα κόσμου και εκείνου των πνευμάτων ή των θεών και ενεργεί θεραπευτής (μάγος γιατρός) μέσω συγκεκριμένου μαγικού τελετουργικού (Νόμος).

Σαμαρείτες: Εβραϊκό φύλο που αναμείχθηκε με γειτονικές φυλές, τόσο φυλετικά όσο και θρησκευτικά. Με τους άλλους Εβραίους είχαν αμοιβαίο άσβεστο μίσος.

Σημίτες: Κάτοικοι της Μέσης Ανατολής, όπως Εβραίοι, Άραβες κ.ά.

Συμβολισμός: Η απόδοση εννοιών, ιδεών ή πίστewν με λέξεις, φράσεις ή αντικείμενα που -αν και δεν αποκαλύπτουν άμεσα - περιέχουν το νόημα όσων θέλουμε να εκφράσουμε για τις ιδέες μας, την πίστη μας κ.λπ.

Συνέδριο Σαχρεντίν: Το Μεγάλο Σανχεντρίν (Μεγάλο Συνέδριο), ήταν το ανώτατο εβραϊκό νομοθετικό και θρησκευτικό συμβούλιο που λειτουργούσε και ως δικαστήριο είχε έδρα την Ιερουσαλήμ. Σύμφωνα με την παράδοση, ήταν αυτό που καταδίκασε τον Ιησού σε θάνατο. Το Μεγάλο Σανχεντρίν αποτελείτο από 71 μέλη και συνεδρίαζε εκτός εορτών και Σαββάτων.

Υ

Υιός του ανθρώπου: Ο υιός του Αδάμ, ο άνθρωπος που στέκει με επίγνωση μπροστά στον Θεό. Αμφιλεγόμενη έκφραση με προφανή αποκαλυπτική και εσχολογική σημασία δηλωτική του αναμενόμενου Μεσσία, την οποία χρησιμοποιούσε συχνά ο Ιησούς για τον εαυτό του.

Υπαρξισμός: Φιλοσοφικό ρεύμα του 20ού αι., σύμφωνα με το οποίο οι πράξεις μας δεν υπαγορεύονται από την φύση μας αλλά από τις επιλογές μας.

Βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Βαρθολομαίος, Οικουμενικός Πατριάρχης (2002). *Μηνύματα και Ομιλίες Διά το Περιβάλλον*. Αθήνα: Φανάριον.

Γιανναράς, Χρ. (2010). *Ενάντια στη θρησκεία*. Αθήνα: Ίκαρος.

Ware Κάλλιστος, Επίσκοπος Διοκλείας (2015). *Η δύναμη του ονόματος: Η προσευχή του Ιησού στην Ορθόδοξη Πνευματικότητα* (μτφρ. Δ. Χουλιαράκης, Ελ. Μάσσαλη & Δ. Κόκκινος). Αθήνα: Πορφύρα.

Ware Κάλλιστος, Επίσκοπος Διοκλείας (1984). *Ο Ορθόδοξος Δρόμος* (μτφρ. Μ. Πάσχου). Αθήνα: Ίδρυμα Γουλανδρή – Χορν.

Γώγου, Β., Μπάρλος, Α., Τσιρέβελος, Γ. Ν. & Φραδέλος, Χ. (2024). *Από τη σύγκρουση στη συνάντηση – Διδακτικές διαδρομές για την ανάσχεση της βίας, του φανατισμού και της μισαλλοδοξίας*. Βόλος: Εκδοτική Δημητριάδος.

Gramp, N. (1997). *Ο Χριστός στην Τέχνη* (μτφρ. Σ. Κρανού). Μαρούσι: Τερζόπουλος.

Ζηζιούλας Ιωάννης, Μητροπολίτης Περγάμου (2019). *Η κτίση ως ευχαριστία* (επιμ. Νικόλαος Ασπρούλης). Αθήνα: Πορφύρα.

Καρακόλης, Χ. (1997). *Η θεολογική σημασία των θαυμάτων στο κατά Ιωάννην ευαγγέλιο*. Θεσσαλονίκη: Πουρναράς.

Κωνσταντίνου, Μ. (2014). *Του συνιέναι τας γραφάς – 13+1 Βήματα Εισαγωγής στην Παλαιά Διαθήκη*. Θεσσαλονίκη: Μπαρμπουνάκη.

Ματσούκας, Αθ. Ν. (2016). *Δογματική και Συμβολική Θεολογία Β΄*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Μούρτζιος, Χρ. Ι. (2020). *Οι Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης: Τομές στη Θεολογία τους*. Θεσσαλονίκη: Ostracon Publishing.

Μπίκος, Γ.Δ. (2017). *Για τη διδακτική τεχνική των δομημένων επιχειρηματολογικών αντιπαραθέσεων*. Στο Γ.Δ.Καπετανάκης, Γ.Α. Κουγιουμτζής, Γ.Δ.Μπίκος (επιμ.), *Σύγχρονες προσεγγίσεις στη Διδακτική των Θρησκευτικών: για το Γυμνάσιο και το Λύκειο – θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Γρηγόρης, σσ. 115-124

Ντολτό, Φρ. & Σεβερίν, Γκ. (2011). *Τα Ευαγγέλια και η πίστη – Ο κίνδυνος μάς ψυχαναγκαστικής ματιάς* (μτφρ. Ελ. Κουκή). Αθήνα: Εστία.

Ουσπένσκυ, Λ. (1998). *Η Θεολογία της Εικόνας στην Ορθόδοξη Εκκλησία* (μτφρ. Σπ. Μαρίνης). Αθήνα: Αρμός.

Παΐσιου Γέροντος Αγιορείτου (2012). *Λόγοι ΣΤ΄ Περί Προσευχής*. Θεσσαλονίκη: Ιερών Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος.

Παπαθανασίου, Ν. Θ. (1995). *Ο Θεός μου ο αλλοδαπός*. Αθήνα: Παρουσία.

Παπαρνάκης, Αθ. (2009). «Αμαρτία και ασθένεια στη βιβλική θεολογία». Πρακτικά Ι΄ Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ιερών μητροπόλεων. Βόλος (σσ. 59-84).

Ράμφορ, Σ. (2006). *Το μυστικό του Ιησού*. Αθήνα: Αρμός.

Zimmerli, W. (2001). *Επίτομη Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης* (μτφρ. Β. Π. Στογιάννος). Αθήνα: Άρτος ζωής.

Χάκελ, π. Σεργκέι (2021). *Η Αγία Μαρία των Παρισίων: Μαρία Σκομπτσόβα, η ζωή της* (μτφρ. Ν. Τσιρώνη). Αθήνα: Ακρίτας.

Φλωρόφσκυ, Γ. (2008). *Δημιουργία και Απολύτρωση* (μτφρ. Π. Κ. Πάλλης). Τόμος Γ΄. Θεσσαλονίκη: Πουρναράς.

Υφαντής, Π. Αρ. (2018). *Μάχη καταλλαγής. Άνθρωπος, συνάνθρωπος, Θεάνθρωπος στις αρένες της θέωσης*. Αθήνα: Αρμός.

Φάρος, π. Φιλόθεος (2003). *Η ίαση ως υγείας ολοκληρία*. Αθήνα: Αρμός.

